

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५६४/२००८

१) श्री अवधुत नारायण नवरे,
मु. सरस्वती नगर, पो.वि.म.वि.,
ता.जिल्हा अमरावती.-४४४६०४

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

- २) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपायुक्त,
महानगरपालिका, अमरावती.
३) जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथ.)
महानगरपालिका, अमरावती.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. जन माहिती अधिकारी हजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी कागदपत्रे व खुलासा दाखल केलेला आहे. व लोकशाही दिन असल्यामुळे उपस्थित राहाण्यापासून सुट मागितली असल्यामुळे त्यांचा विनंती अर्ज मान्य करण्यात येत आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १८.११.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी म्हणून शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), म.न.पा. अमरावती यांचेकडे -

" १) मी नामे अवधुत नारायणराव नवरे सन १९८५-८६ या वर्षात वर्ग ४ था मध्ये शाळा महानगर पालिहा शाळा नं. १७ मध्ये वर्ग ४ था उत्तीर्ण झालो. तेव्हा दिलेली गुणपत्रिका गहाळ झाल्यामुळे वर्ग ४ थी ची दुय्यम गुणपत्रिका मिळण्यात यावी. माझा दाखल खारिज क्रं. ३७६२ आहे.

२) मी म.न.पा. शाळा नं. १७ मध्ये गुणपत्रिका मागण्याकरिता गेलो असता तेथील मुख्याध्यापकानी देण्यास नकार दिला तर माझी गुणपत्रिका शासनाच्या कोणत्या आदेशानुसार मला दिली नाही. त्याचे कारण देण्यात यावे. "

३) अपीलकर्ता यांनी बी.पी.एल. प्रमाणपत्र, असे नमूद केले आहे.

३. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक १८.१२.२००६ रोजी यु.पी.सी.ने शिक्षणाधिकारी, महानगरपालिका, अमरावती यांनी १९८५-८६ मध्ये वर्ग ४ थीच्या झालेल्या परीक्षेची गुणपत्रीकाची मागणी केलेली होती. वरील कालावधीच्या म.न.पा. मराठी प्राथमिक शाळा क्रमांक १७ मध्ये वरील वर्षाचे निकाल तक्ते उपलब्ध नसल्याबाबत मुख्याध्यापक तसेच शाळा निरीक्षकाचे अहवाल प्राप्त झाले आहे, असे अपीलकर्ता यांना कळविण्यात आलले दिसून येते. त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक २१.१२.२००६ रोजी पुन्हा शासकिय अपीलीय अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या अनुषंगाने दिनांक २८.१२.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना प्रथम अपीलाच्या सुनावणीस दिनांक ३०.१२.२००६ रोजी दुपारी १२.३० वाजता उपस्थित राहाण्यास कळविल्याचे दिसून येतात. व त्या अनुषंगाने दिनांक २४.१.२००७ रोजी प्रत्यक्ष सुनावणी झाल्यानंतर संपुर्ण रेकार्ड शोधण्याचे आदेश करण्यात आले होते. सद्याच्या परिस्थितीत रेकार्ड उपलब्ध होऊ शकत नाही, असे त्यांना कळविलेले दिसून येते. पुन्हा अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.२.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांचेकडे अपील दाखल केलेले दिसते. त्यात पुन्हा १२.२.२००७ रोजी शिक्षणाधिकारी यांनी कार्यवाही सुरु आहे. मुख्याध्यापकाचा अहवाल प्राप्त झाल्यावर आपणास कळविण्यात येईल, असे कळविलेले दिसून येते. व त्यानंतर दिनांक २१.२.२००७ रोजी शाळेचे मुख्याध्यापक यांचे दिनांक १३.२.२००७ रोजी विषयांकित रेकार्डचा संपुर्ण शोध घेतल्यानंतर अहवाल प्राप्त झाला आहे की, रेकार्ड उपलब्ध होऊ शकत नाही, असे अपीलकर्ता यांना कळविलेले दिसून येते. पुन्हा दिनांक १६.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १३.२.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे सन १९८५-८६ या कालावधीचा रेकार्ड उपलब्ध नसल्याबाबत आपणास यापुर्वीच पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे, असे कळविलेले दिसून येते.

४. अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे खुलासा दाखल करताना, " मी दिनांक ४.८.१९८६ रोजी विद्याभारती मराठी माध्यमिक विद्यालय, अमरावती येथे वर्ग ५ विला प्रवेश घेतला होता. त्यावेळेस मी वर्ग ४ थीची मुळ गुणपत्रिका त्या विद्यालयात जमा केली होती.

परंतु त्यांच्या जवळ पण ती उपलब्ध नाही. महाराष्ट्र शासनाच्या निर्णयानुसार (G.R.)वर्ग ड च्या पदावर नियुक्ती करिता किमान शैक्षणिक पात्रता वर्ग ४ थी पास ही निश्चित केलेली आहे. तसेच किमान शैक्षणिक पात्रतेत मिळालेल्या गुणांच्या आधारावर उपरोक्त पदावर नियुक्तीची प्रक्रिया चालते. आणि माझ्याजवळ वर्ग ५ वी पासची गुणपत्रिका नसल्यामुळे मला वर्ग ड च्या पदावर नियुक्ती पासून वंचित रहावे लागत आहे. या संदर्भात माझी आपणास विनंती आहे की, मला वर्ग ५ वी ची गुणपत्रिका किंवा ज्या तारखेपासून मी माहितीच्या अधिकाराचे अर्ज केले आहे त्या मानद तारखेपासून नोकरी किंवा नुकसान भरपाई संबंधित दोषी अधिका-यांकडून वसूल करून तात्काळ न्याय देण्यात यावा, " असे नमूद केलेले दिसते.

५. अपीलकर्ता यांच्या अर्जाचे अनुषंगाने मुख्याध्यापक यांनी दिनांक ४.११.२००६ रोजी जे पत्र दिलेले आहे ते स्वयंस्पष्ट आहे. श्री अवधुत नारायण नवरे या विद्यार्थ्याने दिनांक ४.८.१९८६ रोजी विद्याभारती प्राथमिक विद्यालय, अमरावती येथे वर्ग ५ मध्ये (मराठी माध्यम) प्रवेश घेतला आहे. प्रवेशाचा रजिस्टर क्रमांक ४०१५ आहे . सदर विद्यार्थी म.न.पा. प्राथमिक शाळा क्रं.१७, विलासनगर, अमरावती येथून ४ थी पास झाले आहे. वर्ग ५ चे प्रवेशाचे वेळी सदर विद्यार्थ्यांनी शाळा सोडल्याच्या दाखल्या सोबत वर्ग ४ ची गुणपत्रिका सादर केलेली नसावी. कारण शाळेच्या रेकार्डमध्ये वर्ग ४ थीच्या शाळा सोडल्याच्या दाखल्यासोबत गुणपत्रिका उपलब्ध नाही. सदर विद्यार्थी या विद्यालयात वर्ग १० मध्ये शिकत असताना त्यांनी या शाळेचा शाळा सोडल्याचा दाखल दिनांक २८.३.१९९३ रोजी घेतला. वरील माहिती संदर्भीय पत्राच्या अनुषंगाने आपल्या सेवेशी सादर केली आहे असे शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) यांना कळविलेले दिसून येते. सदरची माहिती घेण्याकरीता दिनांक २७.१२.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांनी नकार दिला असे मुख्याध्यापक यांनी शिक्षणाधिकारी यांना कळविलेले दिसून येते. अपीलकर्ता यांच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये जे नोटशिट दाखल केलेली आहेत, त्या नोटशिटमध्ये सखोल चौकशी केली आहे अशी नोंद आढळून येतात. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता सखोल चौकशी करण्यात आलेली दिसून येते. सन १९८५-८६ मध्ये तत्कालीन मुख्याध्यापिका श्रीमती सुभद्राबाई खोंड यांचे सुध्दा रेकार्डबाबत स्पष्टीकरण मागवावे असे आदेश दिलेले दिसून येते. मात्र त्यांचा पत्ता मिळाला नाही त्यामुळे त्यांच्याकडून स्पष्टीकरण मागविता आले नाही असे

दिसते. आयोगाकडे जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी यांनी प्राथमिक शाळा मुख्याध्यापिका प्रशिक्षण २००७ मुख्याध्यापक मार्गदर्शिका सर्व शिक्षा अभियान महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे-३० यांनी प्रसिध्द केलेल्या मार्गदर्शिकेतील पृष्ठ क्रमांक १०८ ते ११२ अवलोकनार्थ सादर केले आहे. सदरच्या मार्गदर्शिकेमधील विभाग ५ शाळा अभिलेख मध्ये मुख्याध्यापकाच्या कार्यालयातील अभिलेखे कोणते असावे व अभिलेखे जतन करावयाचा कालावधी दिलेला आहे. सदरच्या अभिलेखाचे प्रकार दिलेले आहे व त्यामध्ये विद्यार्थ्यांच्या संदर्भामध्ये अभिलेखाचा प्रकार हा क (१) दाखविण्यात आलेला दिसतो व तो जतन करण्याचा कालावधी १० वर्षांचा दिलेला आहे व त्यामुळेही अपीलकर्ता यांनी जर गुणपत्रिका सादर केली असेल तर सुध्दा सदरचे दस्तऐवज हे नष्ट केलेले असावे असे दिसून येते व त्यामुळेही अपीलकर्ता यांनी सन १९८५-८६ मधील त्यांच्या म्हणण्याप्रमाणे सादर केलेली गुणपत्रिकाच्या छायांकित प्रती उपलब्ध होऊ शकत नाही, असे जन माहिती अधिकारी यांचे म्हणणे आहे हे संयुक्तिक वाटते. यावरून जन माहिती अधिकारी, मुख्याध्यापिका, शिक्षणाधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करून देण्याचे सदरभात टाळाटाळ केलेली आहे असा निष्कर्ष काढता येता नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे. मात्र, अपीलकर्ता यांना सदरच्या मार्गदर्शिकेमधील पृष्ठ १०८ ते ११२ पर्यंतच्या छायांकित प्रती ह्या प्रमाणित करून देणे संयुक्तिक राहिल.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारिज करण्यांत येत असल्यामुळे अपीलकर्ता यांना मुख्याध्यापक मार्गदर्शिका मधील पृष्ठ क्रमांक १०८ ते ११२ च्या छायांकित प्रती प्रमाणित करून विनामुल्य उपलब्ध करून देण्यात याव्या.
- १) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यांत यावी.

दिनांक २.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५६९/२००८

१) श्री राजू ऊर्फ रमेश भगवंतराव गाडगे
मु.पो.शिरजगांव कसबा (गुरुदेव नगर)
ता. चांदूर बाजार, जि.अमरावती-४४४८१०
अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा
जिल्हा कृषि अधिक्षक, अमरावती.
ता.जिल्हा अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा कृषि अधिकारी
चांदूर बाजार, ता.चांदूर बाजार, जिल्हा अमरावती.
उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १९.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज ठेवण्यात आली होती. परंतु अपीलकर्ता यांनी
त्याअगोदर " मला संपुर्ण माहिती व लाभ संबंधीत कार्यालयाकडून मिळालेला आहे. त्यामुळे ८-
१० दिवस फरकाने अपील नजरचुकीने करण्यात आले होते. मिळालेल्या माहितीप्रमाणे माझे
संपुर्ण समाधान झालेले असून त्यावर माझी याबाबत कोणतीही तक्रार नाही. मी अपील यापुढे
चालवू इच्छित नाही. माझे संदर्भिय अपील खारीज करण्यात यावे, ही नम्र विनंती. " व त्यामुळे
अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.

दिनांक २.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५७२/२००८

१) श्री विजय ज्ञानदेव भगत
द्वारा फुलमाळी यांचे घरी, सिध्दार्थ नगर
कामठी रोड, टेका नागपूर-१७.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,
मंत्रालय, मुंबई -३२.

३) जन माहिती अधिकारी
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,
मंत्रालय, मुंबई -३२.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ३.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. जन माहिती अधिकारी गैरहजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी कोणत्याही प्रकारचे कागदपत्रे दाखल केलेले नाही. (दुपारी हजर झाले होते.) मात्र, श्री हेमंत तेलंग, लिपिक, जिल्हा पुरवठा कार्यालय, चंद्रपूर यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे प्रथम अपीलीय अधिकारी व जन माहिती अधिकारी, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय मुंबई यांनी जिल्हा पुरवठा अधिकारी, चंद्रपूर यांना प्राधिकृत केले आहे. परंतु जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांना केरोसिनच्या प्रकरणात सुनावणीस मा. मंत्री, अन्न पुरवठा यांचेकडे हजर राहाणे आवश्यक असल्याने व ते मुंबई येथे

रवाना झाल्यामुळे जिल्हा पुरवठा अधिकारी, चंद्रपूर यांचे वतीने सदर प्रकरणात हजार राहाण्याची परवानगी देण्यास विनंती आहे असा अर्ज सादर केला आहे.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम १९ (३) प्रमाणे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांच्या निर्णया विरुद्ध राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल करावयाचे असते. परंतु सदरच्या प्रकरणात प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी कोणत्याही प्रकारचा निर्णय दिलेला दिसून येत नाही. जन माहिती अधिकारी यांनी ३० दिवसांत माहिती उपलब्ध करून दिली नाही तर अधिनियमाचे कलम १९ (१) प्रमाणे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचेकडे प्रथम अपील दाखल करावयाचे असते. व ही सर्व प्रक्रिया ही वैधानिक प्रक्रिया असून संबंधीत नियुक्त झालेले अधिकारी हे प्रक्रिया पूर्ण करण्यास जबाबदार असतात. दुदैवाने मंत्रालयामध्ये असा समज झालेला दिसतो की, विभागीय कार्यालयातील अधिका-यांना प्राधिकृत केल्यास त्यांची जबाबदारी त्यांना टाळता येईल. एकतर हे कायद्याबद्दलचे अज्ञान तरी आहे किंवा मंत्रालयात असल्यामुळे कोणत्याही प्रकारे दुर्लक्ष केले तरी चालते असा एकप्रकारचा समज दिसून येतो. परंतु अधिनियमाच्या कलम १९ (६) प्रमाणे अर्जदारास माहिती उपलब्ध करून दिली किंवा नाही हे सिद्ध करण्याची जबाबदारी ही ज्या जन माहिती अधिका-यास माहिती मागितली असेल त्या जन माहिती अधिका-याची असते. व अधिनियमाच्या कलम २० प्रमाणे संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करून दिली नसल्यास ते शास्तीस पात्र असतात. व त्यांच्या विरुद्ध जी शास्ती लादली जाते ती त्यांच्या वैयक्तिक वेतनातून वसूल करण्यात येते याबाबतची जाणिव वरील जन माहिती अधिकारी यांना दिसत नाही. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी प्रथम अपीलाचा निर्णय हा न्यायिकवत पध्दतीने द्यायचा असल्यामुळे ती त्यांची वैधानिक जबाबदारी आहे. व त्याबाबतही स्वतःची जबाबदारी ही कोणत्याही प्रकारे प्राधिकृत करून दूस-या अधिका-यांवर टाकता येत नाही. व हया बाबतही प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी त्यांच्याकडे झालेल्या सुनावणीचे किंवा निर्णयाची कागदपत्रे ही आयोगाकडे सादर करणे आवश्यक असते. सदरच्या प्रकरणामध्ये जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी त्यांची वैधानिक जबाबदारी टाळलेली दिसून येते. व हा एकप्रकारे आयोगाचा सुध्दा अवमान आहे व याबाबतची नोंद जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी घेतिल अशी अपेक्षा आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ८.१२.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा प्रधान सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२, कॅम्प कार्यालय, नागपूर (हिवाळी अधिवेशन) अशा प्रकारे दिलेला असून माहितीचा विषय दिनांक १९.७.२००६ रोजी " आपण सादर केलेल्या अर्जावर कार्यवाही संबंधी सविस्तर माहिती. (अर्जाची प्रत सोबत जोडली आहे). सादरची माहिती टपालाद्वारे घेणार" असे नमूद केले आहे.

सादरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून त्यांनी दिनांक १६.३.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई अन्न पुरवठा विभाग, प्रधान सचिव यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेली दिसते. सादरच्या प्रथम अपीलाचा सुध्दा निर्णय देण्यात आलेला दिसून येत नाही. यावरून जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी अधिनियमाच्या तरतूदीचे उल्लंघन केलेले दिसून येते. जन माहिती अधिकारी यांनी विहित मुदतीत माहिती म्हणजे ३० दिवसांमध्ये सादरच्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये कोणत्याही प्रकारची माहिती उपलब्ध करून दिलेली नसल्यामुळे ते दोषी आढळून येतात. वर नमूद केल्याप्रमाणे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा कोणत्याही प्रकारे प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला नसल्यामुळे अधिनियमाच्या तरतूदीचे उल्लंघन केलेले दिसून येते.

आज सुनावणीच्या वेळेस उपस्थित असलेल्या लिपिक यांनी अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून दिली आहे असे सांगितले. यावरून अन्न पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग या विभागातील कोणत्याही अधिका-यास माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदीचे कोणत्याही प्रकारे माहिती दिसून येत नाही. व आज जी माहिती उपलब्ध करून दिली आहे ती किती विलंबाने उपलब्ध करून दिली आहे याची सुध्दा त्यांना जाणिव दिसत नाही. व त्यामुळे जन माहिती अधिकारी वर नमूद केल्याप्रमाणे पुर्णतः दोषी आढळून येतात व शास्तीस पात्र आहे. मात्र, अधिनियमाचे कलम २० (१) प्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांचे विरुद्ध शास्ती लादावयाची असल्यास परंतुकाप्रमाणे त्यांचे म्हणणे ऐकुण घेणे हे आवश्यक आहे. परंतु, जन माहित अधिकारी हे आज हजर नसल्यामुळे त्यांचे म्हणणे एकुण घेता येत नसल्यामुळे त्यांचे

// ४ //

विरुद्ध अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे विभागीय चौकशीची शिफारस करणे हे संयुक्तिक राहिल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ८.१२.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे माहिती विनामुल्य उपलब्ध करून द्यावी.
- २) जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांच्या दिनांक ८.१२.२००६ च्या अर्जाचे अनुषंगाने कलम ७ (१) प्रमाणे ३० दिवसांत माहिती उपलब्ध करून दिली नसल्यामुळे अधिनियमाचे कलम २० प्रमाणे ते दोषी आढळून येत असल्यामुळे त्यांच्या विरुद्ध पोटकलम (२) प्रमाणे विभागीय चौकशीची शिफारस करण्यात येत आहे. सदरची विभागीय चौकशी ही प्रधान सचिव, अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग यांनी करून ३ महिन्यांत आयोगाकडे अहवाल सादर करावा.
- ३) प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा त्यांची वैधानिक जबाबदारी टाळलेली दिसून येत असल्यामुळे अधिनियमाच्या तरतूदींचे उल्लंघन केलेले असल्यामुळे त्यांना ताकिद देण्यात येत आहे.
- ४) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत प्रधान सचिव, अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडे पुढील कार्यवाहीसाठी पोस्टाने पाठविण्यात यावी.
- ५) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ३.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५७५/२००८

१) श्री डी.पी. धोटे,
कॉम्प्युटर सर्कल जवळ, राठी नगर,
अमरावती. ता.जि. अमरावती.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उविभागीय अधिकारी (महसुल)
जळगांव जामोद, ता. जळगांव जामोद, जि. बुलढाणा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा तहसिलदार
संग्रामपूर, ता. संग्रामपूर, जिल्हा बुलढाणा.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ३.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.४.२००७ (प्राप्त १७.४.२००७) रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. जन माहिती अधिकारी हजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचे तर्फे कागदपत्र दाखल झालेले आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ६.७.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी तथा तहसिलदार सर्कल पातूर्डा यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागण्यासाठी अर्ज दाखल केल्याचे दिसून येते.

" आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल (वर्णन) : १) मौजे आवार, गट क्रं. २९ व ३० ही जमीन सास-यांना भूदानातून मिळालेली होती. त्यांचे दिनांक १७.१२.९१ ला निधन झाले तेव्हापासून म्हणजे ९१-९२ ते ०४-०५ पर्यंत म्हणजेच १४ वर्षे पर्यंत वारसाची नोंद कां घेण्यात आलेली नाही.

२) या काळात श्री रामा परिसे यांच्या नावाने फेरपत्रकात नोंद कोणत्या अधिकारात घेण्यात आली.

- ३) या प्रकरणी मा. उपविभागीय अधिकारी जळगांव जामोद यांनी त्यांचे १५.१२.०४ चे पारित केलेल्या आदेशान्वये आपणाला दुःखी ठेवण्यात आलेले आहे. त्याबाबत आपले स्पष्टीकरण देण्यात यावे.
- ४) फेर फार कलम अन्वये वरील आदेशाचे पालन न करता कोणत्या दस्तऐवजाच्या आधारे वारसाची नोंद घेण्यात आली याचे स्पष्टीकरण.
- ५) ११-१२ ते ०४-०५ पर्यंतचे वरिल दोन्ही शेताचे ७/१२ चे उतारे देण्यात यावे.
- ६) ०५-०६ या सालातील लाल्या पिकाच्या नुकसानीचे अनुदान दोन्ही शेताचे आद्याप मला मिळालेले नाही याचे कारण. "

परंतु, विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी पुन्हा दिनांक ३.१.२००७ रोजी उपविभागीय अधिकारी राजस्व महसूल जळगांव जामोद यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केल्याचे दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या माध्यमातून सुध्दा कोणत्याही प्रकारचा निर्णय उपलब्ध न झाल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीच्या संदर्भामध्ये माहिती अधिकारी तहसिलदार कार्यालय, संग्रामपूर यांनी खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

" अर्जदार श्री डी.पी. धोटे (रमाबाई अहिर यांचे कुलमुख्यार रा. राठी नगर अमरावती) यांनी दिनांक ४.७.२००६ व दिनांक ६.७.२००६ रोजी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत मौजा आवार ता. संग्रामपूर येथील गट क्रमांक २९, ३० व गट क्रं. ५७ मधील जमिनी बाबत ७/१२ उतारे फेर फार नोंदी, मालकी हक्काच्या नोंदीची माहिती मिळणे बाबत या कार्यालयाला अर्ज सादर केले होते. तसेच काही माहिती त्यांनी प्रश्नार्थक स्वरूपात विचारलेली होती. सदर माहिती ही गावस्तरावरील म्हणजे तलाठी आवार यांचेशी संबंधीत असल्यामुळे त्यांचेकडून माहिती घेवून अर्जदारास द्यावयाची होती म्हणून तलाठी हयांचेकडून माहिती घेण्यात येवून दिनांक २.९.२००६ रोजी अर्जदारास समक्ष देण्यात आली असून त्याची पोच घेण्यात आलेली आहे. तसेच उर्वरित माहिती दिनांक १२.१२.०६ रोजी या कार्यालयाचे पत्र क्रमांक कावि-प्र-२/७०१/०६, दिनांक १५.१२.२००६ अन्वये अर्जदारास पाठविण्यात आली आहे. त्याचे जावक नोंदवहीची छायाप्रत सोबत जोडली आहे. त्यानंतर अर्जदाराने पुन्हा माहिती मागितलेली नाही

किंवा मिळालेली माहिती पुर्ण आहे की अपूर्ण आहे या बाबत सुध्दा या कार्यालयास कळविलेले नाही. त्यामुळे अर्जदारास पुर्णतः माहिती मिळाली असल्याची या कार्यालयाची धारणा झाली होती. परंतु अर्जदाराने हीच माहिती मिळाली नाही असे नमूद करुन अपिलीय अधिकारी यांचेकडे दिनांक ३.१.२००७ चे अर्जानुसार अपिल दाखल केले होते परंतु अर्जदाराने मागितलेली माहिती पुरविण्यात आली असल्यामुळे त्यांचे प्रथम अपील दिनांक २८.२.२००७ रोजी निकाली काढण्यात आले आहे. अर्जदारास आवश्यक ती सर्व माहिती पुरविलेली असतांनाही त्यांनी हेतुपुरस्सर प्रथम व द्वितीय अपिल सादर केलेले आहे. अर्जदार हयांना असे निरर्थक अर्ज करण्याची सवय असल्यामुळे त्यांनी आता पर्यंत २० ते २५ अर्ज सादर केले आहेत. प्रकरणांच्या प्रमाणित प्रति माहिती अधिकारात मागणी केलेल्या आहेत त्या पुरविण्यात न आल्याने अर्जदाराने चिडून जावून अपिल सादर केले आहे. सबब त्यांचा अपिल अर्ज खारिज करण्यात यावा, ही विनंती. "

अर्जदार श्री डी.पी. धोटे (श्रीमती रमाबाई अहिर यांचे कुलमुखत्यार), राठी नगर, अमरावती यांनी दिनांक ४.७.२००६ व दिनांक ६.७.२००६ रोजी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या अंतर्गत मौजा आवार तालुका संग्रामपूर येथील गट क्रमांक २९ व ३० व गट क्रमांक २७ मधील जमीन बाबत ७/१२ चा उतारा फेरफार नोंद, मालकी हक्काच्या नोंदीची माहिती मिळण्याबाबत या कार्यालयात अर्ज सादर केला होता. तसेच काही माहिती त्यांनी प्रश्नार्थक स्वरुपात विचारलेली होती. सदर माहिती ही गावस्तरावरील म्हणजे तलाठी आवार यांचेशी संबंधीत असल्यामुळे त्यांच्याकडून माहिती घेवून अर्जदारास माहिती द्यावयाची होती. म्हणून तलाठी यांचेकडून माहिती घेण्यात येवून दिनांक २.९.२००६ रोजी अर्जदाराचे समक्ष देण्यात आली असून त्याची पोच घेण्यात आली आहे. तसेच उर्वरित माहिती दिनांक १२.१२.२००६ रोजी या कार्यालयाचे पत्र क्रमांक कावि/प्र-२/७०१/०६, दिनांक १५.१२.२००६ अन्वये अर्जदारास पाठविण्यात आली आहे. त्याच्या जावक नोंदीची छायांकित प्रत सुध्दा जोडलेली आहे. त्यानंतर अर्जदाराने पुन्हा माहिती मागितली नाही किंवा मिळालेली माहिती पुर्ण की अपूर्ण याबाबत सुध्दा या कार्यालयास कळविलेले नाही. त्यामुळे अर्जदारास पुर्णतः माहिती मिळालेली असल्याची या कार्यालयाची धारणा झाली होती. परंतु, अर्जदाराने सदरची माहिती मिळाली नाही असे नमूद

करुन अपीलीय अधिकारी यांचेकडे दिनांक ३.१.२००७ च्या अर्जानुसार अपील दाखल केले होते. परंतु, अर्जदाराने मागितलेली माहिती पुरविण्यात आली असल्यामुळे त्यांचे प्रथम अपील दिनांक २८.२.२००७ रोजी निकाली काढण्यात आले आहे. अर्जदारास आवश्यक ती माहिती पुरविली असतानाही त्यांनी हेतूपुरस्पर प्रथम व द्वितीय अपील सादर केले आहे. अर्जदार यांना असे अर्ज करण्याची सवय असल्यामुळे त्यांनी आतापर्यंत निरर्थक २०-२५ अर्ज सादर केले आहे. प्रकरणाच्या प्रमाणित प्रती माहितीच्या अधिकारात मागणी केलेल्या आहेत. त्या पुरविण्यात न आल्याने अर्जदाराने चिडून जावून अपील सादर केले आहे. सबब त्यांचा अपील अर्ज खारिज करण्यात यावा ही विनंती, असा खुलासा सादर केला आहे.

सदरच्या खुलाशा वरुन असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती ही तलाठी यांचे स्तरावरील आहे. दिनांक ६.६.२००७ च्या अर्जामध्ये त्यांनी पटवारी सर्कल, पातूडा श्री अ.के. तायडे यास माहिती अधिकारी म्हणून नमूद केले आहे. परंतु, शाईने पुन्हा तहसिलदार सर्कल पारडी असे सुध्दा नमूद करुन सदरचा अर्ज तहसिलदार यांचेकडे सादर केलेला दिसतो. त्यावर अपीलकर्ता यांनी असा खुलासा केला आहे की, पटवारी यांनी अर्ज न घेतल्यामुळे व सर्व कागदपत्रे तहसिलदार यांचेकडे दिलेली असल्यामुळे सदरचा अर्ज हा तहसिलदार यांनी घेतला व त्यावर तसे नमूद केलेले आहे. परंतु, असे असले तरी उत्तरवादी यांच्या खुलाशावरुन माहिती मात्र ही ज्या पटवारी आवार यांचेकडून उपलब्ध करुन घेतलेली दिसते. त्यावरुन अपीलकर्ता यांनी अर्जदार म्हणून माहिती ज्या स्तरावर उपलब्ध असेल त्याच स्तरावर माहितीचा अर्ज करणे बंधनकारक आहे. सदरच्या माहितीच्या संदर्भामध्ये कागदपत्रे त्यांना उपलब्ध झालेली आहे हे मात्र अपीलकर्ता यांनी मान्य केलेले आहे. त्याकरीता पुन्हा द्वितीय अपील कां दाखल केले असे विचारले असता त्यांनी अर्जातील मुद्या क्रमांक १ व २ च्या संदर्भामध्ये त्यांना अजूनही माहिती मिळाली नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे. मुद्या क्रमांक १ मध्ये त्यांनी १४ वर्षांपर्यंत वारसाची नोंद कां घेण्यात आली नाही असा प्रश्न विचारलेला आहे. या संदर्भामध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदी प्रमाणे "माहिती" या संज्ञेच्या व्याख्येमध्ये सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये ज्या साहित्याच्या स्वरूपात उदा. अभिलेखे, टिपण्या, कागदपत्रे इ. माहिती उपलब्ध असते त्या माहितीच्या छायांकित प्रति उपलब्ध करुन घेणे हे

अपेक्षित असते. कोणत्याही प्रकारे जन माहिती अधिकारी यांचे अभिप्राय येतील अशा प्रश्नांची उत्तरे ही अपेक्षित नाही. जन माहिती अधिकारी हे सार्वजनिक प्राधिकरणातील त्या त्या स्तरावरील उपलब्ध असलेल्या माहितीचे परिरक्षक असतात व त्यामुळे कागदपत्राच्या स्वरूपात उपलब्ध असलेली माहिती उपलब्ध करून देणे एवढाच मर्यादित अर्थ माहितीच्या अधिकाराच्या तरतूदी प्रमाणे आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना त्यांच्या अर्जातील मुद्या क्रमांक १ च्या बध्दल कोणत्याही प्रकारचे उत्तर हे जन माहिती अधिकारी यांचेकडून उपलब्ध होऊ शकणार नाही. तसेच मुद्या क्रमांक २ च्या संदर्भामध्ये " श्री रामा परीसे यांचे नांवाने पेरेपत्रकाची नोंद कोणत्या अधिकारात घेण्यात आली " या संदर्भात सुध्दा कोणत्या अधिकारात याबाबतची उत्तरे देता येणार नाही. परंतु त्या संदर्भामध्ये जर अर्ज कागदपत्रे उपलब्ध असतील तर त्याबध्दलची माहिती कागदपत्राच्या स्वरूपात देता येणे शक्य होईल. व या संपुर्ण प्रकरणावरून अपीलकर्ता यांना जी माहिती उपलब्ध करून दिली आहे त्या माहितीच्या आधारे महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ प्रमाणे सक्षम अधिका-याकडे तक्रार करून त्यांना योग्य तो न्याय मिळवून घेता येईल व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना जरी दिनांक ६.६.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे माहिती मिळाली नसेल तर ती त्यांना इतर अर्जांच्या माध्यमातून मिळाली असल्यामुळे व तसेच ती माहिती पुन्हा पुन्हा मागितल्यामुळे, माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे ती माहिती अधिका-याकडून ब-याच वेळा उपलब्ध होऊ शकत नाही व या प्रकरणातही तसेच झाल्याचे दिसून येते. माहिती अधिकारी यांनी खुलाशामध्ये म्हटले आहे की, अपीलकर्ता यांनी अनेक अर्ज केले आहे. परंतु अशा प्रकारे एका अर्जातून त्यांना माहिती उपलब्ध झाली असल्यामुळे अनेक अर्ज करून कोणत्याही प्रकारे माहितीमध्ये बदल होऊ शकत नाही व त्यामुळे अशाप्रकारे अनेक अर्ज करून सदरच्या माहिती अधिका-यास वेठीस धरून प्रकरणात कोणत्याही प्रकारची दुरुस्ती सुध्दा होऊ शकत नाही किंवा अर्जदाराच्या बाजूने कोणत्याही प्रकारचे आदेश निर्णय गुणवत्तेच्या बाबत होऊ शकत नाही. त्या करीता योग्य त्या कायद्याच्या प्रमाणे योग्य त्या सक्षम अधिका-याकडे तक्रार दाखल करून न्याय मिळवून घेणे हा मार्ग असतो व त्याकरीता अनेक अर्ज दाखल करावयाची आवश्यकता नसते.

// ६ //

प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा खुलासा दाखल केला आहे व त्यात ते स्वतः प्रथम अपीलीय अधिकारी नाहीतच असे त्यांनी म्हटले आहे. अपीलकर्ता यांनी जर माहिती तहसिलदार सर्कल पातूर्डा असे म्हटले असेल तर तहसिलदार कार्यालयातील जी माहिती अधिकारी असतील तेच सक्षम अधिकारी असतात व त्यांचे वरिष्ठ अधिकारी तहसिलदार असतील तर ते प्रथम अपीलीय अधिकारी असतात. परंतु अपीलकर्ता हे ज्यांना अपीलीय अधिकारी म्हणून अपील दाखल करतात, त्यांनाच आयोगाकडून नोटीस काढल्या जाते. उपविभागीय अधिकारी यांचा खुलासा योग्य आहे असे दिसून येते व त्यामुळे सुध्दा अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना सदरच्या प्रकरणामध्ये कागदपत्राच्या स्वरूपात माहिती उपलब्ध झालेली असल्याळे सदरचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ३.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५७७/२००८

१) श्री देविदास आनंदराव तंतरपाळे,
मु.पो.लेहगांव, ता. मोर्शी, जिल्हा अमरावती.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा
खंड विकास अधिकारी, पंचायत समिती, मोर्शी
ता.मोर्शी, जिल्हा अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सचिव,
ग्राम पंचायत कार्यालय लेहगांव, ता. मोर्शी, जिल्हा अमरावती.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ४.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १८.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.९.२००६ रोजी सचिव, ग्राम पंचायत लेहगांव, पंचायत
समिती, मोर्शी यांचेकडे सन २००२ ते २००६ पर्यंत लेहगांव ग्राम पंचायतीचे जमाखर्च प्रपत्र-१
खातेदारास देणे. म.रा.शासन निर्णय क्र.व्हीपीएम १०९९/प्र.क्र.५४/०८ मु.(अ)प्रपत्र १, दिनांक
२०.४.१९९९ ग्रा.पं.चा जमाखर्च मिळण्याबाबत. माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद करण्यात
आलेले दिसून येते.

अपीलकर्ता यांनी विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून त्यांनी दिनांक
२७.११.२००६ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा खंड विकास अधिकारी यांचेकडे प्रथम
अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक १८.१२.२००६ रोजी
देण्यात आलेला असून सदरच्या निर्णयामध्ये अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून द्यावी असा
आदेश प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेला असून अपीलकर्ता यांनी सुध्दा संमती दर्शविली
होती. असे दिनांक १८.१२.२००६ रोजीच्या टिपणी वरून दिसून येते. परंतु जन माहिती

// २ //

अधिकारी तथा सचिव यांनी तरी सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन दिली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी मौखिकरित्या गट विकास अधिकारी यांचेकडे तक्रार दाखल केलेली दिसून येते व त्याप्रमाणे दिनांक २.२.२००७ रोजी पुन्हा गट विकास अधिकारी यांनी सचिव श्री हेंदरे यांना माहिती उपलब्ध करुन देण्याबद्दल आदेश दिलेला दिसून येतो व त्यात दंडनिय कार्यवाहीचा प्रस्ताव वरिष्ठांकडे सादर करण्यात येईल, याची नोंद घ्यावी असेही कळविण्यात आलेले दिसून येते. परंतु तरी सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नाही अशाच प्रकारचे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे आहे. व त्यामुळे गट विकास अधिकारी यांनी दिनांक २०.३.२००७ रोजी सचिव, ग्राम पंचायत लेहगांव यांचे विरुद्ध माहितीच्या अधिकारात कार्यवाही न केल्याबाबतचे प्रस्ताव हे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचेकडे पाठविण्यात आले असून त्याबद्दलची माहिती सुध्दा अपीलकर्ता यांना दिलेली दिसून येते. अपीलकर्ता यांना माहिती कां उपलब्ध करुन दिली नाही याबद्दल जन माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी आजारी होतो, आय.सी.यु.मध्ये होतो, अशा प्रकारचे कारण आयोगाकडे दिलेले आहे. परंतु त्याबाबतचा लेखी खुलासा आयोगाकडे दाखल केलेला नाही. त्याचप्रमाणे गट विकास अधिकारी यांचेकडे सुध्दा त्यांनी खुलासा दिलेला नाही किंवा प्रथम अपीलाच्या निर्णयाच्या वेळेस सुध्दा त्यांनी तशा प्रकारे कारण सांगितलेले दिसून येत नाही. व त्यामुळे जन माहिती अधिकारी हे विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करुन दिली नाही, तसेच त्यानंतरही माहिती उपलब्ध करुन देण्यासाठी टाळाटाळ केली अशी आयोगाची खात्री होत असल्यामुळे ते अधिनियमाच्या कलम २० (१) प्रमाणे दोषी आढळून येतात व शास्तीस पात्र आहे. जन माहिती अधिकारी यांना शास्तीबद्दल विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, एकवेळ माफ करावे, पुढील वेळेस असे होणार नाही, परंतु अशा प्रकारचा खुलासा हा पुरेसा नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांत त्यांच्या दिनांक २९.९.२००६ च्या अर्जामध्ये मागितलेली

माहितीच्या छायांकित प्रती विनामुल्य उपलब्ध करुन द्याव्या व तशी पोच अपीलकर्ता यांचेकडून घ्यावी.

२) अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २९.९.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे अधिनियमाचे कलम ७ (१) प्रमाणे विहिती मुदतीत माहिती उपलब्ध करुन दिली नाही तसेच प्रथम अपीलाच्या निर्णयातील आदेशाप्रमाणे सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन दिली नसल्यामुळे जन माहिती अधिकारी हे दोषी आढळून येत असल्यामुळे अधिनियमाचे कलम २० (१) प्रमाणे त्यांच्या विरुध्द रुपये ५,०००/- (रुपये पाच हजार) ही शास्ती लादण्यात येत असून सदरच्या शास्तीची वसुली गट विकास अधिकारी यांनी त्यांच्या दरमहाच्या वेतनातून करुन " लेखाशिर्ष-००७, इतर प्रशासनिक सेवा ६०, इतर सेवा ८००, इतर जमा रक्कम (१८) माहितीचा अधिकार (००७१६-१) मध्ये जमा करुन त्याप्रमाणे अहवाल आयोगास सादर करावा."

३) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यातयावी.

दिनांक ४.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५८०/२००८

१) श्री मनोहर मारोतराव धकाते
रा.अंचलेश्वर वार्ड, गोंडपूरा,
चंद्रपूर, ता.जि.चंद्रपूर-४४२४०२

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी,
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेठ, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेठ, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ४.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.११.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.८.२००७ रोजी " कु. कोकीळा भिमराव निमजे हिला
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर ने मामला क्रं. Ded ११६/२००१-२००२
मध्ये दिनांक १०.१२.२००१ ला वैधता प्रमाणपत्र क्रं. ३६५० दिलेले वैधता प्रमाणपत्राची प्रमाणित
प्रत दक्षता पथकाचा अहवाल व समितीने पारित केलेले आदेश यांच्या प्रमाणित प्रती देण्यात
याव्या." अशी माहिती व्यक्तीशः /टपालाने घेणार असे नमूद केले आहे. सदरच्या अर्जाच्या
अनुषंगाने दिनांक ३१.८.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना " वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने
कळविण्यात येते की, कु. कोकीळा भिमराव निमजे यांचा पत्रव्यवहाराचा पत्ता व विहित तपशिल
दिलेला नसल्याने कलम ११ (१) खाली कार्यवाही करता येत नाही. सबब, आपला अर्ज

फेटाळण्यात येत आहे" असे कळविण्यात आलेले दिसून येते. सदरच्या निर्णयाने अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे दिनांक १.१०.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा परिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भात निर्णय दिलेला दिसून येत नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते.

सदरच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये अपीलकर्ता यांनी खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

" मी अपीलार्थी मनोहर मारोतराव धकाते वय ५८ वर्षे, व्यवसाय सेवा निवृत्त राहाणार चंद्रपूर देवा शपथ खरे सांगेन

मी आज दिनांक ४.६.२००८ ला मा. पाटिल साहेब, राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांचे समक्ष उपस्थित होऊन माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम १९ (३) अन्वये केलेल्या अपीलाच्या सुनावणीसाठी मी माझे बयान नोंदवित आहे ते पुढील प्रमाणे-

माहिती अधिकारी बबीता गिरी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांनी त्यांचे पत्र क्रं.माअधि/अजप्रतस/नाग/सेवा/का ३अ/४४९८/०७ दिनांक ७.७.२००७ अन्वये कळविले की, दिनांक १४.६.२००७ चे एकुण ८ अर्ज व दिनांक २२.६.२००७ चे एकुण ५ अर्जनुसार मागणी केलेली माहिती त्रयस्थ पक्षाची संबंधीत असल्याने केंद्र शासनाच्या माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम १९ (१) अन्वये कार्यवाही सुरु आहे. त्रयस्थ पक्षाकडून परवानगी प्राप्त झाल्यास माहिती पुरविण्यात येईल तसेच परवानगी प्राप्त न झाल्यास माहिती पुरविता येणान नाही व वरील सर्व आपले अर्ज निकाली काढण्यात आली आहे असे समजावे करीता कळविण्यात येत आहे.

माहिती अधिकारी बबीता गिरी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांचे पत्र क्रं./माअधि/अजप्रतस/नाग/सेवा/का ३अ/४४९८ (A)/०७, दिनांक ७.७.२००७ प्राप्त झाल्यानंतर दिनांक १४.६.२००७ चे एकुण ८ अर्ज व दिनांक २२.६.२००७ चे ५ अर्ज या संदर्भात संबंधीत त्रयस्थ पक्षाला पाठविलेल्या पत्राची प्रत माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील

तरतुदी नुसार मागितली. परंतु माहिती अधिकारी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी संबंधीत त्रयस्थ पक्षाला पाठविलेल्या पत्राची प्रत अद्याप पावेतो दिलेली नाही. पत्राच्या भाषेवरून हे स्पष्ट होते की, संबंधीत त्रयस्थ पक्षाला कोणतेही पत्र पाठविले नाही. त्यांनी अपिलार्थीच्या डोळ्यात धूळ झोकण्याचा प्रयत्न केला आहे. कोणतीही कार्यवाही न करता प्रकरण निकाली काढल्याचे बोध होतो हे माहितीचा अधिकार कायदा २००५ च्या विरुद्ध आहे.

माहिती अधिका-याने विहित मुदतीत मागितलेली माहिती न दिल्यामुळे प्रथम अपील वसुधा नाईक, वरीष्ठ संशोधन अधिकारी यांचेकडे सादर केली. परंतु त्यांनीही कोणताही कारवाई केली नाही. त्यामुळे राज्य आयोगाकडे कलम १९ (३) अन्वये अपील सादर केले.

माहिती अधिकारी बबिता गिरी यांनी अपिलार्थीला पत्राद्वारे कळवून बनविण्याचा प्रयत्न केला आहे. त्रयस्थ पक्षाला पत्र पाठविले नसल्यामुळे त्रयस्थाकडून परवानगी प्राप्त होणारच नाही हे पध्दतशीरपणे रचलेले षडयंत्र आहे. तपासणी समितीने ठरविले आहे की, कोणत्याही परिस्थितीत माहिती पुरवायची नाही. मग ते संसद सदस्य असो की विधी मंडळ सदस्य असो एकंदरीत माहिती अधिका-यांनी माहिती न देता संसदेचा अवमान केलेला आहे.

प्रार्थना :१) माहिती अधिकारी बबिता गिरी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ७(१) चा उल्लंघन केले असल्यामुळे कलम २०(१) व (२) अन्वये शास्तीस पात्र आहे. २) मागितलेली माहिती बिना विलंब पुरविण्याबाबत योग्य ते आदेश पारीत करण्यात यावे.

" तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केलेला आहे.

" विषय :- अपीलकर्ता अर्जदार यांचेकडून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत दाखल झालेल्या अपीलाचे सुनावणीस हजर राहाण्याबाबत. अपील क्रमांक १५७९/२००७ ते १५८२/२००७.संदर्भ:- सुनावणी नोटीस क्रमांक रामाआ/अपील/१६४०/०८,१६४१/०८,१६४२/०८, १६४३/०८, दिनांक १२.५.२००८.

आदरणीय महोदय,

वरील संदर्भाकित सुनावणी नोटीस दिनांक १२.५.२००८ सोबत श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचा जनमाहिती अधिकारी यांना उददेशून लिहीलेले दिनांक १३.७.२००७ दि. २१.८.२००७ दि. २१.८.०७, दि. २१.८.०७, दि.२.०८.२००७ चे अर्ज प्राप्त झाले. सदर अर्जाचे अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी यांनी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना दिनांक १४.८.२००७ दि. ३१.८.२००७, दि. २८.९.२००७, व दि. २८.९.२००७ अन्वये उत्तर पाठविले. तसेच जनमाहिती अधिकारी यांनी अपिलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना उक्त नमुद पत्रान्वये कळविल्याप्रमाणे त्यांचे समाधान न झाल्याने त्यांनी प्रथम अपिलीय अधिकारी यांना उददेशून लिहीलेले पत्र दिनांक २१.८.२००७, दि. १.१०.२००७, दि. १.१०.२००७, दि. १.१०.२००७ अन्वये प्रथम अपिल सादर केलेले आहे. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी अपिलकर्ता त्यांना दिनांक १६.१०.२००७ अन्वये कळविले आहे.

	अर्ज दिनांक १३.७.२००७	
१	बांबु कामामुळे बुरड म्हणून ओळखल्या जाणा-या बुरड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या उमेदवाराची यादी देण्यात यावी.	जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक १४.०८.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्ज कलम २ (च)व (झ) नुसार अर्ज फेटाळण्यात येत आहे. तसेच सदर माहिती ही अपिलकर्त्याने स्वतःचे न्यायालयीन प्रकरणी मागितलेली आहे. ही बाब त्यांचे अर्जात नमूद आहे.
२.	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	कु.कोकीळा भिमराव निमज हीला अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर ने मामला क्रं.Ded ११६/२००१-२००२ मध्ये दिनांक १०.१२.२००१	जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक ३१.०८.२००७ अन्वये श्री मनोहर धकाते यांना कळविले की, कु. कोकीळा भिमराव निमजे यांचे पत्रव्यवहाराचा पत्ता व विस्तृत तपशिल दिलेला नसल्याने कलम ११(१)खाली कार्यवाही करता आली

	ला वैधता प्रमाणपत्र क्रं. ३६५० दिलेले प्रमाणपत्राची प्रमाणित प्रत दक्षता पथकाचा अहवाल.	नाही. सबब आपला अर्ज फेटाळण्यात येत आहे.
३	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	माहितीचा अधिकार कायदा २००५ अंतर्गत दि. १४.०६.२००७ चे अर्ज व २२.०६.२००७ चे अर्ज याद्वारे माहिती मागितली हाती कलम ११(१) अन्वये कार्यवाही सुरु आहे. त्रयस्थ पक्षाची माहिती असल्यामुळे परवानगी प्राप्त झाल्यास माहिती पुरविण्यात येईल याबाबत कळविले होते. आपण त्रयस्थ पक्षाला (दि.१४.६.२००८ चे ८ अर्ज व २२.६.२००७ चे ५ अर्ज) पाठविलेल्या पत्राची प्रमाणित प्रत देण्यात यावी.	जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे माहिती मागतांना संबंधीत त्रयस्थ व्यक्तींचे नांव कळवून तयांच्या प्रकरणातील माहितीची मागणी केली जाते त्यामुळे हजारांच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणामधून सदरच्या व्यक्तीची माहिती शोधणे शक्य होत नाही. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ११(१) अन्वये संबंधित व्यक्तींना त्यांची वैयक्तिक माहिती देणे संबधाने विचारणा करणे आवश्यक ठरते त्यामुळे अपिलकर्त्याने अपिलकर्त्यास या संदर्भात वेळोवेळी कळविण्यात आलेले आहे. अशा परिस्थितीत उक्त नमुद केल्याप्रमाणे अपुर्ण माहितीच्या आधारे कलम ११(१) नुसार संबंधिताकडून परवानगी घेणे शक्य होत नाही. त्यामुळे जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक २८.०९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी.
४	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	परधान या जाती/जमातीला आपल्या तपासणी समितीने गोंड	जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दि.२८.०९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना

<p>या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र १९८५ ते आजपर्यंत दिलत त्याची यादी देण्यात यावी.</p>	<p>कळविले की, वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी. अपिलकर्त्याने मागितलेली माहिती हास्यास्पद आहे. यावरून अपीलकर्त्याची मानसिकता स्पष्ट होते. तेव्हा वारंवार हेतूपुरस्सर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी वअपीलकर्त्याने माहिती दिली नाही म्हणून त्यांना त्यांची हकनाक पिळवणूक होते व त्यांना वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते. त्यामुळे अपीलकर्त्यांचे सर्व अर्ज खारीज करणेस्तव विनंती करण्यांत येत आहे.</p>
---	--

अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक १३.७.२००७, १७.०७.२००७ दि. १३.०७.२००७ दि. १७.०७.२००७ चे प्रथम अपील अर्जावर श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना असे कळविले की, आपणास आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे तरी देखील आपणशासकीय अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडे प्रकरणाची माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र)(जे) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हित संबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (त्र)(जे) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी/अपीलीय अधिकारी यांना पाठविलेले अर्ज पाहता निव्वळ मोघम स्वरूपात शेकडो नावे कळवून त्यांची वैयक्तिक माहिती मागीतलेली आहे. तसेच माहिती व्यक्तीशः हवी आहे असे मुळ अर्जामध्ये नमूद केलेले असतांना सदर प्रकरणाची माहिती त्यांनी व्यक्तीशः घेऊन जाणे नियमानुसार आवश्यक होते. तथापी त्यांनी श्री लीलाधर पी.डफाडे यांचे नांव अधिकारपत्र देऊन त्यांच्या करवी माहिती प्राप्त केली आहे.

जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर शेकडो त्रयस्थ पक्षाशी संबंधित माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. व सदरची माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे फक्त नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहिती मागणी केली जाते. त्यामुळे हजारोंच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणमधून सदरच्या व्यक्ती माहिती शोधने शक्य होत नाही व जन अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही सार्वजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागीतलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

श्री रवी सयाम या अर्जदाराने श्री प्रशांत मनोहर धकाते, सौ कलावती धकाते व श्री मनोहर धकाते (अपीलकर्ते) यांचे संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांना त्यांची माहिती मागितलेली असता जन माहिती अधिकारी यांनी धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्त्यांने) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधितास द्यावी काय या संदर्भात त्यांना कलम ११(१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्त्यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती तसेच दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्तावेज/प्रमाणपत्रे देण्यात येऊ नये आणि जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणतेही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले आणि त्यामुळे त्यांच्या जिवितास किंवा शारीरीक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांना अपिलकर्त्यांनी दिली. तसेच त्यांनी व्यक्तीगत व त्यांचे कुटूंबाचे हितार्थ त्यांची माहिती देण्यात येऊ नये अशी न्यायाची भुमिका स्विकारली परंतु इतरांच्या बाबतीत तसा विचार केलेला नाही. उलट जनमाहिती अधिकारी यांना एक प्रकारची धमकी दिलेली आहे. ही गंभीर स्वरूपाची बाब आहे. तसेच या समितीचे सदस्य श्री सुरेन्द्र वामणराव सावरकर, संशोधन अधिकारी यांनी सुध्दा वारंवार धमक्या येऊन शेवटी त्यांचेवर प्राणघातक हल्ला करण्यात आला. ज्यामुळे ते अद्यापही या धक्यातून सावरलेले नाही.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुध्द निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर

निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे. श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभुत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा कुद्या । न्यायालयात उपस्थित करुन मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागितले रिट याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झेपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरून स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरून हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्याचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्याने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितल्याने इतर दुर्गम भागात राहाणा-या शेकडो आदिवासीच्या बाबतीत अशी गंभीर परिस्थिती येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उक्त नमूद केलेली चार अपीले क्रं.१५७९ ते १५८२/०७ तसेच दिनांक २१.५.२००८ रोजी आपणाकडे सुनावणीनंतर निर्णय झालेली चार अपीले क्रं.१५३२/२००६ ते १५३५/२००७ तसेच दिन. २३.५.२००८ रोजी सुनावणीनंतर निर्णय झालेली पाच प्रकरणे याबाबत अपीलकर्त्यांच्या मागणीमध्ये साम्य आहे. तेंव्हा सदर प्रकरणी आपण दिलेला निर्णय हा अपील क्रमांक १५७९/०७ ते १५८२/०७ मध्ये ही कायम करणे विषयी आपणास नम्र विनंती करण्यात येत आहे.

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते व सौ.कलावती धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप

झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचीका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही.

शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितीत अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून त्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या शेकडो प्रकरणात समितीचे पॅनल अॅडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा करणेकरीता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे पार पाडावी लागतात तेव्हा अपिलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

सदरच्या खुलाशावरुन असे दिसून येते की, त्रयस्थ पक्षाच्या संदर्भात जी कार्यवाही सुरु केली आहे त्या कार्यवाहीच्या संदर्भात अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन दिली नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना कोणत्याही प्रकारची माहिती उपलब्ध करुन द्यावयाची नाही असेच समितीने ठरविले आहे, अशा प्रकारचा खुलासा या अपीलाच्या संदर्भात अपीलकर्ता यांनी जो दिलेला दिसतो व त्या संदर्भात उत्तराचा विचार केला तर पत्ता दिलेला नाही त्यामुळे कलम ११ (१) खाली कार्यवाही करता आली नाही या कारणास्तव तो अर्ज फेटाळण्यात आलेला दिसून येतो. अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती ही निश्चितच त्रयस्थ पक्षाची माहिती आहे व त्रयस्थ पक्षाची माहिती उपलब्ध करुन घ्यावयाची असेल तर कलम ११ प्रमाणे त्रयस्थ पक्षास विचारणे आवश्यक असते. व त्याकरीता अर्थातच त्रयस्थ पक्षाचा पत्ता आवश्यक असतो. व तो दिलेला नाही हेच कारण माहिती नाकारल्याचे दिलेले आहे. माहिती मागताना अर्जदाराने माहिती ही सुलभ उपलब्ध होईल अशा प्रकारे वर्णन देणे आवश्यक असते. सार्वजनिक प्राधिकरणास जर माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या सर्व तरतूदी लागू असतील तर त्या अर्जदारास सुध्दा लागू असतात. अर्जदाराने मोधम माहिती विचारावयाची व ती माहिती अधिकारी यांनी उपलब्ध करुन द्यावी याबध्दल आग्रह धरायचा ही माहिती उपलब्ध करुन घेण्याची पध्दत नाही. तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी सुध्दा जो खुलासा दिलेला आहे त्या खुलाशामध्ये अपीलकर्ता यांचा स्वतःचा मुलगा प्रशांत मनोहर धकाते व सौ. कलावती मनोहर धकाते यांची माहिती श्री रवि सयाम या अर्जदाराने मागितल्यावर जन माहिती अधिकारी यांनी श्री धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्ता यांना) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधीतास द्यावी काय, या संदर्भात त्यांना कलम ११ (१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्ता यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती त्यांच्या दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्तऐवज/प्रमाणपत्र देण्यात येवू नये व जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणताही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले व त्यामुळे त्यांचे जीवितास धोका झाला तर त्याची सर्व जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना दिली. यावरुन अपीलकर्ता हे स्वतःची माहिती उपलब्ध करुन देण्यास मनाई करतात मात्र

इतर उमेदवारांची तीच माहिती ते शेकडो अर्जांच्या माध्यमातून मागतात. याचा अर्थ स्वतःला एक न्याय व इतरांना दूसरा न्याय असा सांगतात. त्यावरून त्यांची मानसिकता व नैतिकता दिसून येते. या संपुर्ण प्रकरणात असे दिसून येते की, अपीलकर्ता हे त्यांच्या स्वतःच्या जात पडताळणी दाव्याच्या संदर्भामध्ये अनुकूल निर्णया यावा या करीता शेकडो अर्जांच्या माध्यमातून अनेक उमेदवारांची मोघम माहिती मागून जात पडताळणी समितीस वेठीस धरतात असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. व अशा प्रकारे एखाद्या आपले इप्सीत साध्य करून घेण्यासाठी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदींचा गैर वापर करणे हे योग्य नाही व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- २) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ४.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५८१/२००८

१) श्री मनोहर मारोतराव धकाते
रा.अंचलेश्वर वार्ड, गोंडपूरा,
चंद्रपूर, ता.जि.चंद्रपूर-४४२४०२

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी,
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेट, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेट, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ४.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.११.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.८.२००७ रोजी जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन
अधिकारी यांचेकडे " माहितीचा अधिकार कायदा २००५ अंतर्गत दिनांक १४.६.२००७ चे ८
अर्ज व दिनांक २२.६.२००० चे ५ अर्ज याद्वारे माहिती तागितलेली होती. कलम ११ (१) अन्वये
कार्यवाही सुरु आहे. त्रयस्थ पक्षाची माहिती असल्यामुळे परवानगी प्राप्त होताच माहिती
पुरविण्यात येईल याबाबत कळविले होते. आपण त्रयस्थ पक्षाला (दिनांक १४.६.२००७ चे ८ अर्ज
व २२.६.२००७ चे ५ अर्ज पाठविलेल्या पत्राची प्रमाणित प्रत देण्यात यावी. सदरची माहिती
व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक ३१.९.२००७ रोजी वरील संदर्भीय अर्ज आपण
संबंधीत व्यक्ती किमान पत्रव्यवहाराचे पत्ते कळविलेले नसल्याने कलम ११ (१) खाली कार्यवाही

करता आली नाही. सबब वरील कारणास्तव आपण अर्ज फेटाळण्यात येत आहे असे अपीलकर्ता यांना कळविण्यात आल्याचे दिसून येते. सदरच्या उत्तराने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.१०.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केल्याचे दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला नाही असे दिसून येते. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. अपीलकर्ता यांनी सदरच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

" मी आज दिनांक ४.६.२००८ ला माननिय पाटील साहेब, राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांचे समक्ष उपस्थित होऊन माहितीच्या अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत कलम १९ (३) अन्वये केलेल्या अपीलाच्या सुनावणीसाठी मी माझे म्हणणे कथन करित आहे ते पुढील प्रमाणे.

अपीलार्थीने दि. २१.८.२००७ ला माहिती अधिकारी कु.बबीता गिरी, संशोधन अधिकारी अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांचेकडे कु.कोकीळा भिमराव निमजे यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांनी नस्ती क्रं. Ded-११६/२००१-०२ मध्ये वैधता प्रमाणपत्र क्रमांक ३६५० दि. १०.१२.२००१ दिले आहे त्याची प्रमाणित प्रत, जातीचा दाखला, दक्षता पथकाचा अहवाल तपासणी समितीने पारित केलेले आदेश, उमेदवार उमेदवाराचे वडील व इतर नातेवाईकाचे शाळा सोडण्याचे प्रमाणपत्र इ.च्या प्रमाणित प्रती देण्याबाबत विनंती अर्ज सादर केला होता. माहिती अधिकारी कु.बबीता गिरी यांनी कलम ७(१) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत माहिती उपलब्ध करून न दिल्यामुळे कलम ७ (२) अन्वये माहिती नाकारले आहे असे मानून कलम १९ (१) अन्वये अपीलीय अधिकारी वसुधा प्र. नाईक यांचेकडे दिनांक ३.१०.२००७ ला पहिले अपील सादर केले.

पहिले अपील सादर केल्यानंतर माहिती अधिकारी यांचे पत्र क्रं.माअ/अजप्रतस/का ४ अ/६१८२/०७, दि. ३१.८.२००७ प्राप्त झाले. त्यात कु.कोकीळा भिमराव निमजे यांचे पत्रव्यवहाराचा पत्ता व विस्तृत तपशिल दिलेला नसल्याने कलम ११ (१) खाली कार्यवाही करता आली नाही या सबबीवर अर्ज फेटाळण्यात येत आहे असे कळविले.

वास्तविक पाहता अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांचेकडे कु. कोकीळा भिमराव निमजे यांचा संपूर्ण पत्ता आहे. माझ्या अर्जात नस्ती क्रमांक, वैधता प्रमाणपत्राचा क्रमांक व तारीख दिलेली आहे त्यामुळे माहिती अधिका-याचे म्हणणे चुकीचे आहे.

अपीलीय अधिकारी वसुधा प्र. नाईक यांचेकडे पहिले अपील ३.१०.२००७ ला सादर केले परंतु अपीलीय अधिकारी यांनी कोणतीही कार्यवाही केलेली नाही.

अपीलीय अधिका-याकडून न्याय न मिळाल्यामुळे राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र नागपूर यांचेकडे दुसरे अपील दिनांक ५.११.२००७ ला सादर केले.

मी जी माहिती मागितली आहे तीच माहिती संसदेने किंवा राज्य विधान सभेने मागीतली तर ती माहिती अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर नाकारेल काय. जर नाकारत नसेल तर ती माहिती माहिती अधिका-याने मला पुरविलीच पाहिजे हे बंधन माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ कलम ३.३.४ अन्वये घातलेले आहे. माहिती अधिका-याला कोणत्याही परिस्थितीत माहिती नाकारता येत नाही. माहिती अधिका-याने माहिती देणे नाकारून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ ला धाब्यावर बसविले आहे. माहिती अधिकारी बबीता गिरी यांनी माहिती देणे नाकारण्यामागे पुढील कारणे आहेत.

१) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी अनेक वैधता प्रमाणपत्रे बनावट व खोट्या प्रमाणपत्रांच्या आधारे दिले आहेत याबाबत पुरावा अपील क्रं.१५७९ मध्ये सादर केलेला आहे.

२) माधुरी पाटील विरुद्ध अप्पर आयुक्त आदिवासी विकास आणि इतर या सिव्हील अपील क्रं.५८५४/१९९४ मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने दि. २.९.१९९४ ला दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनांचे पालन न केल्यामुळे न्यायालयाच्या अवमानास पात्र आहे.

३) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी ९० टक्के परधानांना गोंड या जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहे. कांही पुरावे अपील क्रं. १५८१/२००७ मध्ये सादर केले आहे.

उपरोक्त कारणास्तव शेकडो लोकांची माहिती मागितलेली आहे. त्यापैकी फक्त ६ लोकांची माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे. ६ पैकी ५ प्रकरणांमध्ये वैधता प्रमाणपत्र खोट्या व बनावट प्रमाणपत्रांच्या आधारे दिलेले आहे.

भारताचा कारभार भ्रष्टाचार विरहीत आणि पारदर्शकपणे चालावा यासाठी आपल्या संसदेने माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा कायदा जनतेसाठी संमत केला आहे.

प्रार्थना -१) भारताचा कारभार भ्रष्टाचार विरहित आणि पारदर्शकपणे चालावा यासाठी आपल्या संसदेने पारीत केलेल्या माहितीच्या अधिकार कायदा २००५ मधील तरतुदीनुसार मागितलेली माहिती देण्याबाबत आदेश पारीत करण्यात यावे.

२) माहिती अधिका-याने माहिती देणे नाकारल्याने संसदेचा अवमान झालेला आहे. माहिती देणे नाकारून कसूर केले आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम २० (१) व २० (२) अन्वये शास्ती लादण्यात यावी. "

तसेच जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

" विषय :- अपीलकर्ता अर्जदार यांचेकडून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत दाखल झालेल्या अपीलाचे सुनावणीस हजर राहाण्याबाबत. अपील क्रमांक १५७९/२००७ ते १५८२/२००७.संदर्भ:- सुनावणी नोटीस क्रमांक रामाआ/अपील/१६४०/०८,१६४१/०८,१६४२/०८, १६४३/०८, दिनांक १२.५.२००८.

आदरणीय महोदय,

वरील संदर्भाकित सुनावणी नोटीस दिनांक १२.५.२००८ सोबत श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचा जनमाहिती अधिकारी यांना उददेशून लिहीलेले दिनांक १३.७.२००७ दि. २१.८.२००७ दि. २१.८.०७, दि. २१.८.०७, दि.२.०८.२००७ चे अर्ज प्राप्त झाले. सदर अर्जाचे अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी यांनी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना दिनांक १४.८.२००७ दि. ३१.८.२००७, दि. २८.९.२००७, व दि. २८.९.२००७ अन्वये उत्तर पाठविले. तसेच जनमाहिती अधिकारी यांनी अपिलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना उक्त नमुद पत्रान्वये

कळविल्याप्रमाणे त्यांचे समाधान न झाल्याने त्यांनी प्रथम अपिलीय अधिकारी यांना उद्देशून लिहीलेले पत्र दिनांक २१.८.२००७, दि. १.१०.२००७, दि. १.१०.२००७, दि. १.१०.२००७ अन्वये प्रथम अपिल सादर केलेले आहे. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी अपिलकर्ता त्यांना दिनांक १६.१०.२००७ अन्वये कळविले आहे.

	अर्ज दिनांक १३.७.२००७	
१	बांबु कामामुळे बुरड म्हणून ओळखल्या जाणा-या बुरड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या उमेदवाराची यादी देण्यात यावी.	जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक १४.०८.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्ज कलम २ (च)व (झ) नुसार अर्ज फेटाळण्यात येत आहे. तसेच सदर माहिती ही अपिलकर्त्याने स्वतःचे न्यायालयीन प्रकरणी मागितलेली आहे. ही बाब त्यांचे अर्जात नमूद आहे.
२.	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	कु.कोकीळा भिमराव निमज हीला अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर ने मामला क्रं.Ded ११६/२००१-२००२ मध्ये दिनांक १०.१२.२००१ ला वैधता प्रमाणपत्र क्रं. ३६५० दिलेले प्रमाणपत्राची प्रमाणित प्रत दक्षता पथकाचा अहवाल.	जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक ३१.०८.२००७ अन्वये श्री मनोहर धकाते यांना कळविले की, कु. कोकीळा भिमराव निमजे यांचे पत्रव्यवहाराचा पत्ता व विस्तृत तपशिल दिलेला नसल्याने कलम ११(१)खाली कार्यवाही करता आली नाही. सबब आपला अर्ज फेटाळण्यात येत आहे.
३	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	माहितीचा अधिकार कायदा	जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी

	<p>२००५ अंतर्गत दि. १४.०६.२००७ चे अर्ज व २२.०६.२००७ चे अर्ज याद्वारे माहिती मागितली हाती कलम ११(१) अन्वये कार्यवाही सुरु आहे. त्रयस्थ पक्षाची माहिती असल्यामुळे परवानगी प्राप्त झाल्यास माहिती पुरविण्यात येईल याबाबत कळविले होते. आपण त्रयस्थ पक्षाला (दि.१४.६.२००८ चे ८ अर्ज व २२.६.२००७ चे ५ अर्ज) पाठविलेल्या पत्राची प्रमाणित प्रत देण्यात यावी.</p>	<p>यांचेकडे माहिती मागतांना संबंधीत त्रयस्थ व्यक्तींचे नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहितीची मागणी केली जाते त्यामुळे हजारोंच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणामधून सदरच्या व्यक्तीची माहिती शोधणे शक्य होत नाही. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ११(१) अन्वये संबंधित व्यक्तींना त्यांची वैयक्तिक माहिती देणे संबंधाने विचारणा करणे आवश्यक ठरते त्यामुळे अपिलकर्त्याने अपिलकर्त्यास या संदर्भात वेळोवेळी कळविण्यात आलेले आहे. अशा परिस्थितीत उक्त नमुद केल्याप्रमाणे अपुर्ण माहितीच्या आधारे कलम ११(१) नुसार संबंधिताकडून परवानगी घेणे शक्य होत नाही. त्यामुळे जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक २८.०९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी.</p>
४	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	<p>परधान या जाती/जमातीला आपल्या तपासणी समितीने गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र १९८५ ते आजपर्यंत दिलत त्याची यादी देण्यात यावी.</p>	<p>जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दि.२८.०९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी. अपिलकर्त्याने मागितलेली माहिती हास्यास्पद आहे. यावरून अपीलकर्त्याची मानसिकता स्पष्ट होते. तेव्हा वारंवार हेतूपुरस्सर</p>

	अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी वअपीलकर्त्याने माहिती दिली नाही म्हणून त्यांना त्यांची हकनाक पिळवणूक होते व त्यांना वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते. त्यामुळे अपीलकर्त्यांचे सर्व अर्ज खारीज करणेस्तव विनंती करण्यांत येत आहे.
--	--

अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक १३.७.२००७, १७.०७.२००७ दि. १३.०७.२००७ दि.१७.०७.२००७ चे प्रथम अपील अर्जावर श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना असे कळविले की, आपणास आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे तरी देखील आपणशासकीय अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडे प्रकरणाची माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र)(जे) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हित संबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (त्र)(जे) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी/अपीलीय अधिकारी यांना पाठविलेले अर्ज पाहता निव्वळ मोघम स्वरूपात शेकडो नावे कळवून त्यांची वैयक्तिक माहिती मागीतलेली आहे. तसेच माहिती व्यक्तीशः हवी आहे असे मुळ अर्जामध्ये नमूद केलेले असतांना सदर प्रकरणाची माहिती त्यांनी व्यक्तीशः घेऊन जाणे नियमानुसार आवश्यक होते. तथापी त्यांनी श्री लीलाधर पी.डफाडे यांचे नांव अधिकारपत्र देऊन त्यांच्या करवी माहिती प्राप्त केली आहे.

जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडो त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. व सदरची माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे फक्त नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहिती मागणी केली जाते. त्यामुळे हजारांच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणमधून सदरच्या व्यक्ती माहिती शोधने शक्य होत नाही व जन अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी

यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही सार्वजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागीतलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

श्री रवी सयाम या अर्जदाराने श्री प्रशांत मनोहर धकाते, सौ कलावती धकाते व श्री मनोहर धकाते (अपीलकर्ते) यांचे संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांना त्यांची माहिती मागीतलेली असता जन माहिती अधिकारी यांनी धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्त्यांने) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधितास द्यावी काय या संदर्भात त्यांना कलम ११(१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्त्यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती तसेच दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्तावेज/प्रमाणपत्रे देण्यात येऊ नये आणि जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणतेही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले आणि त्यामुळे त्यांच्या जिवितास किंवा शारीरिक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांना अपीलकर्त्यांनी दिली. तसेच त्यांनी व्यक्तीगत व त्यांचे कुटूंबाचे हितार्थ त्यांची माहिती देण्यात येऊ नये अशी न्यायाची भुमिका स्विकारली परंतु इतरांच्या बाबतीत तसा विचार केलेला नाही. उलट जनमाहिती अधिकारी यांना एक प्रकारची धमकी दिलेली आहे. ही गंभीर स्वरूपाची बाब आहे. तसेच या समितीचे सदस्य श्री सुरेन्द्र वामणराव सावरकर, संशोधन अधिकारी यांनी सुध्दा वारंवार धमक्या येऊन शेवटी त्यांचेवर प्राणघातक हल्ला करण्यात आला. ज्यामुळे ते अद्यापही या धक्यातून सावरलेले नाही.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुध्द निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे. श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभुत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा मुद्दा न्यायालयात उपस्थित करून मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल

केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागितले रिट याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झेपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरून स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरून हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्याचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्याने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितल्याने इतर दुर्गम भागात राहाणा-या शेकडो आदिवासीच्या बाबतीत अशी गंभीर परिस्थिती येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उक्त नमूद केलेली चार अपीले क्रं.१५७९ ते १५८२/०७ तसेच दिनांक २१.५.२००८ रोजी आपणाकडे सुनावणीनंतर निर्णय झालेली चार अपीले क्रं.१५३२/२००६ ते १५३५/२००७ तसेच दिन. २३.५.२००८ रोजी सुनावणीनंतर निर्णय झालेली पाच प्रकरणे याबाबत अपीलकर्त्यांच्या मागणीमध्ये साम्यता आहे. तेव्हा सदर प्रकरणी आपण दिलेला निर्णय हा अपील क्रमांक १५७९/०७ ते १५८२/०७ मध्ये ही कायम करणे विषयी आपणास नम्र विनंती करण्यात येत आहे.

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचिका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे

निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही.

शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितीत अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून त्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या शेकडो प्रकरणात समितीचे पॅनल अॅडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा करणेकरीता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे पार पाडावी लागतात तेव्हा अपिलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २१.८.२००७ च्या अर्जामध्ये अधिनियमाचे कलम ११ (१) अन्वये सुरु असलेल्या कार्यवाहीच्या संदर्भामध्ये त्यांना जे कळविण्यात आले होते त्या त्रयस्थ पक्षाला पाठविलेल्या पत्राची प्रमाणित प्रत त्यांनी मागितलेली दिसून येते. परंतु त्या संदर्भामध्ये

संबंधीत व्यक्तीचा किमान पत्रव्यवहाराचा पत्ता दिलेला नसल्यामुळे कलम ११ (१) खाली कार्यवाही करता आली नाही हे कारण अर्ज फेटाळण्यास दिले होते ते संयुक्तिक आहे.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदी प्रमाणे माहिती मागतांना अर्जदाराने माहितीचे वर्णन हे तंतोतंत व तपशिलात देणे आवश्यक आहे. त्याशिवाय माहिती ३० दिवसांत उपलब्ध करून देणे हे शक्य होत नाही. वास्तविक अपीलकर्ता यांनी आतापर्यंत शेकडो अर्ज केले आहे. त्यांना दांडगा अनुभव सुध्दा आहे. व त्यामुळे त्यांनी माहितीचा तपशिल देणे आवश्यक आहे हे त्यांना लक्षात आले असेल. तपशिलात माहितीचे वर्णन दिल्याशिवाय नेमकी माहिती काढून देता येत नाही. तसेच उत्तरवादी यांच्या खुलाशाप्रमाणे अपीलकर्त्यास श्री रवि सयाम अपीलकर्ता यांचा स्वतःचा मुलगा प्रशांत मनोहर धकाते व सौ. कलावती मनोहर धकाते यांची माहिती श्री रवि सयाम या अर्जदाराने मागितल्यावर जन माहिती अधिकारी यांनी श्री धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्ता यांना) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधीतास द्यावी काय, या संदर्भात त्यांना कलम ११ (१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्ता यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती त्यांच्या दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्तऐवज/प्रमाणपत्र देण्यात येवू नये व जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणताही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले व त्यामुळे त्यांचे जीवितास धोका झाला तर त्याची सर्व जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना दिली. त्यावरून असे दिसून येते की, पत्ता दिला असेल तर कलम ११ (१) प्रमाणे कार्यवाही करण्यात येते व ती अपीलकर्त्यांच्या बाबतीत केली होती व त्यामध्ये त्यांनी म्हटल्याप्रमाणे त्यांची माहिती उपलब्ध करून देऊ नये असे म्हटलेले आहे. ते शेकडो अर्जांच्या माध्यमातून इतरांची माहिती मागतात व त्यात उमेदवारांची पत्ते दिलेली नसतात व पुन्हा कलम ११ (१) प्रमाणे कार्यवाही काय झाली त्याबद्दल माहिती विचारतात. सदरच्या अर्जांच्या संदर्भामध्ये अनेक अर्ज असल्यामुळे त्याबाबतचे कागदपत्रे सुध्दा व्यवस्थित ठेवले जात नाहीत व त्यामुळे स्वताला एक न्याय व दूस-यास एक न्याय लावावा असे त्यांचे म्हणणे दिसते. स्वतःची माहिती इतरांना द्यायची नाही तर इतरांची माहिती आपण कां मागावी हा नैतिक प्रश्न त्यांना स्वतःला मात्र पडत नाही.

// १२ //

उत्तरवादी यांनी दिनांक ६.५.२००६ चे पत्र जन माहिती अधिकारी यांनी जे दिले आहे त्यावरून स्पष्ट होते व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना जे माहिती अधिकारी यांनी जे उत्तर दिले आहे ते योग्य असल्यामुळे अपीलकर्त्यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे. अपीलकर्ता हे अशाप्रकारचे रोज रोज शेकडो अर्ज केल्यावर सुध्दा त्याबाबत आयोगाशी वादा घालतात. अपीलकर्ता यांचे आतापर्यंत अपील क्रमांक १५९२/०७ ते १५९५/०७, अपील क्रमांक १५३२ ते अपील क्रमांक १५४०, अपील क्रमांक १५७९ ते १५८२ हे व अशी अनेक अपीले दाखल आहेत.

आदेश

- ३) अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- ४) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ४.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५८२/२००८

१) श्री मनोहर मारोतराव धकाते
रा.अंचलेश्वर वार्ड, गोंडपूरा,
चंद्रपूर, ता.जि.चंद्रपूर-४४२४०२

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी,
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेट, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेट, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ४.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.११.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.८.२००७ रोजी जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन
अधिकारी यांचेकडे " परधान या जाती /जमातीला आपल्या तपासणी समितीने गोंड या
अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र १९९५ ते आजपर्यंत दिलेत त्याची यादी देण्यात यावी.
सदरची माहिती व्यक्तीशः/टपालाने घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते. सदरच्या माहितीचा
कालावधी सन १९९५ पासून ते आजपर्यंत आहे.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २८.९.२००७ रोजी वरील संदर्भिय अर्जाच्या अनुषंगाने
आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी. यावर अपीलकर्ता यांचे
समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.१०.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले

आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांनी सदरच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

" मी देवाशपथ खरे सांगेन, माझे नांव मनोहर मारोतराव धकाते (अपीलार्थी) वय ५८ वर्षे व्यवसाय कांही नाही (सेवा निवृत्त) राहाणार अंचलेश्वर वार्ड, चंद्रपूर.

मी आज दिनांक ४.६.२००८ ला म.श्री पाटील साहेब, राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांचे समक्ष उपस्थित होऊ माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत कलम १९ (३) अन्वये केलेल्या दूस-या अपीलाच्या सुनावणीसाठी मी माझे बयान नोंदवित आहे ते पुढील प्रमाणे-

मी (अपीलार्थी) दि. २१.८.२००७ ला जन माहिती अधिकारी, बबीता गिरी (संशोधन अधिकारी) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांना परधान या जाती/जमातीच्या उमेदवारांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांनी गोड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र १९९५ ते आजपर्यंत दिलेत त्याची यादी देण्यात यावी, अशी माहिती पुरविण्याबाबत अर्ज सादर केला होता. परंतु मागितलेली माहिती विहित मुदतीत न पुरविल्यामुळे प्रथम अपील वसुधा प्र. नाईक, अपीलीय अधिकारी यांचेकडे दिनांक ३.१०.२००७ ला सादर केले. परंतु अपीलीय अधिकारी यांनी कोणताही कारवाई केली नाही व अजूनही या अपीलावर निर्णय अनिर्णीत आहे. दि. ३.१०.२००७ ला प्रथम अपील सादर केल्यानंतर माहिती अधिकारी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांनी त्यांचे पत्र क्रं.माअ/अजप्रतस/का-४अ/६६४५/०७, दि. २८.९.२००८ अन्वये कळविले की सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी.

माहिती अधिकारी बबीता गिरी यांनी जोडपत्र अ दि. २१.८.२००७ अन्वये मागितलेली माहिती निरंक समजण्यात यावी असे कळवून दिशाभूल केलीच आहे परंतु खोटी माहिती पुरविली आहे. खोटी माहिती पुरविण्याची काही पुरावे सादर करण्यात येत आहे.

१) श्री प्रमोद पांडुरंग येरमे, रा. चंद्रपूर

श्री प्रमोद पांडुरंग येरमे हे चंद्रपूर नगर परिषदे मध्ये नोकरीला आहे. अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांनी गोंड जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र क्र.२१९१ दि. १४.७.१९९७ दिलेले आहे. श्री प्रमोद येरमे यांचे वडील श्री पांडुरंग शिवाराम येरमे हे सुध्दा नगर परिषदमध्ये कार्यरत होते. त्यांच्या शालेय रेकार्ड नुसार तसेच कार्यालयीन रेकार्डनुसार त्यांची जात परधान आहे. वडीलाची जात परधान असताना मुलाची जात गोंड कशी. गोंड आणि परधान ह्या दोन्ही जाती वेगळ्या आहेत. एकमेकांशी त्यांचा कोणताही आप्तभाव चालीरिती मिळत नाही. गोंड जमातीचे लोक परधानांना दूर ठेवतात. सोबत पुरावे जोडले आहे.

२) श्री राजेश हनाजी उईके इ श्री राजेश हनाजी उईके यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र क्रं. TCSC/४७६४७ दि. १०.१०.२००६ दिलेले आहे. श्री राजेश उईके यांचे वडील श्री हनाजी बालाजी उईके हे परधान जातीचे आहे. आपण गोंड या जातीचे आहो हे सिध्द करण्याकरीता बाला गोंड यांच्या जन्म नोंद रजिस्टरची नक्कल जोडून मी गोंड या जातीचा आहे हे सिध्द करण्याचा प्रयत्न कला आहे आणि अवैध मार्गाचा उपयोग करुन गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र मिळवून घेतले. या प्रकरणात आश्चर्याची बाब म्हणजे आजोबा बाला गोंड यांच्या वयाच्या ५ व्या ६ व्या वर्षी श्री हनाजीचा म्हणजे श्री राजेश उईके यांचा जन्म झाला. कारण शाळेच्या व कार्यालयीन रेकार्ड नुसार श्री राजेश हनाजी उईके यांचा जन्म १५.१.१९७५ ला झाला. त्यांच्या वडीलांचा म्हणजे श्री हनाजी बाला उईके यांचा जन्म अंदाजे १९५० ते १९५२ या कालावधीत झाला असावा. श्री राजेश उईके यांनी आजोबांचे (बाला गोंड) जी जन्म नोंद रजिस्टरची नक्कल सादर केली त्यांत जन्म तारीख २५.७.१९४७ आहे. यावरुन हे सिध्द होते की त्यांनी जे कागदपत्र सादर केले आहे हे त्यांच्या आजोबाचे नाही. कु. माधुरी पाटील वि. अप्पर आयुक्त आदिवासी विकास आणि इतर या प्ररणांत उच्चतम न्यायालयाने जातीचे प्रमाणपत्र व त्याची पडताळणी करण्यासाठी मार्गदर्शक सूचना दिल्या आहेत आणि त्या काटेकोरपणे आवश्यक आहे आणि सूचना न पाळल्यास न्यायालयाचा अवमान होतो.

अशीच अनेक उदाहरणे आहेत. ९० टक्के परधानानी गोंड जमातीची वैधता प्रमाणपत्रे प्राप्त करून ख-या गोंडाना सवलती पासून वंचित केले आहे आणि यांत तपासणी समितीची मुख्य सहभाग आहे. जेव्हा हे आमच्या लक्षात आले तेव्हा आम्ही शेकडो नकली गोंडाची माहिती तपासणी समितीला मागितली परंतु तपासणी समितीने एकाही नकली गोंडाची अजून पर्यंत माहिती दिली नाही. या ना त्या कारणाने अर्ज फेटाळले.

वरील सादर केलेल्या पुराव्यावरून हे दिसून येईल की, परधान जातीच्या लोकांना गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहे. त्यामुळे माहिती अधिकारी बबीता गिरी यांनी त्यांचे पत्र क्रं.माअ/अजप्रतस/का-४अ/६६४५/०७, दिनांक २८.९.०७ अन्वये कळविण्यात आलेली माहिती खोटी आहे.

प्रार्थना - विनंती या प्रमाणे आहे की, १) मागितलेली शेकडो लोकांची माहिती देण्यास आदेश पारीत करण्यात यावे. आमच्या कडून जे सहकार्य पाहिजे असल्यास ते सहकार्य आमच्या कडून प्राप्त होईल याची मी हमी देतो.

२) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम २० (एक) व २० (२) अन्वये शास्ती लोदण्यात यावी."

तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केलेला आहे.

" विषय :- अपीलकर्ता अर्जदार यांचेकडून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत दाखल झालेल्या अपीलाचे सुनावणीस हजर राहाण्याबाबत. अपील क्रमांक १५७९/२००७ ते १५८२/२००७.संदर्भ:- सुनावणी नोटीस क्रमांक रामाआ/अपील/१६४०/०८,१६४१/०८,१६४२/०८, १६४३/०८, दिनांक १२.५.२००८.

आदरणीय महोदय,

वरील संदर्भाकित सुनावणी नोटीस दिनांक १२.५.२००८ सोबत श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचा जनमाहिती अधिकारी यांना उददेशून लिहिलेले दिनांक १३.७.२००७ दि. २१.८.२००७ दि. २१.८.०७, दि. २१.८.०७, दि.२.०८.२००७ चे अर्ज प्राप्त झाले. सदर अर्जाचे

अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी यांनी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना दिनांक १४.८.२००७ दि. ३१.८.२००७, दि. २८.९.२००७, व दि. २८.९.२००७ अन्वये उत्तर पाठविले. तसेच जनमाहिती अधिकारी यांनी अपिलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना उक्त नमुद पत्रान्वये कळविल्याप्रमाणे त्यांचे समाधान न झाल्याने त्यांनी प्रथम अपिलीय अधिकारी यांना उददेशून लिहीलेले पत्र दिनांक २१.८.२००७, दि. १.१०.२००७, दि. १.१०.२००७, दि. १.१०.२००७ अन्वये प्रथम अपिल सादर केलेले आहे. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी अपिलकर्ता त्यांना दिनांक १६.१०.२००७ अन्वये कळविले आहे.

	अर्ज दिनांक १३.७.२००७	
१	बांबु कामामुळे बुरड म्हणून ओळखल्या जाणा-या बुरड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या उमेदवाराची यादी देण्यात यावी.	जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक १४.०८.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्ज कलम २ (च)व (झ) नुसार अर्ज फेटाळण्यात येत आहे. तसेच सदर माहिती ही अपिलकर्त्याने स्वतःचे न्यायालयीन प्रकरणी मागितलेली आहे. ही बाब त्यांचे अर्जात नमूद आहे.
२.	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	कु.कोकीळा भिमराव निमज हीला अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर ने मामला क्रं.Ded ११६/२००१-२००२ मध्ये दिनांक १०.१२.२००१ ला वैधता प्रमाणपत्र क्रं. ३६५० दिलेले प्रमाणपत्राची प्रमाणित प्रत	जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक ३१.०८.२००७ अन्वये श्री मनोहर धकाते यांना कळविले की, कु. कोकीळा भिमराव निमजे यांचे पत्रव्यवहाराचा पत्ता व विस्तृत तपशिल दिलेला नसल्याने कलम ११(१)खाली कार्यवाही करता आली नाही. सबब आपला अर्ज फेटाळण्यात येत आहे.

	दक्षता पथकाचा अहवाल.	
३	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	<p>माहितीचा अधिकार कायदा २००५ अंतर्गत दि. १४.०६.२००७ चे अर्ज व २२.०६.२००७ चे अर्ज याद्वारे माहिती मागितली हाती कलम ११(१) अन्वये कार्यवाही सुरु आहे. त्रयस्थ पक्षाची माहिती असल्यामुळे परवानगी प्राप्त झाल्यास माहिती पुरविण्यात येईल याबाबत कळविले होते. आपण त्रयस्थ पक्षाला (दि.१४.६.२००८ चे ८ अर्ज व २२.६.२००७ चे ५ अर्ज) पाठविलेल्या पत्राची प्रमाणित प्रत देण्यात यावी.</p>	<p>जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे नांव कळवून तयांच्या प्रकरणातील माहितीची मागणी केली जाते त्यामुळे हजारोंच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणामधून सदरच्या व्यक्तीची माहिती शोधणे शक्य होत नाही. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ११(१) अन्वये संबंधित व्यक्तींना त्यांची वैयक्तिक माहिती देणे संबंधाने विचारणा करणे आवश्यक ठरते त्यामुळे अपिलकर्त्याने अपिलकर्त्यास या संदर्भात वेळोवेळी कळविण्यात आलेले आहे. अशा परिस्थितीत उक्त नमुद केल्याप्रमाणे अपूर्ण माहितीच्या आधारे कलम ११(१) नुसार संबंधिताकडून परवानगी घेणे शक्य होत नाही. त्यामुळे जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक २८.०९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी.</p>
४	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	<p>परधान या जाती/जमातीला आपल्या तपासणी समितीने गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र १९८५ ते आजपर्यंत</p>	<p>जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दि.२८.०९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती</p>

दिलत त्याची यादी देण्यात यावी.	निरंक समजण्यात यावी. अपीलकर्त्याने मागितलेली माहिती हास्यास्पद आहे. यावरून अपीलकर्त्याची मानसिकता स्पष्ट होते. तेव्हा वारंवार हेतूपुरस्सर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी वअपीलकर्त्याने माहिती दिली नाही म्हणून त्यांना त्यांची हकनाक पिळवणूक होते व त्यांना वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते. त्यामुळे अपीलकर्त्यांचे सर्व अर्ज खारीज करणेस्तव विनंती करण्यांत येत आहे.
--------------------------------	--

अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक १३.७.२००७, १७.०७.२००७ दि. १३.०७.२००७ दि.१७.०७.२००७ चे प्रथम अपील अर्जावर श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना असे कळविले की, आपणास आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे तरी देखील आपणशासकीय अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडे प्रकरणाची माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र)(जे) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हित संबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (त्र)(जे) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी/अपीलीय अधिकारी यांना पाठविलेले अर्ज पाहता निव्वळ मोघम स्वरूपात शेकडो नावे कळवून त्यांची वैयक्तिक माहिती मागीतलेली आहे. तसेच माहिती व्यक्तीशः हवी आहे असे मुळ अर्जामध्ये नमूद केलेले असतांना सदर प्रकरणाची माहिती त्यांनी व्यक्तीशः घेऊन जाणे नियमानुसार आवश्यक होते. तथापी त्यांनी श्री लीलाधर पी.डफाडे यांचे नांव अधिकारपत्र देऊन त्यांच्या करवी माहिती प्राप्त केली आहे.

जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडो त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत माहिती मागण्याचा ओघ सतत

सुरु आहे. व सदरची माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे फक्त नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहिती मागणी केली जाते. त्यामुळे हजारोंच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणमधून सदरच्या व्यक्ती माहिती शोधने शक्य होत नाही व जन अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही सार्वजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागितलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

श्री रवी सयाम या अर्जदाराने श्री प्रशांत मनोहर धकाते, सौ कलावती धकाते व श्री मनोहर धकाते (अपीलकर्ते) यांचे संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांना त्यांची माहिती मागितलेली असता जन माहिती अधिकारी यांनी धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्त्यांने) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधितास द्यावी काय या संदर्भात त्यांना कलम ११(१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्त्यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती तसेच दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्तावेज/प्रमाणपत्रे देण्यात येऊ नये आणि जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणतेही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले आणि त्यामुळे त्यांच्या जिवितास किंवा शारीरिक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांना अपीलकर्त्यांनी दिली. तसेच त्यांनी व्यक्तीगत व त्यांचे कुटूंबाचे हितार्थ त्यांची माहिती देण्यात येऊ नये अशी न्यायाची भुमिका स्विकारली परंतु इतरांच्या बाबतीत तसा विचार केलेला नाही. उलट जनमाहिती अधिकारी यांना एक प्रकारची धमकी दिलेली आहे. ही गंभीर स्वरूपाची बाब आहे. तसेच या समितीचे सदस्य श्री सुरेन्द्र वामणराव सावरकर, संशोधन अधिकारी यांनी सुध्दा वारंवार धमक्या येऊन शेवटी त्यांचेवर प्राणघातक हल्ला करण्यात आला. ज्यामुळे ते अद्यापही या धक्यातून सावरलेले नाही.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुद्ध निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे.

श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभुत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा कुद्या । न्यायालयात उपस्थित करुन मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागितले रिट याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झेपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरून स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरून हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्याचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्याने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितल्याने इतर दुर्गम भागात राहाणा-या शेकडो आदिवासीच्या बाबतीत अशी गंभीर परिस्थिती येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उक्त नमूद केलेली चार अपीले क्रं.१५७९ ते १५८२/०७ तसेच दिनांक २१.५.२००८ रोजी आपणाकडे सुनावणीनंतर निर्णय झालेली चार अपीले क्रं.१५३२/२००६ ते १५३५/२००७ तसेच दिन. २३.५.२००८ रोजी सुनावणीनंतर निर्णय झालेली पाच प्रकरणे याबाबत अपीलकर्त्यांच्या मागणीमध्ये साम्यता आहे. तेंव्हा सदर प्रकरणी आपण दिलेला निर्णय हा अपील क्रमांक १५७९/०७ ते १५८२/०७ मध्ये ही कायम करणे विषयी आपणास नम्र विनंती करण्यात येत आहे.

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप

झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचीका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही.

शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितील अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून तथा पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या शेकडे प्रकरणात समितीचे पॅनल अॅडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा करणेकरीता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे

पार पाडावी लागतात तेव्हा अपीलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

अपीलकर्ता यांचे अपील क्रमांक १५७९/२००७ यामध्ये त्यांनी ज्या पध्दतीने बुरुड म्हणून ओळखल्या जाणा-या बुरुड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेल्या उमेदवारांची यादी देण्यातबाबत माहिती मागितली होती. व त्या संदर्भात जो निर्णय दिलेला आहे तोच निर्णय या अपीलात सुध्दा लागू करण्यात येत आहे. त्यावर अपीलकर्ता यांचे असे म्हणणे आहे की, परधान या जमातीचे संदर्भात त्यांनी काही पुरावे दिले आहेत परंतु पुन्हा त्या निर्णयात म्हटल्याप्रमाणे म्हणावे लागते की, अपीलकर्ता हे अंतिम तपासणी अधिकारी नाही व अमर्याद माहितीच्या करीता तर नाहीच नाही. त्यामुळे त्यांनी त्यांच्या खुलाशामध्ये जरी विश्लेषण केले असले तरी त्या विश्लेषणाप्रमाणे आयोगाने तपासून पाहणे हे आवश्यक नाही. अपीलकर्ता यांचा अर्ज स्वयंस्पष्ट आहे. त्यामध्ये परधान या जातीला गोंड या अनुसूचित जातीचे वैधता प्रमाणपत्र अशा प्रकारची माहिती मागितली आहे. त्याबद्दल त्यांना समितीच्या निर्णयावर शंका असेल तर मा. उच्च न्यायालयात त्यांनी याचिका दाखल करून समितीचे निर्णय रद्द करून घेणेच संयुक्तिक राहिल. त्यामुळे परधान ही जात अधिकृतरीत्या सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या यादीमध्ये असेल तर ती माहिती उपलब्ध करून देता येईल. आधी गोंड त्यात परधान शोधायचे अशा प्रकारची माहिती संकलीत करून उपलब्ध करून देता येत नाही असे अपील क्रमांक १५७९/२००७ मध्ये म्हटलेले आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- ५) अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- ६) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ४.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५७९/२००८

१) श्री मनोहर मारोतराव धकाते
रा.अंचलेश्वर वार्ड, गोंडपूरा,
चंद्रपूर, ता.जि.चंद्रपूर-४४२४०२

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी,
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेठ, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेठ, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ४.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २४.९.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.७.२००७ रोजी राज्य जन माहिती अधिकारी, अनुसूचित
जमाती जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती यांचेकडे बांबू कामामुळे बुरुड म्हणून ओळखल्या
जाणा-या बुरुड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेल्या
उमेदवारांची यादी देण्यात यावी. माहितीचा कालावधी सन २००० पासून ते आजपर्यंत असा
दिला आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : बांबू कामामुळे बुरुड म्हणून ओळखल्या जाणा-या
बुरुड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेल्या उमेदवारांची
यादी देण्यात यावी. माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.८.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये दिनांक १६.१०.२००७ रोजी निर्णय दिलेला असून तो खालीलप्रमाणे आहे. वरील संदर्भाकित अपील अर्जानुसार आपणास कळविण्यात येते की, संदर्भाकित क्रमांक २ अन्वये शासकिय माहिती अधिकारी यांनी आपल्या संदर्भ क्रमांक १ चे अर्जाबाबत खालीलप्रमाणे निर्णय आपणास कळविण्यात आलेला आहे.

" क्रं.सआ/अजप्रतस/नाग/का.१अ/७३०१/०७
कार्यालय, सह आयुक्त तथा उपाध्यक्ष
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती
आदिवासी विकास भवन, २ रा माळा,
आर.टी.ओ.समोर, गिरीपेठ, नागपूर.

प्रति,

श्री मनोहर मारोतराव धकाते,
अंचलेश्वर वार्ड, गोंडपूरा
चंद्रपूर-४४२४०२

विषय :- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५

संदर्भ :-१.आपले दिनांक २९.८.२००७ चे पाच अपील अर्ज.

२.शासकिय माहिती अधिकारी यांचे पत्र क्रं.५९१९,५९१७, ५९२०,५९१८,
१९१९(A),५९१९, दि. १४.८.२००७

वरील संदर्भाकित अपील अर्जानुसार आपणांस कळविण्यांत येते की, संदर्भाकित क्रं. २ अन्वये शासकिय माहिती अधिकारी हयांनी आपले संदर्भाकित क्रं.१ चे अर्जाबाबत खालीलप्रमाणे निर्णय आपणांस कळविण्यांत आलेला आहे.

१.	कु.अर्पना विनायक तुमडाम	सदर माहिती ही त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत असल्याने संबंधीतास कलम ११ (१) नुसार नोटीस देण्याकरीता व त्याबाबत त्यांचेकडून निवेदन प्राप्त करण्याचे दृष्टीने तत्काळ कार्यवाही करीता त्यांच्या बाबत सद्यस्थितीत ठावठिकाणा (प्राप्त) अर्जात नमूद नसल्याने कलम ११(१) नुसार त्रयस्थ पक्षाशी पत्रव्यवहार होऊ शकत नसल्याने सदर परिस्थितीत शासकिय माहिती अधिका-याने
----	-------------------------	---

		माहिती नाकारलेली आहे.
२	श्री तानाजी नारायण नैताम	वरीलप्रमाणे
३	बुरड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेल्या उमेदवाराची यादी बाबत.	माहिती व अभिलेख या संज्ञेत सदर बाब मोडत नसल्याने कलम २ (च) व कलम २ अ (एक) नुसार माहिती नाकारण्यात आलेली आहे.
४	अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी दि. १९.४.२००२ पासून आतापर्यंत वैधता प्रमाणपत्राची यादी पुरविण्यात यावी.	शासकिय माहिती अधिकारी यांनी सदर माहिती कलम ७(९) नुसार नाकारलेली आहे.
५	सौ.माया चिंतामण इवनाते	त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत असल्याने कलम ११(१) नुसार कार्यवाही सुरु आहे.
६	श्री विनायक सांबा तुमडाम	मोजक्याच प्रकरणाची माहिती न मागितल्यामुळे माहिती देण्यांत आलेली नाही.

उक्त नमूद केल्याप्रमाणे संदर्भांकित क्रं. २ अन्वये शासकिय माहिती अधिकारी यांनी आपणास कळविलेले आहे.

आपण आतापर्यंत शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्याकडे अनेक अर्ज यासमितीकडे केलेले काही अर्जांनुसार मागितलेली माहिती आपणांस देण्यांत आलेली आहे. सदर अर्जांन्वये आपण शेकडो प्रकरणांची माहिती मागितलेली आहे. आपले एका अर्जात मागितलेली माहिती ही आपण मा. उच्च न्यायालयात दाखल केली रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ करीता म्हणजे स्वहितार्थ मागितलेली आहे. अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती ही कलम ८ (त्र) तसेच कलम ७(९) अन्वये फेटाळण्यांत येत आहे."

स्वा/-अपीलीय अधिकारी
कार्यालय,सह आयुक्त तथा उपाध्यक्ष
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर.

सदरच्या निर्णयाने अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १३.७.२००७ च्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १४.८.२००७ रोजी वरील संदर्भिय अर्ज क्रमांक २ (ज) (ज) नुसार अर्ज फेटाळण्यात येत आहे असे कळविलेले दिसते. अपीलकर्ता यांनी मात्र असे सांगितले की, त्यांना त्याबद्दल कोणत्याही प्रकारची माहिती उपलब्ध झालेली नाही. परंतु अपीलकर्ता यांचे मनोहर धकाते यां पत्यावर दावा क्रमांक ५९२० प्रमाणे सदरचे पत्र पाठविण्यात आलेले दिसते. वास्तविक, अपीलकर्ता यांनी अर्जात व्यक्तीश माहित घेणार असे नमूद केल्यावर अपीलकर्ता यांनी प्रत्येक अर्जामध्ये व्यक्तीश: माहिती उपलब्ध करून घेण्याकरीता जन माहिती अधिकारी यांचेशी संपर्क साधून माहिती उपलब्ध करून घेणे हे अपेक्षित असते. माहिती उपलब्ध करून घेण्यास गेल्यावर माहिती उपलब्ध करून दिली नाही तर त्याबाबतचा आक्षेप पत्र पोच सहित द्यावयाचे असते. कोणत्याही प्रकारे व्यक्तीश: नमूद केल्यावर सार्वजनिक प्राधिकरणातील अधिकारी हे अर्जदाराचे घरी जावून माहिती उपलब्ध करून देऊ शकत नाही किंवा कोणत्याही प्रकारचा टपाल खर्च न देता कळविण्याची आवश्यकता नाही.

प्रथम अपीलात सुध्दा जन माहिती अधिकारी यांचा निर्णय कायम केलेला असल्यामुळे सदरची माहिती (अपीलकर्ता यांनी विचारलेली माहिती) ही कशा स्वरूपात त्यांच्या अभिलेख्यामध्ये उपलब्ध असते याबद्दल विचारले असता त्यांनी युक्तीवाद करून सांगितले की, त्यांनी आतापर्यंत हजारो गोंड जमातीच्या उमेदवारांना प्रमाणपत्र दिले आहे. अपीलकर्ता यांनी सन २००० पासून आतापर्यंत बुरुड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेल्या उमेदवारांची यादी द्यावयाची झाल्यास प्रत्येक गोंड या अनुसूचित जमातीच्या उमेदवारांची नस्ती ही तपासून पाहावी लागेल व तपासून पाहिल्यानंतर तशा प्रकारची माहिती ही संस्करण करून उपलब्ध करून द्यावी लागेल. कार्यालयामध्ये बुरुड जमातीची किंवा गोंड जमातीची स्वतंत्र अशी नस्ती किंवा यादया उपलब्ध नसतात व त्यामुळेच माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २ (झ) प्रमाणे त्यांना माहिती उपलब्ध करून देता येणार नाही असे कळविले आहे असे त्यांचे म्हणणे आहे. कलम २ (झ) मध्ये अभिलेख या संज्ञेची व्याख्या दिली आहे व त्यामध्ये कोणताही दस्तऐवज, हस्तलिखित व फाईल; एखाद्या दस्तऐवजाची कोणतीही

मायक्रापिल्म, मायक्रोफिश आणि प्रतिरूप प्रत; अशा मायक्रोफिल्ममध्ये संग्रहित केलेल्या प्रतिमेची किंवा प्रतिमांची कोणतीही नक्कल (मग ती परिवर्धित केलेली असो वा नसो); संगणकाद्वारे किंवा कोणत्याही अन्य उपकरणाद्वारे तयार केलेले कोणतेही अन्य साहित्य यांचा समावेश होतो.

यावरून असे दिसून येते की, सार्वजनिक प्राधिकरणामधील अभिलेख्याच्या स्वरूपात जी माहिती उपलब्ध असेल तीच माहिती या व्याख्येप्रमाणे येते. व तीच माहिती उपलब्ध करून घेण्याचा माहितीचा अधिकार या व्याख्येप्रमाणे अधिकार आहे. व अशा स्वरूपामध्ये अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जे उत्तर जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेले आहे ते योग्य आहे असे म्हणावे लागते. जन माहिती अधिकारी यांनी पुन्हा जी माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता जी कार्यपध्दती अवलंबवावी लागेल असे सांगितले त्यावरून असे दिसून येते की, त्याकरीता सार्वजनिक प्राधिकरणाची यंत्रणा त्याकरीता मोठ्या प्रमाणावर लावावी लागेल व त्याप्रमाणे माहिती अधिकारी यांनी एखाद्या संशोधन करणारा अधिकारी त्याकरीता नियुक्त करावा लागेल असे सांगितले व त्यामुळे सुध्दा सदरची माहिती उपलब्ध करून देणे शक्य नाही असे जो प्रथम अपिलाचा निर्णयात म्हटलेले आहे तेही योग्य आहे. अपीलकर्ता यांनी आयोगाचे असे निदर्शनास आले की, कलम २ अ (१) नुसार माहिती नाकारण्यात आलेली आहे असे कळविलेले आहे. त्याबद्दल उल्लेख आलेला नाही. त्यावर प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, २ (झ) (१) प्रमाणे माहिती नाकारण्यात आलेली आहे व ती टंकलेखनाची चुक दिसून येते.

पुन्हा अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या माहितीच्या समर्थनार्थ खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केलेला आहे.

" मी देवाशपथ खरे सांगेन, माझे नांव मनोहर मारोतराव धकाते, (अपीलार्थी) वय ५८ वर्षे, व्यवसाय कांही नाही (सेवा निवृत्त) राहणार अंचलेश्वर वार्ड, चंद्रपूर,

मी आज दि. ४.६.२००८ ला मा. पाटील साहेब, राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र नागपूर यांचे समक्ष उपस्थित होऊन माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५

अंतर्गत कलम १९ (३) अन्वये केलेल्या दूस-या अपीलच्या सुनावणी साठी मी माझे बयान नोंदवित आहे ते पुढील प्रमाणे इ

मी (अपीलार्थी) दि. १३.७.२००७ ला जन माहिती अधिकारी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांना बांबू कामामुळे बुरुड म्हणून ओळखल्या जाणा-या बुरुड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेल्या उमेदवारांची यादी देण्याबाबत अर्ज सादर केला होता. परंतु माहिती अधिकारी कु. बबीता गिरी (संशोधन अधिकारी) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ७ (१) अन्वये विहित केलेल्या कालावधीत माहिती द्यावयास पाहिजे होती किंवा विनंती फेटाळावयास पाहिजे होती. परंतु माहिती अधिकारी कु. गिरी यांनी कोणताही निर्णय घेतला नाही. आणि माहिती सुध्दा पुरविली नाही. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ७ (१) अन्वये माहिती मिळविण्याची विनंती करणारा अर्ज मिळाल्यावर शक्य तितक्या शिघ्रतेने आणि कोणत्याही परिस्थितीत विनंती केल्यापासून तीस दिवसांचं आंत माहिती द्यावयास पाहिजे किंवा विनंती अर्ज फेटाळला पाहिजे. विनंती अर्जावर माहिती अधिका-याने कोणतीही कार्यवाही न केल्यामुळे कलम ७ (२) अन्वये निर्णय देण्यास कसूर केले आणि विनंती नाकारल्याचे माणून प्रथम अपील दि.२२.८.२००७ ला वसुधा प्र. नाईक, वरिष्ठ संशोधन अधिकारी अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांचेकडे केली.

माहिती व अभिलेख या संज्ञेत सदर बाब मोडत नसल्याने कलम २ (च) व कलम २ (अ) (एक) नुसार माहिती नाकारलेली आहे असे अपीलीय अधिकारी श्री शरद चव्हाण यांनी पत्र क्रं.सआ/अजप्रतस/नाग/का-१अ/७३०१/०७, दि.१६.१०.२००७ अन्वये अपील फेटाळले.

अपीलीय अधिकारी श्री शरद चव्हाण यांनी अपील फेटाळल्यामुळे मा. राज्य माहिती आयुक्त, विदर्भ क्षेत्र नागपूर यांचेकडे दि. २४.९.२००७ ला अपील सादर केले.

माहिती अधिकारी कु. बी.जी.गिरी यांनी विहित मुदतीत माहिती न देता माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ७(१) चे उल्लंघन केले आहे.

अपीलीय अधिकारी श्री शरद चव्हाण यांनी माहिती व अभिलेख या संज्ञेत सदर बाब मोडत नसल्याने कलम २ च व कलम २ अ (एक) नुसार माहिती नाकारून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील तरतुदींचे उल्लंघन केले आहे.

यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी (यशदा) पुणे आणि राजहंस प्रकाशन पुणे यांनी प्रकाशित केलेले माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ चे अधिकृत पुस्तकामधील माहिती (Information) व अभिलेख (Record) या संज्ञेनुसार मागितलेली माहिती द्यावयास पाहिजे होती. माहिती या संज्ञेत स्पष्ट केलेले आहे की सर्वात महत्वाची गोष्ट म्हणजे यांतील कोणतीही गोष्ट वा सर्वच्या सर्व गोष्टी मागण्याचा अधिकार नागरिकाला या कायदानुसार पूर्ण हक्क आहे.

अभिलेख रेकार्ड या शब्दात कोणताही दस्तऐवज (Document) हस्तलिखित किंवा धारिणी (file) सुक्ष्मपट (मायक्राफिल्म) मायक्रोफित किंवा दस्तऐवजाचे प्रतिरूप (फोटोस्टॅट कॉपी) आणि संगणकाच्या वा इतर साधनांच्या सहाय्याने बनविलेल्या कोणत्याही साधनांचा समावेश आहे.

माहिती व अभिलेख या संज्ञेत मागितलेली माहिती मोडत नाही हे कारण दर्शवून अर्ज फेटाळणे म्हणजेच माहितीच्या अधिकारातील तरतुदींचे उल्लंघन अपीलीय अधिका-यांनी केलेले आहे. एवढेच नसून जे कलम माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मध्ये नाही असे कलम स्वतःच्या मर्जीने तयार करून त्याचा आधार घेऊन मागितलेली माहिती फेटाळणे म्हणजेच कायद्याचे उल्लंघन करणे व संसद आपल्या हाती घेणे होय. अपीलीय अधिकारी श्री शरद चव्हाण यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ या अधिनियमात २ अ (एक) हे स्वनिर्मित कलम जोडून संसदेचे अधिकार आपल्या हातात घेतलेले आहे.

माहितीचा अधिकार कायद्यातील कलम ३.३.४ पहा.

कलम-३.३.४ - जी माहिती संसदेला किंवा राज्य विधान सभेला नाकारली जाऊ शकत नाही, अशी माहिती कोणाही व्यक्तीने मागितली असेल तर माहिती अधिका-याने ती त्या व्यक्तीला पुरवली पाहिजे (संदर्भ यशदा-१२)

अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती ही अर्धन्यायिक संस्था आहे. तपासणी समितीला दिवानी न्यायालयाचा दर्जा प्राप्त झाला आहे. त्यामुळे अपील क्रं.१५३२/२००७ ते १५४०/२००७ मध्ये जे लेखी प्रतिवेदन माहिती अधिकारी आणि अपीलीय अधिकारी यांनी सादर केलेले आहे ते माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या विरोधात आहे आणि माहितीच्या अधिकार अधिनियम २००५ मधील तरतुदींना वाट दाखविली आहे.

अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांनी अनेक वैधता प्रमाणपत्र खोटे/बनावट दस्ताऐवजांच्या आधारे कोणतीही चौकशी न करता दिलेले आहेत. त्यामुळे मागितलेली माहिती स्वनिर्मित, संबंध नसलेली कलमे लावून नाकारतात. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मध्ये मागितलेली माहिती (गोपनीय माहिती वगळून) देण्याबाबत स्पष्ट तरतूद असतांना माहिती नाकारणे म्हणजेच माहितीचा अधिकार कायदा २००५ चे उल्लंघन करणे होय याचाच अर्थ संसदेचा अवमान करणे होय. खोटे/बनावट दस्ताऐवजांच्या आधारे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहेत त्यांची कांही उदाहरणे.

१. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके इ श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र क्रं.३२०८ दि.२१.५.२००९ ला दिलेले आहे. श्री दिनेश सेडमाके यांचे वडील श्री बाबुराव बाजीराव सेडमाके यांची जात वर्ग १ ते ३ पर्यंत चक्रवर्ती राजगोपाळा चारी, न.प.प्राथमिक शाळा चंद्रपूर येथील रेकार्ड मध्ये बुरड जातीची नोंद आहे. तसेच न्यू इंग्लीश हायस्कूल चंद्रपूर च्या रेकार्डमध्ये जातीच्या रकान्यात बुरड जातीची नोंद आहे. परंतु डॉ. राजेंद्र प्रसाद न.प.प्राथमिक शाळा चंद्रपूर येथे ४ थ्या वर्गात शाळेतील रेकार्डमध्ये जातीच्या रकान्यात गोंड बुरड अशी नोंद आहे. श्री बाबुराव सेडमाके यांची जात वर्ग १ ते ३ व ५ ते १० पर्यंत बुरड आहे. फक्त ४ थ्या वर्गात दुस-या शाळेत प्रवेश घेतल्याने त्या शाळेत जात बुरड ऐवजी गोंड बुरड झाली कशी. माहितीच्या अधिकाराखाली श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांना ज्या कागदपत्राच्या आधारे उपरोक्त वैधता प्रमाणपत्र दिले त्या सर्व दस्तऐवजांची प्रत मागितली होती. दस्ताऐवज देण्याबाबत माहिती आयोगाचे दि. १६.१.२००८ चे आदेश असतांना दस्ताऐवज उपलब्ध करून देण्याचे माहिती

अधिका-यांनी नाकारले आहे. श्री दिनेक सेडमाके यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी दिलेले वैधता प्रमाणपत्र क्रं.३२०८ दि.२९.५.२००९ च्या विरोधात रिट याचिका दाखवाल केलेली आहे. या याचिकेत सुध्दा तपासणी समितीने न्यायालयाची दिशाभूल केलेली आहे. वैधता प्रमाणपत्र २९.५.२००९ ला दिलेले आहे. परंतु पुरावे २००९ नंतर मिळविलेले सादर केलेले आहे. वास्तविक पाहता ज्या कागदपत्रांच्या/प्रमाणपत्रांच्या आधारे वैधता प्रमाणपत्र दिले ती सर्व कागदपत्रे न्यायालयासमोर सादर करावयास पाहिजे होती पण केलेले पाप लपविण्यासाठी उपरोक्त दस्ताऐवज सादर केलेले आहेत. (संबंधीत दस्ताऐवज जोडले आहे).

२) श्री अरविंद यशवंत सिडाम इ श्री अरविंद यशवंत सिडाम यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी गोंड जातीचे वैधता प्रमाणपत्र क्रं. ६०२ दि. ९.७.२००३ दिलेले आहे. जिल्हा परिषद उच्च प्राथमिक शाळा सरडपार येथील शालेय रेकार्ड नुसार श्री अरविंद सिडाम यांचे सख्खे आजोबा देवाजी सुकरु (सिडाम) यांची जात बुरड आहे. वडील श्री यशवंत देवाजी सिडाम याची जात बुरड आहे. परंतु वैधता प्रमाणपत्र मिळविण्यासाठी जी कागदपत्रे सादर केली आहेत ती सर्व बनावट आहे. उदा. पोच्या सुकरु सिडाम यांच्या जातीची नोंद शालेय रेकार्डमध्ये नाही. वडीलांच्या शालेय रेकार्डमध्ये बुरुड जातीची नोंद असतांना गोंड जातीची नोंद असलेले शाळा सोडण्याचे प्रमाणपत्र सादर केले. आजोबा श्री देवाजी सुकरु सिडाम यांच्या जातीची नोंद शाळेत बुरड असतांना निरक्षर असल्याचे प्रमाणपत्र तपासणी समितीला सादर केले.

३) श्री सुनिल शामराव कुमरे- श्री सुनिल शामराव कुमरे यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र क्रं.TCSC/४२७९५ दि. ६.६.२००५ दिलेले आहे. जिल्हा परिषद उच्च प्राथमिक शाळा, सरडपार येथील शालेय रेकार्डमध्ये जातीच्या रकान्यात श्री शामराव सखाराम कुमरे (वडील) व श्री रघुनाथ डोमळू कुमरे बुरड जातीची नोंद आहे. श्री सुनिल शामराव कुमरे यांनी तपासणी समितीला दाखल केलेल्या शाळा सोडण्याच्या प्रमाणपत्रात श्री शामराव सखाराम कुमरे व रघुनाथ डोमळू कुमरे यांची जात

गोंड लिहीली आहे. मुळ रेकार्डमध्ये बुरड जातीची नोंद असताना शाळा सोडण्याच्या प्रमाणपत्राच्या दूस-या प्रतीवर गोंड जात कशी

४) श्री दादाजी बेंडू सिडाम व नागोराव बेंडू सिडाम - श्री दादाजी बेंडू सिडाम, नागोराव बेंडू सिडाम त्यांचे वडील श्री बेंडू पैक्या सिडाम आजोबा श्री पैक्या आडक्या या सर्वांच्या जाती शालेय रेकार्ड मध्ये बुरड अशी नोंद असतांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी गोंड या जमातीचे प्रमाणपत्र निर्गमित करण्याचे आदेश दि.३१.७.२००६ ला दिले.

५) श्री राजेंद्र सिताराम कुळमेथे व श्री नरेंद्र सिताराम कुळमेथे इ श्री राजेंद्र सिताराम कुळमेथे व नरेंद्र सिताराम कुळमेथे यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहे. त्यांच्या वडीलांची जात शालेय रेकार्डमध्ये बुरड आहे. वैधता प्रमाणपत्र मिळविण्यासाठी सादर केलेल्या दस्ताऐवजामध्ये वडीलांच्या जातीसंबंधी कोणतेही प्रमाणपत्र सादर केले नाही व तपासणी समितीने वडीलांच्या जाती संबंधी कोणताही पुरावा मागितला नाही. व त्यांना गोंड जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र क्रं.TCSC/४९०१२० दि. १२.१२.२००६ व क्रं.१८६१ दि. १९.७.१९९९ अनुक्रमे दिलेले आहे.

६) श्री विवेक नारायण नैताम- श्री विवेक नारायण नैताम यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी गोंड जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहे. वडील श्री नारायण बाजीराव नैताम यांची जि.प.प्राथमिक शाळा, पेंढरी मक्का येथील दाखल खारीज रजिस्टर मध्ये क्रं.६५ वर जातीच्या रकान्यात बुरड नोंद आहे. श्री विवेक नैताम यांनी वैधता प्रमाणपत्रासाठी जे जातीचे प्रमाणपत्र सादर केले आहे त्याचा १९९३-९४ च्या रजिस्टर मध्ये नोंद नाही. असे तहसिलदार गडचिरोली यांनी कळविले आहे.

अशी अनेक प्रकरणे आहेत की अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी बनावट खोटे प्रमाणपत्राच्या आधारे गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहे. म्हणून आम्ही माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ नुसार अनेक प्रकरणांची माहिती मागितली. त्यापैकी फक्त ६ प्रकरणांची माहिती पुरविण्यात आली. पुरविण्यात आलेल्या ६ प्रकरणापैकी ५ प्रकरणे बनावट व खोटे प्रमाणपत्रांच्य आधारे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहे.

जेव्हा ही बाब त्यांच्या लक्षात आली तेंव्हा पासून आजपर्यंत एकाही प्रकरणाची माहिती पुरविली नाही."

तसेच अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या खुलाशा मध्ये उल्लेख केलेल्या सर्व उमेदवारांच्या संदर्भामध्ये काही कागदपत्रे दाखल केली आहे. त्यावर त्यांचे असे म्हणणे आहे की ज्या उमेदवारांची माहिती त्यांनी दिली आहे त्या उमेदवारांच्या संदर्भामध्ये जात पडताळणी समितीने चुकीचा निर्णय घेतलेला आहे व त्यामुळेच त्यांनी माहिती देण्याचे थांबविले आहे असे त्यांचे म्हणणे आहे. परंतु प्रत्येक उमेदवारांच्या संदर्भामध्ये अपीलकर्ता यांनी स्वतः जी जी माहिती त्यात दिली व त्याचे विश्लेषण केलेले आहे ते त्यांचे मत आहे. अर्थातच अशा प्रकारे कोणत्याही उमेदवारांच्या संदर्भामध्ये जातीप्रमाणपत्राच्या दाखल्याच्या गुणवत्तेवर निर्णय किंवा तपासण्याची अधिकारीता ही राज्य माहिती आयोगास नाही व त्यापेक्षाही अपीलकर्ता यांनी स्वतःचे मत प्रत्येक उमेदवारांच्या बाबत दिले ते त्यांचे स्वतःचे मत आहे. व त्यांना जर वाटत असेल तर त्या सर्व उमेदवारांच्या संदर्भात जात पडताळणी समितीने चुकीचा निर्णय दिला आहे तर त्याकरीता जो अधिनियम अंमलात आहे त्या अधिनियमाच्या तरतूदी प्रमाणे त्यांना न्यायालयात तक्रार करून न्याय मिळवून घेता येईल. राज्य माहिती आयोग हे निश्चितच त्याकरीता व्यासपीठ नाही व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे सदरचे पुराव्याचे संदर्भात कोणत्याही प्रकारचा विचार राज्य माहिती आयोगास करता येणार नाही.

जन माहिती अधिकारी तथा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी पुन्हा अपीलकर्ता यांच्या ५ अर्जांच्या संदर्भामध्ये व ४ अपीलाच्या संदर्भामध्येही सामाईक खुलासा दाखल केलेला आहे तो खालीलप्रमाणे आहे.

तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केलेला आहे.

" विषय :- अपीलकर्ता अर्जदार यांचेकडून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत दाखल झालेल्या अपीलाचे सुनावणीस हजर राहाण्याबाबत. अपील क्रमांक १५७९/२००७ ते

१५८२/२००७.संदर्भ:- सुनावणी नोटीस क्रमांक रामाआ/अपील/१६४०/०८,१६४१/०८,१६४२/०८, १६४३/०८, दिनांक १२.५.२००८.

आदरणीय महोदय,

वरील संदर्भाकित सुनावणी नोटीस दिनांक १२.५.२००८ सोबत श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचा जनमाहिती अधिकारी यांना उददेशून लिहीलेले दिनांक १३.७.२००७ दि. २१.८.२००७ दि. २१.८.०७, दि. २१.८.०७, दि.२.०८.२००७ चे अर्ज प्राप्त झाले. सदर अर्जाचे अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी यांनी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना दिनांक १४.८.२००७ दि. ३१.८.२००७, दि. २८.९.२००७, व दि. २८.९.२००७ अन्वये उत्तर पाठविले. तसेच जनमाहिती अधिकारी यांनी अपिलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना उक्त नमुद पत्रान्वये कळविल्याप्रमाणे त्यांचे समाधान न झाल्याने त्यांनी प्रथम अपिलीय अधिकारी यांना उददेशून लिहीलेले पत्र दिनांक २१.८.२००७, दि. १.१०.२००७, दि. १.१०.२००७, दि. १.१०.२००७ अन्वये प्रथम अपिल सादर केलेले आहे. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी अपिलकर्ता त्यांना दिनांक १६.१०.२००७ अन्वये कळविले आहे.

	अर्ज दिनांक १३.७.२००७	
१	बांबु कामामुळे बुरड म्हणून ओळखल्या जाणा-या बुरड जातीच्या व्यक्तींना गोंड या उमेदवाराची यादी देण्यात यावी.	जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक १४.०८.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की,वरील संदर्भिय अर्ज कलम २ (च)व (झ) नुसार अर्ज फेटाळण्यात येत आहे. तसेच सदर माहिती ही अपिलकर्त्याने स्वतःचे न्यायालयीन प्रकरणी मागितलेली आहे. ही बाब त्यांचे अर्जात नमूद आहे.
२.	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	कु.कोकीळा भिमराव निमज हीला	जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक

	<p>अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर ने मामला क्रं.Ded ११६/२००१-२००२ मध्ये दिनांक १०.१२.२००१ ला वैधता प्रमाणपत्र क्रं. ३६५० दिलेले प्रमाणपत्राची प्रमाणित प्रत दक्षता पथकाचा अहवाल.</p>	<p>३१.०८.२००७ अन्वये श्री मनोहर धकाते यांना कळविले की, कु. कोकीळा भिमराव निमजे यांचे पत्रव्यवहाराचा पत्ता व विस्तृत तपशिल दिलेला नसल्याने कलम ११(१)खाली कार्यवाही करता आली नाही. सबब आपला अर्ज फेटाळण्यात येत आहे.</p>
३	<p>अर्ज दिनांक २१.०८.२००७</p>	
	<p>माहितीचा अधिकार कायदा २००५ अंतर्गत दि. १४.०६.२००७ चे अर्ज व २२.०६.२००७ चे अर्ज याद्वारे माहिती मागितली हाती कलम ११(१) अन्वये कार्यवाही सुरु आहे. त्रयस्थ पक्षाची माहिती असल्यामुळे परवानगी प्राप्त झाल्यास माहिती पुरविण्यात येईल याबाबत कळविले होते. आपण त्रयस्थ पक्षाला (दि.१४.६.२००८ चे ८ अर्ज व २२.६.२००७ चे ५ अर्ज) पाठविलेल्या पत्राची प्रमाणित प्रत देण्यात यावी.</p>	<p>जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहितीची मागणी केली जाते त्यामुळे हजारोंच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणामधून सदरच्या व्यक्तीची माहिती शोधणे शक्य होत नाही. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ११(१) अन्वये संबंधित व्यक्तींना त्यांची वैयक्तिक माहिती देणे संबंधाने विचारणा करणे आवश्यक ठरते त्यामुळे अपिलकर्त्याने अपिलकर्त्यास या संदर्भात वेळोवेळी कळविण्यात आलेले आहे. अशा परिस्थितीत उक्त नमुद केल्याप्रमाणे अपूर्ण माहितीच्या आधारे कलम ११(१) नुसार संबंधिताकडून परवानगी घेणे शक्य होत नाही. त्यामुळे जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक २८.०९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की,</p>

		सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी.
४	अर्ज दिनांक २१.०८.२००७	
	परधान या जाती/जमातीला आपल्या तपासणी समितीने गोंड या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र १९८५ ते आजपर्यंत दिलत त्याची यादी देण्यात यावी.	जनमाहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दि.२८.०९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, वरील संदर्भिय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी. अपीलकर्त्याने मागितलेली माहिती हास्यास्पद आहे. यावरून अपीलकर्त्याची मानसिकता स्पष्ट होते. तेव्हा वारंवार हेतूपुरस्सर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्याने माहिती दिली नाही म्हणून त्यांना त्यांची हकनाक पिळवणूक होते व त्यांना वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते. त्यामुळे अपीलकर्त्यांचे सर्व अर्ज खारीज करणेस्तव विनंती करण्यांत येत आहे.

अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक १३.७.२००७, १७.०७.२००७ दि. १३.०७.२००७ दि.१७.०७.२००७ चे प्रथम अपील अर्जावर श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना असे कळविले की, आपणास आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे तरी देखील आपणशासकीय अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर शेकडे प्रकरणाची माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र)(जे) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हित संबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (त्र)(जे) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी/अपीलीय अधिकारी यांना पाठविलेले अर्ज पाहता निव्वळ मोघम स्वरूपात शेकडो नावे कळवून त्यांची वैयक्तिक

माहिती मागीतलेली आहे. तसेच माहिती व्यक्तीशः हवी आहे असे मुळ अर्जामध्ये नमूद केलेले असतांना सदर प्रकरणाची माहिती त्यांनी व्यक्तीशः घेऊन जाणे नियमानुसार आवश्यक होते. तथापी त्यांनी श्री लीलाधर पी.डफाडे यांचे नांव अधिकारपत्र देऊन त्यांच्या करवी माहिती प्राप्त केली आहे.

जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर शेकडो त्रयस्थ पक्षाशी संबंधित माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. व सदरची माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे फक्त नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहिती मागणी केली जाते. त्यामुळे हजारोंच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणमधून सदरच्या व्यक्ती माहिती शोधने शक्य होत नाही व जन अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही सार्वजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागीतलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

श्री रवी सयाम या अर्जदाराने श्री प्रशांत मनोहर धकाते, सौ कलावती धकाते व श्री मनोहर धकाते (अपीलकर्ते) यांचे संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांना त्यांची माहिती मागीतलेली असता जन माहिती अधिकारी यांनी धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्त्यांनै) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधितास द्यावी काय या संदर्भात त्यांना कलम ११(१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्त्यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती तसेच दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्ताऐवज/प्रमाणपत्रे देण्यात येऊ नये आणि जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणतेही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले आणि त्यामुळे त्यांच्या जिवितास किंवा शारीरीक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांना अपिलकर्त्यांनी दिली. तसेच त्यांनी व्यक्तीगत व त्यांचे कुटूंबाचे हितार्थ त्यांची माहिती देण्यात येऊ नये अशी न्यायाची भुमिका स्विकारली परंतु इतरांच्या बाबतीत तसा विचार केलेला नाही. उलट जनमाहिती अधिकारी यांना एक प्रकारची धमकी दिलेली आहे. ही गंभीर स्वरूपाची बाब आहे. तसेच या समितीचे सदस्य श्री

सुरेन्द्र वामणराव सावरकर, संशोधन अधिकारी यांनी सुध्दा वारंवार धमक्या येऊन शेवटी त्यांचेवर प्राणघातक हल्ला करण्यात आला. ज्यामुळे ते अद्यापही या धक्यातून सावरलेले नाही.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुध्द निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे. श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभुत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा कुद्या । न्यायालयात उपस्थित करुन मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागितले रिट याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झेपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरुन स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरुन हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्यांचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्यांने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितल्याने इतर दुर्गम भागात राहाणा-या शेकडो आदिवासीच्या बाबतीत अशी गंभीर परिस्थिती येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उक्त नमूद केलेली चार अपीले क्रं.१५७९ ते १५८२/०७ तसेच दिनांक २१.५.२००८ रोजी आपणाकडे सुनावणीनंतर निर्णय झालेली चार अपीले क्रं.१५३२/२००६ ते १५३५/२००७ तसेच दिन. २३.५.२००८ रोजी सुनावणीनंतर निर्णय झालेली पाच प्रकरणे याबाबत अपीलकर्त्यांच्या

मागणीमध्ये साम्यता आहे. तेव्हा सदर प्रकरणी आपण दिलेला निर्णय हा अपील क्रमांक १५७९/०७ ते १५८२/०७ मध्ये ही कायम करणे विषयी आपणास नम्र विनंती करण्यात येत आहे.

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचीका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही.

शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितीत अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून त्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल

झालेल्या शेकडे प्रकरणात समितीचे पॅनल ॲडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा करणेकरीता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे पार पाडावी लागतात तेंव्हा अपिलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

सदरच्या खुलाशा सोबत अपीलकर्ता यांनी कु. बी.जी.गिरी माहिती अधिकारी यांना दिनांक ६.५.२००८ रोजी त्यांची स्वतःची माहिती श्री रवि सयाम यांनी मागितली होती. त्यासंदर्भामध्ये त्यांची माहिती उपलब्ध करून देवू नये त्यासंदर्भातील पत्राची छायांकित प्रत जोडलेली आहे. तशाच प्रकारे प्रशांत धकाते यांनी सुध्दा माहिती अधिकारी यांना दिलेल्या पत्राची छायांकित प्रत जोडली आहे. या प्रकरणात अपीलकर्ता यांनी दाखल केलेला खुलासा किंवा माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दाखल केलेला खुलासा या सर्वांचा विचार केला तर मागितलेली माहिती ही माहिती, माहितीचा अधिकार व अभिलेख या संज्ञेमध्ये येत नसल्यामुळे व त्याबाबतचा जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचा खुलासा हा संयुक्तिक वाटत असल्यामुळे अपीलकर्ता यांना दिलेले उत्तर सुध्दा योग्य असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे दिनांक १३.७.२००७ (२३.७.२००७) च्या अर्जाप्रमाणे दिनांक १४.८.२००७ रोजी दिलेले माहिती अधिकारी यांनी दिलेले उत्तर व दिनांक १६.१०.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय हा योग्य असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- २) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक प्रत देण्यात यावी.

दिनांक ४.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५८५/२००८

१) श्री कैलास चिंतामणराव थोरात
व्ही.एच.बी.कॉलनी, एम.आय.जी.७२
इमारत क्रं.१/४, गौरक्षण रोड, अकोला

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक
सहकारी संस्था, अकोला

३) जन माहिती अधिकारी तथा तालुका उपनिबंधक
सहकारी संस्था, अकोला, गंगाधर प्लॉट ता.जि.अकोला.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ५.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक व माहिती अधिकारी तथा तालुका सहाय्यक निबंधक हे गैरहजर. सहकार अधिकारी यांना उपस्थित राहाण्याकरीता जिल्हा उपनिबंधकानी प्राधिकृत केले आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३१.१०.२००६ रोजी माहिती अधिकारी तथा तालुका सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था अकोला यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

" **माहितीचा विषय** : श्री गजानन शासकिय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्था अकोला, र.नं.१०५८ सन १९९५ ते २००२ व सन २००४ ते २००६ या कालावधीतील लाभांश वाटपाबाबत. माहितीशी संबंधीत कालावधी: सन १९९५ ते सन २००२ ते सन २००४ ते २००६. आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : सन १९९५ ते २००२ व सन २००४ ते २००६ या कालावधीतील भाग

भांडवलदारांची वर्षनिहाय यादीची सत्यप्रत दयावी. २) सन १९९५ ते २००२ व सन २००४ ते २००६ या कालावधीतील लाभांश वाटप केलेल्या भागधारकाची वर्ष निहाय यादीची सत्यप्रत दयावी. ३) अ.क्र. म व अं.क्र.२ मधील संख्येत तफावत असल्यास त्याबाबत संस्थेने केलेल्या कार्यवाहीची भागभांडवलदार निहाय रक्कमेचे नियोजनाची माहिती त्याबाबत घेतलेले ठराव, इत्यादी संपूर्ण माहितीच्या वर्ष निहाय सत्य प्रती दयाव्या. ४) सन १९९५ ते २००२ व सन २००४ ते २००६ या कालावधीमध्ये ज्या भागधारकांना लाभांश दिला नाही, त्यांची नावे, लाभांशाची रक्कम इत्यादीच्या यादीची सत्यप्रत वर्षनिहाय दयावी. ५) दि. ६.१०.२००६ ला राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, मुंबई यांचेकडे व्यवस्थापक हयांनी वकीला मार्फत सादर केलेला लेखी जबाब व under posting certificate च्या पावतीची सत्य प्रत दयावी. " सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे.

३. अपीलकर्ता यांच्या सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १०.११.२००६ रोजी अर्जामध्ये मागणी केलेली माहिती ही संस्था स्तरावरील असल्यामुळे तसेच सदरील माहिती या कार्यालयाकडे उपलब्ध नसल्यामुळे उपरोक्त माहिती संस्थेकडून प्राप्त करून घ्यावी, असे कळविलेले दिसून येते. त्यावर अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.१२.२००६ रोजी उपनिबंधक सहकारी संस्था तालुका अकोला यांचे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ६ (३)(ब) कडे लक्ष वेधून सदरचा अर्ज हा हस्तांतरित करावयास पाहिजे होता असे त्यांच्या निदर्शनास आणलेले दिसून येते. व त्याप्रमाणे दिनांक २२.१२.२००६ रोजी उपनिबंधक सहकारी संस्था तालुका अकोला यांनी अध्यक्ष/सचिव श्री गजानन शासकिय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्था यांचेकडे हस्तांतर केलेला दिसून येतो. त्यावर दिनांक ८.१.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना मा. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पूणे यांचे जावक क्रमांक १७१० दिनांक ८.२.२००६ चे पत्रानुसार सध्या केंद्रिय माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा संस्थेस लागू नसल्यामुळे आपण मागणी केलेली माहिती दिनांक २७.१०.२००६ च्या अर्जानुसार आपणास पुरविता येणे शक्य नाही असे कळविलेले दिसून येते. त्यावर अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.२.२००७ रोजी जिल्हा उपनिबंधक तथा अपीलिय अधिकारी, सहकारी संस्था यांचेकडे प्रथम

अपील दाखल केलेले दिसून येते. व सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय हा दिनांक २७.२.२००७ रोजी देण्यात आलेला असून श्री गजानन शासकिय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्था मर्या. अकोला रजिस्टर नंबर १०५८ ही संस्था तालुका स्तरावरील असून ती तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था अकोला यांचे वैधानिक अधिकार कक्षेत येते. केंद्रिय शासनाचा माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत तालुका स्तरावरील सहकारी संस्थेचे प्रथम अपीलीय अधिकारी हे तालुका उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अकोला आहे. त्यामुळे अपीलार्थी यांनी संस्थेने त्यांना माहिती न दिल्याबाबतचे प्रथम अपील तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था यांचेकडे दाखल करावे व त्यामुळे सदरचे अपील हे निकाली काढण्यात आलेले दिसून येते. व त्यामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केल्याचे दिसून येते.

४. अपीलकर्ता यांनी सदरच्या अपीलाचे संदर्भामध्ये खालीलप्रमाणे लेखी खुलासा दाखल केलेला आहे.

" अर्जदार आपल्या नमूना - क माहिती विहित जोडपत्रासह सदरचे विस्तृत निवेदन अवलोकनार्थ सादर करीत आहे.

(२) ज्याअर्थी अर्जदाराने शासकीय माहिती अधिकारी तथा तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था, अकोला यांचेकडे नमूना अ मधील जोडपत्रात दिनांक २७.१०.२००६ अन्वये माहिती मागितली. (प्रत जोडली आहे) त्याअर्थी शासकीय माहिती अधिकारी हयांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ चे कलम ७ (१) अन्वये ३० दिवसात विहित करण्यात येईल अशा फि चे प्रदान केल्यावर माहिती पुरवेल किंवा कलम ८ व ९ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या कारणांवरून माहिती फेटाळून लावेल. तसेच जर माहिती अन्य प्राधिकरणाच्या कामकाजांशी संबंधीत असेल तर असा अर्ज जास्तीत जास्त पाच दिवसात संबंधीत प्राधिकरणाकडे पाठविल व कलम ६(३) (ब) नुसार अर्जदारास तसे कळविल.

(३) गैरअर्जदार क्रं.१ यांनी मात्र त्यांना दिनांक ३१.१०.२००६ रोजी अर्ज मिळाल्यावर तब्बल दहा दिवसांनी त्यांचे पत्र क्रं.३९९५ दि. १०.११.२००६ अन्वये (प्रत्यक्षात प्राप्त दि. ६.१२.२००६)

अर्जदारास असे कळविण्याची तसदी घेतली की, सदर माहिती ही संस्था स्तरीय असल्यामुळे तसेच सदरील माहिती या कार्यालयाकडे उपलब्ध नसल्यामुळे उपरोक्त माहिती संस्थेकडून प्राप्त करून घ्यावी (प्रत सोबत जोडली आहे.)

(४) ज्याअर्थी अर्जदारास संबंधीत संस्थेच्या भ्रष्ट कारभाराची जाणिव आहे व भ्रष्ट कारभार शासनाचे लक्षात आणून द्यावा म्हणून अर्जदारासह आणखी ही काही भागभांडवलदारांनी गैरअर्जदार क्रं. १ यांचेकडे तक्रारी केलेल्या आहेत, त्याअर्थी सदर संस्था अर्जदाराचा कोणताही कागद स्विकारीत नाही. तसेच राज्य मुख्य माहिती आयुक्त मुंबई यांनी अपील क्रं. ४४६/०२ मधील दिनांक ०७/१०/२००६ चे आदेशान्वये अर्जदारास संस्थेच्या कारभाराविषयी काही तक्रार असल्यास त्यांनी तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था अकोला यांचेशी संपर्क साधावा असा आदेश पारीत केला आहे (प्रत सोबत जोडली आहे). म्हणून अर्जदाराने गैरअर्जदार क्रं. १ चे सदर संस्थेचे वैधानिक नियंत्रण अधिकारी आहेत त्यांचेकडे नमूना अ मधील माहितीसाठी आग्रह धरला. मात्र गैरअर्जदार क्रं. १ यांनी वरील परिच्छेद ३ नुसार सदर अर्जाबाबत मला कळविले.

(५) ज्याअर्थी शासकिय माहिती अधिकारी तथा तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था अकोला म्हणजेच गैरअर्जदार क्रं. १ ह्यांनी घेतलेली परिच्छेद क्रं.३ मधील भुमिका सदर अधिनियमाचे कलम ६ (३) (ब) चे उल्लंघन करणारी आढळून आली. त्या अर्थी अर्जदाराने सदर बाब गैरअर्जदार क्रं. १ चे निदर्शनास आणून देणे भाग पडले. परिणामी अर्जदाराने आपले पत्र दिनांक १३.१२.२००६ अन्वये सदर बाब गैरअर्जदार क्रं. १ चे निदर्शनास आणून दिली. (सोबत प्रत जोडली आहे.)

(६) अर्जदाराचे विनंतीचा विचार मान्य करून गैरअर्जदार क्रं.१ यांनी अर्जदाराचा मुळ अर्ज संबंधीत संस्थेकडे पत्र क्रं.४४९३ दिनांक २२.१२.२००६ अन्वये संस्थेने माहिती पुरवावी असे निर्देश करून पाठविला. म्हणजेच अर्जदाराचा दिनांक ३१.१०.२००६ रोजी प्राप्त झालेला अर्ज संबंधीत संस्थेकडे दिनांक २२.१२.२००६ रोजी म्हणजेच तब्बल ५२ दिवसांनी पाठविला व कलम ६ (३) (ब) ची पुरेशी वाट लावली ही बाब स्पष्टच होते. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील तरतूदी गैरअर्जदार क्रं. १ यांना जे महाराष्ट्र शासनाचे वर्ग २ चे राजपत्रित अधिकारी

आहेत सदर तरतुदी माहिती नाही असा अर्थ काढणे पुरोगामी महा. शासनाचा अवमान ठरेल आणि तरीही गैरअर्जदार शासकिय धाटणीची उत्तरे देऊन जन सामान्यांची कशी बोळवण करतात आणि अडचणीत येणा-या तरतुदी पध्दतशीरपणे कशा दुर्लक्षित करतात ही बाब येथे स्पष्ट झाली. आयोगाला विनंती आहे की या प्रवृत्तीची आयोगाने दखल घ्यावी.

(७) परिच्छेद ४ मध्ये विषद केलेला अनुभव अर्जदारास संबंधीत संस्थेकडून या प्रकरणीही आला. संबंधीत संस्थेने आपले पत्र क्रं. ७५ दिनांक ८ जानेवारी २००७ अन्वये अर्जदारास असे कळविले की, केंद्रीय माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा संस्थेला लागू नसल्यामुळे मागणी केलेली माहिती पुरविणे शक्य नाही. (प्रत सोबत जोडली आहे) त्याची प्रत गैरअर्जदार क्रं. १ यांनाही दिलेली आहे.

(८) ज्या अर्थी सदर संस्थेने परिच्छेद ७ मधील भूमिका घेतली व त्याची प्रत गैरअर्जदार क्रं. १ यांनाही दिली त्या अर्थी गैरअर्जदार क्रं.१ जे संस्थेचे वैधानिक नियंत्रण अधिकारी आहेत त्यांचेकडून आवश्यक कार्यवाहीची अपेक्षा अर्जदाराने केली परंतु गैरअर्जदार क्रं.१ ह्यांनी काहीही कार्यवाही केली नाही. वस्तुस्थिती अशी आहे की, गैरअर्जदार क्रं. १ हे स्वतः व श्री गजानन शास. दुध योजना सह पतसंस्था अकोला र.नं. १०५८ हे दोघेही माझे मा. मुख्य आयुक्त, राजय माहिती आयोग मुंबई यांचे कडील अपील क्रं.४४६/०६ सुनावणी दिनांक ०६/१०/००६ रोजी मुंबई येथे आयोगासमोर हजर होते व माहितीही पुरविली जी सह.पत मा.सहकार आयुक्त व निबंधक सह.संस्था पुणे यांचे पत्र क्रं.१७१० दि. ८/२/२००६ चे पत्राचा उल्लेख करुन सदर अधिनियमच संस्थेला लागू नाही असा पवित्रा घेते व या पत्रावर गैरअर्जदार कं.१ काहीही कारवाई करीत नाहीत. त्याअर्थी एक शास.अधिकारी स्वतःच गैरप्रकारांना संरक्षण देतो ही बाब स्पष्ट होते. अन्यथा दि. ८.२.२००६ चे पत्राबाबत दि. ६.१०.२००६ रोजी मा. मुख्य आयुक्तांसमोर याबाबत चर्चा कां केली नाही व माहिती कां पुरविली ही बाब स्पष्ट होणे गरजेचे आहे. त्यामुळे तालुका उप निबंधक सह. संस्था जे गैरअर्जदार क्रं. १ आहेत त्यांचा हेतू प्रामाणिक नाही ही बाब मा.आयुक्त माहिती आयोग यांनी

विचारात घ्यावी अशी अपीलार्थींची विनम्र प्रार्थना आहे. कारण सदर अधिनियमाचे कलम २ (३)(ज)(ग) मध्ये सार्वजनिक प्राधिकरणाची व्याख्याही अगदी स्पष्ट आहे. त्यामुळे सह आयुक्तांचे पत्र सदर अधिनियमाला बाधा आणू शकत नाही.

(९) अर्जदाराने यापूर्वी राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, मुंबई यांचेकडे संस्थेच्या अशाच प्रकारच्या असहकाराबाबत अपील दाखल केले होते. सदर अपील क्रं.४४६/०६ मध्ये राज्य मुख्य माहिती आयुक्त मुंबई यांनी ठेवलेल्या तारखेवर दिनांक ६.१०.२००६ रोजी हीच संस्था आपल्या वकिलांसह व गैरअर्जदार क्रं. १ सह मुंबई येथे हजर होती. मात्र संस्थेने येथे सदर अधिनियम लागू नसल्याचा मुद्दा उपस्थित केलेला नाही. परिणामी राज्य मुख्य माहिती आयुक्तांनी अर्जदाराचे अपील सदर नियमाखालीच निकाली काढून अर्जदारास माहिती पुरविली. सहकार आयुक्तांचे पत्राचे तारखेनंतर राज्य माहिती आयोगाने निर्णय दिल्याने सदर पत्र बेदखल होते.

(१०) ज्याअर्थी गैरअर्जदार क्रं. १ जे स्वतः सदर संस्थेसोबत दिनांक ६.१०.२००६ रोजी राज्य मुख्य माहिती आयुक्तांसमोर मुंबई येथे हजर होते, त्या अर्थी संस्थेने सदर अधिनियम लागू नसल्याची जी भूमिका घेतली, त्यांचेकडून कठोर कारवाईची अपेक्षा होती ती त्यांनी पार न पाडल्याने गैरअर्जदार क्रं. १ हेच सदर संस्थेला माहिती न पुरविण्यासाठी व भ्रष्ट कारभार उजेडात येवू नये म्हणजे संपूर्ण मदत करित आहेत असे स्पष्ट होते.

(११) ज्याअर्थी संबंधीत संस्था व गैरअर्जदार क्रं. १ हे संगणमताने माहिती मिळू नये म्हणून प्रयत्नरत असल्याचे स्पष्ट झाल्याने अर्जदारास सदर अधिनियमाचे कलम १९ (१) खाली जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था यांचेकडे अपील दाखल करणे भाग पडले.

(१२) अर्जदाराने जोडपत्र ब नुसार प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था अकोला यांचेकडे दिनांक ५.२.२००७ रोजी अपील दाखल केले (प्रत सोबत जोडली आहे).

(१३) अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, अकोला यांनी अर्जदाराचे अपील प्रकरणी संबंधीताची बाजू ऐकून घेण्याकरीता दिनांक १४.२.२००७ रोजी सुनावणीचे पत्र

अर्जदार व गैरअर्जदार क्रं. १ हयांना दिनांक ८.२.२००७ रोजी देवून सुनावणी पूर्ण केली. (प्रत सोबत जोडली आहे.)

(१४) ज्या अर्थी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, अकोला म्हणजेच गैरअर्जदार क्रं. २ यांनी दिनांक १४.२.२००७ रोजी सुनावणी ठेवली त्याअर्थी अपीलकर्ता अर्जदार व गैरअर्जदार क्रं. १ यांनी आपली लेखी स्वरूपात त्यांचे समोर बाजू मांडली (दोन्ही लेखी निवेदनाच्या प्रती जोडल्या आहेत).

(१५) ज्याअर्थी अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, अकोला यांनी सदर अधिनियमांचे कलम १९ (१) खालील अपील दाखल करून घेतले व त्यावर दिनांक १४.२.२००७ रोजी सुनावणी केली त्याअर्थी अर्जदारास सदर अधिनियमानुसार व अर्जदाराने मांडलेल्या लेखी मुद्यांचा परामर्श घेवून माहिती पुरविणे अपेक्षित होते. परंतु, गैरअर्जदार क्रं. २ यांनी दिनांक २७.२.२००७ रोजी अपीलावर निर्णय दिला. (प्रत सोबत जोडली आहे) सदर निर्णयानुसार खालील आदेश पारित करण्यात आला.

श्री गजानन शासकीय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्था, अकोला र.रं. १०५८ ही संस्था तालुका स्तरीय असून ती तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था अकोला यांच्या वैधानिक अधिकार कक्षेत येते. केद्र शासनाच्या माहितीचे अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत तालुकास्तरीय सहकारी संस्थाचे प्रथम अपीलीय अधिकारी हे तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था अकोला आहेत त्यामुळे अपीलार्थी संस्थेने त्यांना माहिती न दिल्याबाबतचे प्रथम अपील तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था अकोला यांचेकडे दाखल करावे.

अपीलार्थी यांनी या कार्यालयाकडे दाखल केलेले अपील हे योग्य अपीलीय प्राधिकरणासमोर दाखल न केल्यामुळे हे अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

(१६) आदरणीय महोदय येथे असा प्रश्न उपस्थित होतो की, जोडपत्र अ दिनांक २७.१०.२००६ हे तालुका उपनिबंधक तथा माहिती अधिकारी यांचे नावाने सादर केले असल्यामुळे री गजानन शासकीय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्थेचे असहकाराचे किंबहुना कागदही न स्विकारण्याचे धोरण असल्यामुळे अर्जदाराने संस्था जया वैधानिक अधिकार

कक्षेत येते त्यांचेकडे म्हणजेच गैरअर्जदार क्रं. १ यांचेकडे माहिती मागण्याशिवाय पर्याय नाही. संबंधीत संस्था ज्यांचे वैधानिक अधिकार कक्षेत येते त्यांचे दिनांक २२.१२.२००६ चे पत्राची सुध्दा दखल घेण्यास व माहिती पुरविण्यास कशी पध्दतीशरपणे खोटेपणाने माहिती देण्याचे टाळते हे संस्थेच्या दिनांक ८ जानेवारी, २००७ चे पत्रातून स्पष्टच झालेले आहे.

यापूर्वी अर्जदाराने राज्य मुख्य माहिती आयुक्त मुंबई यांचे अपील क्रं.४४६/०६ मध्ये सुध्दा हाच बेजबाबदारपणा सिध्द झालेला आहे.

(१७) संस्थेचे भ्रष्ट व बेजबाबदारपणाचे कामकाजावर पांघरुण घातले जावू नये म्हणून अर्जदार प्रामाणिकपणे प्रयत्न करित असतांना सहकार विभाग मात्र अर्जदारास सहाय्य करण्याऐवजी संस्थेला त्यांचे भ्रष्ट व बेजबाबदार कार्याबद्दल मदत करण्याची भूमिका पार पाडतो आहे ही बाब मुद्या क्रं. ३ व १५ मध्ये स्पष्टच झालेली आहे.

(१८) परिणामी अर्जदाराने त्यांचे कलम १९ (१) खालील अपील फेटाळल्याने सदर अधिनियमाचे मुळ हेतूलाच बाधा निर्माण झाल्यामुळे कलम १८ (१) (क) (ख) (ग) बाधीत होत असल्यामुळे आपणाकडे कलम १९ (३) खाली अपील दाखल करणे भाग पाडले गेले आहे. माहिती मिळण्याचा हक्क आबाधित रहावा व पदनिर्देशित अधिका-यांनी माहिती पुरविण्यास मदतच केली पाहिजे अशी धारणा असल्याने सदर अपील करावी लागली.

प्रार्थना :-

अर्जदार विनम्रपणे विनंती करतो की, सदर अधिनियमानुसार माहिती मिळण्यासाठी शासकिय माहिती अधिकारी तथा अपीलीय अधिकारी यांनी मदत करण्याऐवजी अर्जदार कसा हतबल होईल असाच प्रयत्न केला आहे. अन्यथा खालील बाब घडणे शक्य नव्हते.

(१) राज्य मुख्य माहिती आयुक्तांचे अर्जदाराच्या अपील मधील आदेशाचे अनुषंगाने शासकिय माहिती अधिकारी तथा गैरअर्जदार क्रं.१ हयांचेकडे माहिती मिळण्याकरिता जोडपत्र अ मध्ये दिनांक २७.१०.२००६ चा अर्ज प्रत्यक्ष भेटून सादर केल्यानंतरच नेमका या प्रकरणी कोणत्या माहिती अधिका-याकडे अर्ज सादर करावा असे मार्गदर्शन करण्याऐवजी व अशी संस्था अर्ज किंवा कोणताही कागद स्विकारत नाही हे कळविल्यावर तसेच सदर अधिनियमाचे ६

(३)(ब)प्रमाणे कार्यवाही झाल्यावर संस्थेने सदर अधिनियमच लागू नाही असे कळविल्यावर गैरअर्जदार क्रं.१ हयांनी कोणतेही मार्गदर्शन केलेले नाही हे असे कां घडावे.

(२) गैरअर्जदार क्रं. २ हे जिल्हयाचे प्रमुख आहेत. जर प्रथम अपिलीय अधिकारी हे तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था आहेत तर गैरअर्जदार क्रं. २ हयांनी अर्जदाराचे अपील गैरअर्जदार क्रं. १ कडे पाठविणे आवश्यक होते व तशी माहिती अर्जदारास देवून सहकार्य करता येणे सहज शक्य होते.

(३) अर्जदाराने अपील सुनावणीचे वेळी दिनांक १४.२.२००७ रोजी आपले म्हणणे लेखी स्वरुपात मांडले व संस्थेला हा अधिनियम कसा लागू आहे हे राजय मुख्य आयुक्तांकडील अपील क्रं.४४६/०६ मध्ये झालेले आदेश देवून स्पष्ट केल्यावरही लेखी निवेदनातील मुद्यांचा परामर्श त्यांनी आपले आदेशांत कां करु नये. सदर मुद्दे अडचणीचे असल्याने अर्जदारास नव्याने तालुका उपनिबंधकाकडे अपील दाखल करण्याचे आदेश देणेच गैर आहे.

(४) संस्था/तालुका उपनिबंधक व जिल्हा उपनिबंधक हे सर्व एकमेकांस सहकार्य करण्याच्या भूमिकेतून व अर्जदारास माहिती मिळू न देण्याचे उद्दीष्ट ठेवून काम करित असल्याने अर्जदारास या संपूर्ण यंत्रणेच्या संशयास्पद कार्याचा समाचार घेवून न्याय मिळावा.

(५) (अ) गैरअर्जदार क्रं.१ यांनी सदर अधिनियमांचे कलम ६ (३)(ब) चे उल्लंघन करणे.

(ब) सदर अधिनियम संस्थेस लागू असल्याचे माहिती असूनही संस्थेचे प्रत्रावर चुप्पी साधणे.

(क) माहिती मिळवून देण्यास मदत करण्याऐवजी माहिती कशी पुरविल्या जाणार नाही अशी भूमिका ठेवून काम करणे.

या बाबीमुळे गैरअर्जदार क्रं. १ यांची भूमिका संशयास्पद झाल्यामुळे कलम २० (१) नुसार त्यांचेवर रुपये २५०००/- एवढी शास्ती लादावी व शासनाच्या माहिती पुरविण्याच्या धोरणाशी विसंगत वागणूक ठेवल्याबद्दल कलम २० (२) अन्वये शिस्तभंग विषयक कारवाई करावी व कलम १८ (२) नुसार त्यांची चौकशी व्हावी अशी विनम्र प्रार्थना आहे.

(६) प्रथम अपीलीय अधिकारी हे जिल्हयाचे प्रमुख असल्याने संबंधीत संस्थेचे व गैरअर्जदार यांचे भूमिकेबाबत चुप्पी साधतात व माहिती पुरविण्याचे आदेश देणे ऐवजी शास.धाटणीचे आदेश पारीत करतात त्यामुळे त्यांचेवर कलम २० (१) अन्वये रुपये २५०००/- एवढी शास्ती लादली जावी.

(७) श्री गजानन शास.दुध योजना सह.पत संस्था अकोला यांनी माहिती पुरविण्यास नकार दिल्याबद्दल त्यांनाही माहिती अधिकारी समजून कलम २० (१) अन्वये रुपये २५०००/- एवढी शास्ती लादली व संस्थेच्या संशयास्पद भूमिकेसाठी कलम १८ (२) अन्वये स्वतंत्र चौकशी सुरु करावी अशी प्रार्थना आहे. सविनय सादर. "

५. सदरच्या प्रकरणामध्ये उपस्थित असलेले सहकार अधिकारी यांनी असे सांगितले की, प्रथम अपीलाच्या तालुका उपनिबंधक यांचे निर्णयानंतर अपीलकर्ता यांनी तालुका उपनिबंधक यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले नाही. व त्यामुळे संबंधीत सहकारी संस्थेच्या संदर्भामध्ये कोणत्याही प्रकारचा आदेश पारीत केलेला दिसून येत नाही. त्यावर अपीलकर्ता यांचे त्याच्या खुलाशाप्रमाणे व तोंडी युक्तीवादाप्रमाणे त्यांचे म्हणणे असे आहे की, राज्य माहिती आयोगाकडे त्यांचे पुर्वीचे अपील क्रमांक ४४६/२००२ मध्ये त्याच संस्थेचे व्यवस्थापक यांनी त्यांना दिनांक ६.१०.२००६ रोजी माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे. त्यावरून सदरच्या सहकारी संस्थेस माहितीचा अधिकार अधिनियम हा लागू आहे व त्यामुळे जिल्हा उपनिबंधक किंवा तालुका उपनिबंधक सहकारी संस्था यांनी त्या संस्थेच्या विरुद्ध कार्यवाही करावयास पाहिजे होती असे त्यांचे म्हणणे आहे. परंतु माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदी प्रमाणे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना कोणत्याही प्रकारचे दंडात्मक कार्यवाही करण्याचे अधिकार नाही. सदरची दंडात्मक कार्यवाही करण्याचे अधिकार कलम २० प्रमाणे राज्य माहिती आयोगास आहेत. त्यातही सदरच्या सहकारी संस्थेनी शासनाच्या दिनांक ८.२.२००६ च्या परिपत्रकाचा आधार घेतलेला दिसून येतो. वास्तविक सदरचे परिपत्रक हे सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था यांना कोणत्याही प्रकारचा अधिकार हे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मध्ये नसताना काढण्यात आलेले आहे. अर्थात, ते त्यांचे अभिप्राय आहे व त्यामुळे अभिप्राय हे अधिनियमाच्या तरतूदींशी सुसंगत नसल्यास रद्द ठरतात. तरी सुध्दा सदरच्या परिपत्रकाचा

आधार हा बहुतांश सहकारी पत संस्था व सहकारी नागरी बँका हया घेताना दिसतात व माहिती उपलब्ध करुन देण्यास टाळाटाळ करीत असतात. त्यातही श्री गजानन शासकिय दुध योजना कर्मचारी पत संस्था मर्या. यांस जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेकडून आर्थिक मदत होत असतात तसेच सदरची आर्थिक मदत ही कर्ज रुपाने होत असली तरी सदरचे कर्ज नाबार्ड कर्जाच्या रुपाने असतात. म्हणजेच एका अर्थाने शासकिय आर्थिक मदत ही सदरच्या सहकारी संस्थेस मिळत असते.

६. असे असले तरी, कोणत्याही सहकारी संस्थेस आर्थिक मदत प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे जरी मिळत नसली तरी सहकारी संस्था ही सभासदांच्या भाग भांडवलावरच स्थापन होते.. सहकारी संस्था स्थापन करण्याकरिता महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० च्या तरतूदी प्रमाणे पंजीबद्ध करावी लागते. व त्या सहकारी संस्थेवर संपुर्ण सहकार विभागाचे नियंत्रण असते. संचालक मंडळाची निवडणुक ही सहकारी अधिकारी यांचे नियंत्रणाखाली होते. संस्थेस लेखा परीक्षण करुन द्यावे लागते व त्याचा अहवाल सहकार निबंधक यांना सादर करुन वार्षिक अहवाल सर्वसाधारण सभेत प्रत्येक सभासदास द्यावा लागतो. व त्यामुळे कोणतीही माहिती ही गोपनीय राहात नाही. वार्षिक सर्वसाधारण सभा ही अधिनियमाचे तरतूदीप्रमाणे सहकार वर्ष संपावयाच्या आधी घेऊन तसे शासनास कळवावे लागते. इ. प्रकारचे नियंत्रण हे अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे आहे. सदरचे नियंत्रण हे सहकारी संस्था ही सहकारी तत्वावर असल्यामुळे व त्यात सार्वजनिक व्यापक हित असल्यामुळे कोणत्याही प्रकारची हानी पोहचू नये त्याकरीता असल्यामुळे सहकारी संस्था ही सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या व्याख्येतील राज्य विधान मंडळाने तयार केलेल्या अधिनियमान्वये या निकषामुळे सार्वजनिक प्राधिकरण म्हणून अंतर्भाव होतो. श्री गजानन शासकिय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्था मर्या. अकोला रजिस्टर नंबर १०५८ याचा अर्थ यामध्ये सभासदांच्या ठेवी व त्याचप्रमाणे सभासदांना कर्ज सुध्दा दिले जाते. यावरुन हा सर्व सार्वजनिक निधी आहे. व सार्वजनिक निधीच्या संदर्भामध्ये कोणत्याही प्रकारची हानी पोहचू नये किंवा ठेवीदाराचे नुकसान होऊ नये याकरिता वन नमूद केल्याप्रमाणे व सहकारी अधिनियमाप्रमाणे नियंत्रण आहे. प्रसंगी गैर व्यवहार झाल्यास संपुर्ण संचालक मंडळ

बरखास्त करुन प्रशासन नियुक्त करण्यासाठी सुध्दा अधिकार हा जिल्हा उपनिबंधक यांना आहे व त्यामुळेही सदरची सहकारी संस्था ही सार्वजनिक प्राधिकरण आहे व त्यामुळे सदरच्या संस्थेस माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा लागू होतो हा निष्कर्ष काढण्यास हरकत नाही. व त्यामुळे सदरच्या सहकारी संस्थेने अधिनियमाचे कलम ५ (१) प्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांची नियुक्ती करणे आवश्यक आहे. त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे दिनांक ३१.१०.२००६ चा अर्ज हा सदरच्या सहकारी संस्थेकडे दिनांक २२.१२.२००६ रोजी हस्तांतर केल्याप्रमाणे सदरच्या अर्जाप्रमाणे सहाय्यक माहिती अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहिल. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यात येत असून श्री गजानन शासकिय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्था मर्या. अकोला रजिस्टर नंबर १०५८ यांनी जन माहिती अधिकारी नियुक्त करुन अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ३१.१०.२००६ च्या हस्तांतरीत झालेल्या अर्जाप्रमाणे जन माहिती अधिकारी, श्री गजानन शासकिय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्था मर्या. अकोला रजिस्टर नंबर १०५८ यांनी हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती व्यक्तीशः अपीलकर्ता यांना विनामुल्य उपलब्ध करुन द्यावी.
- २) अपीलकर्ता यांना सदरचा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत संस्थेने नियुक्त केलेल्या जन माहिती अधिकारी यांचेकडून व्यक्तीशः माहिती उपलब्ध करुन घ्यावी व पोच द्यावी.
- ३) सदरचा अधिनियम हा सहकारी संस्थेस लागू होत असल्यामुळे माहिती उपलब्ध करुन न दिल्यास अपीलकर्ता यांना आयोगाकडे अधिनियमाचे कलम १८(१) प्रमाणे तक्रार दाखल करता येईल.

//१३ //

४) सदरच्या निर्णयाची प्रत अपीलकर्ता व श्री गजानन शासकिय दुध योजना कर्मचारी सहकारी पत संस्था मर्या. अकोला रजिस्टर नंबर १०५८, शासकिय दुध योजना परिसर, मुर्तीजापूर रोड, अकोला यांचेकडे स्वतंत्रपणे पोस्टाने पाठविण्यात यावी.

दिनांक ५.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५८७/२००८

- १) श्री रमेश शंकर मंडळकर
रा.वार्ड नं.१, मोताळा, ता. मोताळा
जिल्हा बुलढाणा ४४३१०३. अपीलकर्ता
- वि रु ध्द
- २) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा तालुका कृषि अधिकारी
मोताळा, ता. मोताळा, जिल्हा बुलढाणा ४४३१०३
- ३) जन माहिती अधिकारी , तालुका कृषि अधिकारी कार्यालय, मोताळा
ता. मोताळा, जिल्हा बुलढाणा. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ५.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ८.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचे म्हणण्याप्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांची प्रकृती ठीक नसल्यामुळे ते गैरहजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.१२.२००६ रोजी मोताळा तालुक्यातील जलसंधारण कामाला वेग या मथळ्याखाली प्रकाशित करण्यासाठी दिलेल्या माहिती बाबत तालुका कृषि कार्यालय मोताळा अंतर्गत १) अंत्री २) धाX देशमुख ३) खामखेड ४) तपोवन ५) पांगरखेड ६) सिंदखेड ७) डिडोला बु. ८) वडगांव जमालपूर ९) रोहिणखेड १०) माकोडी ११) रुपाली १२) पिXदेवी १३) उबाळखेड येथील कामाला प्रत्यक्ष कधी सुरुवात करण्यात आली आज रोजी सर्व कामाची सद्यस्थिती काय . वरील कामे कोण कोणत्या अधिकारी कर्मचा-यांकडून करून घेण्यात येत आहे. ही सविस्तर माहिती मिळण्याबाबत. आपल्या कार्यालयाकडून वरिष्ठांची दिशाभूल केली

जात असलेले गैर प्रकरण. माहितीचा कालावधी नोव्हेंबर, डिसेंबर, २००६. सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे.

३. सदरच्या अर्जाप्रमाणे विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.१.२००७ रोजी तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केल्याचे दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भात सुध्दा कोणत्याही प्रकारचा निर्णय झालेला नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रकरणामध्ये अपीलकर्ता यांनी खालीलप्रमाणे लेखी जबाब सादर केला आहे.

" मी अपीलकर्ता अखिल भारतीय भ्रष्टाचार निर्मुलन सेना र.नं.५६/१२/९६ चा प्रतिनिधी म्हणून कार्य करतो. वर अपील नमूद प्ररणात माझा जबाब खालीलप्रमाणे सादर करतो तालुकास्तरीय कृषी कार्यालयात चालत असलेल्या गैरकामाची येथील कामकाजात पारदर्शकता नसल्याची आणि शासन निधीत होत असलेल्या भ्रष्टाचाराची सखोल पडताळणी करुन शासन निदर्शनास आणण्याकरीता मी दि. ५.१२.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी श्री एम.टी. नारखेडे तालुका कृषी कार्यालय मोताळा यांचे कडे माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये जोडपत्र अ मध्ये रितसर अर्ज करुन तालुका कृषी कार्यालयामार्फत जलसंधारण कामांना वेग या मथळ्याखाठी शासनाची दिशाभूल करुन प्रसिध्दीस दिलेल्या कामांची माहिती मागनीसाठी नियमानुसार विनंती केली होती. जन माहिती अधिकारी यांनी कलम ७ च्या पोट कलम (१) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या वेळेत मला माहिती सादर केली नाही आणि माझी माहिती मिळविण्यासाठी केलेली विनंती दृष्ट हेतूने नाकारली आहे व माहिती देण्यास कसूर केला आहे.म्हणून प्रथम अपिलीय अधिकारी श्री अब्बास साहेब तालुका कृषि अधिकारी ता.कृ.कार्यालय मोताळा यांचे कडे व नावाने दिनांक ५.१.२००७ रोजी जन माहिती अधिकारी एम.टी.नारखेडे यांचे विरुध्द माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम १९ (१) अन्वये प्रथम अपील रितसर दाखल केले आहे. दिनांक ५.१.२००७ ते ८.३.२००७ या कालावधीत प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी दाखल अपील प्रकरणात मला काही एक उत्तर न देता अपील प्रकरणाची प्रत्यक्ष सुनावणी न घेता कोणताच निर्णय दिला नाही व आपल्या कर्तव्यात कसूर

केला आहे म्हणून दोषीविरुद्ध प्रतिदिन रुपये २५०/- प्रमाणे २५०० रुपये पर्यंतची दंडांची कारवाई केली जावी व त्यांना लागू असलेल्या सेवा नियमान्वये शिस्तभंगाच्या कारवाईचे आपले स्तरावरून आदेश केले जावे. करीता माझा हा लेखी जबाब आज दिनांक ५.६.२००८ रोजी सविनय सादर."

तसेच तालुका कृषि अधिकारी, मोताळा यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा सादर केला आहे.

" सेवेत विनंती करण्यात येते की, श्री रमेश शंकर मंडळकर यांनी मागिलेली माहिती यांना मिळाली नाही व त्यांनी आपल्याकडं अपील केले हे माहित नव्हते. माहिती अधिकारी श्री ज.ए.इजम मंजूअ मोताळा व सहाय्यक माहिती अधिकारी श्री एल.पी.नारखेडे यांना माहिती देण्याबाबत सूचना दिली होती. कार्यालयात कर्मचारी अत्यंत कमी आहे. एकुण १२ पदापैकी फक्त ४ पदे भरलेली आहे. त्यात एक महिला लिपिक एक शिपाई एक अपंग संवर्गातील नवीन कृषि सेवक व स्वतःहा मी हयामुळे माहिती देण्यास उशिर झाला. तरी आपल्या सेवेत विनंती की आज सोबत माहिती आणलेली आहे. तरी आपणास विनंती की माझ्या विरुद्ध कार्यवाही करू नये. माहिती देण्यास दिरंगाई बाबत क्षमा करावी. सहाय्यक माहिती अधिकारी आजारी असल्यामुळे ते हजर राहू शकले नाही. "

४. अपीलकर्ता यांचे दिनांक ५.१२.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती कां उपलब्ध करून दिली नाही असे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, त्यांच्या कार्यालयामध्ये एकुण १२ पदे मंजूर असून फक्त ४ पदे भरलेली आहे.त्यात एक महसूल लिपिक, एक शिपाई, एक अपंग संवर्गातील नवीन कृषि सेवक व ते स्वतः आणि श्री एल.पी.इजम हे प्रभारी मंडळ कृषि अधिकारी होते. व सहाय्यक माहिती अधिकारी श्री एल.पी. नारखेडे हे क्षेत्रातील अधिकारी होते. त्यांचेकडे सहाय्यक माहिती अधिकारी म्हणून काम दिलेले होते. व त्यामुळे माहिती उपलब्ध करून देण्यास उशिर झाला.

५. अपीलकर्ता यांनी सुध्दा व्यक्तीशः माहिती उपलब्ध करून घेणार असे नमूद केलेले असल्यामुळे ३० दिवसांत व्यक्तीशः माहिती घेण्यासाठी ते गेले होते असे त्यांचे म्हणणे आहे. परंतु त्यांच्या कार्यालयामध्ये साहेब नसतात व शिपायाकडे विचारावे लागते असे त्यांनी

सांगितले. परंतु व्यक्तीशः माहिती घेणार असे नमूद केल्यावर माहिती घेण्यास गेले असता माहिती उपलब्ध झाली नाही याकरीता पुरावा म्हणुन आक्षेप घेणारे पत्र तरी जन माहिती अधिकारी यांना द्यावयाचे असते. अन्यथा अपीलकर्ता म्हणतात मी गेलो होतो व जन माहिती अधिकारी म्हणतात ते आले नव्हते. यातून कोणत्याही प्रकारचा मार्ग निघत नाही व त्यामुळे दोनही बाजूंनी लेखी पुरावे दाखल करणे आवश्यक ठरते व तसा तो या प्रकरणात नाही. तरी सुध्दा जे प्रथम अपील दाखल केले होते त्या संदर्भात निर्णय कां दिला नाही असे विचारले असता उपस्थित प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी असे सांगितले की, त्यांनी सहाय्यक माहिती अधिकारी यांना माहिती देण्यास सांगितले होते. परंतु त्यांनी माहिती दिली नाही. वास्तविक अधिनियमाच्या तरतूदी प्रमाणे सहाय्यक माहिती अधिकारी हे कोणत्याही प्रकारची माहिती देण्यास जबाबदार नाही. अधिनियमाच्या तरतूदी प्रमाणे कलम ५ प्रमाणे नियुक्त केलेले जन माहित अधिकारी यांनीच माहिती उपलब्ध करुन द्यावयाची असते व दिली नसल्यास अधिनियमाचे कलम २० प्रमाणे जन माहिती अधिकारी हेच जबाबदार असतात. त्याकरीता तालुका कृषि अधिकारी अधिकारी कार्यालयामध्ये जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांच्या नियुक्ती केल्याचे आदेश आहेत काय असे विचारले असता तशा प्रत्यक्ष नियुक्त्या झालेल्या आहेत असे त्यांनी तोंडी सांगितले. परंतु, प्रत्यक्ष जन माहिती अधिकारी व पद हे सांगितले नाही. वास्तविक जिल्हा कृषि अधिक्षक यांनी प्रत्येक तालुका कृषि कार्यालयामध्ये जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांची नियुक्तीचा फलक हा कार्यालयाच्या बाहेर दर्शनी भागात ठेवावयास पाहिजे. परंतु तसेही दर्शनी भागात लावण्यात आले नाही असे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे आहे. त्यामुळे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदींची अंमलबजावणीसाठी संबंधीत जिल्हा कृषि अधिकारी हे सुध्दा तेवढेच जबाबदार दिसून येते. त्यावर तालुका कृषि अधिकारी यांनी असे सांगितले की, तालुका कृषि अधिकारी हे प्रथम अपीलीय अधिकारी आहे व मंडळ कृषि अधिकारी हे जन माहिती अधिकारी आहे अशा प्रकारच्या पाटया हया कार्यालयात लावण्यात आलेल्या आहेत. आज प्रत्यक्ष सदरच्या संदर्भामध्ये पाहाणी करावयाचे झाल्यास आयोगास शक्य नाही परंतु, त्याबाबत जिल्हा कृषि अधिकारी यांनी त्यांच्या अधिकारीतेखालील कार्यालयामध्ये अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे अंमलबजावणी होत आहे

किंवा नाही याबद्दलचा अहवाल आयोगास सादर करणे संयुक्तिक राहिल. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांनी आता माहिती सोबत आणलेली आहे. परंतु आता माहिती उपलब्ध करून देऊ शकते तर मग त्यांच्याकडे प्रथम अपील केले असता कां उपलब्ध करून दिली नाही , यावर त्यांनी सहाय्यक माहिती अधिकारी यांना माहिती उपलब्ध करून द्यावी असे सांगितले, असे त्यांनी तोंडी सांगितले. परंतु प्रत्यक्ष प्रकरणामध्ये जन माहिती अधिकारी कोण हे अजूनही स्पष्ट होत नसल्यामुळे जन माहिती अधिकारी यांना जबाबदार धरणे हे अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे असल्यामुळे सदरच्याबाबत जिल्हा कृषि अधिक्षक यांनी जबाबदारी निश्चित करणे हे संयुक्तिक राहिल. अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे व त्याकरीता त्यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ५.१२.२००६ च्या अर्जामध्ये मागितलेल्या माहितीच्याप्रमाणे माहिती, हा निर्णय मिळाल्यापासून ३ दिवसांचे आंत व्यक्तीशः उपलब्ध करून द्यावी. अपीलकर्ता यांनी जन माहिती अधिकारी यांचेकडे व्यक्तीशः जावून माहिती उपलब्ध करून घ्यावी व पोच द्यावी.
- २) अपीलकर्ता यांच्या अर्जाप्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करून दिलेली नसल्यामुळे संबंधीत जन माहिती अधिकारी जे असतील ते दोषी आढळून येतात व त्याबाबतची जबाबदारी ही जिल्हा कृषि अधिक्षक यांनी निश्चित करून सदरच्या दोषी आढळून येत असलेल्या जन माहिती अधिका-यांविरुद्ध विभागीय चौकशीची शिफारस करण्यात येत आहे.
- ३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत जिल्हा कृषि अधिक्षक, बुलढाणा यांचेकडे पुढील कार्यवाहीसाठी स्वतंत्रपणे पोस्टाने पाठविण्यात यावी.
- ४) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक प्रत देण्यात यावी.

दिनांक ५.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १५८८/२००८

१) श्री शेषराव जयवंता आवसरमोल,
मु.ब्राम्हणा चिकणा, पो. सोमठाणा
ता.लोणार, जिल्हा बुलढाणा.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा पोलीस अधीक्षक
बुलढाणा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय पोलीस अधिकारी
मेहकर, ता.मेहकर, जिल्हा बुलढाणा.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ५.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १२.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. जन माहिती
अधिकारी हजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचे तर्फे कागदपत्रे दाखल करण्यात आली
आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.९.२००६ रोजी उपविभागीय पोलीस अधिकारी, मेहकर
यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

" अवैध सावकारी संबंधाने अवैध सावकारीचे तपास अधिकारी अ.पी.आय. श्री अणे
साहेबांनी पुर्ण चौकशी करून पडताळणी कामी वरील अधिकारी साहेबाकडे पाठविले होते.
त्यावेळी त्यांनी केलेल्या पडताळणीच्या पुराव्याच्या पडताळणी अहवालाची प्रत "

सदरची माहिती मुदतीत उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक
११.११.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व त्यानंतर सदरच्या अर्जाचे

// २ //

अनुषंगाने अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.३.२००७ रोजी उपविभागीय पोलीस अधिकारी, देऊळगांव राजा चार्ज मेहकर यांनी संपुर्ण माहिती उपलब्ध करून दिलेली दिसून येते.

सदरच्या उपलब्ध झालेल्या माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपीली दाखल केले आहे व प्रतिज्ञापत्र दाखल केले आहे. सदरच्या प्रतिज्ञा पत्रामध्ये पडताळणीची माहिती मागितली होती, ती अपूर्ण, असत्य व दिशाभूल करणारी माहिती दिली असे त्यांनी दिलेले असल्यामुळे त्यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, अवैध सावकारी संदर्भामध्ये जन माहिती अधिकारी अ.पी.आय. श्री अणे साहेबांनी पुर्ण चौकशी करून पडताळणी कामी वरील अधिकारी साहेबाकडे पाठविले होते. त्यावेळी त्यांनी केलेल्या पडताळणीच्या पुराव्याच्या पडताळणी अहवालाची प्रत मागितली होती व ती मिळाली नाही. जन माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, पडताळणी अहवालाची प्रत ही जिल्हा पोलीस अधीक्षक यांना पाठविली होती. परंतु, अपीलकर्ता यांना दिलेली नाही. जन माहिती अधिकारी यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांनी दिनांक ९.३.२००७ च्या पत्रामध्ये पडताळणी अहवालाच्या संदर्भातील निष्कर्ष कळविण्यात आलेला आहे. तसेच अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून देणे संबंधात पडताळणी अहवालाची प्रत उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे, असे दिसून येते. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना सदरच्या पडताळणी अहवालाची प्रत ही उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना जर दिनांक ९.३.२००७ रोजी पडताळणी अहवालाचा निष्कर्ष कळविण्यात आला असेल तर त्या पडताळणी अहवालाची प्रत ही त्यांना हा निर्णय मिळाल्यापासून ३ दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने त्यांनी दिलेल्या पत्यावर विनामुल्य उपलब्ध करून द्यावी.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ६.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १५९२/२००८

अपील क्रमांक १५९३/२००८

अपील क्रमांक १५९४/२००८

अपील क्रमांक १५९५/२००८

अपील क्रमांक १५९६/२००८

अपील क्रमांक १५९७/२००८

१) श्री मनोहर मारोतराव धकाते
रा.अंचलेश्वर वार्ड, गोंडपूरा,
चंद्रपूर, ता.जि.चंद्रपूर-४४२४०२

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी,
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेठ, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेठ, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ६.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.११.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

अपील क्रमांक १५९२/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी श्री गोपाळा आत्माराम नेरीकर यांना मामला क्रं. १/१९/३४ मध्ये वैधता प्रमाणपत्र क्रं. ४२२२ दिनांक २९.४.२००२ दिल्या गेले त्याची प्रमाणित प्रत. दक्षता पथकाचा अहवाल व तपासणी समितीने पारित केलेले आदेश यांच्या

प्रमाणित प्रती देण्यात यावे. सदरची माहिती टपालाद्वारे/व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. माहितीचा कालावधी सन २००१ ते २००२ असा नमूद केलेला आहे.

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक ३१.८.२००७ रोजी श्री गोपाळा आत्माराम नेरीकर यांचे पत्रव्यवहाराचा तपशिल दिलेला नसल्यामुळे कलम ११ (१) अन्वये कार्यवाही करता आली नाही करीता सदर अर्ज वरील कारणास्तव फेटाळण्यात येत आहे. सदरचे पत्र अपीलकर्ता यांना दिनांक ५.१०.२००७ रोजी मिळाले आहे अशी त्याची नोंद दिसून येते. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.१०.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भात निर्णय दिलेला दिसून येत नाही. व महणून अपीलकर्ता यांनी सदरचे द्वितीय अपील राज्य माहिती आयोगाकडे दाखल केलेले दिसून येते.

अपीलकर्ता यांनी सदरचे द्वितीय अपीलाचे संदर्भामध्ये खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

खुलासा - " वास्तविक पाहाता अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांचेकडे श्री गोपाळा आत्माराम नेरीकर यांचा संपूर्ण पत्ता आहे. माझ्या अर्जात नस्ती क्रमांक, वैधता प्रमाणपत्राचा क्रमांक व तारीख दिलेली आहे. त्यामुळे माहिती अधिका-याचे म्हणणे चुकीचे आहे.

अपीलीय अधिकारी वसुधा प्र.नाईक यांचेकडे पहिले अपील ३.१०.२००७ ला सादर केले परंतु अपीलीय अधिकारी यांनी कोणतीही कार्यवाही केली नाही.

मी जी माहिती मागितली आहे तीच माहिती संसदेने किंवा राज्य विधान सभेने मागितली तर ती माहिती अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर नाकारेल काय. जर नाकारत नसेल तर ती माहिती माहिती अधिका-याने मला पुरविलीच पाहिजे हे बंधन माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ कलम ३.३.४ अन्वये घातलेले आहे. माहिती अधिका-याला कोणत्याही परिस्थितीत माहिती नाकारता येत नाही. माहिती अधिका-याने माहिती देणे नाकारून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ ला धाब्यावर बसविले आहे.

माहिती अधिकारी बबीता गिरी यांनी माहिती देणे नाकारण्यामागे पुढील कारणे आहेत.

(१) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी अनेक वैधता प्रमाणपत्रे बनावट व खोटया प्रमाणपत्रांच्या आधारे दिले आहेत याबाबत पुरावा अपील क्रं.१५७९ मध्ये सादर केलेला आहे.

(२) माधुरी पाटील विरुद्ध अप्पर आयुक्त आदिवासी विकास आणि इतर या सिव्हील अपील क्रं. ५८५४/१९९४ मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने दि. २.९.१९९४ ला दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनांचे पालन न केल्यामुळे न्यायालयाच्या अवमानास पात्र आहे.

(३) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी ९० टक्के परधानांना गोंड या जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहे. कांही पुरावे अपील क्रं.१५८१/२००७ मध्ये सादर केले आहे.

उपरोक्त कारणास्तव शेकडो लोकांची माहिती मागितलेली आहे. त्यापैकी फक्त ६ लोकांची माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे. ६ पैकी ५ प्रकरणांमध्ये वैधता प्रमाणपत्र खोटया व बनावट प्रमाणपत्रांच्या आधारे दिलेली आहे.

भारताचा कारभार भ्रष्टाचार विरहीत आणि पारदर्शकपणे चालावा यासाठी आपल्या संसदेने माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा कायदा जनतेसाठी संमत केला आहे.

प्रार्थना : १) भारताचा कारभार भ्रष्टाचार विरहीत आणि पारदर्शकपणे चालावा यासाठी आपल्या संसदेने पारीत केलेल्या माहितीचा अधिकार कायदा २००५ मधील तरतुदीनुसार मागितलेली माहिती देण्याबाबत आदेश पारीत करण्यात यावे.

२) माहिती आधिका-याने माहिती देणे नाकारल्याने संसदेचा अवमान झालेला आहे. माहिती देणे नाकारून कसूर केले आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम २०(१) व २० (२) अन्वये शास्ती लादण्यात यावी. "

तसेच माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केलेला आहे.

खुलासा -

	अर्ज दिनांक २१.८.२००७	
१	श्री गोपाळ आत्माराम नेरीकर	जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे दिनांक ३१.८.०७

<p>यांना मामला क्रंज/१९/३४ मध्ये वैधता प्रमाणपत्र ४२२२२ दि. २९.४.२००२ दिल्या गेले त्याची प्रमाणित प्रत दक्षता पथकाचा अहवाल व तपासणी समितीने पारित केलेले आदेश याच्या प्रमाणित प्रती देण्यात यावे.</p>	<p>चे पत्रान्वये श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना कळविले की, श्री गोपाल आत्माराम नेरोकर यांचा पत्रव्यवहाराचा विस्तृत तपशील दिलेला नसल्याने कलम ११(१) नुसार कार्यवाही करता आली नाही. करिता आपला अर्ज वरील कारणास्तव फेटाळण्यात येत आहे. तसेच सदर माहिती ही अपीलकर्त्याने स्वहीतार्थ प्रकरणी मागितलेली आहे, ही बाब ब-याच अपीलात स्पष्ट झालेली आहे.</p>
---	---

"अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक १३.७.२००७, १७.०७.२००७ दि. १३.०७.२००७ दि. १७.०७.२००७ चे प्रथम अपील अर्जावर श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना असे कळविले की, आपणास आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे तरी देखील आपणशासकीय अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर शेकडे प्रकरणाची माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र)(जे) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हित संबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (त्र)(जे) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी/अपीलीय अधिकारी यांना पाठविलेले अर्ज पाहता निव्वळ मोघम स्वरूपात शेकडो नावे कळवून त्यांची वैयक्तिक माहिती मागीतलेली आहे. तसेच माहिती व्यक्तीशः हवी आहे असे मुळ अर्जामध्ये नमूद केलेले असतांना सदर प्रकरणाची माहिती त्यांनी व्यक्तीशः घेऊन जाणे नियमानुसार आवश्यक होते. तथापी त्यांनी श्री लीलाधर पी.डफाडे यांचे नांव अधिकारपत्र देऊन त्यांच्या करवी माहिती प्राप्त केली आहे.

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच त्यांचा मुलगा श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी यांना उदेदशून पाठविलेले अर्ज तसेच अपिलीय अधिकारी यांना

पाठविलेच्या अर्जानुसार त्यांनी शेकडो प्रकरणात रेकार्डची मागणी केलेली आहे. अपीलीय अधिकारी यांनी आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे.

जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर शेकडो त्रयस्थ पक्षाशी संबंधित माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. व सदरची माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे फक्त नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहिती मागणी केली जाते. त्यामुळे हजारोंच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणमधून सदरच्या व्यक्ती माहिती शोधने शक्य होत नाही व जन अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही सार्वजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागीतलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

श्री रवी सयाम या अर्जदाराने श्री प्रशांत मनोहर धकाते, सौ कलावती धकाते व श्री मनोहर धकाते (अपीलकर्ते) यांचे संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांना त्यांची माहिती मागीतलेली असता जन माहिती अधिकारी यांनी धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्त्यांन) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधितास द्यावी काय या संदर्भात त्यांना कलम ११(१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्त्यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती तसेच दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्तावेज/प्रमाणपत्रे देण्यात येऊ नये आणि जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणतेही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले आणि त्यामुळे त्यांच्या जिवितास किंवा शारीरिक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांना अपिलकर्त्यांनी दिली. तसेच त्यांनी व्यक्तीगत व त्यांचे कुटूंबाचे हितार्थ त्यांची माहिती देण्यात येऊ नये अशी न्यायाची भुमिका स्विकारली परंतु इतरांच्या बाबतीत तसा विचार केलेला नाही. उलट जनमाहिती अधिकारी यांना एक प्रकारची धमकी दिलेली आहे. ही गंभीर स्वरुपाची बाब आहे. तसेच या समितीचे सदस्य श्री सुरेन्द्र वामणराव सावरकर, संशोधन अधिकारी यांनी सुध्दा वारंवार धमक्या येऊन शेवटी त्यांचेवर प्राणघातक हल्ला करण्यात आला. ज्यामुळे ते अद्यापही या धक्यातून सावरलेले नाही.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुद्ध निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे. श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभुत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा मुद्दा न्यायालयात उपस्थित करून मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागितले रिट याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झेपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरून स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरून हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्यांचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्यांने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितल्याने इतर दुर्गम भागात राहाणा-या शेकडो आदिवासीच्या बाबतीत अशी गंभीर परिस्थिती येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उक्त नमूद केलेली चार अपीले क्रं.१५९२ तसेच दिनांक २२.५.२००८तसेच दिनांक २३.५.२००८, दि.४.०६.२००८ रोजी आपणाकडे सुनावणीनंतर निर्णय झालेली अपीले क्रमांक १५३२/२००६ ते १५४०/२००७ तसेच १५७९ ते १५८२ तेरा प्रकरणे याबाबत अपिलकर्त्यांच्या मागणीमध्ये बरीच साम्यता आहे. तेव्हा सदर प्रकरणी आपण दिलेला निर्णय हा अपील क्रं. १५९२/०७ मध्ये ही कायम करणे विषयी आपणास नम्र विनंती करण्यात येत आहे

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचीका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही.

शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितील अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून त्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या शेकडे प्रकरणात समितीचे पॅनल अॅडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा

करणेकरीता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे पार पाडावी लागतात तेव्हा अपिलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या खुलाशामध्ये संपुर्ण पत्ता आहे असे म्हटलेले आहे. त्याकरीता नस्ती क्रमांक व वैधता प्रमाणपत्राचा क्रमांक, तारीख दिलेली आहे व त्यावरून सदरचा पत्ता शोधता येईल, असे त्यांचे म्हणणे आहे. त्यावर माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की वैधता प्रमाणपत्राचा क्रमांक हा नस्ती मध्ये असतो व जो क्रमांक दिला आहे तो नस्ती क्रमांक नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे. व त्यामुळे ज्यांची माहिती मागितली आहे त्यांचा पत्ता शोधणे हे शक्य नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे. व त्यामुळे त्यांना कलम ११(१) ची कार्यवाही करता येत नाही असेही त्यांनी सांगितले.

परंतु, उत्तरवादी यांनी दाखल केलेल्या खुलाशामध्ये व खुलाशासोबत श्री मनोहर धकाते यांनी कु. बी.जी.गिरी, माहिती अधिकारी यांना तसेच श्री प्रशांत धकाते यांनी कु. बी.जी.गिरी व सौ. कलावती धकाते यांनी कु. बी.जी.गिरी यांना दिनांक ६.५.२००८ रोजी पत्र दिलेली आहे त्या पत्रावरून असे दिसून येते की, श्री रवि सयाम यांनी समितीचे कार्यालयात असलेली अपीलकर्ता व त्यांचे कुटूंबियांची वैयक्तिक माहिती त्यांचा दावा पडताळणी संदर्भात सादर केलेले कोणतेही दस्ताऐवज देण्यात येऊ नये. जर आपण माझ्या संबंधातील कोणतेही दस्ताऐवज/प्रमाणपत्रे दिले आणि त्यामुळे माझ्या जिवितास किंवा शारीरिक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल. श्री रवि सयाम यांच्या अर्जावर घेतलेल्या निर्णयाची प्रत पाठविण्यात यावी असे कळविले आहे. त्यावरून अपीलकर्ता यांचे किंवा त्यांच्या कुटूंबियांची इतरांनी माहिती मागितल्यास ती देण्यात येवू नये व दिल्यास त्याचे गंभिर परिणाम होतील अशा प्रकारे माहिती अधिका-यांना कळविणे व इतरांची मात्र शेकडो अर्जांच्या माध्यमातून माहिती मागविणे व ती दिली नाही तर पुन्हा माहिती अधिकारी यांचे विरुद्ध शास्ती लादण्यात यावी असे सांगणे हे नैतिकतेला धरून नाही. स्वतःकरीता एक न्याय लावायचा व दूस-यांकरीता मात्र वेगळाच न्याय लावायचा ही बाब स्वहीताची आहे. सार्वजनिक व्यापक हिताची नाही. व त्यावरून अपीलकर्ता यांनी माहिती अधिकारी यांचेकडे जे शेकडो अर्ज केलेले आहेत ते अर्ज हे

त्यांच्या स्वतःच्या जात पडताळणी दाव्याचे संदर्भात त्यांनी त्यांच्या बाजूने निर्णय यावा याकरीता मानसिक दबाव आणण्याकरीता ते करीत आहेत असे दिसते. त्यांनी स्वतःची माहिती इतरांना द्यावी असे म्हटले असते तर त्यांना इतरांची माहिती मागण्याचा नैतिक अधिकार होता. एकाच दिवशी अनेक अर्ज पाठवून त्याबद्दलची माहिती अपेक्षित करणे हा माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदींचा गैर वापर आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

अपील क्रमांक १५९३/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.८.२००७ रोजी कु. सुषमा सुरेशराव जोशी हिला अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्रे तपासणी समिती नागपूर यांनी मामला क्रमांक १-१४७/१९९७-९८ मध्ये वैधता प्रमाणपत्र क्रमांक १२८८ दिनांक ३०.५.१९९८ दिले आहे. त्याची प्रमाणित प्रत दक्षता पथकाचा अहवाल, तपासणी समितीने पारित केलेले आदेश यांच्या प्रमाणित प्रती देण्यात यावे. त्याच प्रमाणे कु. सुषमा व तिचे वडील सुरेशराव जोशी यांचे शाळा सोडण्याचे प्रमाणपत्राची प्रत देण्यात यावी. माहितीचा कालावधी १९९७-९८. माहिती व्यक्तीशः/टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे. अपीलकर्ता यांनी सदरच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

खुलासा- " वास्तविक पाहाता अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांचेकडे कु. सुषमा सुरेशराव जोशी यांचा संपूर्ण पत्ता आहे. माझ्या अर्जात नस्ती क्रमांक, वैधता प्रमाणपत्राचा क्रमांक व तारीख दिलेली आहे. त्यामुळे माहिती अधिका-याचे म्हणणे चुकीचे आहे.

अपीलीय अधिकारी वसुधा प्र.नाईक यांचेकडे पहिले अपील ३.१०.२००७ ला सादर केले परंतु अपीलीय अधिकारी यांनी कोणतीही कार्यवाही केली नाही.

मी जी माहिती मागितली आहे तीच माहिती संसदेने किंवा राज्य विधान सभेने मागितली तर ती माहिती अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर नाकारेल काय. जर नाकारत नसेल तर ती माहिती माहिती अधिका-याने मला पुरविलीच पाहिजे हे बंधन माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ कलम ३.३.४ अन्वये घातलेले आहे. माहिती अधिका-याला कोणत्याही परिस्थितीत माहिती नाकारता येत नाही. माहिती अधिका-याने माहिती देणे नाकारून माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ ला धाव्यावर बसविले आहे.

माहिती अधिकारी बबीता गिरी यांनी माहिती देणे नाकारण्यामागे पुढील कारणे आहेत.

(१) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी अनेक वैधता प्रमाणपत्रे बनावट व खोट्या प्रमाणपत्रांच्या आधारे दिले आहेत याबाबत पुरावा अपील क्र.१५७९ मध्ये सादर केलेला आहे.

(२) माधुरी पाटील विरुद्ध अप्पर आयुक्त आदिवासी विकास आणि इतर या सिव्हील अपील क्र. ५८५४/१९९४ मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने दि. २.९.१९९४ ला दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनांचे पालन न केल्यामुळे न्यायालयाच्या अवमानास पात्र आहे.

(३) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी ९० टक्के परधानांना गोंड या जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र दिलेले आहे. कांही पुरावे अपील क्र.१५८१/२००७ मध्ये सादर केले आहे.

उपरोक्त कारणास्तव शेकडो लोकांची माहिती मागितलेली आहे. त्यापैकी फक्त ६ लोकांची माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे. ६ पैकी ५ प्रकरणांमध्ये वैधता प्रमाणपत्र खोट्या व बनावट प्रमाणपत्रांच्या आधारे दिलेली आहे.

भारताचा कारभार भ्रष्टाचार विरहीत आणि पारदर्शकपणे चालावा यासाठी आपल्या संसदेने माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा कायदा जनतेसाठी संमत केला आहे.

प्रार्थना : १) भारताचा कारभार भ्रष्टाचार विरहीत आणि पारदर्शकपणे चालावा यासाठी आपल्या संसदेने पारीत केलेल्या माहितीचा अधिकार कायदा २००५ मधील तरतुदीनुसार मागितलेली माहिती देण्याबाबत आदेश पारीत करण्यात यावे.

२) माहिती आधिका-याने माहिती देणे नाकारल्याने संसदेचा अवमान झालेला आहे. माहिती देणे नाकारून कसूर केले आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम २०(१) व २० (२) अन्वये शास्ती लादण्यात यावी.

"

तसेच माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केलेला आहे.

खुलासा "अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक १३.७.२००७, १७.०७.२००७ दि. १३.०७.२००७ दि.१७.०७.२००७ चे प्रथम अपील अर्जावर श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना असे कळविले की,

आपणास आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे तरी देखील आपणशासकीय अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडे प्रकरणाची माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र)(जे) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हित संबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (त्र)(जे) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी/अपीलीय अधिकारी यांना पाठविलेले अर्ज पाहता निव्वळ मोघम स्वरूपात शेकडो नावे कळवून त्यांची वैयक्तिक माहिती मागितलेली आहे. तसेच माहिती व्यक्तीशः हवी आहे असे मुळ अर्जामध्ये नमूद केलेले असतांना सदर प्रकरणाची माहिती त्यांनी व्यक्तीशः घेऊन जाणे नियमानुसार आवश्यक होते. तथापी त्यांनी श्री लीलाधर पी.डफाडे यांचे नांव अधिकारपत्र देऊन त्यांच्या करवी माहिती प्राप्त केली आहे.

श्री मनोहर मारातराव धकाते तसेच त्यांचा मुलगा श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी यांना उददेशून पाठविलेले अर्ज तसेच अपिलीय अधिकारी यांना पाठविलेल्या अर्जानुसार त्यांनी शेकडो प्रकरणात रेकार्डची मागणी केलेली आहे. अपिलीय अधिकारी यांनी आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे.

जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडो त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. व सदरची माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे फक्त नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहिती मागणी केली जाते. त्यामुळे हजारोंच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणमधून सदरच्या व्यक्ती माहिती शोधने शक्य होत नाही व जन अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही

सार्वजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागीतलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

श्री रवी सयाम या अर्जदाराने श्री प्रशांत मनोहर धकाते, सौ कलावती धकाते व श्री मनोहर धकाते (अपीलकर्ते) यांचे संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांना त्यांची माहिती मागीतलेली असता जन माहिती अधिकारी यांनी धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्त्यांने) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधितास द्यावी काय या संदर्भात त्यांना कलम ११(१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्त्यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती तसेच दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्ताऐवज/प्रमाणपत्रे देण्यात येऊ नये आणि जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणतेही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले आणि त्यामुळे त्यांच्या जिवितास किंवा शारीरिक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांना अपीलकर्त्यांनी दिली. तसेच त्यांनी व्यक्तीगत व त्यांचे कुटूंबाचे हितार्थ त्यांची माहिती देण्यात येऊ नये अशी न्यायाची भूमिका स्विकारली परंतु इतरांच्या बाबतीत तसा विचार केलेला नाही. उलट जनमाहिती अधिकारी यांना एक प्रकारची धमकी दिलेली आहे. ही गंभीर स्वरूपाची बाब आहे. तसेच या समितीचे सदस्य श्री सुरेन्द्र वामणराव सावरकर, संशोधन अधिकारी यांनी सुध्दा वारंवार धमक्या येऊन शेवटी त्यांचेवर प्राणघातक हल्ला करण्यात आला. ज्यामुळे ते अद्यापही या धक्यातून सावरलेले नाही.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुद्ध निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे. श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभूत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा कुद्या । न्यायालयात उपस्थित करुन मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागीतले रिट

याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झेपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरून स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरून हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्याचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्याने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितल्याने इतर दुर्गम भागात राहणा-या शेकडो आदिवासीच्या बाबतीत अशी गंभीर परिस्थिती येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उक्त नमूद केलेली चार अपीले क्रं.१५९३ तसेच दिनांक २२.५.२००८तसेच दिनांक २३.५.२००८, दि.४.०६.२००८ रोजी आपणाकडे सुनावणीनंतर निर्णय झालेली अपीले क्रमांक १५३२/२००६ ते १५४०/२००७ तसेच १५७९ ते १५८२, तेरा प्रकरणे याबाबत अपिलकर्त्यांच्या मागणीमध्ये बरीच साम्यता आहे. तेव्हा सदर प्रकरणी आपण दिलेला निर्णय हा अपील क्रं. १५९३/०७ मध्ये ही कायम करणे विषयी आपणास नम्र विनंती करण्यात येत आहे

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचिका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक

प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही.

शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितीत अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून त्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या शेकडे प्रकरणात समितीचे पॅनल अॅडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा करणेकरीता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे पार पाडावी लागतात तेव्हा अपिलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

अपीलकर्ता यांच्या खुलाशामध्ये त्यांनी कु. सुषमा जोशी यांचा संपुर्ण पत्ता आहे. नस्ती क्रमांक व वैधता प्रमाणपत्राचा क्रमांक, तारीख दिलेली आहे व त्यावरून सदरचा पत्ता शोधणे हे कठीण नाही, असे त्यांचे म्हणणे आहे. त्यावर माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की वैधता प्रमाणपत्राचा क्रमांक हा नस्ती मध्ये असतो व मामला क्रमांक यावरून नस्ती शोधता येणार नाही कारण माहितीचा कालावधी १९७-९८ आहे, असे दिनांक २६.९.२००७ रोजी कळविलेले दिसून येते व त्यामुळे माहिती त्रयस्थ पक्षाची असल्याने कलम ११(१) ची कार्यवाही करता येत नाही असेही त्यांनी सांगितले.

उत्तरवादी यांनी जो खुलासा दाखल केला आहे त्या खुलाशाचा विचार केल्यास अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितली आहे ती माहिती त्यांना मागण्याचा नैतिक अधिकार नाही असे दिसून येते. अपीलकर्ता श्री मनोहर धकाते यांनी कु. बी.जी.गिरी, माहिती अधिकारी यांना तसेच श्री प्रशांत धकाते यांनी कु. बी.जी.गिरी व सौ. कलावती धकाते यांनी कु. बी.जी.गिरी यांना दिनांक ६.५.२००८ रोजी पत्र दिलेली आहे त्या पत्रावरून असे दिसून येते की, श्री रवि सयाम यांनी समितीचे कार्यालयात असलेली वैयक्तिक त्यांचा दावा पडताळणी संदर्भात सादर केलेले कोणतेही दस्तावेज देण्यात येऊ नये. जर आपण माझ्या संबंधातील कोणतेही दस्तावेज/प्रमाणपत्रे दिले आणि त्यामुळे माझ्या जिवितास किंवा शारीरिक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणाव राहिल. आपणाकडून श्री रवी सयाम यांच्या अर्जावर काय कार्यवाही केली याची प्रत देण्यात यावी, असे पत्र दिलेले आहे. व अपीलकर्ता हे स्वतःची माहिती इतरांनी मागितली तर देण्यात येवू नये व त्याचे गंभिर परिणाम होईल अशी धमकी देतात व इतरांची माहिती ते मात्र मागत असतात व त्याकरीता पूर्ण तपशिल माहिती न देता जून्या कालावधीतील माहिती मागवून ती न मिळाल्यास जन माहिती अधिकारी यांना शास्ती करावी अशी विनंती करतात व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे उद्येशाचा विचार करावा लागतो व त्यांनी स्वतःला एक न्याय व इतरांना तसाच न लावता माहिती मिळाली नाही तर शास्ती करावी असे म्हणतात व यावरून त्यांनी जी माहिती मागितली आहे ती त्यांचे स्वतःचे व कुटुंबियांचे दावा पडताळणीच्या संदर्भात समितीवर नैतिक दबाव आणून त्यांच्या बाजूने निर्णय व्हावा असा त्यांचा उद्देश दिसतो व त्याकरीता ते समितीकडे अर्ज करीत आहे व संदर्भरहित माहिती मागत आहे असे दिसून येते व हा माहितीच्या अधिकाराचा दुरुपयोग आहे असे दिसून येते. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

अपील क्रमांक १५९४/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.८.२००७ रोजी भारतीय संसदेत सन १९७६ ला भातीय घटना आदेश १९५० यातील आदिवासीवरील क्षेत्रबंधनाची दुरुस्ती करून अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती आदेश (सुधारणा) कायदा १९७६ हा केंद्रीय कायदा क्रमांक १०८/७६ दिनांक १८.९.७६ रोजी मंजूर झाल्यानंतर घटना दुरुस्ती नुसार

दिनांक २७.७.१९७७ पासून अमलात आला. महाराष्ट्राकरीता राष्ट्रपतीने जी यादी जाहिर केली त्यात गोंड या अनुसूचित जमातीचा समावेश नव्हता. परंतु अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती गोंडा या अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र देत होते. सवौच्च न्यायालयाने दिलेल्या निष्प्रयानुसार अनुसूचित जमातीच्या यादीत संसदेशिवाय कोणालाही फेर फार करण्याचा अधिकार नाही. असे असतांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती कोणत्या घटना दुरुस्ती नुसार गोंड या अनुसूचित जमातीला वैधता प्रमाणपत्र देत हाते. याबध्दल कळविण्यात यावे व त्याची प्रत देण्यात यावी. माहिती टपालाद्वारे घेणार. माहितीचा कालावधी २७.७.१९७७ ते ३१.१२.२००० असे नमूद केले आहे.

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने उत्तरवादी यांनी खुलासा दाखल करतांना जन माहिती अधिकारी यांनी दिनांक २८.९.२००७ चे पत्रान्वये श्री मनोहर धकाते यांना कळविले की , वरील संदर्भीय अर्जाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येते की, सदरची माहिती निरंक समजण्यात यावी. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व प्रथम अपीलाचा निर्णय न दिल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते.

सदरच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये अपीलकर्ता यांनी खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

खुलासा- माहिती अधिकारी बी.जी.गिरी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्रे तपासणी समिती नागपूर यांनी कलम ७ (१) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत माहिती उपलब्ध करून न दिल्यामुळे कलम ७(२) अन्वये माहिती नाकारले आहे असे माणून कलम १९ (१) अन्वये अपिलीय अधिकारी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांचेकडे जोडपत्र ब मध्ये माहिती भरून दि. १.१०.२००७ ला अर्ज सादर केला. अपिलीय अधिकारी यांनी सुध्दा या अपीलावर कोणतीही कारवाई केली नाही.

माहिती अधिकारी बी.जी.गिरी आणि अपिलीय अधिकारी वसुधा प्र.नाईक, वरिष्ठ संशोधन अधिकारी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी माझ्या अर्जावर

कोणतीही कारवाई न केल्यामुळे दूसरे अपील राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांचेकडे जोडपत्र क मध्ये माहिती भरून दूसरे अपील सादर केले.

माहिती अधिकारी बी.जी.गिरी आणि अपीलीय अधिकारी वसुधा प्र.नाईक यांचेकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील तरतुीनुसार माहिती मिळविण्यासाठी केलेल्या अर्जावर कोणतीही कारवाई न केल्यामुळे संसदेने पारित केलेल्या कायद्याचा वरील अधिका-यांकडून अवमान झालेला आहे. त्यामुळे ते कारवाईस पात्र आहे.

प्रार्थना : १) माहिती अधिका-याने माहिती देणे नाकारून संसदेचा अवमान केलेला आहे. माहिती नाकारून कलम ७(२) कसूर केले आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम २० (१) व कलम २०(२) अन्वये शास्ती लादण्यात यावी.

२) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील तरतूदीनुसार माहिती देण्याबाबत आदेश पारित करण्यात यावे."

तसेच उत्तरवादी यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केलेला आहे.

खुलासा - "अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच त्यांचा मुलगा श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी यांना उददेशून पाठविलेले अर्ज तसेच अपिलीय अधिकारी यांना पाठविलेल्या अर्जानुसार त्यांनी शेकडो प्रकरणात रेकार्डची मागणी केलेली आहे. अपिलीय अधिकारी यांनी आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे.

जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे जन अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही साब्रजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागितलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुध्द निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश

बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे. श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभुत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा कुट्टा । न्यायालयात उपस्थित करुन मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागितले रिट याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झेपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरून स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरून हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्यांचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्यांने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितली आहे.

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचिका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक

प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही. शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितीत अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून त्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या शेकडे प्रकरणात समितीचे पॅनल अॅडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा करणेकरिता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे पार पाडावी लागतात तेव्हा अपिलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

सदरच्या खुलाशामध्ये अनुसूचित जमातीचा आदेश दुरुस्ती झाल्यानंतर केंद्रिय शासनाच्या राजपत्रात माहिती उपलब्ध करून दिली जाते. जी माहिती राजपत्रात उपलब्ध करून दिली जाते ती माहिती माहितीच्या अधिकारात पुरविता येत नाही. तसेच सदर माहितीचा स्त्रोत हे कार्यालय नाही. ही समिती गोंड या अनुसूचित जमातीला कोणत्या आधारे वैधता प्रमाणपत्र देत होती ही माहिती माहितीच्या संज्ञेत येत नाही. तपासणी समितीच्या निर्णयाला घटना सूची २२६ अन्वये मा. उच्च न्यायालयात आव्हान देता येते. माहितीच्या अधिकारात आव्हान देता येत नाही, असा खुलासा केलेला दिसून येतो.

असे असले तरी अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्रे तपासणी समितीने जी प्रमाणपत्र तपासणी करून देते ती प्रमाणपत्रे ही संविधानाप्रमाणे महामहिम राष्ट्रपती यांना असलेल्या अधिकाराप्रमाणे जे वेळो वेळी त्या त्या राज्यांकरीता अध्यादेश काढले जातात त्या आदेशाच्या प्रतीमध्ये १९७७ ते २००० च्या कालावधी मधील गोंड जमातीच्या संबंधात जे आदेश असतील ते आदेश उपलब्ध करून देणे हे संयुक्तिक राहिल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

अपील क्रमांक १५९५/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक १९.८.२००७ रोजी १) सौ. वृन्दा गोपाळा गणेश सयाम यांना वैधता प्रमाणपत्र क्रं. २५८० आणि श्री विवेक नारायण नैताम यांना वैधता प्रमाणपत्र क्रं. ५८८९ दक्षता पथकाच्या अहवालाविना आणि तपासणी समितीने कोणतेही आदेश पारीत न करता दिले होते काय. २) दक्षता पथकाचा अहवाल व समितीने पारीत केलेले आदेशाची प्रमाणित प्रत देण्यात यावी. माहितीचा कालावधी २००३. माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक २८.९.२००७ रोजी सौ. वृन्दा गोपाळा सयाम व श्री विवेक नारायण नैताम यांचे पत्रव्यवहाराचे पत्रे आपण आपल्या अर्जात नमूद केलेले नसल्याने त्रयस्थ पक्षाकडून कलम ११ (१) खाली कार्यवाही करता येत नाही. सबब आपला अर्ज वरील कारणास्तव फेटाळण्यात येत आहे, असे अपीलकर्ता यांना माहिती अधिकारी यांनी कळविलेले दिसून येते. सदरच्या माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक १.१०.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केल्याचे दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दिनांक १८.६.२००७ अन्वये श्री विवेक नारायण नैताम व सौ. वृन्दा गोपाळा सयाम यांना पत्र पाठवून सदर दोन प्रकरणाची माहिती घेवून जाण्याविषयी कळविण्यात आले होते. त्यानुसार अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.६.२००७ अन्वये माहिती प्राप्त केलेली आहे. अपीलकर्ता यांनी सुध्दा माहिती प्राप्त झालेली आहे हे मान्य केलेले आहे. परंतु सदरच्या प्रकरणात दक्षता पथकाचा अहवाल व तपासणी समितीने पारित केलेले आदेशाची प्रत न मिळाल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते.

त्यावर माहिती अधिकारी यांचे असे म्हणणे आहे की, आदेशाची प्रत याचाच अर्थ

प्रमाणपत्र व दक्षता पथकाचा अहवालाच्या संदर्भामध्ये त्यांचे म्हणणे असे आहे की, त्या नस्तीमध्ये जी कागदपत्रे होती त्या सर्व कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करून दिलेल्या आहेत. व प्रत्येक प्रकरणामध्ये दक्षता पथकाचा अहवाल असेलच असे नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना संपूर्ण कागदपत्रे उपलब्ध करून दिलेली आहे हा निष्कर्ष काढावा लागतो व माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

अपील क्रमांक १५४१/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.६.२००७ मध्ये श्री रामदास देवाजी सिडाम यांना अनुसूचित जमाती जातीची प्रमाणपत्रे तपासणी समिती, गिरीपेठ, नागपूर यांनी ज्या कागदपत्राच्या/प्रमाणपत्राच्या आधारे वेधता प्रमाणपत्रे दिले त्या सर्व कागदपत्राच्या/प्रमाणपत्राच्या झेरॉक्स प्रती तसेच दक्षता प्रथकाचा अहवाल, समितीने पारीज केलेले आदेश यांच्या प्रमाणित प्रती मिळणे बाबत अर्ज. माहिती व्यक्तीशः घेणार. माहितीचा कालावधी सन २००० ते २००७ असे नमूद केले आहे.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.७.२००७ रोजी मागणी केलेली माहिती त्रयस्थ पक्षाशी संबंधित असल्याने केंद्र शासन माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ११(१) अन्वये कार्यवाही सुरु आहे. त्रयस्थ पक्षाकडून परवानगी प्राप्त झाल्यास माहिती पुरविण्यात येईल. परवानगी प्राप्त न झाल्यास वरील अर्ज निकाली काढण्यात येईल, असे समजावे. त्यावर अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.७.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये दिनांक २३.१०.२००७ रोजी माहिती अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय कायम केलेला आहे, असे दिसून येते. तसेच आपणाद्वारे शासकिय माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार शेकडे प्रकरणात माहिती मागण्याचा ओघ सुरु आहे, त्यामुळे अधिनियमाचे कलम ८ (त्र) अन्वये मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकागाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही त्यामुळे कलम ८ (त्र) ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे, असे सुध्दा कळविलेले दिसून येते. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते.

द्वितीय अपीलच्या सुनावणीच्या संदर्भामध्ये अपीलकर्ता यांनी खालीलप्रमाणे खुलासा केलेला आहे.

खुलासा- " मी दिनांक २१.८.२००७ ला माहितीच्या अधिकाराखाली त्रयस्थ पक्षाला पाठविलेल्या पत्राची प्रत मागितली परंतु त्यांनी अजून पर्यंत पाठविलेल्या पत्राची प्रत दिलेली नाही किंवा मागितलेली माहिती सुध्दा दिलेली नाही. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत मागितलेली माहिती देणे बंधनकारक आहे. संदर्भ कलम ८(१८(त्र) मधील परिच्छेद जी माहिती संसदेला किंवा राज्य विधानमंडळाला देण्यास नकार देता येणार नाही, ती माहिती कोणत्याही व्यक्तीला देण्यासाठी नकार देता येणार नाही. याचाच अर्थ असाकी माहिती अधिकारी सर्वसामान्य अर्जदारालाही माहिती देण्यास बांधील आहे. असे असतांना माहिती देणे नाकारणे हा माहितीचा अधिकार कायद्याचा उल्लंघन असून संसदेचा अवमान आहे.

माहिती अधिका-यांनी मागितलेली माहिती न दिल्यामुळे अपीलीय अधिकारी श्रीमती वसुधा प्र.नाईक, वरीष्ठ संशोधन अधिकारी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांचेकडे दि. १३.७.२००७ ला अपील सादर केले. अपीलीय अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र क्रं.सआ/अजप्रतस/नाग/का.१अ/७४०३/०७ दिनांक २३.१०.२००७ अन्वये जी कलमे माहितीच्या अधिकार कायदा २००५ मध्ये नाहीत अशी कलम कलम ८ (त्र) लावून अपील फेटाळण्यात आली. तसेच कलम ७(९) हे माहिती देणे नाकारण्याचे नसून माहिती पुरविण्याचे आहे.

माहिती अधिकारी आणि अपीलीय अधिकारी यांनी मागितलेली माहिती नाकारली असल्याने दिनांक ११.९.२००७ ला अपील सादर केले. कारण संसद सदस्याला अथवा विधानसभा सदस्याला जी माहिती नाकारली जाऊ शकत नाही, ती सर्वसामान्य अर्जदारालाही देण्यास माहिती अधिकारी बांधील असतो. अशी माहितीच्या अधिकार कायद्यात तरतूद असतांना माहिती देणे नाकारले.

माहिती अधिकारी अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती नागपूर यांनी माहितीचा अधिकार कायदा २००५ मधील तरतुदींचे उल्लंघन केले असल्यामुळे कलम २०(१) व २० (२) नुसार शास्ती लादण्यात यावी."

तसेच उत्तरवादी यांनी सुध्दा खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केलेला आहे.

खुलासा - अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक १३.७.२००७, १७.०७.२००७ दि. १३.०७.२००७ दि. १७.०७.२००७ चे प्रथम अपील अर्जावर श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना असे कळविले की, आपणास आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे तरी देखील आपणशासकीय अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडे प्रकरणाची माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र)(जे) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हित संबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (त्र)(जे) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी/अपीलीय अधिकारी यांना पाठविलेले अर्ज पाहता निव्वळ मोघम स्वरूपात शेकडो नावे कळवून त्यांची वैयक्तिक माहिती मागितलेली आहे. तसेच माहिती व्यक्तीशः हवी आहे असे मुळ अर्जामध्ये नमूद केलेले असतांना सदर प्रकरणाची माहिती त्यांनी व्यक्तीशः घेऊन जाणे नियमानुसार आवश्यक होते. तथापी त्यांनी श्री लीलाधर पी.डफाडे यांचे नांव अधिकारपत्र देऊन त्यांच्या करवी माहिती प्राप्त केली आहे.

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच त्यांचा मुलगा श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी यांना उददेशून पाठविलेले अर्ज तसेच अपिलीय अधिकारी यांना पाठविलेल्या अर्जानुसार त्यांनी शेकडो प्रकरणात रेकार्डची मागणी केलेली आहे. अपीलीय अधिकारी यांनी आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे.

जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठया प्रमाणावर शेकडो त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. व सदरची माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे फक्त नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहिती मागणी केली जाते. त्यामुळे हजारांच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणमधून सदरच्या व्यक्ती माहिती शोधने शक्य होत नाही व जन अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी

यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही सार्वजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागीतलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

श्री रवी सयाम या अर्जदाराने श्री प्रशांत मनोहर धकाते, सौ कलावती धकाते व श्री मनोहर धकाते (अपीलकर्ते) यांचे संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांना त्यांची माहिती मागितलेली असता जन माहिती अधिकारी यांनी धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्त्यांने) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधितास द्यावी काय या संदर्भात त्यांना कलम ११(१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्त्यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती तसेच दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्ताऐवज/प्रमाणपत्रे देण्यात येऊ नये आणि जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणतेही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले आणि त्यामुळे त्यांच्या जिवितास किंवा शारीरिक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांना अपीलकर्त्यांनी दिली. तसेच त्यांनी व्यक्तीगत व त्यांचे कुटूंबाचे हितार्थ त्यांची माहिती देण्यात येऊ नये अशी न्यायाची भुमिका स्विकारली परंतु इतरांच्या बाबतीत तसा विचार केलेला नाही. उलट जनमाहिती अधिकारी यांना एक प्रकारची धमकी दिलेली आहे. ही गंभीर स्वरुपाची बाब आहे. तसेच या समितीचे सदस्य श्री सुरेन्द्र वामणराव सावरकर, संशोधन अधिकारी यांनी सुध्दा वारंवार धमक्या येऊन शेवटी त्यांचेवर प्राणघातक हल्ला करण्यात आला. ज्यामुळे ते अद्यापही या धक्यातून सावरलेले नाही.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुध्द निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे. श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभुत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा कुद्या 1 न्यायालयात उपस्थित करुन मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती

// २५ //

अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागितले रिट याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झोपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरून स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरून हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्याचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्याने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितल्याने इतर दुर्गम भागात राहणा-या शेकडो आदिवासीच्या बाबतीत अशी गंभीर परिस्थिती येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उक्त नमूद केलेली चार अपीले क्रं.१५४१ तसेच दिनांक २२.५.२००८ तसेच दिनांक २३.५.२००८, दि. ४.०६.२००८ रोजी आपणाकडे सुनावणीनंतर निर्णय झालेली अपीले क्रमांक १५३२/२००६ ते १५४०/२००७ तसेच १५७९ ते १५८२, तेरा प्रकरणे याबाबत अपिलकर्त्यांच्या मागणीमध्ये बरीच साम्यता आहे. तेव्हा सदर प्रकरणी आपण दिलेला निर्णय हा अपील क्रं. १५४१/०७ मध्ये ही कायम करणे विषयी आपणास नम्र विनंती करण्यात येत आहे

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचिका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक

प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही.

शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितीत अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून त्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या शेकडे प्रकरणात समितीचे पॅनल अॅडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा करणेकरीता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे पार पाडावी लागतात तेव्हा अपिलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

सदरच्या खुलाशावरून असे दिसून येते की, दिनांक ३१.८.२००७ ला माहितीच्या अधिकाराखाली त्रयस्थ प्रक्षाला पाठविलेल्या पत्राची प्रत मागितली होती त्यांनी ती अजूनपर्यंत दिलेली नाही किंवा मागितलेली माहिती सुध्दा दिली नाही. परंतु, माहिती अधिकारी यांचे उत्तरातच कार्यवाही सुरु आहे असे कळविलेले आहे व त्यामुळे सदरच्या पत्राची प्रत ही अपीलकर्ता यांना उमेदवाराचा पत्ता सापडल्यावरच कार्यवाही करता येईल, असाही निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. व अपीलकर्ता यांच्या अर्जामध्ये उमेदवाराचा कोणत्याही प्रकारचा

तपशिलात पत्ता दिलेला दिसून येत नाही. व माहितीचा कालावधी २००० ते ०७ असा दिलेला आहे. हे संपुर्ण त्यांनी मोघम दिलेले आहे. व त्यामुळे माहिती अधिकारी यांनी दिलेले उत्तर हे योग्य आहे असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेले उत्तर व त्यासंदर्भात दाखल केलेला खुलाशा सोबत अपीलकर्ता यांनी तसेच श्री मनोहर धकाते व सौ. कलावती धकाते यांनी दिनांक ६.५.२००८ रोजी कु.बी.जी.गिरी, माहिती अधिकारी यांना श्री रवि सयाम यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये माझी वैयक्तिक माहिती मागितलेली आहे. दावा पडताळणी समितीला सादर केलेल्या कोणताही दस्तऐवज देण्यात येवू नये, जर आपण माझ्या संदर्भातील कोणताही दस्तऐवज दिला व त्यामुळे माझ्या जिवितास किंवा सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल. आपणाकडून श्री सयाम यांच्या अर्जावर काय कार्यवाही केली त्या पत्रव्यवहाराची प्रत देण्यात यावी, असे कळविलेले पत्राची छायांकित प्रत जोडलेली आहे. व त्याबाबत खुलाशात सुध्दा स्पष्टीकरण दिलेले आहे. यावरून अपीलकर्ता यांनी स्वतःची माहिती उपलब्ध करून देवू नये, मात्र इतरांची माहिती ते मागतात व त्यामुळे त्यांना इतरांची माहिती मागविण्याचा नैतिक अधिकार नाही. तसेच प्रथम अपीलाच्या निर्णयामध्ये सदरची माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही असे जे म्हटलेले आहे ते योग्य आहे, कारण अपीलकर्ता यांनी सदरची माहिती ही स्वतःचे जात पडताळणी दाव्याच्या संदर्भात समितीवर मानसिक दबाव टाकण्याचे दृष्टीने शेकडो अर्जांच्या माध्यमातून मागण्याचा उद्येश हा स्पष्ट होतो व त्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

अपील क्रमांक १५४२/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.६.२००७ रोजी श्री नरेश लक्ष्मण सिडाम अनुसूचित जमाती जातीची प्रमाणपत्रे तपासणी समिती, नागपूर यांनी ज्या कागदपत्राच्या/प्रमाणपत्राच्या आधारे वैधता प्रमाणपत्र दिले त्या सर्व कागदपत्रांच्या /प्रमाणपत्रांच्या झेरॉक्स प्रती तसेच दक्षता पथकाचा अहवाल, समितीने पारित केलेले आदेश यांच्या प्रमाणित प्रती देण्यात याव्या. माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. माहितीचा कालावधी सन २००० ते २००७ असा दिलेला आहे.

// २८ //

सदरच्या आर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना दिनांक ७.७.२००७ रोजी उत्तर दिलेले दिसून येते. सदरच्या उत्तराने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १७.७.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक २८.१०.२००७ रोजी देण्यात आलेला दिसून येतो व त्यात माहिती आधिकारी यांचा निर्णय कायम केलेला दिसून येतो. त्या निर्णयानेही त्यांचे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

सदरच्या अपीलाच्या संदर्भात सुध्दा अपील क्रमांक १५४१/२००७ प्रमाणेच खुलासा दाखल केला आहे. तसेच उत्तरवादी यांनी सुध्दा तसाच खुलासा दाखल केला आहे. व त्यामुळे वरील अपील क्रमांक १५४१/२००७ खारीज करण्यास जे कारण दिले आहे तेच कारण सदरच्या अपीलास लागू असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे सदरचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे. वास्तविक प्रत्येक अपीलाचे संदर्भात अपीलकर्ता यांनी जवळपास सारखाच खुलासा दाखल केला आहे. परंतु प्रत्येक अपीलाचा वेगळा खुलासा आहे असे सांगितल्याने प्रत्येक खुलासा हा निर्णयामध्ये घ्यावा लागलेला आहे. आतापर्यंत अपीलकर्ता यांचे अपील क्रमांक १५३२ ते १५४० अशी एकूण ९ व अपील क्रमांक १५७९/२००७ ते १५८२/२००७ अशी ४ अपीले खारीज करण्यांत आली आहे. अनेक अपीले प्रलंबित आहेत.

आदेश

- १) अपील क्रं. १५९२/२००७, १५९३/२००७, १५९५/२००७, १५४१/२००७, १५४२/२००७ हे खारीज करण्यात येत आहे.
- २) अपील क्रमांक १५९४/२००७ हे अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना गोंड या अनुसूचित जमातीचा समावेश असलेल्या मा. राष्ट्रपती किंवा केंद्र शासन किंवा महाराष्ट्र शासन यांच्या आदेशांच्या छायांकित प्रती हा आदेश मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत टपालाद्वारे विनामुल्य उपलब्ध करून द्यावी
- ३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ६.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६००/२००८

- १) श्री संभा कोंडबा मुनेश्वर, सहशिक्षक
वसंतराव नाईक विद्यालय, पुसद
ता. पुसद, जिल्हा यवतमाळ. अपीलकर्ता
- वि रु ध्द
- २) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा सचिव
युवक मंडळ पुसद, द्वारा वसंतराव नाईक विद्यालय,
पुसद, ता. पुसद, जिल्हा यवतमाळ.
- ३) जन माहिती अधिकारी तथा मुख्याध्यापक
वसंतराव नाईक विद्यालय, पुसद, ता. पुसद, जि.यवतमाळ. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ७.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २०.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विनाअनुमती गैरहजर आहे. उत्तरवादी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ४.१०.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी तथा मुख्याध्यापक मा.कै. वसंतराव नाईक विद्यालय, पुसद यांचेकडे १) इ.स.१९९३ ते २००५ या कालावधीतील गोपनीय अहवालाची दुय्यम प्रती मिळणे बाबत. २) इ.स.१९९३ ते अद्यावत नोंदीसहीत सेवापुस्तिकांची दुय्यक प्रत मिळणे बाबत. माहिती टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना दिनांक १८.१०.२००६ रोजी माहिती अधिकारी तथा मुख्याध्यापक यांनी अपीलकर्ता यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये विश्लेषण करून उत्तर दिलेले दिसून येते. सदरच्या उत्तराने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १५.१.२००७ रोजी संस्थेकडे प्रथम अपील दाखल केले आहे.

सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये दिनांक १८.१०.२००६ रोजी संस्थेचे सचिव त्यांनी उत्तर दिलेले असल्यामुळे पुन्हा निर्णय देण्यात आलेला दिसून येत नाही. त्यानंतर अपीलकर्ता यांनी शिक्षण उपसंचालक यांचेकडे सुध्दा विनंती अर्ज दाखल केलेला दिसून येतो. शिक्षण उपसंचालक यांनी प्रथम अपीलीय अधिकारी शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) आहे असे कळविल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी त्यांचेकडे अपील दाखल केलेले दिसून येते. परंतु त्यांचेकडील अपीलाचे जोडपत्र ब आयोगाचे कार्यालयात दाखल केलेले नाही. प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) यांनी दिनांक २२.१२.२००६ रोजी अध्यक्ष/सचिव, युवक मंडळ, पुसद यांना अपीलकर्ता यांस माहिती उपलब्ध करून द्यावी, अशा प्रकारचे आदेश दिलेले दिसून येते. परंतु, अपीलकर्ता यांचे विरुद्ध विभागीय चौकशी सुरु होती, असे जन माहिती अधिकारी यांनी सांगितले. व त्यानंतर त्यांना दिनांक १३.५.२००७ रोजी सुध्दा संस्थेने ठराव पारित करून त्यांच्या सेवा समाप्त करण्याचा आदेश निर्गमित करण्यात यावा असा निर्णय घेतलेला दिसून येतो व त्या निर्णयाप्रमाणे त्यांना दिनांक २५.५.२००७ रोजी सेवेतून कमी करण्यात आलेले आहे. त्यामुळे मुख्याध्यापक यांनी दिनांक १८.१०.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांस जे उत्तर दिलेले होते ते स्वयंस्पष्ट असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ४.१०.२००६ च्या माहितीच्या अर्जाप्रमाणे दिनांक १८.१०.२००६ रोजी मुख्याध्यापक यांनी जे उत्तर दिले आहे ते स्पष्ट असल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ७.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १३९९/२००८

१) श्री राजेशकुमार अंशुमनिप्रसाद मिश्रा
डॉ.मिटकरी यांचे दवाखान्याजवळ, वीर तानाजी चौक
खदान, अकोला.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा विभागीय सहनिबंधक
सहकारी संस्था (लेखा परीक्षण), अमरावती विभाग,
अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी
विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था (लेखा परीक्षण)
कार्यालय, अमरावती विभाग, अमरावती.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ७.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११.१२.२००६ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३.१२.२००६ रोजी निवृत्त व स्वेच्छा निवृत्त कर्मचा-यांच्या
पाल्यांना देण्यात आलेल्या नोकरी संबंधात आपल्या विभागातील निवृत्त व स्वेच्छा निवृत्त झालेले
वर्ग ४ च्या कर्मचा-यांच्या पाल्यांना देण्यात आलेले नोकरी बाबत. १ जानेवारी, १९९७ ते
३०.१०.२००६ पर्यंत आपल्या विभागातील निवृत्त व स्वेच्छा निवृत्त झालेली वर्ग ४ चे किती
कर्मचारी निवृत्त झाले व त्याचे किती पाल्यांना आपले विभागा मार्फत नोकरी देण्यात आली याची
पूर्ण तपशिलवार माहिती. माहिती पोस्टाद्वारे देण्यात यावी कारण अर्जदार हा अकोला
जिल्हयातील रहिवाशी असून व्यक्तीशः उपस्थित राहू शकत नाही.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २६.१०.२००६ रोजी जावक क्रमांक विसनि/विलेप-२/केमांअ/३५३७/०६, कार्यालय विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था (लेखा परीक्षण) अमरावती विभाग, यांनी अपीलकर्ता यांना आपले लक्ष वरील विषयाकडे वेधण्यांत येते की, संदर्भिय अर्जानुसार आपण मागविलेल्या माहितीबाबतचे शुल्क रुपये १० व रजिस्टर्ड टपालाचा खर्च रुपये २५/- याप्रमाणे एकुण रुपये ३५/- या कार्यालयाकडे नगदी भरणा करून पावती घ्यावी किंवा या रकमेचा डिमांड ड्राफ्ट किंवा बँकर्स चेक पेअेबल किंवा मनिऑर्डरद्वारे पाठवावी म्हणजे आपणास आवश्यक ती माहितीची कागदपत्रे पुरविण्यांत येतील. कृपया सदर रकमेचा भरणा करावा असे कळविलेले दिसून येते. परंतु, अपीलकर्ता यांना सदरची माहिती विहित मुदतीत मिळाली नाही म्हणून त्यांनी दिनांक १०.११.२००६ रोजी अपीलीय अधिकारी तथा कक्ष अधिकारी, सहकार विभाग महाराष्ट्र शासन, मुंबई यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केल्याचे दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाचे अनुषंगाने सुध्दा त्यांना दिनांक २.१२.२००६ रोजी विभागीय सह निबंधक, सहकारी संस्था (लेखा परीक्षण) यांनी माहितीचे शुल्क रुपये १० व टपाल खर्च रुपये २५ असे एकुण रुपये ३५ कार्यालयाकडे नगदी भरावे असे दिनांक २६.१०.२००६ च्या अर्जाचे संदर्भात पाठवून कळविलेले दिसून येते. त्यानंतर पुन्हा दिनांक १७.१.२००६ रोजी कार्यालयानी पत्र क्रमांक ३५३७/२००६ व दिनांक २.१२.२००६ च्या पत्राचा संदर्भ देवून पुन्हा खर्च भरणा करावा असे कळविलेले दिसून येते. त्यानंतर अपीलकर्ता यांनी खर्च भरणा केलेला आहे व माहिती उपलब्ध करून घेतलेली आहे, असे अपीलकर्ता यांनी सांगितले. परंतु, तत्पुर्वीच दिनांक ११.१२.२००६ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले होते.

३. अपीलकर्ता यांना जर माहिती उपलब्ध झाली आहे, असे त्यांनी मान्य केले असल्यामुळे त्यांचे म्हणणे असे आहे की, सदरची माहिती विलंबाने मिळाली व चुकीची मिळाली. त्याकरीता उत्तरवादी यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांनी दिनांक २६.१०.२००६ रोजी विहित मुदतीत पत्र पाठविले होते. परंतु, सदरचे पत्र पाठविल्याचा पुरावा जावक नोंदवही ही त्यांनी दिनांक १६.४.२००८ रोजी आणलेली नव्हती. त्याकरीता जावक नोंदवही पुरावा उपलब्ध करून दिलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये चुकीची माहिती दिल्याबाबतचा खुलासा कळवावा असे अंतरिम आदेश देण्यात आले होते. व त्याप्रमाणे आज उत्तरवादी यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे संबंधीत

तारखेच्या वेळचा जावक नोंदवहीची छायांकित प्रत पाठविलेली आहे. जावक नोंदवही मध्ये क्रमांक हे क्रमशः असून ३५३६, ३५३७, ३५३८, ३५३९ अशा प्रकारची नोंद केलेली दिसून येते. व त्यात ३५३७ या क्रमांकाच्या पुढे श्री रा.अ.मिश्रा, अकोला यांना माहितीच्या अधिकारांतर्गत माहिती मिळण्याबाबत व तिकिट खर्च ५, असे दिलेले दिसून येते. त्याचप्रमाणे दिनांक २.१२.२००६ चे पत्र सुध्दा ३९९० असून क्रमशः क्रमांकात आहे. व त्या ३९९० च्या क्रमांका समोर श्री रा.अ.मिश्रा, अकोला तसेच कक्ष अधिकारी, मुंबई अशा दोन प्रकारच्या नोंदी आहे व प्रत्येकी ५-५ रुपयाचा खर्च दिलेला दिसून येतो. यावरून सदरचे पत्र हे माहिती अधिकारी यांनी निर्गमित केले आहे असा निष्कर्ष काढावा लागतो व अपीलकर्ता यांना जोपर्यंत खर्चाचा भरणा होत नाही तोपर्यंत माहिती उपलब्ध करून दिली नाही, त्याबद्दलच्या होणा-या विलंबास जन माहिती अधिकारी यांना जबाबदार धरता येणार नाही. पत्र अपीलकर्ता यांना मिळाले नाही, ही पोस्टाची जबाबदारी आहे व त्याकरीता जन माहित अधिकारी यांना जबाबदार धरता येणार नाही. व प्रत्येक पत्र हे रजिस्टर पोस्टाने शासनाने पाठवावे हेही अपेक्षित करता येणार नाही. तसेच पत्राचे उत्तर पाहिल्यास त्या प्रत्येक पत्रामध्ये दिनांक २६.१०.२००६ च्या पत्राचा संदर्भ दिलेला आहे व त्यानंतर प्रत्येक पत्रामध्ये मागिल पत्राचा संदर्भ दिलेला आहे. यावरून अपीलकर्ता यांना हे सर्व पत्र निर्गमित करण्यात आलेले आहेत, असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही.

४. अपीलकर्ता यांचे म्हणणे आहे की, माहिती चुकीची दिली आहे, परंतु अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती दिनांक १.१.१९९७ ते ३१.१०.२००६ या कालावधीतील मागितलेली आहे व श्री पटके च्या बाबत वर आक्षेप घेतला आहे, तो श्री पटके ९७ मध्ये निवृत्त झाले असा व त्याबद्दलची माहिती मात्र दिली नाही त्याकरीता उत्तरवादी यांनी श्री पटके यांचे संदर्भामध्ये कार्यमुक्ती आदेश दिनांक १४.११.१९९६ चा दाखल केला आहे. त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे चुकीची माहिती दिली याबाबतचे म्हणणे हे ग्राह्य धरता येत नाही. अपीलकर्ता यांना विलंबाने जरी माहिती मिळाली असली तरी त्यांच्या अर्जावर जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून विहित मुदतीत कार्यवाही करण्यात आली होती हे दिनांक

// ४ //

२६.१०.२००६ च्या पत्रावरून दिसून येते व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांच्या दिनांक ३.१०.२००६ च्या पत्राचे अनुषंगाने जावक क्रमांक ३५३७ प्रमाणे दिनांक २६.१०.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना खर्चाचा भरणा करण्याकरीता पत्र दिलेले होते व त्यामुळे विहित मुदतीत कार्यवाही केली होती. तसेच अपीलकर्ता यांच्या म्हणण्याप्रमाणे चुकीची माहिती दिली, त्याकरीता उत्तरवादी यांनी श्री पटके यांचे दिनांक १४.११.२००६ चे सेवा निवृत्तीचे आदेश दाखल केलेले असल्यामुळे माहिती चुकीची दिली आहे असे म्हणता येत नाही व त्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यांत येत आहे.
- २) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ७.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६७१/२००८

१) श्री प्रफुल प्रभाकर भातकुलकर
जगदंबा नगर, खामगांव रोड, शेगांव,
जिल्हा बुलढाणा.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा आस्थापना अधिकारी
म.रा.वि.पि.कंपनी, अमरावती परिमंडळ, अकोला
विद्युतभवन रतनलाल प्लॉटस, अकोला-४४४००५.

३) जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता
अमरावती परिमंडळ, अकोला, विद्युत भवन, रतनलाल प्लॉटस
अकोला-४४४००५.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ८.१२.२००६ रोजी माहिती अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य विद्युत
वितरण कंपनी मर्या, अमरावती यांचेकडे -

१) १९९७ पासूनची अनुकंपाची सिनिऑरीटी (जेष्ठता यादी) लीस्ट व त्यापैकी नोकरी
दिलेल्या लोकांची लिस्ट व त्यांचा प्रवर्ग.

२) तसेच माझ्या अगोदर (ओबीसी प्रवर्गातील) कोणत्या उमेदवाराला अनुकंपा तत्वावर
मंडळात वर्ग ३ च्या पदावर नियुक्ती दिली आहे व त्याचा सिनीयारीटी लिस्ट नुसार
कोणता क्रमांक आहे, याबाबतची माहिती मला देण्यात यावी. सदरची माहिती
टपालाद्वारे देण्यात यावी, असे नमूद केले आहे.

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक २०.१२.२००६ रोजी कार्यकारी अभियंता तथा
माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांस अनुकंपा तत्वावरील निम्नस्तर लिपिक या पदाच्या
जेष्ठता यादीत आपले नांव क्रमांक ३५ वर असल्याबाबत आपणास यापुर्वीच या कार्यालयाचे पत्र

क्रमांक ५७१०, दिनांक १८.८.२००६ अन्वये कळविण्यात आले आहे. आपण दिनांक १.१.२००२ रोजी अनुकंपा तत्वावर निम्न स्तर लिपिक म्हणून नियुक्ती करीता अर्ज केला असून दिनांक १.१.२००० रोजी आपणास इतर मागास वर्गीय प्रवर्गामध्ये निम्न स्तर लिपिक म्हणून कोणत्याही कर्मचा-यांच्या अवलंबीतास नोकरीत/सेवेत सामावून घेण्यात आले नाही असे कळविलेले दिसून येते. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २७.१.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले असे त्यांनी तोंडी सांगितले. प्रथम अपीलाच्या मेमोमये तारीख दिलेली नाही. तरी सुध्दा सदरचे अपील हे माहिती अधिका-याने माहिती देताना माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ७ चे पोटकलम (८((२)(३) चे पालन केलेले नाही, त्यामुळे अपील विलंबाने दाखल झाले आहे असे नमूद केले आहे.

असे असले तरी, दिनांक १.४.२००७ प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा आस्थापना अधिकारी यांनी मुदतीच्या आंत आपील दाखल न केल्यामुळे अपील अर्ज फेटाळला असे कळविण्यात आलेले दिसून येते व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले आहे.

३. अपीलकर्ता यांचे दिनांक ८.१२.२००६ च्या अर्जात त्यांनी मागितलेली माहिती १९९७ पासूनची अनुकंपाची सिरीयारीटी (जेष्ठता) लिस्ट मागितलेली दिसते व त्यापैकी नोकरी दिलेल्या लोकांची लिस्ट व त्यांचा प्रवर्ग उपलब्ध कां करून दिली नाही याबद्दल माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, अपीलकर्ता यांचे जेष्ठता यादीतील क्रमांक त्यांना कळविण्यात आला आहे. वास्तविक जेष्ठता यादी व नोकरी दिलेल्या लोकांची लिस्ट व प्रवर्ग त्यांनी मागितला होता. त्याची छायांकित प्रत उपलब्ध करून देणे हे अधिनियमाच्या तरतूदीशी सुसंगत आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदीप्रमाणे कोणत्याही प्रकारची माहिती ही अभिलेख्यामधून काढून तयार करून देणे अपेक्षित नाही. परंतु, अभिलेखे, दस्तऐवज ज्या स्वरूपात असतील त्या स्वरूपातील छायांकित प्रती उपलब्ध करून देणे अपेक्षित आहे व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे माहिती अपूर्ण दिली हे बरोबर आहे. तसेच माहिती अधिकारी यांनी त्यांना दिलेला निर्णय मान्य नसल्यास पुढील अपील कोणाकडे करावयाचे याबद्दलची माहिती द्यावयाची असते व ती दिली नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांना

अपील करण्यास विलंब झाला आहे व तसे त्यांनी प्रथम अपीलात नमूद केले आहे. अधिनियमाचे कलम १९ (१) प्रमाणे अपील दाखल करावयास विलंब झाला असेल व त्या विलंबाचे अपीलकर्ता यांनी स्पष्टीकरण दिले असेल तर त्या स्पष्टीकरणाचा विचार करून सुनावणी घेऊन कारण मिमांसा करणारा निर्णय द्यायचा असतो. अपीलात कोणत्याही प्रकारे प्रशासकीय पत्राच्या द्वारे उत्तर द्यावयाचे नसते. त्यातही अपीलकर्ता यांचे म्हणण्याप्रमाणे दिनांक २७.१.२००७ रोजी अपील दाखल केले असले तरी सदरच्या अपीलाचा निर्णय सुध्दा ३० दिवसांचे आंत द्यावयाचा असतो. व त्यावर प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी असे सांगितले की, अपीलकर्ता यांचे प्रथम अपील दिनांक १७.३.२००७ रोजी प्राप्त झाले होते व त्यामुळे ते विलंबाने दाखल केले म्हणून फेटाळले असा निर्णय दिला.

असे असले तरी अपीलकर्ता यांना त्यांच्या माहितीचा अर्जात मागितल्याप्रमाणे वर नमूद केल्याप्रमाणे १९९७ पासूनची अनुकंपाची सिनिऑरीटी (जेष्ठतायादी) लिस्ट व त्यापैकी नोकरी दिलेल्या लोकांची लिस्ट व त्यांचा प्रवर्ग याबद्दलच्या दस्तऐवजाची छायांकित प्रत उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ८.१२.२००६ च्या अर्जातील मुद्द्या क्रमांक १ बद्दलची माहिती ही उपलब्ध असलेल्या दस्तऐवजाच्या छायांकित प्रतीच्या स्वरूपात हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने विनामुल्य उपलब्ध करून देण्यात यावी.
- २) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ९.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६७२/२००८

१) श्री संजय रमेशलाल अग्रवाल
रा.कंवर नगर, केडीया आईस फॅक्टरी समोर
रामकृष्ण टॉकीज रोड, अकोला, ता.जि. अकोला. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य अभियंता
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या.अकोला
विद्युत भवन रतनलाल प्लॉट अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (सं.व सु)(शहर विभाग)
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या. अकोला,
विद्युत भवन, अकोला. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ९.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.११.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा मुख्य
अभियंता (राज्य माहिती आयोगाकडे दाखल केलेल्या छायांकित प्रतीप्रमाणे) महाराष्ट्र राज्य
विद्युत वितरण कंपनी मर्या. यांचेकडे दाखल केलेल्या अर्जावर जिल्हा परिषद कार्यालय,
अकोला असा पत्ता दिलेला आहे. सदरच्या अर्जाच्या संदर्भात जोडलेल्या पत्रात मागितलेली १ ते
६ क्रमांकाची माहिती जजिस्टर टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

" मी अर्जदार आपणास कळवितो ते येणे प्रमाणे-

मी अकोला येथील रहिवाशी असून भ्रष्टाचार विरोधी मंच (अखिल भारतीय) या राष्ट्रीय स्तरची
संस्थेच्या अकोला शहराचा युवा शहर अध्यक्ष आहे. मी नेहमी समाज कार्य व भ्रष्टाचार विरोधी
कार्य लोकहित करीता करीत असतो. नियम व कायद्यांचे होत असलेले उल्लंघन आणि उच्च

अधिका-यांना उल्लंघन बाबत सर्व माहित असूनही त्याकडे दुर्लक्ष करतात आणि भ्रष्टाचार याबाबत मी आपणास माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत अर्ज देवून खालील माहिती व कागदपत्रे मागत आहे. तरी माझा अर्ज ग्राह्य धरून मला खालील माहिती व कागदपत्रे पुरविण्यात यावे.

(१) विद्युत देयकात वापरलेले विद्युत बाबतची रक्कम, समायोजित रक्कम आणि व्याव इत्यादि लावलेले असल्यावर सदरचे देयकचा भरणा करण्याकरीता दिलेल्या शेवटच्या तारखेच्या अगोदर आपण ग्राहकांना विद्युत पुरवठा खंडीत करू शकता काय. तसेच थकीत बिलाच्या कारणाने विद्युत पुरवठा खंडीत केल्यास ग्राहकाचे विद्युत मिटर व सर्व्हिस लाईन काढून घेता येते काय. याचे उत्तर होय असेल तर कायद्याच्या कोणत्या तरतुदीनुसार विद्युत पुरवठा खंडीत करून विद्युत मिटर काढून घेता येते याबाबत माहिती द्यावी.

(२) आपल्या अधिकार क्षेत्रातील उपविभाग क्रं. ३ अंतर्गत रामनगर अकोला येथील सत्यनारायण गौरीशंकर अग्रवाल यांच्याकडे वीज चोरी पकडण्यात आली होती. याबाबत आपल्या विभागाकडून त्यांचे विरुद्ध कोणती कारवाई करण्यात आली, त्यांना कोणत्या आधारे व किती रुपयाचे विद्युत देयक देण्यात आले. दंड किती बसविण्यात आले. त्यांचा विद्युत वापर कोणतया प्रकारचा होता. वीज चोरी पोलीसात तक्रार नोंदली आहे काय. सहरहू ग्राहकाने आपल्याकडे याबाबतीत रक्कम भरली आहेत काय. तर ती रक्कम भरली असे या ग्राहका बाबत वीज चोरी संबंधीत पूर्ण माहिती पुरविण्यात यावी.

(३) आपल्या अधिकार क्षेत्रातील म.रा.वि.वि.कं.म.शहर विभाग अकोला चे उपविभाग क्रं. ३ च्या कार्यक्षेत्रातील किती ग्राहकांवर तीन महिन्याहून जास्त काळाचे वीज देयक थकीत आहे त्याची थकीत रक्कमेसह यादी द्यावी. त्यापैकी किती ग्राहकांवर कारवाई करण्यात आली. याबाबत सर्व ग्राहकांचे नाव व पत्यासह माहिती द्यावी. अशा ग्राहकांपैकी किती ग्राहकांचे वीज देयक थकीत असल्याबाबत वीज पुरवठा खंडीत करून मिटर काढून घेण्यात आले आहेत व त्यापैकी किती ग्राहकांनी रक्कम भरून मिटर जोडून घेतले आहे याबाबत ग्राहकांचे नाव व पत्यासह माहिती द्यावी.

(४) आपल्या विभागाकडून ज ग्राहकाची वीज चोरी पकडण्यात आली तर आपण त्यांच्या विरुद्ध कोणकोणती कारवाई करतात याबाबत विस्तृत माहिती द्यावी. जर विद्युत चोरी पकडल्या गेली आणि ग्राहकाने आपण दिलेले देयक नुसार रक्कम भरली नाही तर त्याचा विद्युत पुरवठा पुन्हा सुरु करुन देता काय. आपल्या विभागाद्वारे ग्राहकाकडे वीज चोरी पकडल्यावरही आपण दिलेले देयकाची पूर्ण रक्कम न भरल्यावरही आपण त्या ग्राहकाचा विद्युत पुरवठा सुरु ठेवला आहे काय. असल्यास अशा ग्राहकांचे नाव व पत्यासह माहिती द्यावी.

(५) आपल्या अधिकार क्षेत्रातील म.रा.वि.वि.कं.म.शहर विभाग अकोला चे उपविभाग क्रं. ३ च्या कार्यक्षेत्रातील मागील २ वर्षात किती ग्राहकांवर थकीत रक्कमेबाबत कारवाई करण्यात आली व किती रक्कम वसुल करण्यात आली तसेच किती ग्राहकांची वीज चोरी पकडण्यात आली व त्यापैकी किती ग्राहकांवर पोलीस कारवाई करण्यात आली व किती ग्राहकांकडून देयका प्रमाणे रक्कम वसुल करण्यात आली याबाबतची संपूर्ण माहिती द्यावी.

(६) आपल्या विभागाने वीज चोरी बाबत केलेली कारवाई अंतर्गत उघडकीस आलेल्या पकडण्याची एकुण संख्या, चोरी केलेल्या वीजेची एकुण रक्कम व त्यापैकी वसुल केलेली रक्कम, वसुल केलेली दंडाजी रक्कम आणि फोजदारी केलेल्या प्रकरणाची संख्या व त्यांची सद्यस्थिती बाबत पूर्ण माहिती द्यावी.

वर मागितलेली माहिती आपण मला लवकरात लवकर द्यावी. सदर माहिती देण्याकरीता आपणास माझ्याकडून सरकारी भरणा भरुन घ्यावयाचे असल्यास आपण मला त्या बाबत सूचित केल्यास मी ते त्वरीत भरण्यास तयार आहे. तरी सदरची माहिती देण्याची कृपा करावी. "

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक १८.१.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य अभियंता यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व त्यानंतरही माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. अपीलकर्ता यांच्या अर्जाचे अनुषंगाने विहित मुदतीत माहिती कां उपलब्ध करुन दिली नाही याबद्दल जन माहिती अधिकारी यांना खुलासा दाखल केला आहे.

" खुलासा

२	अर्ज दूस-या प्राधिकरणाशी संबंधित असेल तर तो अर्ज संबंधित प्राधिकरणाकडे पाठविल्याची तारीख व पुरावा व त्याप्रमाणे अर्जदारास अवगत केल्याचा दिनांक	मुख्य अभियंता अ.प.म.अकोला हयांचे पत्र क्रं.१४१२ दि.०५.१२.०६ अन्वये कार्यकारी अभियंता श.वि.अकोला हयांच्याकडे पाडविला. का.अ.श.वि.अकोला हयांनी सहरहू अर्ज हा उपविभाग २ हयांना अग्रेसित केला. अर्जातील मागितलेली माहिती ही उपविभाग क्रं. ३ हयांचेशी संबंधित असल्याने उपविभाग क्रं.२ हयांनी सदरहू अर्ज उपविभाग ३ ला पाठविला व तो उपविभाग क्रं. ३ ला २९.१२.०६ रोजी प्राप्त झाला.
३	अर्जदाराने मागितलेल्या माहितीचा तपशिल	म.रा.वि.वि.कंपनी चे शहर विभागाच्या उपविभाग क्रं.३ च्या कार्यक्षेत्रातील ग्राहकांचे विज देयक थकित रक्कम वि. पुरवठा खंडीत करणे, वि.मिटर काढून नेणे, विज चोरी व त्याबाबत केलेली कार्यवाही तसेच अर्जा सोबत जोडलेल्या पत्रानुसार एकुण ६ मुदयांवर विशेषतः सत्यनारायण गौरीशंकर अग्रवाल यांचे येथील विज चोरी बाबतची तसेच मागिल दोन वर्षांचे कालावधीत उपविभाग क्रं. ३ चे कार्यक्षेत्रातील किती ग्राहकांची विज चोरी पकडण्यात आली, त्यांचेवर केलेली पोलीस कार्यवाही, वसुल केलेली दंडाची रक्कम व फोजदारी प्रकरणे दाखल केलेल्या प्रकरणाची संख्या व प्रकरणाची स्थितीत अशा प्रकारची विस्तृत माहिती मागितली होती.
४	अर्जदारास माहिती दिल्याचा दिनांक व पुरावा	अर्जदाराने त्याचा उपविभाग क्रं.३ बाबतची माहिती मिळण्याचा अर्ज हा मुख्य अभियंता अमरावती प.मं.अकोला हयांच्या कडे सादर केला होता तो अर्ज

		<p>दि. २९.१२.०६ रोजी प्राप्त झाल्यानंतर अर्जातील आवश्यक ती माहिती ही उपविभाग क्रं. ३ चे असलेले चार केंद्राचे अंतर्गत व शहर विभागाचे संगणक कक्षाशी जमा करणे आवश्यक असल्याने अर्जदारास उपविभाग क्रं. ३ चे माहिती अधिकारी यांनी पत्र क्रं. १८५ दि.२३.१.०७ रोजी मुदत वाढी करिता सूचित केले होते. सदरहू माहिती संकलीत झाल्यानंतर त्या बाबतचे खर्चाची मागणी अर्जदारास पत्र क्रं.२६२ दि.२.२.०७ अन्वये करण्यात आली होती परंतु रकमेचा भरणा अर्जदाराने अद्यापही केला नाही.</p>
५.	<p>अपीली अधिका-याकडे अपील केले असल्याचा त्याचा दिनांक आणि ठिकाण</p>	<p>अर्जदाराचा माहितीच्या अधिकाराचा अर्ज हा प्रलंबित असताना अर्जदाराने दि.१८.१.०७ रोजी मुख्य अभियंता अमरावती परिमंडळ अकोला येथे १८.१.०७ रोजी अपील सादर केले. सदरहू अपील हे मुख्य अभियंता अ.प.मं.अकोला हयांच्या कडे चुकीने सादर केले असल्यामुळे त्यांनी सदरहू अपील का.अभि.श.वि.अकोला हयांना संबंधित उपविभागाचे अपीलीय अधिकारी हयांचेकडे पाठविण्या करिता निर्गमित केले व तशी सूचना मु.अभियंता अ.म.प.अकोला हयांनी अपीलार्थीस आपले पत्र क्रं.५०७ दि.२२.१.०७ ने सूचित केले. सदरहू अपील हे का.अभि.हयांनी श.उप.वि.क्र.३ चे उप कार्यकारी अभियंता हयांना पुढील आदेशा करिता आपले पत्र क्रं.४४४ दि.२५.१.०७ नुसार पाठविले.</p>
६	<p>ज्या आदेशाविरुद्ध अपील केले त्या आदेशाची सांक्षाकित प्रत</p>	

	सोबत जोडली आहे	
७	अपील करण्याचे प्रयोजन	माहिती अधिकारी यांनी विहित मुदतीत आदेश पारित केला नाही म्हणून
८	अपीलीय अधिका-याकडे करण्यात आलेल्या पहिल्या अपीलाचा निर्णय व दिनांक	उप.का.अभि.श.उपविभाग क्रं. ३ तथा अपीलीय अधिकारी यांनी आपले पत्र क्रं.०३/२६३ दि.२.२.०७ अन्वये अपीलार्थीला अपीलाचे आदेशाबाबत सूचित केले.
९	अर्जदारास निर्णय प्राप्त झाल्याची तारीख.	

उत्तरवादी क्रं. १ व २ चे अनुषंगाने खुलासा :-

महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनीचे शहर विभागांतर्गत तीन उपविभाग केले आहे. तीन उपविभागा अंतर्गत पुन्हा ग्राहकांना सुविधा पुरविण्या करिता केंद्राची निर्मिती करण्यात आलेली आहे. अकोला शहर विभागा अंतर्गत उपविभाग क्रं. ३ चे अधिनस्थ चार केंद्र असून घरगुती वर्गवारीचे २८२८० ग्राहक औद्योगिक वर्गवारीचे ४५४२ व वाणिज्य वर्गवारीचे २७२ ग्राहक असे एकूण ३३०९३ ग्राहक आहेत. उपविभाग क्रं. ३ अंतर्गत कनिष्ठ अभियंता हे माहिती अधिकारी म्हणून नेमलेले असून उपविभाग क्रं. ३ उप कार्यकारी अभियंता हे माहितीच्या अधिकारा करिता अपीलीय अधिकारी म्हणून नेमलेले आहेत.

अपीलार्थीने दिनांक २.१२.२००६ रोजी अकोला शहरचे अंतर्गत असलेले उपविभाग क्रं. ३ येथील ग्राहकां बाबतची सन २००४ ते २.१२.०६ पर्यंतची विस्तृत माहिती मागितली होती. सदरहू अर्जा अंतर्गत अपीलार्थीने माहिती ग्राहकांचे विज देय, थकीत रक्कम, वि. पुरवठा खंडीत करणे, वि.मिटर काढून नेणे, विज चोरी व त्या बाबत केलेली कार्यवाही तसेच अर्जा सोबत जोडलेल्या पत्रानुसार एकूण ६ मुद्यांवर विशेषत सत्यनारायण गौरीशंकर अग्रवाल यांचे येथील वीज चोरी बाबतची तसेच मागिल दोन वर्षांचे कालावधीत उपविभाग क्रं. ३ चे कार्यक्षेत्रातील किती ग्राहकांची वीज चोरी पकडण्यात आली. त्यांचेवर केलेली पोलीस कार्यवाही, वसूल केलेली दंडाची रक्कम व फोजदारी प्रकरणे दाखल केलेल्या प्रकरणाची संख्या व प्रकरणाची स्थितीत अशा प्रकारची विस्तृत माहिती मागितली होती.

अपीलार्थीचा अर्ज हा मुख्य अभियंता यांचे कडून कार्यालयीन प्रथेनुसार कार्यकारी अभियंता शहर विभाग हयांच्या कडे पाडविण्यात आला होता. कार्यकारी अभियंता शहर विभाग अकोला हयांचे कडून अर्जदाराच्या निवासाच्या पत्यामुळे नजरचुकीने सदरहू अर्ज उपविभाग क्रं. २ हयांना पाठविल्या गेला. अपीलार्थीचे अर्जातील माहिती ही उपविभाग क्रं. ३ शी संबधीत असल्याने उपविभाग क्रं. २ ने सदरहू अर्ज उपविभाग क्रं. ३ ला पाठविला.

अपीलार्थीचा माहिती मिळण्याचा अर्ज दि. २९.१२.२००६ रोजी उपविभाग क्रं. ३ चे माहिती अधिका-यांना प्राप्त झाल्यावर त्यांनी अपीलार्थीचे अर्जातील माहित ही विस्तृत स्वरुपाची असून ती वेगवेगळ्या केंद्रा मार्फत संकलीत करणे आवश्यक होते व अर्जातील श्री सत्यनारायण गौरीशंकर अग्रवाल हयांच्या विज चोरी बाबतची माहिती ही प्रकरण न्या प्रविष्ट असल्याने त्या बाबतची माहिती देता येणे शक्य नाही असे आपले पत्र क्रं.१८५ दि. २३.१.२००७ रोजी अपीलार्थीला त्याचे अर्जातील माहिती पुरविण्या करीता मुदत वाढ करण्याबाबत सूचीत केले.

तसेच अपीलार्थीला आवश्यक असलेली थकबाकी बाबतची माहिती त्याबाबत केलेली कार्यवाही, वीज चोरी, त्यावर करण्यात आलेली आकारणीची वसुली, तडजोड रक्कम व वीज चोरी बाबत केलेल्या फोजदारी प्रकरणांची माहिती ही संकलीत करुन त्या बाबत लागणा-या खर्चाची माहिती अपीलार्थी कडून माहिती अधिकारी यांनी आपले पत्र क्रं.२६२, दि.२.२.०७ अन्वये अपीलार्थी ला केली होती.

माहिती पुरविण्या करीता आवश्यक त्या खर्चाचा भरणा प्रलंबित असतांनाच अपीलार्थीने मुख्य अभियंता अमरावती परिमंडळ अकोला हयांचे कडे दिनांक १८ जानेवारी २००७ रोजी आदेश पारित केला नाही म्हणून प्रथम अपील दाखल केले होते. सदरहू अपील हे मुख्य अभियंता अमरावती परिमंडळ अकोला हयांच्या कडे चालू शकत नसल्याने त्यांनी सदरहू अपील कार्यकारी अभियंता शहर विभाग हयांच्या कडे संबधीत अपीलीय अधिकारी यांच्या कडे निर्णया करीता पाठविण्यात आले.

कार्यालयीन पध्दतीनुसार सदरहू अपील उपकार्यकारी अभियंता शहर विभाग क्रं. ३ अकोला हयांचे कडे दिनांक २५.१.२००७ रोजी प्राप्त झाले. तयावेळी शहर उपविभाग क्रं. ३ चे अंतर्गत असलेले माहिती अधिकारी हयांच्या कडे अपीलार्थीचा मुळ अर्ज हा माहिती पुरविण्या

करीता रकमेचा भरणा करण्या करीता प्रलंबित होते त्यामुळे अपीलीय अधिकारी उपकार्यकारी अभियंता शहर विभाग क्रं. ३ हयांनी आदेश पारीत करुन आपले पत्र क्रं. २६३ दि. २.२.०७ अन्वये अपीलार्थीस सूचित केले.

त्यानंतर अपीलार्थीने दिनांक ७.२.२००७ रोजी माहिती अधिकारी यांनी मागणी कलेली रक्कम ही चुकीच्या दराने मागणी केली असल्याबाबत पत्र दिले. तसेच दि. ८.२.२००७ रोजी अपीलार्थीस दिलेले २३.१.०७ चे पत्रान्वये मुदवाढीची मागणी नाकारीत असल्या बाबतचे ही पत्र देवून सूचित केले. दोन्ही पत्रा मध्ये अपीलार्थीने त्याचा माहितीचा अर्ज व अपील हे चुकीच्या अधिका-याकडे सादर केले होते ही बाब स्पष्ट होते. अपीलार्थीस उत्तरवादी हे माहिती देण्यास तेव्हांही तयार होते व आताही तयार आहेत. परंतु माहिती करीता आवश्यक त्या रकमेचा भरणा न केल्याने उत्तरवादी त्यास माहिती पुरवू शकले नाही. माहिती न पुरविण्यामध्ये उत्तरवादीचा कोणताही हेतू नव्हता. अपीलार्थीच्या अपीलामध्ये कोणताही कायदेशिर मुद्दा नाही. सबब अपील खारीज करण्यात यावे, ही विनंती."

सदरचा अर्ज हा जन माहिती अधिकारी यांना दिनांक २९.१२.२००६ रोजी प्राप्त झाला असे त्यांचे म्हणणे आहे. त्याकरीता जन माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, सदरचा माहितीचा अर्ज हा मुख्य अभियंता यांचे कार्यालयात गेलेला असल्यामुळे व माहिती शहर उपविभाग क्रमांक ३ येथील असल्यामुळे सदरचा अर्ज हा माहिती अधिकारी यांचेकडे दिनांक २९.१२.२००६ ला प्राप्त झाला. व त्यानंतर सदरचे अर्जामध्ये त्रयस्थ पक्षाची माहिती मागितलेली असल्यामुळे त्रयस्थ पक्षाला सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन द्यावी किंवा नाही याबध्दल विचारणा करण्यात आली. तसेच अकोला शहर विभागांतर्गत उपविभाग क्रमांक ३ चे अधिनस्त ४ केंद्र असून घरगुती वर्गवारीचे २८२८० ग्राहक औद्योगिक वर्गवारीचे ४५४२ ग्राहक व वाणिज्य वर्गवारीचे २७१ ग्राहक असे एकुण ३३०९३ ग्राहक असल्यामुळे उपविभाग क्रमांक ३ अंतर्गत कनिष्ठ अभियंता हे माहिती अधिकारी म्हणून नेमलेले असून उपविभाग क्रं. ३ उपकार्यकारी अभियंता हे माहितीच्या अधिकाराकरीता अपीलीय अधिकारी म्हणून नेमलेले आहेत. तसेच ही माहिती विस्तृत असल्याचे सुध्दा त्यांनी खुलाशात म्हटलेले आहे. तसेच नजरचुकीने अर्ज

उपविभाग क्रमांक २ यांचेकडे पाठविला गेला असेही म्हटलेले आहे. सदरची माहिती वेगवेगळ्या केंद्राकडून संकलीत करणे आवश्यक होते. श्री सत्यनारायण गौरीशंकर अग्रवाल यांचे विज चोरीची माहिती प्रकरण न्यायप्रविष्ट होते व त्याकरीता त्यांना दिनांक २३.१.२००७ रोजी मुदतवाढ देण्याकरीता विचारले. त्यानंतरही अपीलकर्ता यांना दिनांक ५.१२.२००६ रोजी माहिती अधिकारी यांनी कार्यकारी अभियंता (सं व सु) विभाग यांचेकडे पत्र पाठविल्याची प्रत दिलेली दिसून येते. त्यानंतर दिनांक २२.१२.२००६ रोजी कार्यकारी अभियंता, अकोला शहर विभाग यांना कार्यकारी अभियंता, शहर उपविभाग क्रमांक २ ला पत्र पाठविलेले दिसून येते. त्यानंतर दिनांक २८.१२.२००६ रोजी उप कार्यकारी अभियंता शहर उपविभाग यांनी कार्यकारी अभियंता यांना सदरच्या अर्जातील माहिती उपविभागीय कार्यालयाशी संबंधित असल्यामुळे कार्यकारी अभियंता शहर विभाग, अकोला यांना कळविले. दिनांक ५.१.२००७ रोजी उप कार्यकारी अभियंता यांनी श्री सत्यनारायण गौरीशंकर अग्रवाल यांना वरील विषयाचे अनुषंगाने श्री संजय अग्रवाल रा.कवरनगर, अकोला यांनी आपल्या विरुद्ध करण्यात आलेल्या विज चोरीच्या कार्यवाहीची विस्तृत माहिती माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये मागितली आहे. याबाबत माहिती देण्यात यावी किंवा नाही या संबंधी लेखी निवेदन १० दिवसांचे आंत या कार्यालयास कळविण्यात यावे, असे कळविलेले दिसून येते. त्यानंतर उप कार्यकारी अभियंता कार्यालय क्रमांक ३ यांनी प्रणाली विश्लेषक यांना दिनांक २.१.२००७ रोजी माहिती उपलब्ध करून देण्याच्या संदर्भात पत्र दिलेले दिसून येते. त्यानंतर दिनांक २३.१.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना दिनांक २७.२.२००७ पर्यंत मुदत मागण्यात आली. विचारलेली माहिती ही विस्तृत स्वरूपाची असून वेगवेगळ्या विभागातील व चारही वितरण केंद्राशी संबंधित आहे. त्यामुळे ही माहिती उपलब्ध करून घेण्याकरीता कालावधी लागू शकतो तसेच वीज चोरी संबंधित मागितलेली माहिती ही न्यायप्रविष्ट प्रकरणाशी संबंधित असल्यामुळे देता येणे शक्य नाही. तरी आपल्या उर्वरित माहिती करीता दिनांक २७.२.२००७ पर्यंत मुदत मागविण्यात येत आहे, असे कळविलेले दिसून येते. त्यानंतर दिनांक २.२.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना एकुण पृष्ठये २४२

असून प्रती पेज १० रुपये प्रमाणे एकुण रुपये २४२०/- भरणा करण्यात यावा असे कळविलेले दिसून येते. त्यावर अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.२.२००७ रोजी मागितेल्या खर्चाची रक्कम ही अवाजवी असून माहिती रुपये २ प्रतीप्रमाणे उपलब्ध करून देणे नियमाप्रमाणे आहे असे कळविलेले दिसून येते. तसेच दिनांक ८.२.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी उपकार्यकारी अभियंता यांना माहिती उपलब्ध करून देण्यासाठी मुदत वाढविण्याची केलेली विनंती मान्य करता येत नाही असे कळविलेले दिसून येते. अपीलकर्ता यांनी सुध्दा दिनांक १८.१.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले होते. परिमंडळातील माहिती अधिकारी यांनी शहर विभागातील कार्यकारी अभियंता तथा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना माहिती उपलब्ध करून द्यावी असे कळविलेले दिसून येते. व त्यानुसार दिनांक २५.१.२००७ ला कार्यकारी अभियंता यांनी उप कार्यकारी अभियंता शहर उपविभाग यांना माहिती उपलब्ध करून द्यावी असे कळविलेले दिसून येते. अंतिमतः दिनांक १२.२.२००७ रोजी माहिती अधिकारी तथा कनिष्ठ अभियंता विद्युत केंद्र क्रमांक ५ उपविभागीय कार्यालय क्रमांक ३ यांनी अपीलकर्ता यांना रजिस्टर पोस्टाद्वारे माहिती पाठविण्याचा खर्च रुपये ३००:- व आपणास देण्यात आलेल्या डिमांड नोटचा भरणा करावा असे कळविलेले दिसून येते. त्याही पत्रामध्ये आपण उपविभाग क्रमांक ३ च्या क्षेत्रातील विज ग्राहकाचे विज देयक थकीत रक्कम विद्युत मिटर काढून घेणे, वीज चोरी व त्याबाबत करण्यात आलेली कार्यवाही इ. विस्तृत स्वरूपाची माहिती मागितलेली होती. सदरचा अर्ज या कार्यालयास माहिती अधिकारी तथा कनिष्ठ अभियंता, वितरण केंद्र क्रमांक ५, उपविभाग कार्यालय उपविभाग क्रमांक ३ येथे न देता मुख्य अभियंता, अमरावती यांचे कार्यालयात सादर केले. सदरहु अर्ज या कार्यालयात दिनांक २९.१२.२००६ रोजी वरिष्ठ कार्यालयाकडून प्राप्त झाला याबाबतची माहिती तथा आपणाकडून मागविण्यात आलेली माहिती ही विस्तृत स्वरूपाची व वेगवेगळ्या विभागाशी संबंधीत तथा या विभागाच्या चारही वितरण केंद्राशी संबंधीत असल्यामुळे आपणास संदर्भिय पत्र क्रमांक ३ नुसार दिनांक ७.२.२००७ प्रमाणे वेळा मागितला. तसेच मागण्यात आलेल्या माहितीच्या यादी बाबत भरणा करणे संबंधी संदर्भिय पत्र क्रमांक ४ नुसार विनंती करण्यात आली. नियमाप्रमाणे व या कार्यालयास अर्ज प्राप्त झाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत माहिती तयार

करण्यास विलुब लागू शकतो याबाबत वेळ व तयार झालेली माहिती पुरविण्याकरीता माहितीचा अधिकार (शुल्क व खर्चाचे नियमन) २००५ चे कलम २ (ब) नुसार प्रती पेजचे मुल्य निर्धारित करण्यात आले आहे. ही यादी माहिती व तंत्रज्ञान केंद्र महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या. अकोला यांनी तयार केली असून प्रति पेजचे मुल्य सुध्दा त्यांच्या कडून निर्धारित करण्यात आले आहे. याबाबत आपला गैरसमज झाला असून माहिती देण्याचे टाळण्याचा कोणताही हेतू नाही असे कळविण्यात आल्याचे दिसून येते.

अपीलकर्ता यांचेतर्फे अॅड. श्री एच.एम.लाहोटी यांनी युक्तीवाद केला. अपीलकर्ता यांच्या माहिती मागण्याच्या अर्जाचे अवलोकन केले असता असे दिसून येते की, ज्या स्तरावर माहिती उपलब्ध नाही त्या स्तरावर त्यांनी माहिती मागितलेली आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ५(१) प्रमाणे कोणत्याही सार्वजनिक प्राधिकरणात प्रशासकिय कार्यवाहीच्या प्रमाणे त्या त्या स्तरावर माहिती अधिकारी नियुक्त करण्याची तरतूद आहे जेणेकरून माहिती त्या माहिती अधिका-यास मागितल्यास ती ३० दिवसांत उपलब्ध होऊ शकेल. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे माहिती उपलब्ध करून देण्यास विलंब झाला हे म्हणणे ग्राह्य धरता येत नाही. व त्याबद्दलचे स्पष्टीकरण हे वर नमूद केलेले आहे. कोणत्याही अर्जदाराने माहिती ज्या माहिती अधिका-याकडे असेले त्याच माहिती अधिका-याकडे माहिती मागावयाची असते तरच त्या माहिती अधिका-यास विलंबाबाबत जबाबदार धरता येते. अधिनियमाचे कलम २० (१) प्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांचेशिवाय कोणत्याही अधिका-यास किंवा कर्मचा-यास जबाबदार धरता येत नाही व त्याकरीताच अर्जदार यांनी सुध्दा अर्ज करताना तो संबंधीत योग्य त्या माहिती अधिका-याकडे केला पाहिजे हे अपेक्षित आहे. माहितीचे स्वरूप याचा विचार केल्यास माहिती मोघम स्वरूपाची व विस्तृत स्वरूपाची आहे, असे दिसून येते. तसेच त्रयस्थ पक्षाची माहिती विचारलेली आहे व त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ११ (१) प्रमाणे त्रयस्थ पक्षाची माहिती उपलब्ध करून द्यावी किंवा नाही याबद्दल विचारणे आवश्यक असते. मात्र असे विचारल्यानंतर त्या अर्जाची प्रत ही अपीलकर्ता यांना देणे आवश्यक असते, ती माहिती अधिकारी यांनी दिलेली दिसून येत नाही. माहितीचा अर्ज हा जन माहिती अधिकारी तथा कनिष्ठ अभियंता यांचे पर्यंत पोहचल्यानंतर त्या

माहितीची विस्तृतता लक्षात घेवून त्यांनी अपीलकर्ता यांना मुदत वाढवून देण्याची विनंती केलेली दिसून येते. परंतु, अशा प्रकारची मुदत वाढवून देण्याची तरतूद ही अधिनियमात नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांची जी माहिती मागितलेली असेल त्या माहितीच्या संदर्भामध्ये येणा-या खर्चाची माहिती त्यांना कळवायची व खर्चाचा भरणा केल्यानंतर माहिती उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही करावी अशा प्रकारची कार्यपध्दती अवलंबिल्यास मुदत वाढविण्याची विनंती करण्याचा प्रसंग येणार नाही. माहितीच्या खर्चाच्या संदर्भामध्ये जन माहिती अधिकारी यांनीच त्यांच्या दिनांक १२.२.२००७ च्या अर्जामध्ये नमूद केलेले आहे. त्यामुळे पुन्हा त्यांना नियमाची माहिती करून देण्याची आवश्यकता दिसून येत नाही. मात्र रुपये १० प्रमाणे त्यांनी जी माहिती मागितली होती त्या रकमेच्या संदर्भामध्ये त्यांचे असे म्हणणे आहे की, माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने ही माहित तयार केली असल्यामुळे व त्यांनी रुपये १० निर्धारित केले असल्यामुळे तसे अपीलकर्ता यांना कळविले होते. माहितीचा खर्च कार्यालयास कितीही आला तरी ती २ रुपये प्रति प्रमाणे उपलब्ध करून देण्याची नियमाप्रमाणे तरतूद आहे.

प्रथम अपीलीय अधिका-यांकडे प्रथम अपील आल्यानंतर त्यांनी प्रथम अपीलाची सुनावणी घेवून निर्णय हा कारण मिमांसा देणारा द्यावयाचा असतो जेणेकरून प्रथम अपीलीय अधिकारी हे त्याच कार्यालयातील वरिष्ठ अधिकारी असल्यामुळे त्याच स्तरावर माहिती उपलब्ध होऊ शकेल व अपीलकर्त्यांस राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल करण्याची आवश्यकता भासली नसती. एखाद्या प्रशासकिय पत्राप्रमाणे माहिती उपलब्ध करून द्यावी हे अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे अपेक्षित नाही. माहिती उपलब्ध करून द्यावयाची आहे हे जन माहिती अधिकारी यांना सुध्दा माहित असते. परंतु ती त्यांनी उपलब्ध करून दिली नसेल तर प्रथम अपीलाची तरतूद आहे व त्याकरीता प्रशासकिय पत्र देवून फारसा कार्यभाग साध्य होत नाही. सदरच्या प्रकरणात सुध्दा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करून द्यावी अशा प्रकारचे पत्र दिले आहे. परंतु सुनावणी घेतली असती तर हा संपुर्ण पत्रव्यवहार थांबून माहिती अपीलकर्ता यांना उपलब्ध झाली असती. व त्यामुळे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा अधिनियमाच्या तरतूदीचे उल्लंघन केले आहे.

असे असले तरी संपुर्ण पत्रव्यवहार व अंतर्गत पत्रव्यवहार व माहितीचे विस्तृत स्वरूप व त्रयस्थ पक्षाची माहिती या सर्वांचा विचार केल्यास माहिती उपलब्ध करून देण्यास टाळाटाळ केली आहे असा निष्कर्ष मात्र काढता येत नाही. विलंब निश्चित झालेला आहे व तो अपीलकर्ता यांच्या अर्ज करण्याच्या पध्दतीमुळे झालेला आहे. व त्यामुळे जन माहिती अधिकारी यांना कोणत्याही प्रकारे दोषी धरता येत नाही. मात्र माहिती ही विलंबाने उपलब्ध होत असली तरी ती विना मुल्य उपलब्ध करून देणे हे संयुक्तिक राहिल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यात येत असून त्यांच्या दिनांक २३.११.२००६ (२.१२.२००६) च्या अर्जाप्रमाणे हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने विनामुल्य माहिती उपलब्ध करून देण्यात यावी.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ९.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६०२/२००८

१) श्री मुरलीधर गोविंद मापारी
मु.पो.खैरा, ता. नांदूरा, जिल्हा बुलढाणा.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य कार्यपालन अधिकारी
जिल्हा परिषद, बुलढाणा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सचिव
ग्राम पंचायत कार्यालय, खैरा, ता. नांदूरा, जिल्हा बुलढाणा.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १०.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विनाअनुमती गैरहजर आहे. व उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १९.१.२००७ रोजी सचिव, ग्राम पंचायत खैरा यांचेकडे सन २००४ ते २००६ या कालावधीत सामान्य फंडात किती पैसे जमा करण्यात आलेत व हया सामान्य फंडातून कोण कोणती कामे करण्यात आली, त्या कामांचा सविस्तर तपशिल मिळण्यात यावा व मजूरांना मजूरी पोटी दिलेल्या धान्याच्या कुंपनाची मजूरांच्या नांवासह माहिती मिळावी. सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. त्यानंतर माहिती विहित मुदतीत उपलब्ध झाली नाही म्हणून दिनांक २१.२.२००७ रोजी प्रथम अपील मुख्य कार्यपालन अधिकारी, जिल्हा परिषद, बुलढाणा यांचेकडे दाखल केले आहे. व प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला नसल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

// २ //

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १९.१.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे तत्कालीन सचिव, ग्राम पंचायत खैरा यांनी विहित माहिती उपलब्ध करून दिली असे दिनांक २१.१.२००७ चे पत्रावरून दिसते परंतु माहिती प्राप्त झाल्याची सही ही अपीलकर्ता यांची दिसून येत नाही. परंतु अपीलकर्ता हजर नसल्याने त्याबाबत खात्री करून घेता येत नाही. प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य कार्यपालन अधिकारी यांनी प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला नसल्यामुळे त्यांनी अधिनियमाच्या तरतूदींचे उल्लंघन केलेले आहे, असे दिसून येते. व त्याबाबत त्यांना ताकीद देणे आवश्यक आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्राम पंचायत खैरा यांचे ताब्यातील मूळ कागदपत्रांची तपासणी करावी व तत्कालीन सचिव श्री वडयाळ यांची सही आहे व अपीलकर्ता यांची सही आहे याची तपासणी करावी व अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झाली नसल्यास ती उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना दिनांक २९.१.२००७ रोजी जी माहिती उपलब्ध करून दिल्याच पोच दिली त्याबद्दल हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत चौकशी करण्यात यावी व चौकशी करून अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झालेली नसल्यास त्यांना रजिस्टर पोस्टाने विना मुल्य माहिती उपलब्ध करून द्यावी.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.
- ३) सदरचे अपील हे निकाली काढण्यात येत आहे.

दिनांक १०.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६१२/२००८

१) सौ.मायादेवी रमेशचंद्र साबु
मु.पो.अनंत कॅलनी, रिसोड, ता.रिसोड, जि.वाशिम

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपआयुक्त (सा.प्र.वि.)
विभागीय आयुक्त कार्यालय, अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा मुख्याधिकारी
नगर परिषद, रिसोड, ता.रिसोड, जिल्हा वाशिम.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ११.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २०.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३०.१२.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी म्हणून
मुख्याधिकारी नगर परिषद रिसोड यांना खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरची
माहिती व्यक्तीशःघेणार असे नमूद केले आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : अध्यक्षांची स्वाक्षरी न घेता नगर परिषदेच्या सर्व फंडातून
काढलेल्या देयकाची खालीलप्रमाणे माहिती पुरवावी. १) आजपर्यंत किती लोकांची/ठेकेदाराची
/दुकानदाराची देयके दिली.

(२) कोणकोणत्या निधीमधून देयके दिली त्याची माहिती

(३) वित्त आयोगामधून किती देयके दिली त्याची माहिती

(४) म.न.पा.अधिनियम १९६५ चे कलम ३०९ अंतर्गत किती देयकाचे प्रदान केले त्याची माहिती

- (५) म.न.पा.अधिनियम १९६५ चे कलम ३०९ अंतर्गत किती देयकाचे जिल्हाधिकारी यांनी मंजूरी दिल्याची तसेच आदेशाची प्रत
- (६) म.न.पा.अधिनियम १९६५ चे कलम ३०९ अंतर्गत निकडीची परिस्थिती जिल्हाधिकारी यांनी सदरहू कामे करण्याकरीता आदेशाची माहिती.
- (७) जिल्हाधिकारी यांचेकडे म.न.पा.अधिनियम १९६५ चे कलम ३०९ अंतर्गत पाठविलेल्या सर्व प्रस्तावाची माहिती.
- (८) देयकाचे प्रमाणक क्रं. व चेक नंबर क्रमांक व रक्कम याची संपुर्ण माहिती
- (९) प्रत्येक दिलेल्या देयकाचे फाईल अध्यक्षाकडे पाठविली असल्यास त्याची शे-याची मारल्याची नोट शिट
- (१०) अध्यक्षाची सही न घेता / मंजूरी न घेता काढलेल्या सर्व कामाच्या प्रशासकीय मंजूरीपासून अंतीम देयके प्रदान करण्यापर्यंत केलेल्या संपुर्ण कार्यवाहीची कामाची व प्रक्रियेची कागदपत्रे.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २४.१.२००७ रोजी अर्जदाराने सदर तारखेतील माहितीच्या अधिकाराच्या अर्जानुसार माहिती तयार करण्यात येवून माहिती करीता लागणारे रुपये २६६/- शुल्क भरण्याबाबत कळविण्यात आलेले दिसून येते. त्याप्रमाणे अपीलकर्ता अर्जदार यांना रिसोड नगर पालीकेचे पत्र जावक क्रमांक ५४/२००७, दिनांक २५.१.२००७ अन्वये माहिती पुरविण्यात आली आहे. सदरच्या पत्रावर स्वाक्षरी असलेली पोच उपलब्ध आहे. परंतु उपलब्ध झालेल्या माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.२.२००७ (१४.२.२००७) रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. प्रथम अपीलामध्ये चुकीची व अपूर्ण माहिती दिल्याबाबत तसेच अध्यक्षाची स्वाक्षरी न घेता किंवा मंजूरी न घेता काढलेल्या देयकांची प्रशासकीय मान्यते पासून अंतीम देयकापर्यंत केलेल्या सर्व कार्यवाही कागदपत्रे असे माहितीचे स्वरूप व विषय दिलेला आहे. परंतु चुकीची व अपूर्ण माहितीच्या संदर्भात कोणत्याही प्रकारचा खुलासा केलेला दिसून येत नाही. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक १.३.२००७ रोजी देण्यात आलेला दिसून येतो.

सुनावणीच्या वेळी मुख्याधिकारी, नगर परिषद यांचे प्रतिनिधी श्री कैलास इरतकर, सहाय्यक माहिती अधिकारी हजर होते व अपीलार्थी सुध्दा हजर होते. अपीलार्थी हे स्वतः नगर परिषदेचे अध्यक्ष आहेत. कागदपत्रांची पडताळणी केली असता अपीलार्थी यांनी मागितलेली सर्व माहिती दिनांक २२.१.२००७ च्या पत्रानुसार उपलब्ध करून दिल्याबाबत नगर परिषदेचे माहिती अधिकारी यांनी नमूद केले आहे. "अपीलार्थी यांनी त्यांच्या वतीने प्रकरणात त्यांचे पतीना प्रतिनिधीत्व देण्याचा आग्रह धरला. अपीलकर्ता हे स्वतः अध्यक्ष असल्यामुळे त्यांना प्रतिनिधीत्व देण्याची काही गरज नव्हती असे माझे मत झाले. त्यांना माहिती उपलब्ध करून दिल्याची नोंद त्यांच्याकडे दिनांक २७.२.२००७ च्या पत्रात नमूद आहे. अपीलकर्ता यांना कार्यालयातील उपलब्ध दस्तऐवजावरून माहिती देण्यात आल्यामुळे ती चुकीची व अपूर्ण आहे असे म्हणता येणार नाही, करीता अपील खारीज करण्यात आले आहे."

सदरच्या निर्णयामुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. द्वितीय अपीलामध्ये सुध्दा त्यांनी अपीलीय अधिकारी तथा उपआयुक्त, सामान्य प्रशासन विभाग आयुक्त यांचे कार्यालय यांनी अपील कार्यपध्दती नियम २००५ मधील भाग ७ मधील (२) व (४) नुसार मुद्ये सादर करण्याकरिता माझे पती तथा माजी नगराध्यक्ष यांची उपस्थिती नाकारून मुद्ये मांडण्यास हरकत घेतल्यामुळे. अपील अधिका-याने अपील पध्दतीमधील कलम ७ नुसार अवांतर व्यक्तीची मदत घेण्यासाठी नकार दिल्यामुळे. अपील दाखल करण्याचा अंतिम दिनांक २८.२.२००७. अपीलाची कारणे : अपील अधिका-याने माहिती न देणा-या अधिका-याविरुद्ध मुद्ये मांडण्याकरीता मदत न घेऊ दिल्यामुळे, असे माहितीचे स्वरूप व विषय हा अर्जात दिल्याप्रमाणे आहे.

मुख्याधिकारी नगर परिषद यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे खुलासा दाखल करताना मागितलेल्या १ ते १० मुद्यांबाबत सर्व माहिती पुरविण्यात आलेली असल्याबाबतची माहिती, माहितीची कार्यालयीन प्रत अवलोकनार्थ सोबत सादर करण्यात येत आहे, असा खुलासा दिलेला आहे. सोबत मागितलेल्या सर्व कागदपत्रांच्या प्रती सादर केलेल्या आहेत. त्यामध्ये जानेवारी, २००६ ते डिसेंबर, २००६ मध्ये क्रमांक १,२,३,४ व ८ बाबतची माहितीचे विवरण पत्र

सुध्दा दाखल केले आहे. परंतु अपीलकर्ता यांनी ज्या कारणास्तव अपील दाखल केले, त्या कारणाच्या संदर्भामध्ये अपीलार्थी हे स्वतः जर हजर आहेत तरी त्यांचे पती यांना मुद्दे मांडण्यास परवानगी देण्यात आली आहे. परंतु त्यांचे म्हणणे असे आहे की, प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी अपील तरतुदी मधील नियम ७ नुसार अवांतर व्यक्तीची मदत घेण्यास नकार दिल्यामुळे त्यांनी द्वितीय अपील दाखल केले आहे व त्याकरीता त्यांनी सेंट्रल इन्फार्मेशन कमिशन (अपील प्रोसिजर रूल, २००५) ची प्रत दाखल केली आहे. परंतु सदरचे नियम हे केंद्र शासनाने पारित केलेले असून ते केंद्रीय माहिती आयोगास लागू होतात. राज्य माहिती आयोगास सुध्दा अपील कार्यपध्दतीच्या नियमाची आवश्यकता आहे व त्याप्रमाणे राज्य शासनास सदरचे नियम पारित करण्याचे अधिकार कलम २७ (१) (३) प्रमाणे शासनास आहे. परंतु, राज्य शासनाने आतापर्यंत अपील कार्यपध्दतीचे नियम पारित केलेले नाही. व अधिनियमामध्ये कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीची मदत घेण्याची तरतूद नाही. त्यामुळे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी त्याकरीता जो आक्षेप घेतला होता तो आक्षेप हा अधिनियमाच्या तरतूदी प्रमाणे आहे. व त्याबद्दल द्वितीय अपील मेमोमध्ये त्यांनी कोणतीही तक्रार नमूद केलेली नाही.

असे असले तरी अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून दिली आहे. परंतु त्यांचे असे म्हणणे आहे की, ज्या माहितीच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करून दिलेल्या आहेत त्या वाचता येत नाही. त्याकरीता अपीलकर्ता यांना ज्या ज्या छायांकित प्रती वाचता येत नसेल त्या दस्तऐवजाच्या पुन्हा छायांकित प्रती स्पष्टपणे वाचता येतील अशा प्रकारच्या उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल. जी माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे, त्या माहितीच्या पत्रामध्ये ४ मुद्द्यांच्या संदर्भात माहितीचे विवरणपत्र सुध्दा जोडलेले आहे असे म्हटलेले आहे. आयोगाकडे दाखल केलेल्या कागदपत्रामध्ये सदरचे विवरणपत्र आहे. मात्र अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांना ते विवरणपत्र उपलब्ध करून दिले नाही. परंतु त्यांनी त्याबाबतचा आक्षेप नोंदविलेला नाही. कारण त्यांनी माहिती शुल्क भरून माहिती घेतलेली आहे त्यामुळे त्यांनी तशी काळजी घेऊन आक्षेप नोंदवावयास पाहिजे होता. असे असले तरी सदरची माहिती पुन्हा

विवरणपत्राच्या सहीत उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यास पात्र आहे. परंतु नगरपरिषदेच्या नगराध्यक्षाने तयाच नगरपरिषदेतील माहिती ही त्यांच्याच मुख्याधिकारी तथा माहिती अधिकारी यांना माहितीच्या अर्जाचे माध्यमातून मागणे हा माहितीच्या अधिकाराचा गैरवापर आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना उपलब्ध करून दिलेल्या माहितीच्या ज्या छायांकित प्रती वाचण्यायोग्य नसतील त्या छायांकित प्रती पुन्हा स्पष्टपणे वाचता येतील अशा छायांकित प्रती उपलब्ध करून देण्यात याव्या. व सदरची छायांकित प्रत उपलब्ध करून दिल्यानंतर अपीलकर्ता यांनी पोच द्यावी. तसेच अपीलकर्ता यांच्या अर्जामध्ये मुद्या १ ते ४ च्या संदर्भामध्ये विवरणपत्राची छायांकित प्रत ही हा निर्णय मिळाल्यापासून ५ दिवसांचे आंत उपलब्ध करून द्यावी व त्याबाबत अपीलकर्ता यांनी जन माहिती अधिकारी यांना पोच द्यावी.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ११.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६११/२००८

१) श्री रमेशचंद्र शंकरलाल साबु
मु.पो.अनंत कॅलनी, रिसोड, ता.रिसोड, जि.वाशिम

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपआयुक्त (सा.प्र.वि.)
विभागीय आयुक्त कार्यालय, अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा मुख्याधिकारी
नगर परिषद, रिसोड, ता.रिसोड, जिल्हा वाशिम.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ११.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २०.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १४.६.२००६ रोजी नगर परिषद क्षेत्रात असलेल्या सत्र
मालमत्ता धारकांची माहिती नगरपरिषद स्थापन झाल्यापासून आजपर्यंत. खालील विचारलेल्या
सर्व माहितीप्रमाणे प्रत्येक मालमत्ता धारकांची माहिती पुरविणेबाबत. रिसोड नगर परिषद
क्षेत्रातील प्रत्येकी सर्व मालमत्ता धारकांची खालीलप्रमाणे माहिती.

- १) मालमत्ता धारकांचे नोंव
- २) मालमत्ता क्रमांक
- ३) रहिवाशी उपयोगाकरिता किंवा बिगर रहिवाशीकरिता
- ४) वार्ड क्रमांक
- ५) एकुण प्लॉटचे क्षेत्रफळ
- ६) एकुण बांधकामाचे क्षेत्रफळ

- ७) एकुण बांधकामाचे चटईक्षेत्र
- ८) मालमत्ता कर आकारणीसाठी केलेल्या झोनची माहिती
- ९) मालमत्ता बांधकाम प्रकार अ) सिमेंट कॅाक्रीट.
- ब) सिमेंट कॅाक्रीट व दगडमातीचे बांधकाम क) दगड मातीच
- ड) झोपडपट्टी
- १०) प्रती चौरसफुट लावलेला अपेक्षित भाडे दर
- ११) नगर परिषद स्थापन झाल्यानंतर करण्यात आलेली कर आकारणी व त्याचे वर्ष
- १२) मुख्याधिकारी यांनी आकारलेली कर आकारणी (अपेक्षित प्रती चौ.फुट भाडेनुसार)
- १३) मुख्याधिकारी यांनी आकारलेल्या कर आकारणीवर (अपेक्षित प्रती चौ.फुट भाडेनुसार) सहाय्यक संचालक, नगर रचना यांनी मंजूर केलेली कर आकारणी
- १४) सहाय्यक संचालक यांनी घेतलेल्या सुनावणीनंतर कमी झालेली अपेक्षित भाडे व त्यावर केलेली कर आकारणी
- १५) मालमत्ता कर अपील समितीने मंजूर केलेले अंतीम कर आकारणी योग्य मालमत्तेचे भाडे
- १६) कर अपील समितीमध्ये ज्यांनी आक्षेप घेतलेले नसेल त्यांना लावलेले कर आकारणी योग्य भाडे
- १७) सर्व प्रक्रिया झाल्यानंतर लावण्यात आलेल्या वार्षिक कराची माहिती
- १८) प्रत्यक्ष कर आकारणीचे दर म्हणजे मालमत्तेचे अपेक्षित भाड्यावर लावलेला मालमत्ता कर, शिक्षण कर, रोजगार हमी कर, वृक्षकर
- १९) मालमत्तेच्या प्लॉटचा मालकी हक्क म्हणजे शासकीय जमिनीवर अतिक्रमण करून आहेत किंवा स्वतःच्या मालकीची जागा आहे
- २०) नवीन मालमत्तेवर आकारण्यात आलेला कर (यांची अजून नगर रचना कार्यालयाकडून अपील सुनावणी झालेली नाही व तसेच मालमत्ता कर अपील समितीकडून सुनावणी झालेली नाही अशा व्यक्तींना लावलेला नवीन मालमत्तेवरचा कर)

- २१) मोकळ्या प्लॅफाटधारकावरील लावलेला कर
२२) अपील माहिती अधिका-यांचे नांव व पत्ता.सदरची माहिती व्यक्तीश:घेणार असे नमूद केले आहे.

नगर परिषद स्थापन झाल्यापासून आतापर्यंत असा माहितीचा कालावधी दिला असून माहिती व्यक्तीश: (लागणारा सर्व खर्च मी भरण्यास तयार आहे तो कळविवा)घेणार असे नमूद करून माहिती मागितलेली दिसून येते.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २.८.२००६ रोजी वरील विषयान्वये संदर्भाकित अर्जास अनुसरून आपणास कळविण्यात येते की, नगर परिषदेची स्थापना १६ वर्षा पूर्वीची आहे. तेव्हापासूनच्या काळाचे अभिलेख शोधून आपणास माहिती पुरविणे नियमांतर्गत विहित मुदतीमध्ये शक्य होत नाही. शिवाय आपण जे मुद्दे मांडून माहितीची मागणी केली आहे तशा विषयानुसार नगर परिषदेने अभिलेख रचना केलेली नसल्याने आपणास निश्चित स्वरूपात कशी व कोणती माहिती द्यावी याचा बोध होत नाही.

म्हणून आपणास विनंती करण्यात येते की, आपण नगर परिषदेत उपलब्ध असलेल्या अभिलेख्याची निरीक्षणे इत्यादी घेऊन अवलोकनांती विशिष्ट प्रकारच्या अभिलेख्यातील माहितीची मागणी केल्यास त्यासंबंधाने दस्तावेजासह माहित पुरविणे शक्य होईल. त्या दृष्टीने आपण कार्यवाही करून सहकार्य करावे, अशी विनंती आहे असे मुख्याधिकारी तथा जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना त्यांचे दिनांक १४.६.२००६ व १५.७.२००६ च्या अर्जानुसार कळविलेले दिसते.

सदरच्या उत्तराने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.८.२००६ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक १२.९.२००६ रोजी दिला आहे. सदरच्या निर्णयामध्ये १ ते २३ मुद्द्यांची माहिती अपीलार्थीस देण्यासंबंधाने काही अडचणी असल्यास विषद करण्याची संधी उपस्थित

असलेल्या अधिकारीयांना देण्यात आली. त्यांच्या अडचणीचे निवारण करुन अपीलार्थी यांना त्यांचे शासकिय माहिती अधिकारी तथा मुख्याधिकारी यांना दिनांक १५.७.२००६ रोजी दिलेल्या अर्जाचे अनुषंगाने १५ दिवसांचे आंत माहिती देण्याच्या सूचना देण्यात आल्या.

सदरच्या निर्णयाचे अनुषंगाने दिनांक १३.९.२००६ रोजी मुख्याधिकारी, नगर परिषद रिसोड यांनी माहितीच्या अधिकारा अंतर्गत मागितलेली मालमत्ता कर व नोंदी फेर फार बाबत एकुण १५ व २२ मुद्यांची माहिती आपणांस नगर परिषद रिसोड पुरविण्यास तयार आहे. त्याकरिता न.पा.ने वसुली लिपिक श्री एस.जे. मिसाळ यांची नियुक्ती केली आहे. करिता आपणांस सूचित करण्यात येते की, आपण वसुली विभागातील श्री एस.जे. मिसाळ वसुली लिपिक, यांचेकडून आपणांस आवश्यक त्या अभिलेख व माहितीच्या सत्यप्रती आपल्या खर्चाने प्राप्त करुन घ्याव्यात. तसेच श्री एस.जे. मिसाळ वसुली लिपिक यांना सदरच्या पत्राची प्रतिलिपी देवून आपण श्री रमेशचंद्र साबू यांना आवश्यक असलेल्या व कार्यालयात उपलब्ध असलेल्या माहिती व अभिलेख्याच्या सत्य प्रती काढून त्यांचे खर्चाने त्यांना पुरवाव्यात. व मुळ सर्व रेकार्ड अभिलेख कामानंतर कार्यालयात पूर्ववत ठेवावे, याची जबाबदारी आपणावर राहिल असे आदेश दिलेले दिसून येते. दिनांक १५.११.२००६ रोजी वसुली लिपिक श्री एस.जी.मिसाळ यांनी १५ ते २२ मुद्यांच्या माहिती बाबत मुख्याधिकारी नगर परिषद यांना दिनांक १३.९.२००६ च्या पत्राचे संदर्भात वरील विषयानुसार श्री रमेशचंद्र साबू यांना असेसमेंट रजिस्टरच्या सन १९९०-९१ नुसार सन १९९२-९३ नुसार व सन २००२-०३ नुसार एकुण २२ बावीस रजिस्टरच्या झेरॉक्स प्रती काढून दिल्या आहेत व मुळ रजिस्टर व्यवस्थित कार्यालयात पूर्ववत ठेवले आहे. व अशोक कोंडजी मोरे यांनी अद्याप झेरॉक्स साठी संपर्क साधला नाही, करिता सादर. सोबत झेरॉक्स दिलेल्या रजिस्टरची यादी जोडली आहे. त्यावर संबंधीत श्री मोरे यांना कळवावे. त्यांना माहितीची गरज नसल्यास तसे विचारावे असे मुख्याधिकारी यांचे आदेश सदरच्या पत्रावर दिसून येते.

असे असले तरी अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे दिनांक २०.३.२००७ रोजी

अपील अधिका-याकडे माहिती देण्याची लेखी हमी दिल्यानंतर माहिती न दिल्यामुळे, माहिती देतो असे सांगून वेळ घालविल्यानंतर अपूर्ण माहिती देवून उपलब्ध असताना उर्वरित माहिती नाकारल्यामुळे अशा प्रकारचे द्वितीय अपील दाखल करण्याचे कारण दिले आहे. अपील विलंबाने दाखलसाठी माफीसाठी अर्ज केला आहे.

अपील सुनावणीच्या वेळेस सुरुवातीलाच अपीलकर्ता यांनी विलंबाने दाखल केल्याबद्दल काहीही माहिती दिली नाही. तसेच मात्र माहिती उपलब्ध झाली नाही असे त्यांनी सांगितले. त्याचप्रमाणे ज्याप्रमाणे घटनाक्रम घडलेला आहे त्याची कागदपत्रे सुध्दा अपीलकर्ता यांनी दाखल केली नाही. मात्र माहिती पाहिजे म्हणून त्यांनी अपील दाखल केले आहे, असे त्यांचे म्हणणे आहे.

राज्य माहिती आयोगाकडील द्वितीय अपीलामध्ये माहिती उपलब्ध करून दिल्याबद्दलची माहिती देणे ही जबाबदारी जन माहिती अधिकारी यांची आहे त्यामुळे त्यांनी दिनांक १.६.२००८ रोजी खुलासा दाखल केला आहे. सदरच्या खुलाशामध्ये अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती ही १६ वर्षा पूर्वीपासूनची मागितलेली असून सदरहू माहितीचा तपशिल क्लिष्ट व व्यापक प्रमाणात असल्यामुळे व अपीलकर्ता यांनी सदरहू माहिती विहित नमून्यात मागणी केलेली असल्यामुळे मागितलेली माहिती नगर परिषद अभिलेख्यात त्यांनी मागितलेल्या विशिष्ट नमून्यात उपलब्ध नसल्यामुळे सदरहू माहिती विहित मुदतीत देणे शक्य नसल्यामुळे नगर परिषदेने पत्र क्रमांक ४९५ व ५६४ दिनांक २६.६.०६ व २६.६.०७ नुसार मा. आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, मुंबई यांचे मार्गदर्शन मिळण्याबाबत पत्र दिले होते. तसेच अपीलकर्त्यास पत्र क्रमांक ५६०/५६९, दिनांक २६.७.२००६ नुसार कळविण्यात आले होते. तसेच अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती त्यांनी मागणी केलेल्या मुद्याप्रमाणे नगर परिषदेच्या अभिलेख्यात उपलब्ध नसल्यामुळे व वरील माहिती त्यांना विहित मुदतीत देणे शक्य होत नसल्यामुळे अपीलकर्त्यास याबाबत आपण नगरपरिषदेत उपलब्ध असलेल्या अभिलेख्याची पाहणी करून अवलोकन करावे व उपलब्ध अभिलेख्यातून आवश्यक माहितीची मागणी करावी जेणेकरून ती देणे शक्य होईल याबाबत पत्र क्रमांक ५८७/२००६ दिनांक २.८.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना कळविण्यात आले होते. तरी सुध्दा

अपीलकर्ता यांनी प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचेकडे दिनांक १६.८.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केले. वर नमूद केल्याप्रमाणे अपीलाचा निर्णय देण्यात आलेला आहे. त्यानुसार नगर परिषदेकडे उपलब्ध असलेल्या अभिलेख्याच्या छायांकित प्रती अपीलकर्ता यांनी खर्चाचा भरण करून उपलब्ध करून घ्याव्या असे कळविण्यात आले होते. त्यानुसार नगर परिषदेचे पत्र क्रमांक ७३२/०६ दिनांक १३.९.२००६ अन्वये अपीलकर्त्यास कळविण्यात आले होते. तसेच वरील माहितीच्या अभिलेख्याची झेरॉक्स प्रती काढण्याकरीता व रेकार्ड उपलब्ध करून देण्याकरीता नगर परिषद कार्यालयातील लिपिक श्री एस.जे. मिसाळ याची वरील पत्रानुसार नियुक्ती करण्यात आली होती. त्यानुसार अपीलकर्ता यांनी नगर परिषदेकडे उपलब्ध असलेल्या कर आकारणी संबंधीच्या एकूण २२ रजिस्टरच्या छायांकित प्रती देण्यात आलेल्या असून उर्वरित उपलब्ध असल्यास जागेच्या नोंदीच्या माहितीच्या छायांकित प्रती सुध्दा त्यांना नगर परिषदेकडून देण्याकरीता संपर्क केला होता. तसेच अपीलकर्ता यांना मागितलेली संपूर्ण माहिती वरील दिलेल्या २२ रजिस्टरच्या कर सुध्दा यादीमध्ये (अंतर्भूत) उपलब्ध असून याव्यतिरिक्त त्यांना अभिलेख्याची माहिती आवश्यक असल्यास ती नगर परिषद देण्यास तयार आहे. तसेच हा रेकार्ड सुध्दा त्यांना वरील माहिती देण्यास नगरपरिषदे तर्फे नाकारण्यात आलेले नसून त्यांना आवश्यक असलेली कोणतीही माहिती नगरपरिषद देण्यात तयार आहे. त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी केलेले अपील हे मुद्याम आकसापोटी, त्रास देण्याचे दृष्टीने शासकिय वेळ व श्रम वाया घालविण्यात येत आहे. कारण अपीलकर्ता हे त्यावेळी असलेल्या नगर परिषद अध्यक्षा यांचे पती असून ते स्वतः नगर परिषद स्विकृत सदस्य असल्यामुळे वरील माहिती ते स्वतः नगर परिषद कार्यालयात उपलब्ध अभिलेख्यातून पाहू शकत असताना सुध्दा अशा प्रकारे माहितीच्या अधिकारात मागणी करून त्रास देण्याच्या दृष्टीने शासकिय वेळ व श्रम वाया घालवित आहे, असे दिसून येते. त्यामुळे वरील सर्व बाबीचा विचार करून अपीलकर्ता यांनी दाखल केलेले अपील खारीज करण्यात यावे असा खुलासा दाखल केला आहे.

मुख्याधिकारी, नगर परिषद रिसोड यांनी दिनांक २६.७.२००६ रोजी मा. आयुक्त,

राज्य माहिती आयोग, नवीन प्रशासकिय भवन, मंत्रालया समोर, मुंबई -३२ यांना सदरच्या अर्जाच्या संदर्भात पत्र दिलेले दिसून येते. सदरच्या पत्रामध्ये उपरोक्त संदर्भाकित विषयानुसार अर्जदार श्री रमेशचंद्र शंकरलाल साबु यांनी दिनांक १५.७.२००६ रोजी माहिती अधिकारात अर्ज सादर केला असून अर्जामध्ये रिसोड नगरपालीकेची स्थापना झाल्यापासून म्हणजे सन १९८९-९० ते सन २००६ पर्यंतचे नगर पालीका क्षेत्रातील आतापर्यंत झालेल्या संपूर्ण नोंदी किंवा फेर फार केल्याची संपूर्ण कागदपत्रासह व्यापक प्रमाणात माहिती मुदयानुसार प्रती मालमत्ता धारकाचे नोंदी किंवा फेर फार ची माहिती एकुण मागील १७ वर्षांची सोबतच्या अर्जाहनुसार मागितली असून सदरहू माहिती अतिशय क्लिष्ट स्वरूपाची असून संपुर्ण माहिती तयार करुन देण्याकरीता व्यापक कर्मचारी वेळ व एक वर्ष किंवा त्यापेक्षा जास्त कालावधी लागणेची शक्यता आहे. त्यामुळे नगर पालीकेची इतर वसुलीचे कामे व फेरमुल्यांकनची कार्यवाही करणे शक्य होणार नाही व नगर पालीकेचे दैनंदिन कर वसुली कामात व कार्यालयीन कामकाजात अडचण निर्माण होऊन दैनंदिन कामात विलंब होईल तसेच नगर पालीकेचे आर्थिक नुकसान होण्याची शक्यता आहे.

अर्जदाराने मागितलेली माहिती ही ढोबळ स्वरूपात मागीतली असून एखादया विशीष्ट प्रकरणात नमूद करुन त्या प्रकारची माहिती अर्जदारास देता आली असती. अर्जदाराने मागितलेली माहिती देणे शक्य होणार नाही. या अगोदर सुध्दा अशा प्रकारची व्यापक स्वरूपाची माहिती अर्जदाराने मागितली असून सदरहू अर्ज आपणाकडे मार्गदर्शनाकरीता या कार्यालयाचे पत्र क्रमांक ४९५, दिनांक २६.६.२००६ रोजी पाठविण्यात आला आहे.

अर्जदाराने मागीतलेली माहिती ही हेतुपुरस्पर व नगर परिषद कर्मचा-यांबध्दल आकस भवनेपोटी व खोडसाळ पणाने मागितल्याची दिसते कारण अर्जदार श्री रमेशचंद्र साबु हे विद्यमान नगराध्यक्षाचे पती असून हे नगर परिषदेचे विद्यमान स्विकृत सदस्य आहे. त्यामुळे राजकीय दृष्टीने कर्मचा-यांना त्रास देण्याकरीता ते अशा प्रकारचे वारंवार अर्ज करुन माहिती अधिकाराचा दुरुपयोग करीत आहेत. तरी सदरहू अर्जदारांनी माहिती अधिकारात केलेला अर्ज

खारीज करुन योग्य ते मार्गदर्शन करण्यात यावे ही विनंती.

प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी असे सांगितले की, प्रथम अपीलाच्या निर्णयानंतर सुध्दा अपीलकर्ता यांनी त्यांच्याकडे तक्रार दाखल केली होती. सदरच्या तक्रारीचा निर्णय सुध्दा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक ८.६.२००७ रोजी दिलेली दिसून येतो. सदरच्या तक्रारीच्या संदर्भामध्ये मुख्याधिकारी नगर परिषद, रिसोड यांनी त्यांचा खुलास दाखल केला आहे.

अपीलकर्ता यांनी अर्जात मागितलेल्या माहितीचा विचार कातर असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांन सदरची माहिती ही जूनी व अतिशय व्यापक स्वरूपात मागितलेली दिसून यते. अर्थात अशी माहिती मागितल्यानंतर सदरच्या माहितीच्या संदर्भामध्ये जे उत्तर दिलेले आहे ते योग्य आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ७(९) मध्ये सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधन सामुग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर वळवाली लागत नसल्यास किंवा सदरचे अभिलेखे सुरक्षित ठेवण्यास किंवा जतन करण्याच्या दृष्टीने ते हानिकारक नसल्यास माहिती ज्या स्वरूपात मागण्यात आली असेल त्या स्वरूपात सर्वसाधारणपणे पुरविण्यात येईल, असे म्हटले आहे. या तरतूदीचा विचार केल्यास व जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेल्या उत्तराचा व माहिती उपलब्ध करुन देण्याकरीता जी व्यवस्था केलेली आहे त्यावरुन सदरची माहिती उपलब्ध करुन देण्यास सार्वजनिक प्राधिकरणाचा स्वतंत्रपणे लिपिक नियुक्त करावा लागेल. यावरुन माहिती उपलब्ध करुन देण्यास प्रमाणाबाहेर साधन सामुग्री वळवावी लागली आहे असे दिसून येते. सदरच्या तरतूदीच्या अनुषंगाने यशवंतराव चव्हाण विकास प्रबोधिनी (यशदा) यांनी प्रकाशित केलेल्या माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ या पुस्तकातील पृष्ठ क्रमांक ५४ वर असे नमूद केले आहे की, जर शासकिय सामुग्रीचा फार मोठा अपव्यय होईल अशी माहिती गोळा करण्यात व अशा प्रकारची माहिती देण्यात येणार असेल तर अशी माहिती देण्याचे माहिती अधिका-यांवर बंधन नाही. त्यामुळे अशा प्रकारचे ठोक (व्ह्याल्युमिनिअस) माहिती पुरविण्यास नकार देवू शकेल. मात्र प्रथम रितसर अर्ज स्विकारावा व मग रितसर नकार द्यावयाचा, असे विश्लेषण केलेले दिसून येते. परंतु सदरच्या प्रकरणात अपीलकर्ता यांना

माहिती उपलब्ध करुन देता येणार नाही असे उत्तर दिलेले दिसून येत नाही तर अभिलेख हा मागितलेल्या माहितीच्या विषयानुसार नगर परिषदेने अभिलेखाची रचना केलेली नसल्याने माहिती उपलब्ध करुन कशी द्यावी याचा बोध होत नाही व म्हणून उपलब्ध अभिलेख्यांचे निरीक्षण घेवून अवलोकनांती विशिष्ट प्रकारच्या अभिलेख्यांच्या माहितीची मागणी केल्यास त्यासंबंधीचा दस्तऐवजातून माहिती पुरविणे शक्य होईल. त्यादृष्टीने आपण कार्यवाही करुन सहकार्य करावे असे कळविलेले दिसून येते. असे उत्तर देण सुध्दा अधिनियमाच्या कलम २ (१)(ज) प्रमाणे माहितीचा अधिकार याचा अर्थ कोणत्याही सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे असलेली किंवा त्याच्या नियंत्रणाखाली असलेली व या अधिनियमानुसार मिळविण्याजोगी माहिती मिळविण्याचा अधिकार असा आहे व त्यात १) एखादे काम, दस्तऐवज, अभिलेखे यांची पाहाणी करणे २) दस्तऐवज किंवा अभिलेखाची टिपणी, उतारे किंवा प्रमाणित प्रती घेणे असा आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना दिलेले उत्तर हे योग्य आहे. अधिनियमाच्या कलम २० प्रमाणे जे कारण दिलेले ओ ती कारणे खालीलप्रमाणे आहे.

- १) कोणत्याही वाजवी कारणाशिवाय माहिती मिळण्यापासून अर्ज स्विकारण्यास नकार दिला
- २) विनिर्दिष्ट केलेल्या वेळी माहिती सादर केली नाही किंवा माहिती मिळविण्यासाठी केलेली विनंती दुष्ट हेतूने नाकारली आहे किंवा जाणिवपूर्वक चुकीची, अपूर्ण किंवा दिशाभूल करणारी माहिती दिली आहे किंवा मागितलेली माहिती नष्ट केली आहे किंवा माहिती सादर करण्यात कोणत्याही प्रकारे अडथळा आणला आहे असे आयोगाचे मत झाले असेल तर शास्ती लादण्याची तरतूद आहे.

परंतु या प्रकरणामध्ये सुरुवातीपासून कोणत्याही प्रकारे माहितीचा अर्ज नाकारलेला नाही. माहिती विहित मुदतीत का देवू शकत नाही याचे कारण दिले आहे व त्यानंतर प्रथम अपीलाचा निर्णयानंतर सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन देण्याकरीता लिपिक नियुक्त केले आहे, त्यातही १७ मुद्द्यांची माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे.

वास्तविक निरीक्षण करुन माहिती उपलब्ध करुन घ्यावी असे आदेश असल्यामुळे

अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या २२ मुद्यांची माहिती ही निरीक्षण करून उपलब्ध करून घ्यावयास पाहिजे होती. आता २२ मुद्यांपैकी माहिती मिळाली नाही हे आयोगापुढे सांगणे व तेही आयोगाकडे विलंबाने अपील दाखल करणे हे अधिनियमाच्या तरतूदीशी सुसंगत नाही. तसेच माहिती अधिकारी यांनी जी बाब प्रथम अपीलीय अधिकारी तसेच राज्य माहिती आयोगाचे निदर्शनास आणली ती अशी की अपीलकर्ता यांच पत्नी त्यावेळेस नगर परिषदेची अध्यक्षा होती व अपीलकर्ता हे स्वतः सुध्दा स्विकृत नगर सेवक होते. त्यामुळे त्यांना माहिती उपलब्ध करून घेणे सहज शक्य आहे असे त्यांचे म्हणणे आहे. असे असताना सुध्दा ते माहितीच्या अधिकारात माहिती मागतात व त्यातही नगर परिषद स्थापन झाल्यापासून. व त्यामुळे माहिती अधिकारी यांनी जो खुलासा सादर केला आहे त्या खुलाशातील त्यांचे म्हणणे योग्य आहे असे दिसते. तसेच हीच माहिती त्यांनी श्री अशोक मोटे यांना दारिद्र्यरेषेखालील प्रमाणपत्र धारकास मागावयास लावली आहे व त्यांची अपील क्रमांक १६१३/२००७ आजच सुनावणीस आहे असेही आयोगाचे निदर्शनास आणले त्यावरून तर अपीलकर्ता हे गैरवापर निश्चितच करित आहेत व अधिका-यांना वेठीस धरून त्यांची कामे करून घेण्याचा त्यांचा उद्येश दिसून येतो. परंतु अशा प्रवृत्तीस अधिका-यांनी बळी पडू नये.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा व्यापक जन हिताच्या दृष्टीने माहिती मागण्याकरीता पारीत करण्यात आला आहे. व्यापक जन हिताच्या दृष्टीने माहिती मागणे तसेच निश्चित प्रकारची माहिती मागणे हे आवश्यक असते. अपीलकर्ता यांनी मोघम माहिती मागितल्याने किंवा संपुर्ण माहिती ही त्या प्राधिकरणात उपलब्ध असेल ती माहिती मागणे यातून कोणत्याही प्रकारचे सार्वजनिक व्यापक हित दिसून येत नाही. अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या अपीलामध्ये कोणत्याही प्रकारे किती मुद्याची माहिती मिळाली व किती मुद्याची माहिती राहिली आहे हे नमूद केलेले नाही व तशा प्रकारचा खुलासा सुध्दा केलेला नाही. जेव्हा आयोगाकडे न्याय मागण्याकरीता यावयाचे असते त्यावेळेस सुध्दा ते निश्चितपणे कोणत्याही प्रकारचे मुद्दे घेवून आले नाही व त्यामुळे ज्या माहितीच्या संदर्भात त्यांना स्वतः निश्चित नाही त्याबद्दलची माहिती त्यांना उपलब्ध झाली किंवा नाही याचा निर्णय देणे हे आयोगाला सुध्दा शक्य नाही.

जन माहिती अधिका-यापासून तर आयोगापर्यंत संपुर्ण मोघमच बोलायचे व त्यातून न्याय मागायचा हा माहितीच्या अधिकाराचा गैरवापर आहे व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना दिनांक १५.७.०६ व दिनांक १४.६.०६ च्या अर्जाचे अनुषंगाने माहिती उपलब्ध करून दिलेली असल्यामुळे व त्यांचे द्वितीय अपीलामध्ये कोणत्याही प्रकारे अपूर्ण माहितीच्या बध्दल खुलासा नसल्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाच एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक ११.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६१९/२००८

१) श्री नारायण शामराव लांडे
रा.सांगवी (जोमदेव) ता. बाळापूर, जिल्हा अकोला. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत)
जिल्हा परिषद, अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा गट विकास अधिकारी
पंचायत समिती, बाळापूर, ता. बाळापूर, जिल्हा अकोला. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १२.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २.४.२००६ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.९.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा गट
विकास अधिकारी, पंचायत समिती, बाळापूर यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून
येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : १) सन १९९० पासून ते २००६ पर्यंत ऑडीट आक्षेप
अंकेक्षण अहवालानुसार वसुलीयोग्य आक्षेपामधील मुद्यांमध्ये दोषी असलेल्या ग्रामसेवक तसेच
कर्मचारी यांची नावे व त्यांचेवर केलेल्या कार्यवाहीचा स्वतंत्र व वर्ष निहाय हया बाबत सविस्तर
माहिती.

२) सन १९९० पासून ते २००६ मधील स्थानिक निधी लेखा यांनी बाळापूर पं.स.वर तसेच
ग्राम पंचायतीवर घेतलेल्या ऑडीट आक्षेपाची वर्ष निहाय माहिती.

३) या आक्षेपावरून सचिवा कडून तसेच कर्मचा-यां विरुद्ध वसुली योग्य वर्ष निहाय मुद्यांची
माहिती.

४) वसुलीयोग्य मुद्यानुसार दोषी कर्मचा-यां विरुद्ध केलेल्या कार्यवाहीचा वर्ष निहाय सविस्तर माहिती.

५) ग्रा.पं.ऑडीट आक्षेपाची संख्या जसे जवाहर रोजगार योजना, जवाहर ग्राम समृद्धी योजना, संपूर्ण ग्रामिण रोजगार योजना, सामान्य निधी बाबत ऑडीट आक्षेपांची वर्ष निहाय माहिती तसेच हया बाबत केलेल्या कार्यवाहीचा सविस्तर व स्वतंत्र अहवाल.

सदरची माहिती टपालाद्वारे घेणार असे नमूद कले आहे. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक १९.१०.२००६ रोजी संवर्ग विकास अधिकारी, बाळापूर यांनी पंचायत विभागास सदर माहितीच्या अर्जातील आपल्या विभागशी संबंधी माहिती १५ दिवसांचे आंत सादर करावी अन्यथा होणा-या विलंबास आपण जबाबदार राहाल याची नोंद घ्यावी व त्या पत्राची प्रत सर्व सचिव, ग्राम पंचायत व सामान्य प्रशासन विभाग, पंचायत समिती, बाळूपर यांना दिलेली दिसून येते.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १४.११.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना आस्थापना १ व २ या विभागाची माहिती संकलीत झाली असून आपणास या पत्रासोबत पाठविण्यात येत आहे. तसेच उर्वरित विभागाची माहिती संकलीत करण्याचे कार्य सुरु असून माहिती संकलीत झाल्यानंतर आपणास कळविण्यात येईल असे कळविलेले दिसून येते. सदरची माहिती मिळाल्याची पोच अपीलकर्ता यांनी दिलेली दिसून येते. पुन्हा दिनांक १६.१२.२००६ रोजी कृषि विभागाची माहिती संकलीत झाली असून लेखा आक्षेपासंबंधीची माहिती या पत्रासोबत पाठविण्यात येत आहे असे कळविलेले दिसते. त्यानंतर दिनांक २६.१२.२००६ रोजी पुन्हा लेखा आक्षेपाबाबत आपण मागितलेली माहिती पंचायत व लेखा विभागाकडून प्राप्त झाली आहे. पंचायत विभागाकडून ८ ग्रामपंचायतीची माहिती व लेखा विभागाकडून जवाहर ग्राम समृद्धी योजना, जवाहर रोजगार योजना, संपूर्ण ग्रामीण रोजगार योजना इ. योजनाशी संबंधीत माहिती या पत्रासोबत पाठविण्यात येत आहे. सदरची माहिती उपलब्ध झाल्याबध्दल अपीलकर्ता यांनी पोच दिलेली दिसून येते.

परंतु अपीलकर्ता यांनी मागितलेली संपूर्ण माहिती उपलब्ध झालेली नसल्यामुळे दिनांक २०.९.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुनावणी दिनांक २२.२.२००७ रोजीच्या पत्राप्रमाणे दिनांक ५.३.२००७

रोजी सुनावणी ठेवण्यात आली होती असे दिसून येते व त्या पत्राची प्रतिलिपी अपीलकर्ता यांना दिलेली दिसून येते. त्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती १० दिवसांचे आंत उपलब्ध करून देण्यात यावी अशा प्रकारचे आदेश रोजनाम्यावर दिसून येते. त्याप्रमाणे दिनांक ५.३.२००७ ला या कार्यालयात सकाळी ११.०० वाजता सुनावणी घेण्यात आली असून सदर विषयाची माहिती आपणास गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, बाळापूर यांचेकडून प्राप्त होताच पुरविण्यात येईल असे पत्र दिलेले दिसून येते. सदरची माहिती उपलब्ध करून देण्याची तारीख २०.३.२००७ रोजी दिलेली आहे असे अपीलकर्ता यांनी आयोगाचे निदर्शनास आणले. पुन्हा दिनांक २१.३.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सदरची माहिती दिनांक २०.३.२००७ पर्यंत सादर करण्याबाबत सूचना केली होती परंतु गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, बाळापूर यांचेकडून अद्यापपर्यंत आपण मागणी केलेली माहिती या कार्यालयास प्राप्त झालेली नसल्यामुळे आपल्या संदर्भिय अर्ज क्रमांक ३ नुसार आपणास माहिती देणे शक्य झाले नाही. आपल्या संदर्भिय अर्ज क्रमांक ३ चे नुसार माहिती देण्यात येत आहे, असे कळविण्यात आलेले दिसते व त्या पत्राची प्रतिलिपी गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, बाळापूर यांना दिलेली दिसते.

अपीलकर्ता यांचे दिनांक १६.१०.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे विहित मुदतीत माहिती का उपलब्ध करून दिली नाही याबद्दल जन माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, सदरची माहिती ही विस्तृत स्वरूपाची होती व ती एका विभागात संकलीत झालेली नाही. ती वेगवेगळ्या विभागातून उपलब्ध करून घेवून नंतरचा पुरविण्यात येईल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांना वेगवेगळ्या विभागाला व ६६ ग्राम पंचायतीच्या ग्रामसेवकांना माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता वर नमूद केलेले पत्र दिलेले आहे. त्याकरीता अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितली आहे त्या माहितीच्या अर्जाचे अवलोकन केले असता असे दिसून येते की, सदरची माहिती ही १९९० पासून ते २००६ पर्यंत जी वेगवेगळ्या विभागाची व वेगवेगळ्या योजनांची माहिती मागितलेली दिसून येते. अपीलकर्ता यांचा माहिती मिळण्याबाबतचा अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर माहिती अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता दिनांक १९.१०.२००६ रोजी माहिती संकलीत करण्याकरीता पत्र दिले आहे. यावरून जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करून

देण्यास टाळाटाळ केलेली आहे, असे दिसून येत नाही. माहिती विस्तृत जुनी व व्यापक स्वरूपाची असल्यामुळे अर्थातच अशा प्रकारची माहिती एकाच विभागात संकलीत नसेल तर ती ३० दिवसांच्या आंत उपलब्ध करून देणे हे शक्य होत नाही. तसेच वर नमूद केल्याप्रमाणे ज्या वेळेस त्यांना माहिती उपलब्ध झाली त्या त्या वेळेस ती माहिती त्यांनी अपीलकर्ता यांना उपलब्ध करून दिली आहे व अपीलकर्ता यांनी सुध्दा त्याबद्दलची पोच दिली आहे. परंतु अपीलकर्ता यांना संपूर्ण माहिती दिनांक २१.३.२००७ नंतर सुध्दा उपलब्ध झाली नाही त्याबाबत जन माहिती अधिकारी तथा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी असे सांगितले की, ग्रामसेवकांच्या संघटनेच्या माध्यमातून सदरची माहिती उपलब्ध करून घेण्याचे प्रयत्न सुरु आहेत. परंतु प्रशासकिय माहिती उपलब्ध करून घेण्याकरीता संघटनेचा उपयोग करणे याबाबत त्यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, ग्रामसेवकांचे असहकार आंदोलन सुरु असल्यामुळे संघटनेस विश्वासात घेतल्याशिवाय अशा प्रकारची माहिती उपलब्ध होऊ शकत नाही व म्हणून संघटनेच्या माध्यमातून सदरची माहिती उपलब्ध करून घेवून अपीलकर्ता यांना पुरविण्यात आली.

अपीलकर्ता यांनी जो खुलासा दाखल केला आहे त्या खुलाशा मध्ये सुध्दा माहिती अधिकारी यांनी सर्व ग्राम पंचायतींना पत्र देवून माहिती देण्यासंबंधी कळविले असताना सुध्दा अद्याप माहिती मिळाली नाही असे नमूद केले आहे. यावरून जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करून देण्यासाठी प्रयत्न केले आहे. तसेच खुलाशामध्ये अपीलकर्ता यांनी नियमानुसार दंडात्मक कार्यवाही करण्यात यावी अशी विनंती केली आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २० (१) प्रमाणे राज्य जन माहिती अधिकारी कोणत्याही वाजवी कारणाशिवाय माहिती मिळण्याबाबतचा अर्ज स्विकृत करण्यास नकार दिला आहे किंवा कलम ७ च्या पोटकलम (१) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या वेळेत माहिती सादर केलेली नाही किंवा माहिती मिळविण्यासाठी केलेली विनंती दुष्ट हेतूने नाकारली आहे किंवा जाणूनबुजून चुकीची, अपूर्ण किंवा दिशाभूल करणारी माहिती दिली आहे किंवा मागितलेली माहिती नष्ट केली आहे किंवा माहिती सादर करण्यास कोणत्याही प्रकारे अडथळ आणला आहे असे आयोगाचे मत झाले असेल तर माहिती देईपर्यंत प्रत्येक दिवसाला रुपये २५०/- इतकी शास्ती लादेल. तथापि, अशा शास्तीची एकुण रक्कम रुपये २५,०००/- पेक्षा अधिक असणार नाही व शास्ती लादावयाची

झाल्यास शास्ती लादण्यापूर्वी जन माहिती अधिकारी यांचे म्हणणे मांडण्यास वाजवी संधी देण्यात यावी, अशी तरतूद आहे.

वरील कलमातील कारणांचा विचार केल्यास जन माहिती अधिकारी यांनी जो खुलासा केलेला आहे व माहिती उपलब्ध करून देण्याचा जो प्रयत्न केलेला आहे व त्यात त्यांनी माहिती ही जूनी व विस्तृत स्वरूपाची होती, उपलब्ध कां करून देता आली नाही याचाही खुलासा केला आहे व माहिती देण्यास कोणत्याही प्रकारे टाळाटाळ केलेली नाही हे त्यांनी वेळोवेळी माहिती संकलीत करण्याकरीता जे पत्र दिलेले आहे त्यावरून आयोगाचे मत झालेले आहे व तसेच मुळात अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितली आहे ती १९९० पासून व ६६ ग्रामपंचायत क्षेत्रातील असून तसेच ती निरनिराळ्या विभागातील असून ती एकत्रित एकाच अर्जात मागितलेली असल्यामुळे ती व्यापक आहे असेही आयोगाचे मत आहे. त्यामुळे जन माहिती अधिकारी हे शास्तीस पात्र नाहीत. मात्र अपीलकर्ता यांनी मागितलेली उर्वरित माहिती ही अपीलकर्ता यांना उपलब्ध करून देणे हे संयुक्तिक राहिल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक १६.१०.२००६ च्या अर्जामध्ये मागितलेल्या माहिती प्रमाणे उर्वरित माहिती ही हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत संकलीत करून विनामुल्य उपलब्ध करून द्यावी.
- २) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १२.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६२२/२००८

१) श्री सुरेश प्रभाकर सोनकुसरे
जय माती दी चौक, गोडबोले प्लॉट,
डाबकी रोड, जुने शहर, अकोला- ४४४००२

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उप संचालक (सं)
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
अमरावती.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १२.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.११.२००६ रोजी खालीलप्रमाणे ८ मुद्यांवर माहिती
मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे. तसेच
आवश्यक खर्च मी भरण्यास तयार आहे तसे मला लेखी कळविण्यात यावे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन :

- १) श्री राजपूत पोलीस दक्षता पथक अमरावती यांनी सन २००३ मध्ये दिलेल्या अहवालाची प्रत
- २) श्री पाटील पोलीस दक्षता पथक अमरावती यांचे पुर्नतपासणी अहवाल सन २००४ व २००५
चे अहवालाची प्रत
- ३) माझेकडून २००३, २००४, २००५ मध्ये दक्षता पथकाने लिहून घेतलेल्या प्रतिज्ञा पत्राची सत्यप्रत

- ४) दक्षता पथक व कार्यालये यांनी केलेला पत्र व्यवहार त्याच्या प्रती
- ५) दक्षता पथक अमरावती यांनी आपल्या कार्यालयास सादर केलेल्या कोतवाल बुकांच्या सत्यप्रती (आत्या, आई, आजोबा ई.)
- ६) दि.१.१.२००९ ते आजपर्यंत दिलेल्या वैध/अवैध प्रमाणपत्रांची यादी
- ७) न्यायामध्ये पारदर्शकता असण्याकरीता वरील अनु.क्रं.१ते ५ दस्तऐवज संबंधीतास म्हणजे मला देणे आवश्यक असता अद्याप दिले नाही. माझेच दस्तऐवज मला न देणे संयुक्तिक आहे किंवा नाही.
- ८) जिवंत असेपर्यंत न्याय मिळेल काय.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २१.११.२००६ रोजी अर्जदार यांनी स्वतः येवून ५ मुद्यांची माहिती घेवून जावी कारण त्यांना त्यांच्या प्रकरणातील आवश्यक ते नेमके दस्तऐवज विहित फी भरून नेता येतील. त्याचप्रमाणे मुद्या क्रमांक ६ च्या माहितीची विहित फी रुपये ९५८/- (रुपये नऊशे अठठावन) आहे. ती त्यांनी स्वतः दिनांक २.१२.२००६ रोजी घेवून जावी असे कळविलेले दिसून येते. त्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांनी दिनांक ६.१२.२००६ रोजी ३४/- रुपयाचा भरणा केलेला दिसून येतो व माहिती उपलब्ध करून घेतलेली दिसते. मात्र दिनांक २५.१२.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांनी दक्षता पथक व जात पडताळणी कार्यालय यांच्या पत्रव्यवहाराच्या प्रती मिळाल्या नाही, मुद्या क्रमांक ६,७,८ ची माहिती मिळाली नाही. दिनांक १.१.२००९ ते आजपर्यंत अवैध प्रमाणपत्राची यादी मिळाली नाही. न्यायामध्ये पारदर्शकता असण्याकरीता मला माझे दस्तऐवज आजपर्यंत न देण्याचे कारण. ४) जिवंत असेपर्यंत न्याय मिळेल काय.

सदरच्या अपीलाचा निर्णय दिनांक २३.१.२००७ रोजी पारीत करण्यात आलेला आहे. माहिती अधिकारी यांनी देय असलेली सर्व माहिती अपीलकर्ता यांस पुरविली आहे व पुरविण्यास तयार आहे त्यामुळे अपीलकर्ता यांचा अर्ज फेटाळण्यात येत आहे असा निर्णय देण्यात आलेला आहे. सदरच्या निर्णयाने अपीलकर्त्यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

सदरच्या द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीच्या संदर्भामध्ये शासकिय माहिती अधिकारी यांनी खालीलप्रमाणे खुलास दाखल केला आहे.

खुलासा-

" १.श्री राजपूत, पोलीस दक्षता पथक, अमरावती यांनी सन २००३ मध्ये दिलेल्या अहवालाची प्रत.

२. श्री पाटील पोलीस दक्षता पथक, अमरावती यांचे पुनर्तपासणी अहवाल सन २००४ व २००५ चे अहवालाची प्रत.

३. माझे कडून २००३,२००४,२००५ मध्ये दक्षता पथकाने लिहून घेतलेल्या प्रतिज्ञापत्राची सत्यप्रत

४. दक्षता पथक व कार्यालय यांनी केलेला पत्रव्यवहार त्याच्या प्रती

५. दक्षता पथक अमरावती यांनी आपल्या कार्यालयास सादर केलेल्या कोतवालबुकाच्या सत्यप्रती (आत्या, आई, आजोबा इत्यादि)

६. दिनांक १.१.२००९ ते आजपर्यंत दिलेल्या वैध, अवैध प्रमाणपत्रांची यादी

७. न्यायामध्ये पारदर्शकता असण्याकरीता वरील अ.क्रं. १ ते ५ दस्ताऐवज संबंधीतास म्हणजे मला देणे आवश्यक असता अद्याप दिले नाही माझेच दस्ताऐवज मला न देणे संयुक्तिक आहे किंवा नाही.

८. जिवंत असे पर्यंत न्याय मिळेल का.

३. अर्जदार श्री सुरेश प्रभाकर सोनकुसरे यांचा उपरोक्त अर्ज या कार्यालयाचे आदेश क्र.५२०५ दिनांक २१.११.२००६ अन्ये निकाली काढलेला होता सदर आदेशान्वये त्यांना मुद्या क्रं. १ ते ५ ची माहिती स्वतः कार्यालयात येऊन घेऊन जावे जेणे करुन त्यांना त्यांच्या प्रकरणातील आवश्यक ते नेमके दस्ताऐवज विहित शुल्क जमा करुन नेता येतील व मुद्या क्रं. ६ च्या माहितीचे विहित शुल्क ९५८/- होत असल्याचेही त्यांना कळविले होते.

अर्जदार यांनी यापूर्वीही माहितीच्या अधिकारांतर्गत अनेक अर्ज या कार्यालयाकडे केलेले होते वेळोवेळी त्यांना कायदान्वये देय असलेली माहिती ही पुरविलेली होती तथापि त्यांचे complentive nature पाहता त्यांना त्यांच्या प्रकरणातील जी माहिती पाहिजे ती माहिती त्यांनी समक्ष हजर राहून घेऊन जावी असे सांगितले जेणे करुन त्यांचे समाधान होईल.

४. दिनांक ६.१२.२००६ रोजी अर्जदार कार्यालयात आले त्यांनी त्यांच्या प्रकरणातील हव्या असलेल्या दस्ताऐवजांवर खुणाकरून दिल्या व त्या खुणावरून दिलेल्या दस्ताऐवजांच्या छायाप्रती त्यांच्या समोरच काढून त्यांना दिल्या त्याचे विहिती शुल्क रु. ३४/- त्यावेळी त्यांनी कार्यालयात जमा केले. मात्र मुद्या क्रं. ६ च्या माहितीचे विहित शुल्क रुपये ९५८/- (अक्षरी रुपये नऊशे अठठावन्न फक्त) त्यांनी जमा केलेले नसल्याने त्यांना सदर मुद्याची माहिती पुरविलेली नाही. माहित नेते वेळी त्यांनी अचूक माहिती मिळाली नसल्याचे लेखी अथवा तोंडीही म्हटले नाही.

मुद्या क्रं. ७ अन्वये त्यांनी न्यायामध्ये पारदर्शकता असण्याकरीता वरील अ.कं. १ ते ५ चे दस्ताऐवज संबंधीतास म्हणजे मला देणे आवश्यक असता अद्याप दिले नाही. माझेच दस्ताऐवज मला न देणे संयुक्तिक आहे किंवा नाही याची विचारणा केली. मुद्या क्रं. १ ते ६ ची माहिती त्यांना विहित शुल्क जमा करून घेऊन जाण्यास सांगितले असल्याने सदर बाबीवर भाष्य करण्याची गरज वाटली नाही. शिवाय मुद्या क्रं. ८ मध्ये ही त्यांनी विचारणा केली की जीवंत असे पर्यंत न्याय मिळेल का. या दोन्ही मुद्यांची माहिती अर्जदाराने माहिती अधिकारी यांना प्रश्नार्थक स्वरूपात विचारलेली आहे. ज्यावर माहिती अधिकारी यांना स्वतःचे मत नोंदवावे लागेल. सदर अधिनियमान्वये माहिती अधिकारी यांनी अर्जदाराचे प्रश्न वाचून त्यावर स्वतःचे मत नोंदविणे अभिप्रेत नसून कार्यालयात जी माहिती अभिलेख्याच्या स्वरूपात उपलब्ध आहे तीच माहिती पुरविणे अपेक्षित आहे त्यामुळे कलम २ (च) अन्वये सदर माहिती, माहितीच्या व्याख्येत येत नसल्याने सदर मुद्यांवर भाष्य केले नाही.

५. अर्जदाराने केलेली मागणी लक्षात घेता अर्जदाराचे उपरोक्त नमूद अपील पुढील कारणास्तव खारीज करण्यात यावे ही विनंती.

अ) अर्जदाराच्या अर्जावर विहित वेळेत उत्तर देण्यात आलेले आहे.

ब) अर्जदारास चुकीची, दिशाभूल करणारी किंवा अपूरी माहिती पुरविलेली नाही.

क) अर्जदारास देय असलेली माहिती पुरविली आहे

ड) मुद्या क्रं.६ च्या माहितीचे विहित शुल्क रु. ९५८/- जमा करून माहिती नेण्यास कळविलेले असतांना देखील अर्जदाराने माहिती नेली नाही यास सर्वस्वी अर्जदारच जबाबदार आहे.

इ) अर्जदाराने मागीतलेली मुद्या क्रं.७ व ८ ची माहिती, माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम २ (च) अन्वये माहितीच्या व्याख्येअंतर्गत येत नाही. अर्जदाराने कार्यालयात अभिलेख्यांच्या स्वरूपात उपलब्ध असलेली माहिती मागीतलेली नव्हती. तर अर्जदाराचे प्रश्न वाचून त्यावर माहिती अधिकारी यांना आपले मत नोंदवावे लागेल अशी माहिती मागीतलेली आहे. जी माहितीचा अधिकार अधिनियमान्वये पुरविणे अभिप्रेत नाही.

ई) अर्जदाराचा अर्ज हा योग्य कारणांसाठीच फेटाळण्यात आलेला आहे.

६) अर्जदाराचे प्रकरण या समितीसमोर सुरु आहे आणि जेव्हा एखादे प्रकरण एखाद्या न्यायाधिकरणासमोर सुरु असेल तेव्हा त्यातील दस्ताऐवजांच्या प्रती साध्या अर्जाद्वारे मागणी केल्यावर सुध्दा मिळतात त्यासाठी माहिती अधिकाराचा उपयोग करुन त्रास देणे उचित नाही.

७) करीता मा. राजय माहिती आयुक्त यांना नम्र विनंती करण्यात येते की,उपरोक्त नमूद कारणास्तव अर्जदाराचे अपील हे खारीज करण्यात यावे."

सदरच्या खुलासा मधील मुद्या क्रमांक ४ मध्ये अपीलकर्ता यांनी रुपये ३४/- इतके शुल्क जमा केले आहे मात्र, त्यांना दिनांक २९.११.२००६ च्य पत्राप्रमाणे मुद्या क्रमांक ६ च्या संदर्भामध्ये शुल्क रुपये ९५८/- जमा केलेले नाही असे म्हटलेले आहे. त्याचप्रमाणे सदरचे विहित शुल्क रुपये ९५८/- त्यांनी जमा केलेले नसल्यामुळे त्यांना सदरच्या आदेशाची माहिती पुरविण्यात आली नाही व तोच निर्णय प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा कायम केलेला असल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी मुद्या क्रमांक ६ च्या माहितीचे विहित शुल्क रुपये ९५८/- जमा करुन माहिती उपलब्ध करुन घेणे संयुक्तिक राहिल.

अपीलकर्ता हे स्वतः शासकिय अधिकारी असून सुध्दा व स्वतः माहिती अधिकारी असून सुध्दा ते इतर कार्यालयामध्ये माहिती मागताना असभ्य भाषा वापरतात असे दिसून येते व त्यांना अपीलाचे कारण काय असावे याबध्दलचे ज्ञान दिसून येत नाही. अपीलकर्ता यांना हवी असलेली माहिती त्यांना हवी असल्यास त्याकरीता त्यांनी रुपये ९५८ चा भरणा करणे हे संयुक्तिक राहिल. तसेच मुद्या क्रमांक ४ संदर्भात त्यांना माहिती उपलब्ध झाली नाही असे त्यांचे म्हणणे

आहे त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांनी रुपये ९५८/- चा भरणा करावा व मुद्या क्रमांक ६ ची माहिती उपलब्ध करून घ्यावी.
- २) मुद्या क्रमांक ४ च्या संदर्भामध्ये त्यांनी संबंधीत नस्तीची पाहाणी करून त्यांना आवश्यक असलेली कागदपत्रे, जन माहिती अधिकारी यांचे निदर्शनास आणून त्याच्या छायांकित प्रती योग्य ते शुल्क भरून उपलब्ध करून घ्याव्या. परंतु अपीलकर्ता यांनी रुपये ९५८/- चा भरणा केल्यानंतरच मुद्या क्रमांक ४ ची माहिती उपलब्ध करून द्यावी.
- ३) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १२.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६७४/२००८

१) श्री दिगंबर विनायक देशपांडे
प्लॉट क्रं.७२, पुष्पक अपार्टमेंट, प्लॉट क्रं. २०४,
पांडे ले आऊट, खामला नागपूर-४४००२५.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा पोलीस उप आयुक्त
परिमंडळ क्रं.१, नागपूर शहर, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक पोलीस आयुक्त
सिताबर्डी विभाग, नागपूर शहर, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १२.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २७.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.१०.२००६ रोजी सहाय्यक पोलीस आयुक्त, सिताबर्डी
यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती अर्जदाराच्या पत्यावर
नोंदणीकृत टपालाने पाठविण्यात यावी, असे नमूद केले आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन :

अ) अर्जादाराविरुद्ध कलम १४५ Cr.P.C. अंतर्गत केस (केस क्रमांक १/२०००) सुरु
करण्याबाबत पो.स्टे.राणाप्रतापनगर नागपूर कडून मा. विशेष कार्यकारी दंडाधिकारी, सिताबर्डी
विभाग, नागपूर यांना सादर केलेल्या अहवालाची (त्यासोबत सहपत्र असल्यास त्या सहपत्रांसह)
प्रत दयावी.

ब) केस क्रं.१/२००० चे संदर्भातील मा. विशेष कार्यकारी दंडाधिकारी, सिताबर्डी विभाग, नागपूर
यांचे न्यायालयाच्या रोजनाम्याची संपूर्ण प्रत दयावी.

क) केस क्रं.१/२००० मध्ये मा. विशेष कार्यकारी दंडाधिकारी, सिताबर्डी विभाग, नागपूर यांनी दिलेल्या अंतिम निकाल (speaking order) ची प्रत दयावी.

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक १.११.२००६ रोजी सहाय्यक पोलीस आयुक्त, सिताबर्डी श्री वामन खरात यांनी अपीलकर्ता यांना " आपण दिनांक १६.१०.२००६ रोजी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये माहिती मिळण्याबाबत दिलेल्या अर्जातील माहिती या कार्यालयात उपलब्ध नाही करीता आपणास माहिती देता येणार नाही "असे कळविलेले दिसून येते. त्यानंतर अपीलकर्ता यांनी पुन्हा सहाय्यक पोलीस आयुक्त, सिताबर्डी विभाग, नागपूर शहर यांचेकडे माहिती मिळण्याबाबत अर्ज दाखल केला होता व त्यात आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल यामध्ये दिनांक १६.१०.२००६ रोजी अर्जाच्या संदर्भात उल्लेख केला आहे. माहितीचा विषय यामध्ये सुध्दा दिनांक १६.१०.२००६ च्या अर्जाचा उल्लेख केला आहे. त्यानंतर माहितीचा कालावधी दिनांक १७.२.२००० ते १३.३.२००० असा दिलेला आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन :

- १) आपले कार्यालयातील माहिती आपलेच कार्यालयात उपलब्ध का नाही,याची माहिती दयावी.
- २) सदर माहिती आपले कार्यालयात का उपलब्ध नाही याचा आपण कोणकोणत्या कशाप्रकारे शोध घेतला/तपास केला याची माहिती द्यावी.
- ३) शोध घेतला नसल्यास/तपास केला नसल्यास का केला नाही, याची माहिती द्यावी
- ४) सदर माहिती/नोंदी(रेकार्ड) सांभाळून ठेवण्याची (maintain) जबाबदारी कोणाची ओ व ती त्याने पार पाडली का याची माहिती द्यावी.
- ५) उपरोक्त नमूद जबाबदारी संबंधीत व्यक्तीने पार पाडली नसल्यास आपण त्या संबंधीत व्यक्तीविरुद्ध कोणत्याप्रकारे कारवाई केली, याची माहिती द्यावी.
- ६) कारवाई केली नसल्यास का केली नाही याची माहिती द्यावी
- ७) ज्यामुळे नागरिकांना मागितलेली माहिती मिळत नाही त्यामुळे नागरिकांचे नुकसान होते, यास जबाबदार कोण. त्याविरुद्ध आपण काय कारवाई केली, त्याबाबत काय तरतूद आहे, याची माहिती द्यावी. अर्जदार स्वतः माहिती घेवून जाणार आहे.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १३.१२.२००६ रोजी दिनांक १.१२.२००६ रोजीचा अर्ज असा संदर्भ देवून आपण दिनांक १.१२.२००६ रोजी माहितीचा अधिनियम, २००५ अन्वये माहिती मिळण्याबाबत दिलेल्या अर्जातील माहिती या कार्यालयात उपलब्ध झाली असल्याने आपण आमच्या कार्यालयात येवून कृपया माहिती घेवून जावी असे सहाय्यक पोलीस आयुक्त यांनी अपीलकर्ता यांना कळविले असून दिनांक १६.१२.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांस ५.४५ वाजता निवासस्थानी प्राप्त अशी नोंद दिलेली दिसून येते. सदरच्या उत्तराने अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाच्या संदर्भामध्ये अपीलाच्या सुनावणीस अर्जदार स्वतः उपस्थित राहाण्यास असमर्थ असल्याने अर्जदारातर्फे अर्जदाराचे प्रतिनिधीस अर्जदाराची बाजू मांडण्याकरीता परवानगी मिळण्याबाबत राज्य माहिती आयोगाकडे विनंती केली आहे. सदरची विनंती मान्य करण्यात येवून श्री संदीप सु. मुंजे यांना अपीलकर्ता यांची बाजू मांडण्याची परवानगी देण्यात आली आहे.

अपीलकर्ता यांनी प्रथम अपीलाच्या निर्णया विरुद्ध प्रथम अपील केलेले असल्यामुळे प्रथम अपीलाचा निर्णय हा खालीलप्रमाणे आहे.

" माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक पोलीस आयुक्त, सिताबर्डी शहर विभाग यांचेकडून माहिती मिळविण्यात आली. माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्या दिनांक २.२.२००७ चे पत्रान्वये कळविले की, अर्जदार श्री दिगंबर विनायक देशपांडे यांनी मागितलेली पोलीस स्टेशन राणाप्रतापनगर इस्तगासा क्रमांक १/२००० कलम १४५ जा.फौ.चे इस्तगासा व त्यासोबत कागदपत्राच्या प्रतीची मागणी केलेली होती. परंतु, प्रकरण २००० चे असल्याने व उपरोक्त खटल्याचे कागदपत्राची पाहाणी केली असता अभिलेख्यात आढळून न आल्याने ते अभिलेखे नसल्याबाबत अर्जदारास कळविण्यात आले होते. तथापि या संदर्भात अधिक बारकाईने पाहाणी व चौकशी केली असता उपरोक्त इस्तगासाची प्रत मिळून आल्याने ती अर्जदारास पुरविण्यात आलेली आहे. तसेच त्यांनी इस्तगासाचा सुमार नंबर १/२००० कलम १४५ जा.फौ.चे रोजनाम्याची प्रत दिनांक ३१.७.२००९ रोजीचे अंतिम निकाल आदेश (माहिती आणली आहे) ती प्रमाणित प्रत कार्यालयात पाठविली. तसेच अपीलकर्ता श्री देशपांडे यांना दिलेल्या सूचने प्रमाणे ते दिनांक २४.१.२००७

रोजी कार्यालयात हजर झाले. त्यांचे म्हणणे ऐकून घेण्यात आले. त्यांनी असे सांगितले की, त्यांनी माहिती मागितल्याप्रमाणे अ.क्रं.१ मध्ये नमूद माहिती इस्तगासा व त्यासोबतचे कागदपत्रे माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक पोलीस आयुक्त, सिताबर्डी विभाग यांचेकडून प्राप्त झालेले आहे. अ.क्रं. ब, क मध्ये नमूद रोजनाम्याची प्रत त्यांना मिळाली नसल्यामुळे त्यांनी अपील अर्ज केला आहे. रोजनाम्याची प्रत अ.क्रं. ब अंतिम आदेश (माहिती मागितलेली अ.क्रं.) मध्ये नमूद आहे. तथापि त्यांचे अपील मान्य करून त्यांना पुरविण्यात येत आहे." अशा प्रकारे अपीलकर्ता यांचे अपील मान्य करून त्यांना पुर्ण माहिती पुरविण्यात आलेली आहे. तथापि, अपीलकर्ता यांच्या अर्जातील मुद्या क्रमांक १ ते ७ मध्ये नमूद अर्जाचे निवेदन/विचार हे उपरोधिक स्वरूपाचे असून प्रकरण २००० चे जूने असल्याने अभिलेख्यांची पाहाणी करण्यास अवधी लागेल. अर्जदाराने मागितलेली माहिती त्यांना पुरविण्यात आल्याने अपील अर्जातील मुद्या क्रमांक १ ते ७ गैर लागू आहे व अपीलकर्ता हे माहितीच्या अधिकाराचा दुरुपयोग करीत असल्याचे सकृत दर्शनी दिसून येते. त्यामुळे मुद्या क्रमांक १ ते ७ ची माहिती अर्जदारास देणे संयुक्तिक व आवश्यक वाटत नाही, असा निर्णय दिलेला दिसून येतो.

प्रथम अपीलाच्या निर्णयावरून असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांना पुर्ण माहिती पुरविण्यात आलेली आहे. परंतु माहिती उपलब्ध असतानाही उपलब्ध नसल्याचे सहाय्यक पोलीस आयुक्त, सिताबर्डी नागपूर यांनी अपीलकर्त्यास खोटे कळविले आहे. अपीलार्थीस माहिती देण्याचे नाकारले. संपुर्ण माहिती दिली नाही. अर्धवट माहिती दिली. जी काही अर्धवट माहिती दिली ती अपीलकर्त्यांच्या अर्जाच्या तारखेपासून ५७ दिवसानंतर दिली. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.१०.२००६ चे अर्जान्वये मागितलेली माहिती ही अपीलकर्त्यांनी त्यांच्या दिनांक ३०.११.२००६ रोजीचे पत्रान्वये मागितलेली माहिती असल्याची खोटी नोंद रेकार्डवर घेतली अशी कारणे दिली आहे.

अपीलकर्ता यांना दिनांक १६.१०.२००६ च्या अर्जाचे अनुषंगाने माहिती या कार्यालयात उपलब्ध नाही असे दिनांक १.११.२००६ रोजी कळविण्यात आले. त्याबाबत प्रथम अपीलात सुध्दा विवेचन केलेले आहे. तसेच राज्य माहिती आयोगाकडे सहाय्यक पोलीस आयुक्त, सिताबर्डी, विभाग यांनी दाखल केलेल्या खुलाशा मध्ये खालीलप्रमाणे खुलासा केलेला आहे.

" अर्जदाराने मागितलेली माहिती सन २००० या वर्षातील असल्याने सदर खटल्याची कार्यवाही बंद होऊन रेकार्डला दाखल करण्यात आले होते. अर्जदाराने मागितलेल्या कागदपत्रांचा शोध घेण्यात आला असता सहाय्यक पोलीस आयुक्त, सिताबर्डी कार्यालय सन २००० मध्ये पोलीस जीमखाना शेजारी, सिव्हील लाईन नागपूर येथे कार्यरत होते. सन २००३ मध्ये सदरचे कार्यालय हे तेथून विभागीय आयुक्त कार्यालय परिसर येथे स्थलांतरीत झाले. त्यामुळे अर्जदार यांनी मागितलेली मागितलेली माहितीची कागदपत्रांचा शोध घेतला असता सदर कागदपत्रे उपलब्ध होऊ शकली नाही. सदरचे कागदपत्रे आढळून न आल्याने कार्यालयीन जावक क्रमांक ३६९३, दिनांक १.११.२००६ प्रमाणे विहित मुदतीत कळविण्यात आले होते. सदर रेकार्डचा पुन्हा शोध घेतला असता अर्जदार यांनी मागितलेली क्रं. अ ची माहिती मिळून आल्याने सदरची माहिती अर्जदार यांना घेवून जाण्याबाबत दिनांक १३.१२.२००६ अन्वये कळविण्यात आले. व त्याप्रमाणे अर्जदारातर्फे संदिप मुंजे माहिती घेवून गेले. अर्जदार यांनी अर्जात मागणी केलेल्या माहितीमधील क्रमांक ब व क मध्ये नमूद माहिती अनुक्रमे केस क्रमांक २/२००० च्या न्यायालयाच्या रोजनाम्याची संपुर्ण प्रत व उपरोक्त खटल्यात दिलेला अंतिम निकाल या संदर्भात रोजनाम्यात काही निर्णय नमूद केले असल्यास त्याची प्रत त्यावेळी शोधून मिळून न आल्याने अर्जदार यांना पुरविण्यात आली नव्हती. मात्र प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये पुन्हा कागदपत्राबाबत रेकार्ड शोधला असता क्रमांक ब व क मधील कागदपत्रे मिळून आल्याने ती अपीलार्थी यांचेकडे पाठविण्यात आली व अपीलकर्ता यांना माहिती पुरविण्यात आली. पुन्हा शेवटी अर्जदार यांनी माहितीच्या अर्जात मागणी केलेली कागदपत्रे २००० मधील जून रेकार्ड असल्याने त्याचप्रमाणे सदरचे कार्यालय २००३ मध्ये स्थलांतरीत झाल्याने अर्जदार यांनी मागितलेली माहिती शोधून अर्जदारास पुरविता आली नाही."

या खुलाशावरून एक निश्चित दिसून येते की, सदरच्या खटल्याची माहिती ही २००० या वर्षातील जूनी आहे व खटला पूर्ण होऊन रेकार्डला दाखल करण्यात आला होता. व त्यानंतर कार्यालय स्थलांतर झाले ही बाब जर खरी आहे असेल तर माहिती उपलब्ध करून देण्यास जो विलंब झालेला आहे त्याबाबतचा विचार हा त्या पार्श्वभूमीवर करावा लागतो. अपीलकर्ता यांना जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती देण्यास टाळाटाळ केली आहे का

// ६ //

याबाबतचाही विचार करावा लागतो. माहिती का देता आली नाही याचे कारण त्यांनी दिलेले आहे. परंतु त्यानंतर अपीलकर्त्यांच्या अर्जाप्रमाणे (दिनांक ३०.११.२००६ च्या) व त्यातही दिनांक १६.१०.२००६ च्या अर्जाचा उल्लेख असल्यामुळे माहिती उपलब्ध आहे असे कळविण्यात आले. यावरून माहिती देण्यास टाळाटाळ केलेली आहे असा निष्कर्ष काढता येत नाही. अन्यथा पुन्हा तेच उत्तर कायम ठेवून माहिती उपलब्ध नाही असेही देता आले असते तसेच बंद केलेला खटला हा सन २००० मधील असल्याने २००६ मधील माहिती अधिकारी यांना ती माहिती उपलब्ध करून देण्यास जाणून बुजून टाळाटाळा करण्याचे काहीच कारण नाही. व त्यामळे कार्यालयाच्या स्थलांतराची बाब, अभिलेख्यांचा शोध घेणे हे अपरिहार्य असते. व काही वेळेस शोध घेवूनही अभिलेख मिळत नाही किंवा त्यानंतरही मिळतात. त्यामुळे माहिती उपलब्ध करून न देणे किंवा माहिती नाकारणे असा अर्थ काढता येत नाही. व दिनांक १.११.२००६ च्या अर्जातील माहिती या कार्यालयात उपलब्ध नाही करिता देता येणार नाही. उपलब्ध असून माहिती नाकारलेली आहे असे नाही. माहिती उपलब्ध झाल्यावर ती पुरविण्यात सुध्दा आली आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे तोडी म्हणण्याप्रमाणे जन माहिती अधिकारी हे अधिनियमाचे कलम २० प्रमाणे शास्तीस पात्र नाहीत. व त्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक १६.१०.२००६ व ३०.११.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- २) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक प्रत देण्यात यावी.

दिनांक १२.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १६२६/२००८

अपील क्रमांक १६२७/२००८

अपील क्रमांक १६२८/२००८

अपील क्रमांक १६२९/२००८

अपील क्रमांक १५४८/२००८

अपील क्रमांक १५४९/२००८

अपील क्रमांक १५५०/२००८

१) श्री मनोहर मारोतराव धकाते
रा.अंचलेश्वर वार्ड, गोंडपूरा,
चंद्रपूर, ता.जि.चंद्रपूर-४४२४०२

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी,
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेठ, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी
अनुसूचित जमाती-जात प्रमाणपत्र तपासणी समिती,
आदिवासी भवन, गिरीपेठ, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १३.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.११.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये ३ द्वितीय अपील, दिनांक १२.११.२००७ रोजी १ द्वितीय अपील, दिनांक ११.९.२००७ रोजी १ द्वितीय अपील व दिनांक २४.९.२००७ रोजी २ द्वितीय अपीले असे एकूण ७ द्वितीय अपीले दाखल केली आहेत. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विनाअनुमती गैरहजर आहे. उत्तरवादी हजर आहे.

// २ //

अपील क्रमांक १६२६/२००७ :- मध्ये अपीलकर्ता यांनी सन १९९५ ते २००२ या कालावधीतील एकुण ९ उमेदवारांच्या संदर्भात वैधता प्रमाणपत्र व इतर कागदपत्राची प्रमाणित प्रत. माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

अपील क्रमांक १६२६/२००७, १६२७/२००७ :- मध्ये दिनांक ३०.८.२००७ रोजी केलेल्या माहितीच्या अर्जामध्ये एकुण ४७ व्यक्तीच्या माहितीची मागणी केली आहे. सदरच्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये दिनांक २६.९.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी यांनी वरील संदर्भीय एकुण ५ अर्ज प्राप्त असून सदर ५ अर्जानुसार आपण एकुण ४७ नांवे नमूद व्यक्तीशः माहितीची मागणी केली आहे. सदर एकुण ४७ व्यक्तींच्या संबंदात माहिती ही त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत असल्याने कलम ११ (१) नुसार कार्यवाही करणे क्रमप्राप्त आहे. तसेच सदर व्यक्तीच्या पत्रव्यवहाराचा पत्ता किंवा पत्रव्यवहाराकरीता आवश्यक माहिती आपण अर्जात नमूद केलेली नसल्याने कलम ११(१) खाली कार्यवाही करता आली नाही असे कळवून अर्ज फेटाळण्यात आलेला आहे, असे दिसून येते.

अपील क्रमांक १६२८/२००७ व १६२९/२००७ :- मध्ये पुन्हा अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.८.२००७ रोजी एकुण २१ उमेदवारांची सन १९९५-२००२ या कालावधीतील वैधता प्रमाणपत्र व इतर प्रमाणपत्राच्या प्रमाणित प्रतीची माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २८.९.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक २२.८.२००७ च्या एकुण ४ अर्जांच्या संदर्भामध्ये आपण एकुण (३९) व्यक्तींच्या संबंधीत माहिती मागितलेली आहे. तथापि, ३९ व्यक्तींची त्रयस्थ पक्षाची माहिती असल्यामुळे कलम ११(१) खाली कार्यवाही करण्याकरीता माहिती आवश्यक पत्रव्यवहाराचा पत्ता दिलेला नाही. वरील कारणामुळे कलम ११(१) खाली कार्यवाही करता आली नाही. सबब, वरील कारणास्तव आपला अर्ज फेटाळण्यात येत आहे असा निर्णय दिलेला दिसून येतो सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.१०.२००७ रोजी वरील पाचही अर्जांच्या निर्णयाच्या संदर्भामध्ये प्रथम अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये कोणत्याही प्रकारचा निर्णय देण्यात

आलेला दिसून येत नाही. व म्हणून राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये निर्णय कां देण्यात आला नाही याबद्दल विचारले असता अपीलकर्ता यांचे शेकडो अर्ज व शेकडो प्रथम अपीले असल्यामुळे व प्रथम अपीलात कोणत्याही प्रकारचा नवीन निर्णय देता येत नसल्यामुळे सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिला नाही असे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी खुलासा केला.

अपीलकर्ता यांच्या वरील नमूद केलेल्या अर्जामधील मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता एकुण ४७ उभेदवारांच्या संदर्भात जी माहिती मागितलेली आहे ती माहिती ही १९९५ ते २००२ या कालावधीतील दिसून येते. व ती देणे हे जन माहिती अधिकारी यांना शक्य नाही असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. व त्यामुळे अशा प्रकारची माहिती उपलब्ध करून व ती माहिती मोघम मागितलेली आहे त्यामुळे अपीलकर्ता यांना जे उत्तर दिनांक २६.९.२००६ रोजी देण्यात आले आहे ते योग्य आहे.

अपील क्रमांक १५४८/२००७ :- मध्ये अपीलकर्ता यांनी सन २००० ते २००७ या कालावधीतील श्री नरेंद्र सि. कुळमेथे यांना अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर यांनी दिलेल्या वैधता प्रमाणपत्राबाबत सर्व कागदपत्रांची माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना दिनांक ७.७.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांचे दिनांक १४.६.२००७ चे एकुण ८ अर्ज व दिनांक २२.६.२००७ चे एकुण ५ अर्जाकरीता, "वरील संदर्भीय अर्जानुसार आपण मागणी केलेली माहिती त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत असल्याने केंद्रिय माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ चे कलम ११ (१) अन्वये कार्यवाही सुरु आहे. त्रयस्थ पक्षाकडून परवानगी प्राप्त झाल्यास माहिती पुरविण्यात येईल. परवानगी प्राप्त न झाल्यास वरील सर्व अर्ज निकाली काढण्यात आले आहे असे समजण्यात यावे. करीता कळविण्यात येत आहे, असे कळविल्याचे दिसून येते. सदरच्या उत्तराने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.७.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये दिनांक २३.१०.२००७ रोजी एकुण १० अर्जातील प्रथम अपीलाचा निर्णय हा कळविण्यात आलेला असून जन माहिती अधिकारी यांचा निर्णय कायम करण्यात आलेला दिसून येतो. तसेच शासकिय

माहिती अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर शेकडो प्रकरणात माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाचे कलम ८ (ज) अन्वये मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी संबंधित नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (ज) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे असे कळविण्यात आलेले दिसते. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांच्या माहितीच्या अर्जातील माहितीचे अवलोकन केले असता असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांनी उमेदवारांची फक्त नांवे दिलेली आहे व माहितीचा कालावधी सन २००० ते २००७ असा दिलेला असल्यामुळे सात वर्षांच्या कागदपत्रामधून सदरची माहिती शोधून त्यानंतर कलम ११ प्रमाणे कार्यवाही करणे हे अशक्य असल्यामुळे सदरचे दिलेले उत्तर हे योग्य आहे. व तेच प्रथम अपीलाच्या निर्णयात सुध्दा योग्य आहे.

अपील क्रमांक १५४९/२००७ :- मध्ये दिनांक २१.७.२००७ रोजी सन २००१ ते २००२ या कालावधीतील श्री विनायक सांबा तुमडाम यांना दिलेल्या वैधता प्रमाणपत्राच्या संदर्भात माहिती मागितल्याचे दिसून येते. सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक १९.१०.२००७ रोजी श्री विनायक सांबा तुमडाम यांची माहिती ही त्रयस्थ पक्षाच्या संबंधात असल्याने कलम ११ (१) अन्वये आपण व्यक्तीच्या पत्रव्यवहाराचा पत्ता न दिल्याने त्रयस्थ पक्षाचे म्हणणे मागण्याची कार्यवाही करता येत नाही. आपला अर्ज कलम ११(१) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे, असे कळविण्यात आल्याचे दिसून येते. त्यामुळे दिनांक २१.८.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी प्रथम अपील दाखल केले आहे. प्रथम अपीलाचे संदर्भात दिनांक १६.१०.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांचे एकुण पाच अपीलाचे संदर्भात निर्णय दिलेला दिसून येतो. व त्यामुळे श्री विनायक सांबा तुमडाम यांचे संदर्भात सुध्दा निर्णय दिलेला दिसून येतो. व त्यामध्ये जन माहिती अधिकारी यांचा निर्णय कायम केलेले दिसून येतो. व सदरच्या निर्णयाने अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

// ५ //

अर्जातील मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता अपीलकर्ता यांनी मोघम अशी माहिती मागितलेली दिसून येते व त्यामुळे दिनांक १९.१०.२००७ रोजी जे उत्तर दिले आहे ते योग्य असून प्रथम अपीलाचा निर्णय सुध्दा योग्य आहे.

अपील क्रमांक १५५०/२००७ :- मध्ये अपीलकर्ता यांनी कु. अर्पना विनायक तुमडाम यांचे सन २००० ते २००७ या कालावधीतील अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती यांनी दिलेल्या वैधता प्रमाणपत्राच्या संबंधातील सर्व कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती मागितलेल्या दिसून येते. माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १४.८.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना माहिती त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत असल्याने कलम ११(१) अन्वये कार्यवाही करिता आपण ज्या व्यक्तीची माहिती मागितली त्या व्यक्तीच्या पत्रव्यवहाराचा पत्ता अर्जात दिलेला नसल्याने कलम ११ नुसार त्रयस्थ पक्षाशी पत्रव्यवहार होऊ शकला नाही. सबब वरील कारणास्तव अर्ज निकाली काढण्यात येत आहे असे माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना कळविलेले दिसून येते. त्यावर अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.८.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. प्रथम अपीलाचा निर्णय हा दिनांक १६.१०.२००७ रोजी देण्यात आलेला असून माहिती अधिकारी यांचा निर्णय काम करण्यात आला आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २०.६.२००७ च्या अर्जातील मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता असे दिसून येते की, सदरच्या माहितीचे वर्णन मोघम स्वरूपाचे असल्यामुळे जन माहित अधिकारी यांनी दिलेले उत्तर योग्य आहे व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय सुध्दा योग्य आहे.

अपीलकर्ता यांच्या वरील सर्व अपीलांच्या सुनावणीमध्ये उत्तरवादी यांनी खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

"अपीलीय अधिकारी यांनी दिनांक १३.७.२००७, १७.०७.२००७ दि. १३.०७.२००७ दि.१७.०७.२००७ चे प्रथम अपील अर्जावर श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांना असे कळविले की, आपणास आतापर्यंत सहा प्रकरणामध्ये माहिती दिलेली असून सदर माहिती त्यांनी दिनांक ३०.८.२००७ व दिनांक २९.७.२००७ अन्वये प्राप्त केलेली आहे तरी देखील आपणशासकीय अधिकारी व अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर शेकडे प्रकरणाची माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र)(जे) नुसार मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हित संबंधाशी नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती कलम ८ (त्र)(जे) तसेच कलम ७ (९) अन्वये फेटाळण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांनी जनमाहिती अधिकारी/अपीलीय अधिकारी यांना पाठविलेले अर्ज पाहता निव्वळ मोघम स्वरूपात शेकडो नावे कळवून त्यांची वैयक्तिक माहिती मागितलेली आहे. तसेच माहिती व्यक्तीशः हवी आहे असे मुळ अर्जामध्ये नमूद केलेले असतांना सदर प्रकरणाची माहिती त्यांनी व्यक्तीशः घेऊन जाणे नियमानुसार आवश्यक होते. तथापी त्यांनी श्री लीलाधर पी.डफाडे यांचे नांव अधिकारपत्र देऊन त्यांच्या करवी माहिती प्राप्त केली आहे.

जनमाहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेकडे मोजक्या प्रकरणाची माहिती न मागता वारंवार मोठ्या प्रमाणावर शेकडो त्रयस्थ पक्षाशी संबंधीत माहिती मागण्याचा ओघ सतत सुरु आहे. व सदरची माहिती मागतांना संबंधित त्रयस्थ व्यक्तींचे फक्त नांव कळवून त्यांच्या प्रकरणातील माहिती मागणी केली जाते. त्यामुळे हजारांच्या संख्येत असलेल्या प्रकरणमधून सदरच्या व्यक्ती माहिती शोधने शक्य होत नाही व जन अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांची हकनाक पिळवणूक होते. सदरची माहिती अधिनियमाच्या कलम ८ (त्र) नुसार ही सार्वजनिक कामाशी किंवा हितसंबंधाशी नाही. त्यामुळे त्यांनी मागितलेली शेकडो प्रकरणाची माहिती मागण्यात त्यांची मानसिकता स्पष्ट दिसून येते.

श्री रवी सयाम या अर्जदाराने श्री प्रशांत मनोहर धकाते, सौ कलावती धकाते व श्री मनोहर धकाते (अपीलकर्ते) यांचे संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांना त्यांची माहिती

मागितलेली असता जन माहिती अधिकारी यांनी धकाते कुटूंबियांना (अपीलकर्त्यांनै) त्यांची व्यक्तीगत माहिती संबंधितास द्यावी काय या संदर्भात त्यांना कलम ११(१) अन्वये विचारणा केली असता अपीलकर्त्यांनी आपल्या कार्यालयात असलेली त्यांची वैयक्तिक माहिती तसेच दावा पडताळणीसाठी सादर केलेली माहिती तसेच दस्तावेज/प्रमाणपत्रे देण्यात येऊ नये आणि जर कार्यालयाने त्यांच्या संबंधातील कोणतेही दस्तऐवज/प्रमाणपत्र दिले आणि त्यामुळे त्यांच्या जिवितास किंवा शारीरिक सुरक्षिततेस धोका झाला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर राहिल अशी धमकी जन माहिती अधिकारी यांना अपीलकर्त्यांनी दिली. तसेच त्यांनी व्यक्तीगत व त्यांचे कुटूंबाचे हितार्थ त्यांची माहिती देण्यात येऊ नये अशी न्यायाची भुमिका स्विकारली परंतु इतरांच्या बाबतीत तसा विचार केलेला नाही. उलट जनमाहिती अधिकारी यांना एक प्रकारची धमकी दिलेली आहे. ही गंभीर स्वरुपाची बाब आहे. तसेच या समितीचे सदस्य श्री सुरेन्द्र वामणराव सावरकर, संशोधन अधिकारी यांनी सुध्दा वारंवार धमक्या येऊन शेवटी त्यांचेवर प्राणघातक हल्ला करण्यात आला. ज्यामुळे ते अद्यापही या धक्यातून सावरलेले नाही.

अपीलकर्ता श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे सन २००६ मध्ये नगरपरिषद, चंद्रपूर येथून नगरपरिषद सदस्य या पदावर निवडणुक लढले त्यांचे विरुध्द निवडणुकीमध्ये श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे होते. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे आरक्षित पदावर निवडून आले. श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे अनुसूचित जमातीचे वैधता प्रमाणपत्र धारक आहे. श्री मनोहर मारोतराव धकाते हे निवडणुकीत पराभुत झाल्याने त्यांनी श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे वैधता प्रमाणपत्रा संदर्भातील हरकतीचा कुद्या । न्यायालयात उपस्थित करुन मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे रिट याचिका क्रं.३५४५/२००७ अन्वये याचिका दाखल केली.तत्पुर्वी श्री मनोहर मारोतराव धकाते यांचे पुत्र श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांनी माहिती अधिकार अंतर्गत श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके यांचे जातीविषयक कागदपत्रे मागितले रिट याचिकाची प्रत प्राप्त होताच श्री दिनेश बाबुराव सेडमाके हे नागपूर समिती कार्यालयात आले

त्यांनी कार्यालयास असे सांगितले की, मी गरीब ॲटोचालक असून माझ्या गरीब परिस्थितीमुळे मला सदर न्यायालयीन प्रकरणी नागपूरला येण्या जाण्याचा खर्च तसेच सदर प्रकरणी स्वतःचा वकील लावण्यास्तव येणारा खर्च माझे परिस्थितीला झेपणारा नाही. न्यायालयानिमित्त चंद्रपूरहून नागपूर येथे येणे-जाणे करतांना मला सदर दिवशी ॲटो बंद ठेवल्यामुळे रोजी सुध्दा मिळणार नाही. सदर प्रकरणावरून स्पष्ट होते की, अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक स्वार्थापोटी सदर प्रकरण उपस्थित केले आहे. यावरून हे स्पष्ट होते की, अपीलकर्त्याचा मुळ हेतू स्वहितार्थ असून जनहितार्थ नाही हे स्पष्ट होते. अपीलकर्त्याने स्वहितार्थ शेकडो प्रकरणी माहिती मागितल्याने इतर दुर्गम भागात राहणा-या शेकडो आदिवासीच्या बाबतीत अशी गंभीर परिस्थिती येण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उक्त नमूद केलेली चार अपीले क्रं.१५४९ तसेच दिनांक २२.५.२००८ तसेच दिनांक २३.५.२००८, दि.४.०६.२००८ व ६.०६.०८ रोजी आपणाकडे सुनावणीनंतर निर्णय झालेली अपीले क्रमांक १५३२/२००६ ते १५४०/२००७ तसेच १५७९ ते १५८२, १५९२ ते १५९५ तसेच १५४१ ते १५४२ एकोणवीस प्रकरणे याबाबत अपिलकर्त्यांच्या मागणीमध्ये बरीच साम्यता आहे. तेव्हा सदर प्रकरणी आपण दिलेला निर्णय हा अपील क्रं. १५४९/०७ मध्ये ही कायम करणे विषयी आपणास नम्र विनंती करण्यात येत आहे

श्री मनोहर मारोतराव धकाते तसेच श्री प्रशांत मनोहर धकाते यांचा जातीचा दावा तपासण्यास्तव प्रकरण समितीकडे सादर केलेले आहे. सदर प्रकरणी समितीचा निर्णय अद्याप झालेला नाही. तेव्हा इतरांनी स्वतःचे संदर्भात माहिती मागितली असता ती नाकारली जाते. तेव्हा वारंवार हेतुपुरस्पर अर्ज पाठवून शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलकर्त्यास माहिती दिली नाही म्हणून वेठीस धरणे ही बाब स्पष्ट होते.

मा. उच्च न्यायालय रिट याचीका क्रं.३३४३/१९९० कु. नंदा शंखपाले व रिटयाचिका क्रं. १२७९/२००३ मधील दिनांक २९.७.२००३ चे कोर्ट निर्देशानुसार समितीला मासिक ६०० प्रकरणे निकाली काढण्याचा लक्षांक दिलेला आहे. समिती किमान वार्षिक ६ हजार ते ७ हजार

दाव्यावरती निर्णय घेत असते त्यानुसार सदर माहिती ही कलम ७(९) नुसार सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर लागणार असल्याने त्यांनी मागितलेली माहिती शोधून त्यांना देणे हे कार्यालयाला शक्य होत नाही.

शासकिय माहिती अधिकारी तथा संशोधन अधिकारी वर्ग २ यांचे पद दिनांक ६.११.२००६ पासून ते दिनांक १५.४.२००७ पर्यंत रिक्त असून तसेच संशोधन अधिकारी यांची पदोन्नती झाल्यामुळे सद्यस्थितीत अद्यापर्यंत पद रिक्त आहे. उपसंचालक तथा सदस्य सचिव यांचे पद रिक्त आहे. व सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार उपसंचालक तथा सदस्य सचिव, गडचिरोली यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. संशोधन अधिकारी (गडचिरोली, नागपूर) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी यांचे पद रिक्त असून त्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देखील कनिष्ठ प्रशासकिय अधिकारी यांचेकडे देण्यात आलेला आहे. तेव्हा अशा परिस्थितीत समितीकडे जमातीचा दावा तपासण्यास्तव दररोज प्राप्त होणारी प्रकरणे तपासणी तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे सुध्दा विहित कालावधीत प्रकरणे निकाली काढावी लागतात.

तसेच समितीच्या निर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय/सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या शेकडे प्रकरणात समितीचे पॅनल अॅडव्होकेट व सरकारी वकील यांना रेकार्ड पुरविणे तसेच सदर प्रकरणामध्ये उत्तरे सादर करणे व न्यायालयाचे सुनावणीच्या वेळी न्यायालयात उपस्थित राहणे या व्यतिरिक्त अनुसूचित जमातीविषयक संशोधनात्मक माहिती गोळा करणेकरीता गावोगावी जाऊन तेथील आदिवासी घरकुलांना भेटी देणे इत्यादीमुळे इत्यादि कामे पार पाडावी लागतात तेव्हा अपिलकर्त्याने पाठविलेल्या अर्जाच्या प्रतीवरून सदर खुलाश्यास पुष्टी मिळू शकेल. तेव्हा सदर खुलासा मान्य व्हावा ही विनंती. "

वरील अपील प्रमाणे अपीलकर्ता यांच्या यापूर्वी सुध्दा अपील क्रमांक १५३२ ते १५४०, अपील क्रमांक १५७९ ते १५८२, अपील क्रमांक १५९२ ते १५९५ आणि अपील क्रमांक १५४१ व १५४२ अशा एकूण १९ अपीलांचा निर्णय आतापर्यंत दिलेला असून सदरची अपीले ही खारीज करण्यात आलेली आहेत. आयोगाच्या कार्यालयातील माहिती प्रमाणे अपीलकर्ता यांचे अजूनही

बरीच अपीले ही सुनावणीसाठी प्रलंबीत आहेत. यावरून असे दिसून येते की, अपीलकर्ता हे त्यांच्या स्वतःच्या कुटूंबातील तीन उमेदवारांच्या जात पडताळणीसाठी दावे प्रलंबीत असल्यामुळे तसेच ते श्री शेडमाके यांचे विरुद्ध निवडणुक हरल्यामुळे मा. उच्च न्यायालयात याचिका प्रलंबित असल्यामुळे अपीलकर्ता हे जात पडताळणी समितीवर मानसिक दबाव आणून त्यांच्या बाजूने निर्णय यावा या उद्देशाने समितीच्या अधिका-यांना वेठीस धरून अशा प्रकारचे शेकडो उमेदवारांच्या संदर्भात माहिती मागत आहे असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. तसेच स्वतःची व कुटूंबियांच्या जातपडताळणी दाव्यातील कागदपत्रे श्री रवी सयाम यांना देऊ नयेत ते मात्र इतरांची कागदपत्रे मागतात हे त्यांच्या नैतिकतेच्या दृष्टीने सुध्दा योग्य नाही. व हा निश्चितच माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदींचा गैरवापर आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदीप्रमाणे सार्वजनिक व्यापक हितासाठी माहिती मागण्याचा उद्देश असावा लागतो. परंतु अपीलकर्ता हे स्वतःच्या हिताकरीता अधिनियमांच्या तरतूदींचा गैरवापर करीत आहे व त्यामुळे अपीलकर्ता यांची वरील सर्व अपीले हे खारीज करण्यास पात्र आहेत.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील क्रमांक १६२६/२००७, अपील क्रमांक १६२७/२००७, अपील क्रमांक १६२८/२००७, अपील क्रमांक १६२९/२००७ व अपील क्रमांक १५४८/२००७, अपील क्रमांक १५४९/२००७ अपील क्रमांक १५५०/२००७ हे खारीज करण्यात येत आहे.
- २) सदरच्या निर्णयाची प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १३.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १६३०/२००८

१) श्री सतिश गणपतराव चौके
मु.पो. कापशी (रोड), ता.जि.अकोला

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा
गट विकास अधिकारी (वर्ग-१)
पंचायत समिती, अकोला, ता.जि.अकोला
३) जन माहिती अधिकारी
पंचायत समिती, अकोला

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १६.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विनाअनुमती गैरहजर
आहे. उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.२.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी, पंचायत समिती
कार्यालय, अकोला गट विकास अधिकारी, अकोला (वर्ग-१) पंचायत समिती, अकोला यांना
खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल :-

१) दि. १७.१.२००७ च्या अप्पर जिल्हाधिकारी अकोला यांच्या निर्णयावर आपण कोणती
कार्यवाही केली. केली असल्यास तपशिल दयावा. कार्यवाही केली नसल्यास संपूर्ण
कारण मिमांसेसहित संपूर्ण व सविस्तर तपशिल दयावा व सदर प्रकरणी जिल्हाधिकारी
कार्यालयामार्फत आपणासी झालेल्या पत्र व्यवहारा संबंधी तपशिल देवून सदर पत्रांच्या
सत्यप्रति दयाव्यात.

- २) दिनांक १७.१.२००७ च्या अप्पर जिल्हाधिकारी अकोला यांच्या निर्णयावर सचिव ग्रा.पं. कार्यालय कापशी रोड ता.जि.अकोला यांनी सरपंच पद तसेच सदस्यपद रिक्त असल्याबाबतचा अहवाल सादर केला आहे काय. केला असल्यास अहवालाची सत्यप्रत दयावी. केला नसल्यास आपण त्या संबंधी ग्रा.पं. सचिवाकडे त्या संबंधीता पत्रव्यवहार केला काय. केला असल्यास सदर पत्रव्यवहाराची सत्यप्रत दयाव. केला नसल्यास कारण मिमांसेचा सविस्तर तपशिल दयावा.
- ३) दि. १७.१.२००७ च्या अप्पर जिल्हाधिकारी अकोला यांच्या निर्णयावर आपण ग्रा.पं. सचिव कापशी रोड ता.जि.अकोला यांच्या कडून निर्णयामध्ये नमूद केलेल्या दंडात्मक कार्यवाहीचा दंड वसूल केला काय. केला असल्यास तो कशाप्रकारे केला याचा सविस्तर तपशिल दयावा. केला नसल्यास कां केला नाही त्या संबंधी कारण मिमांसा दयावी.
- ४) दि. १७.१.२००७ च्या अप्पर जिल्हाधिकारी अकोला यांच्या निर्णयानुसार दोषी ग्रा.पं.सचिव कापशी रोड ता.जि.अकोला यांची कार्यप्रणाली सदोष असल्याचे आढळते. त्यावर आपले कार्यालयामार्फत मार्गदर्शक सूचना वजा नोटीस सदर ग्रा.पं.कापशी रोड सचिवास दिले गेले आहे काय. दिले असल्यास त्याची सत्यप्रत दयावी. दिली नसल्यास का दिली नाही याची कारण मिमांसा करावी.
- ५) दि.१७.१.२००७ च्या अप्पर जिल्हाधिकारी अकोला यांच्या निर्णयानुसार ग्रा.पं.कार्यालय कापशी रोड ता.जि.अकोला रिक्त असलले सरपंच पद भरण्या संदर्भात आपल्या कार्यालयामार्फत कोणती कार्यवाही केली गेली आहे. सदर कार्यवाही संदर्भातील दस्तऐवजांच्या सत्यप्रती दयाव्यात व केली नसल्यास संपूर्ण कारण मिमांसेचा तपशिल दयावा.
- ६) दिनांक १७.१.२००७ च्या अप्पर जिल्हाधिकारी अकोला यांच्या निर्णयानुसार सरपंच पद रिक्त असल्यामुळे ग्रा.पं.कापशी रोड, ता.जि.अकोलाचा कारभार कोणामार्फत चालतो याची माहिती सविस्तर माहिती दयावी.

सदरची माहिती विहित मुदतीत मिळाली नाही म्हणून दिनांक १७.२.२००७ राजी पुन्हा गट विकास अधिकारी वर्ग-१ पंचायत समिती यांचेकडे अपील दाखल केले व त्याबाबतचा निर्णय दिला नाही या कारणाकरीता द्वितीय अपील राज्य माहिती आयोगाकडे दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक ५.२.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे दिनांक ३.३.२००७ रोजी सचिव, ग्राम पंचायत कापसी (रोड) यांनी गट विकास अधिकारी यांचे दिनांक २.३.२००७ चे मुद्देनिहाय माहिती उपलब्ध करून देण्याच्या आदेशाप्रमाणे ग्राम पंचायत कर्मचारी श्री महादेव पु. वरडकार यांनी पोलीस पाटील कापसी (रोड) यांच्या समक्ष श्री चौके यांना माहिती उपलब्ध करून दिली आहे व माहिती दिल्याची पोच सुध्दा दिली आहे असे दस्तऐवज दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झाली असून सुध्दा त्यांनी प्रथम अपीलावर द्वितीय अपील कां दाखल केले असे गट विकास अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, अपीलकर्ता यांना प्रत्यक्ष सचिव, ग्राम पंचायत यांनी माहिती उपलब्ध करून दिली असली तरी व त्यांनी पोच दिली असली तरी त्यांच्या नेहमीच्याच सवयीप्रमाणे स्वतःची सही नाही असे सांगून त्रास देत असतात. तसेच आयोगाकडील एका अपीलामध्ये अपीलकर्ता यांनी सचिव, ग्राम पंचायत यांना त्रस्त केल्यामुळे व धमकी दिलेली असल्यामुळे सचिव, ग्राम पंचायत यांनी आत्महत्या करणार असा आयोगाकडे खुलासा केलेला होता. त्यामुळे आयोगानी श्री चौके यांच्या संदर्भामध्ये पोलीस चौकशी करावी असे आदेश दिलेले होते.

यावरून अपीलकर्ता यांची माहिती मागण्याची मानसिकता दिसून येते. व या प्रकरणात सुध्दा अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून दिली आहे असे स्वतः सचिव, ग्राम पंचायत हे

// ४ //

हजर होऊन यांनी सुध्दा सांगितले असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे त्यांचे सदरचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १६.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६३४/२००८

१) श्री दिलीप दगडूजी वानखेडे
शरद प्रोव्हीजन जवळ, पुंडलीक नगर,
चिखली, ता.चिखली, जिल्हा बुलढाणा-४४३२०१.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा विभागीय सहनिबंधक
सहकारी संस्था, अमरावती, ता.जि. अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी संचालक
दि बुलढाणा जिल्हा केंद्रिय सहकारी बँक मर्या.बुलढाणा
सहकार भवन, ता.जि. बुलढाणा.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १६.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १७.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २७.१.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी
संचालक, बुलढाणा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली
दिसून येते. सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल :-

१) दि बुलढाणा जिल्हा केंद्रिय सहकारी बँक मर्यादित बुलढाणा हया आपल्या बँकेने
केलेल्या नोकर भरती संबंधी आपल्या बँकेचे सन २००३-०४ चे विशेष अंकेशन झालेले आहेत.
त्याची प्रत मा. विशेष लेखा परिक्षक सहकारी संस्था (बँक) यांनी आपल्या बँकेकडे दिलेले आहे.
त्या विशेष अहवालाची संपूर्ण प्रत.

२) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे कलम ८८ प्रमाणे विभागीय सह निबंधक
सहकारी संस्था अमरावती यांनी गैर कायदेशीर नोकर भरती बाबत दि. २५.११.२००५ रोजी जो
कार्यवाहीसाठी आदेश दिला त्या आदेशाची संपूर्ण प्रत.

३) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे कलम ८८ प्रमाणे विभागीय सह निबंधक सहकारी संस्था अमरावती यांनी गैर कायदेशीर नौकर भरती बाबत दि. २५.११.०५ रोजी जो कार्यवाहीसाठी आदेश दिला त्या आदेशाविरुद्ध शासनाकडे बँकेने जे अपील दाखल केले त्या संपूर्ण कागदपत्राच्या प्रती.

४) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे कलम ८८ प्रमाणे विभागीय सह निबंधक सहकारी संस्था अमरावती यांनी गैर कायदेशीर नोकर भरती बाबत दिनांक २५.११.०५ रोजी जो कार्यवाहीसाठी आदेश दिला त्या आदेशाविरुद्ध शासनाकडे बँकेने जे अपील दाखल केले त्या अपीलावर जो शासनाने स्थगनादेश दिला त्या स्थगनादेशाची संपूर्ण प्रत.

५) बँकेने खरेदी केलेल्या संगणक व्यवहारात अनियमिततेबाबत मा. विभागीय सहनिबंधक सहकारी संस्था अमरावती यांनी दि. ४.२.०६ रोजी महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे कलम ८८ अंतर्गत चौकशी आदेश दिला. त्या चौकशी आदेशाची संपूर्ण प्रत."

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक २६.२.२००७ रोजी मागणी केलेली कागदपत्रे ही बँकेच्या दस्तऐवजातील मुळ दस्तऐवजाचा भाग नसल्यामुळे सदर मुद्यांची माहिती बँकेस पुरविता येत नाही. सदर माहिती आपण माननीय विशेष लेखा परिक्षक, महाराष्ट्र शासन व माननीय विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, अमरावती यांचेकडे संपर्क साधून माहिती घ्यावी असे माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना कळविलेले दिसून येते. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.३.१००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले. सदरच्या प्रथम अपीलात कोणत्याही प्रकारचा निर्णय दिलेला नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलाच्या सुनावणीच्या वेळेस शासकिय माहिती अधिकारी यांनी खुलासा दाखल केला आहे. सदरच्या खुलाशामध्ये बँकेचे कायदे तज्ञाकडून दिनांक २२.२.२००७ रोजी लेखी सल्ला प्राप्त झाल्यानंतर उत्तरवादींनी अपीलकर्ता यांना वरीलप्रमाणे कळविले. तसेच युक्तिवाद करताना जन माहिती अधिकारी यांनी मागितलेल्या माहितीच्या प्रत्येक मुद्यांचे संदर्भात स्पष्टीकरण केले व त्या स्पष्टीकरणामध्ये मागितलेली माहिती ही बँकेकडून/शासनाकडून मिळालेली आहे व त्यामुळे ती बँकेची मुळ माहिती नाही, मुळ दस्तऐवजाचा भाग नाही व म्हणून ती देता येणार नाही, असे

सांगितले. त्याप्रमाणे मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता मुद्या क्रमांक १ मधील माहिती ही विशेष लेखा परिक्षक सहकारी संस्था (बँक) यांचेकडील जर असेल तर ती जिल्हा उपनिबंधक किंवा विभागीय उपनिबंधक सहकारी संस्था यांचेकडे तसेच उर्वरित मुद्यांची माहिती ही शासनाने चौकशी सुरु केली असल्यामुळे ती शासनाकडून उपलब्ध करून घेणे संयुक्तिक झाले असते.

प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये जर सुनावणी घेतली असती व निर्णय दिला असता तर अर्थातच अपीलकर्ता यांना ती माहिती उपलब्ध करून देता आली असती. सुनावणीच्या संदर्भामध्ये व निर्णयाच्या संदर्भामध्ये जी कागदपत्रे दाखल केली आहे त्यावरून खरोखर सुनावणी घेतली आहे असे म्हणता येत नाही व अपीलकर्ता यांना सुध्दा दिनांक ३.४.२००७ चा निर्णय मिळाला नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे. व त्यामुळे सदरची माहिती ही अपीलकर्ता यांना उपलब्ध झाली आहे असे दिसून येते.

अपीलकर्ता यांनी सदरची माहिती उपलब्ध करून घेण्याकरीता जिल्हा उपनिबंधक किंवा विभागीय उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांचेकडे अर्ज करावयास पाहिजे होता.परंतु तसे त्यांनी केलेला दिसत नाही. मात्र बँकेकडील ती माहिती नसल्यामुळे विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, अमरावती यांनी अपीलकर्ता यांना सदरची माहिती उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल. मात्र जन माहिती अधिकारी यांचेकडील ही माहिती नसल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १६.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६५०/२००८

१) श्री मनोहर मारुतीराव कुळकर्णी
देवराव बाबा चाळ, रजपूत पूरा, अकोला-४४४००१
ता.जिल्हा अकोला.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक अभियंता व सहसंचालक
महाराष्ट्र अभियांत्रिकी प्रशिक्षण प्रबोधिनी, दिंडोरी मार्ग,
नाशिक -४२२००४.

३) जन माहिती अधिकारी तथा उपसंचालक (प्रशासन)
महाराष्ट्र अभियांत्रिकी प्रशिक्षण प्रबोधिनी, दिंडोरी मार्ग,
नाशिक -४२२००४.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १८.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.१२.२००६ रोजी कनिष्ठ अभियांत्रिकी व्यावसायिक परीक्षा
फेब्रुवारी, २००४ मधील व्यावसायिक परीक्षेचे १) जि. प. अकोला अंतर्गत माहिती- मिस्त्री श्रेणी-
१ यांच्या परीक्षेकरीता भरलेल्या आवेदन पत्राच्या सत्यप्रती. १) श्री वा.बा.राठोड, मिस्त्री श्रेणी-१,
आसन क्रमांक ३०३०६३ २) श्री एम.एस. भोकरे, मिस्त्री श्रेणी-१, आसन क्रमांक ३०३०४१.
मिस्त्री श्रेणी-१ या पदावर कार्यरत कर्मचा-यांनी ज्या आधारे व्यावसायिक परीक्षेकरीता अनुमती
दिली त्या अभिलेख्यांच्या सत्यप्रती. सदरची माहिती नोंदणीकृत टपालाने घेणार असे नमूद केले
आहे.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १६.१.२००७ रोजी उप संचालक (प्रशासन) तथा
शासकिय माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना १) जिल्हा परिषद अकोला अंतर्गत मिस्त्री

श्रेणी यांच्या परीक्षेकरीता पुरविलेले आवेदन पत्राची सत्यप्रतीची मागणी केलेली आहे. तथापि भारताचे राजपत्र अनुभाग मधील अ.क्र.८ (घ) अन्वये आपण मागणी केलेली माहितीच्या कागदपत्राची सत्यप्रत देता येत नाही. २) मिस्त्री श्रेणी-१ या पदावर कार्यरत कर्मचा-यांना ज्याआधारे व्यावसायिक परीक्षेकरीता अनुमती दिली त्याबाबतचे नियम व आदेश महाविद्यालयाना जरी कळविले तरी सन २००४ च्या परिपत्रकाची सत्यप्रत सोबत पाठविण्यात येत आहे असे कळविलेले दिसून येते. सदरची प्रत अपीलकर्ता यांना दिनांक २३.१.२००७ रोजी प्राप्त झाल्याची नोंद दिसून येते. परंतु, सदरच्या उपलब्ध माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक १७.२.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदर प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये पुन्हा उपसंचालक (प्रशासन) यांनीच अपीलकर्ता यांना माहिती मागविण्यासाठी केलेल्या सही करणा-याच्या संबंधाने आपण पाठविलेल्या दिनांक १७.२.२००७ रोजीच्या अर्जाच्या संदर्भात आपल्याला पुरविण्यासाठी वरील माहिती तयार आहे. आपणास ही माहिती पुरविण्यासाठी मागिल माहितीचे धरुन अतिरिक्त शुल्क रुपये ४०+२०=६० (नोंदणीकृत व टपाल शुल्क) जमा आहे. हे शुल्क आपण या कार्यालयाकडे पदान करावे किंवा मनी ऑर्डरद्वारे पाठवावे किंवा शासकिय कोषागारात भरणा करावे व या कार्यालयास चालनची एक प्रत पाठवावी. पत्र प्राप्तीपासून ७ दिवसांचे आंत शुल्क प्रदान करावे, असे दिनांक ३.३.२००७ रोजी कळविलेले दिसून येते. सदरचे पत्र अपीलकर्ता यांना दिनांक १०.३.२००७ रोजी प्राप्त झाल्याची नोंद आहे. त्यावर दिनांक १३.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी मनीऑर्डरने खर्चाचे शुल्क पाठविलेले दिसते. व दिनांक १४.३.२००७ रोजी अधीक्षक अभियंता तथा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अनुभाग एक मधील अ.क्र. ८ (घ) अन्वये नमूद केल्यानुसार आपणास जिल्हा परिषद, अकोला अंतर्गत मिस्त्री ग्रेड-१ याच्या परीक्षेकरीता भरलेल्या आवेदन पत्राची सत्यप्रत देता येणार नाही असे यापूर्वी संदर्भ क्रमांक २ (दिनांक १६.१.२००७ चे) अन्वये कळविण्यात आलेले आहे. सोबत छायांकित प्रत माहितीसाठी पाठविण्यात येत आहे. मिस्त्री श्रेणी-१ या पदावर कार्यरत कर्मचा-यांना ज्या आधारे व्यावसायिक परीक्षेकरीता अनुमती दिली त्यासंबंधात असलेले शासन निर्णय दिनांक ७.१०.१९८६ व

३१.१.१९८९ ची प्रत अनुक्रमांक ८ (घ) परिशिष्ट क्रमांक ९ ची प्रत व महाराष्ट्र जिल्हा परिषद जिल्हा सेवा (सेवा प्रवेश) नियम, १९६७ परिशिष्ट-६ ची प्रत सोबत जोडण्यात येत आहे. सदरच्या पत्राची प्रत अपीलकर्ता यांना दिनांक २५.३.२००७ रोजी प्राप्त झाली अशी नोंद आहे. परंतु सदरच्या निर्णयामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

सदरच्या द्वितीय अपीलाच्या संदर्भामध्ये अपीलकर्ता यांनी लेखी खुलासा दाखल केला आहे. लेखी खुलाशातील परिच्छेद क्रमांक १४ मध्ये गैरअर्जदार क्रमांक २ यांनी अपीलार्थीस माहितीबाबतचा मुद्दा क्रमांक २ बाबत जे दस्तऐवज पाठविले त्यात काही मिस्त्री श्रेणी-१ या परीक्षेकरीता बसू देण्याबाबत उल्लेख नाही. तसेच परीक्षेचे आवेदनपत्र आणि सन २९९४ चे परिपत्रकानुसार स्थापत्य अभियांत्रिकी सहाय्यक पदावरील पाच वर्षे सेवा पूर्ण व तांत्रिक सहाय्यक पदावरील कर्मचा-यांची १० वर्षे सेवा पूर्ण असेल तरच तो कर्मचारी प्रवेश अर्ज सादर करून शकतो. या परिपत्रकात जी प्रमाणपत्रे भरून द्यावयाची आहेत त्यातही मिस्त्री श्रेणी-१ पदाचा कोठेही उल्लेख नाही. तसेच परिच्छेद क्रमांक ११ मध्ये गैरअर्जदार क्रमांक २ यांनी पाठविलेले माहितीनुसार अनुभाग क्रमांक १ मधील अनुक्रमांक ८ (घ) नुसार संबंधितांनी परीक्षेकरीता भरलेले आवेदन पत्राची प्रत देण्यासाठी नकार दिला ही बाब अपीलार्थीस अन्याय व चुकीचा अर्थ लावून हेतूपुरस्पर नाकारणे या सदरात मोडणारी आहे. मुख्य म्हणजे मागितलेली माहिती कलम ८ (घ) शी संबंधित नाही. त्यामुळे माहिती नाकारणे म्हणजे कलम ७(१) चे उल्लंघन ठरत असल्यामुळे माहिती अधिकारी कलम २० (१) प्रमाणे रुपये २५,०००/- शास्ती लादण्यास पात्र ठरतात असे त्यांनी प्रतिपादन केले आहे.

सदरचा खुलासा पाहता अधिनियमाचे कलम ८ (घ) च्या संदर्भामध्ये विश्लेषण करणे आवश्यक ठरते.

" (घ) वाणित्य क्षेत्रातील विश्वासाहर्ता, व्यावसायिक गुपिते किंवा बौद्धिक संपदा यांचा समावेश असलेली जी माहिती प्रकट करणे व्यापक लोकहिताच्या दृष्टीने आवश्यक आहे. अशी सक्षम प्राधिका-याची खात्री पटली असेल त्या माहिती व्यतिरिक्त, जी पकट केल्याने त्रयस्थ पक्षाच्या

स्पर्धात्मक स्थानाला हानी पोहोचेल] अशी माहिती;" प्रकट करण्यास प्रतिवाद करण्यात आलेला आहे. अपीलार्थीने मागितलेली माहिती ही परीक्षार्थीनी भरलेली आवेदन पत्राची आहे. व त्यामुळे परीक्षेची प्रक्रिया, निकाल प्रक्रिया पुर्ण होईपर्यंत सदरच्या आवेदन पत्राची माहिती उपलब्ध करून दिल्यास परीक्षार्थीस त्याबाबतची हानी पोहचू शकते. व त्यावरूनच सदरचे कलम ८(१) (घ) प्रमाणे माहिती उपलब्ध करून देण्यास नकार दिलेला दिसून येतो. परंतु कोणत्याही स्पर्धात्मक अशा प्रकरणांतील निर्णय प्रक्रियेच्या संदर्भामध्ये ती निर्णय प्रक्रिया सुरु असेपर्यंत माहिती उपलब्ध करून देता येणार नाही.परंतु ती निर्णय प्रक्रिया संपल्यानंतर त्या निर्णय प्रक्रियेतील संपूर्ण कागदपत्रासहित माहिती उपलब्ध करून देणे हे आवश्यक असते. निर्णय झाल्यानंतर कोणत्याही प्रकारे त्रयस्थ पक्षाच्या स्पर्धात्मक स्थानाला होनी पोहचण्याची शक्यता नसते. निर्णय जर नियमानुसार झालेला असेल तर त्यात बदल होणे शक्य नसते. परंतु, मुळातच निर्णय प्रक्रियेत जर काही त्रुटी असेल तर अर्थातच तो निर्णय बदलू शकतो व त्याचा फायदा हा अर्थातच त्यांनी जाणूनबुजून निर्णय प्रक्रियेमध्ये त्रुटी ठेवल्यास त्यांना मिळू नये व त्यामुळे त्यांच्या स्पर्धात्मक स्थानाला हानी पोहचेल याबाबत विचार करण्याची आवश्यकता नाही. उलटपक्षी त्यामध्ये पारदर्शकता येईल व जबाबदारपणा अधिक येण्याची आवश्यकता आहे. व त्यामुळे सदरच्या परीक्षेची प्रक्रिया संपूर्ण निकाल झालेला असल्यास अपीलकर्ता यांनी मागितलेली आवेदन पत्राची माहिती ही उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. परंतु अपीलकर्ता यांनी जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेल्या निर्णयाच्या संदर्भामध्ये त्यांनी माहिती मुद्याम नाकारलेली आहे असा जो आरोप केलेला आहे त्यात अर्थातच निर्णय घेताना हा बदललेला निर्णय हा त्यांच्या स्वतःच्या निर्णय क्षमतेप्रमाणे त्यांनी अभिप्राय दिलेला असल्यामुळे ते अभिप्राय सदभावनेने दिलेले असतात असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. कोणत्याही एखाद्या कायद्याच्या तरतूदीचा अन्वयार्थ हा वेगवेगळा लावला जातो व त्यामुळे अर्थातच संबंधीत जन माहिती अधिका-याला दोषी धरणे आवश्यक नाही. परंतु सदरची माहिती ही अपीलकर्ता यांना उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल. परिपत्रके, शासन निर्णय जे अपीलकर्ता यांना उपलब्ध करून दिलेले आहेत व खुलाशा मध्ये वर नमूद केल्याप्रमाणे त्यांनी जे विश्लेषण केलेले आहे ते अर्थातच निर्णय प्रक्रियेतील गुणवत्तेच्या संदर्भात आहे. व निर्णय प्रक्रियेतील कोणत्याही गुणवत्तेच्या

संदर्भात आदेश देणे हे राज्य माहिती आयोगाच्या अधिकार कक्षेत येत नाही. अधिनियमाच्या कलम २ (च) प्रमाणे माहिती या संज्ञेची व्याख्या दिलेली आहे व सदरच्या व्याख्येप्रमाणे सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये ज्या साहित्याच्या स्वरूपात उदा. अभिलेखे, दस्तऐवज, परिपत्रके, शासन निर्णय इ. स्वरूपात माहित उपलब्ध असेल त्याच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करून घेणे असा माहितीचा अधिकार आहे. उपलब्ध माहितीच्या आधारे स्वतंत्रपणे सक्षम अधिका-याकडे तक्रार करून न्याय मिळवून घेणे अशीही संकल्पना आहे व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना जी परिपत्रके, शासन निर्णय उपलब्ध झालेले आहेत त्याचे विश्लेषण करून व आवेदन पत्राच्या संदर्भात त्याचा संबंध जोडून योग्य त्या सक्षम अधिका-याकडे किंवा सक्षम न्यायालयामध्ये तक्रार करून अपीलकर्ता यांना न्याय मिळवून घेता येईल. अपीलकर्ता यांना प्रथम अपीलाच्या सुनावणीतून माहिती करीता शुल्क रुपये ६० कळविण्यात आलेले होते. त्या शुल्काच्या संदर्भामध्ये सदरची माहिती ही ३० दिवसांच्या नंतर उपलब्ध करून देण्यात आलेली असल्यामुळे व पुर्वीची उपलब्ध करून दिलेल्या माहिती बद्दल खर्च मागितलेला नसल्यामुळे सदरचे शुल्क कलम ७(६) प्रमाणे माफ करून परत करण्यात यावे अशी त्यांनी विनंती केली आहे व त्याप्रमाणे त्यांना रुपये ४०/- (पोस्टाचा खर्च वगळून) परत करणे संयुक्तिक राहिल.

मात्र आवेदन पत्राच्या संदर्भात अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून त्यांच्या दिनांक २३.१२.२००६ च्या माहितीच्या अर्जांमधील माहितीचे वर्णन मुद्या क्रमांक १ मधील माहिती त्यांना हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने विनामुल्य उपलब्ध करून देण्यात यावी.
- २) अपीलकर्ता यांना उर्वरित माहिती ही ३० दिवसांच्या नंतर उपलब्ध करून देण्यात आलेली असल्यामुळे माहितीचे शुल्क रुपये ४०/- हे त्यांना परत करण्यात यावे.
- ३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १८.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६५२/२००८

१) श्री संजय विठ्ठलराव जाधव
शदनगर, शिवर, वार्ड क्रं.२, ता.जि.अकोला
अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा गट विकास अधिकारी
पंचायत समिती, अकोला, ता.जि. अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसचिव
ग्राम पंचायत कार्यालय, शिवर, ता.जि. अकोला.
उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १८.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.१०.२००६ रोजी ग्राम पंचायत शिवर वार्ड क्रमांक १ ते ५ ग्राम पंचायत शिवर यांचे हद्दीतील रोड व गटार नाल्या किती त्यामधल्या नाल्या किती पक्क्या बांधल्या रोड किती, डांबरीकरण केलेले व सिमेंट कॅाक्रिट केले त्याबध्दल ग्राम पंचायत घेतलेल्या ठरावाचे कॅापी सन १९८८-८९ ते २००६ पर्यंत संपूर्ण माहिती मिळणेबाबत. सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. सदरची माहिती विहित मुदतीत मिळाली नाही म्हणून दिनांक २.१२.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भात गट विकास अधिकारी वर्ग-१, पंचायत समिती, अकोला यांनी दिनांक ११.१२.२००६ रोजी संबंधितांनी केलेल्या अर्जाप्रमाणे माहिती त्वरीत पुरविण्यात यावी. केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल या कार्यालयात उलट टपाली सादर करावा. झालेल्या विलंबास आपण

स्वतः जबाबदार राहाल, याची नोंद घ्यावी व सदरच्या पत्राची प्रतिलिपी ही अपीलकर्ता यांना पाठविलेली दिसून येते. तरी सुध्दा माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक ९.१०.२००६ च्या अर्जाचे अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, दिनांक १६.१०.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना त्यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये एकुण रुपये १५०/- माहिती शुल्क रक्कम ग्राम पंचायत कार्यालयात आणून रकमेची पावती घेवून माहिती घेवून जावी असे पत्र पाठविलेले दिसून येते. सदरचे पत्र श्री संजय जाधव यांना माहितीच्या अधिकाराबाबत रक्कम भरणा करण्याची नोटीस दिनांक १६.१०.२००६ ला दिली असता नोटीस घेण्यास नकार दिला. त्यामुळे माहिती ग्राम पंचायत लिपिक व गावातील साक्षीदार दोघा समक्ष त्यांच्या घराच्या समोरील दरवाज्याला नोटीस चिकटविली व साक्षीदाराच्या सहया खालीलप्रमाणे घेतल्या व प्रत सचिवाकडे सादर केली.

१) साक्षीदार १) श्री संतोष भा. गावंडे २) श्री सचिन ऊर्फ मनोज देवलाल राऊत तसेच श्री मा.वा. घुगे, ग्राम पंचायत लिपिक, शिवर असे लिपिक यांची सही आहे व श्री राऊत व श्री गावंडे यांच्या पण स्वाक्ष-या आहेत. सदरची नोटीस त्यांनी स्वतः न घेतल्यामुळे दिनांक २०.१०.२००६ रोजी युपीसीने श्री संजय विठठलराव जाधव, मु. शिवर, वार्ड क्रं.२, अकोला या पत्यावर पाठविण्यात आलेले दिसून येते. त्यावर ३ रुपयाचे तिकिट आहे व दिनांक २०.१०.२००६ चा स्टॅम्प आहे. त्यानंतर दिनांक १२.१२.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांनी ग्रामसेवक यांचेकडे एक स्वतंत्र अर्ज करून त्यामध्ये गांवात मुलांच्या खेळण्यासाठी खुले मैदान नसल्याबाबत तक्रार अर्ज दाखल केलेला दिसून येतो. सदरच्या तक्रार अर्जामध्ये माहिती मागितलेल्या माहितीच्या अर्जानुसार मला ग्रामपंचायतने माहिती दिली आहे, असे लेखी देवून, त्यामध्ये मुलांच्या खेळण्यासाठी खुले मैदार नसल्याबाबत तक्रार केलेली दिसून येते. अपीलकर्ता यांनी अर्जात व्यक्तीशः माहिती घेतो असे नमूद केले असेल तर अपीलकर्ता यांना व्यक्तीशः माहिती अधिकारी यांचेकडे ३० दिवसांच्या आंत जावून माहिती उपलब्ध करून घेणे आवश्यक असते. व तसे केल्यास व माहिती उपलब्ध करून न दिल्यास आक्षेप घेणारे पत्र देवून पोच घ्यावयाची असते. याबाबत अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, ते ग्राम पंचायत

// ३ //

कार्यालयामध्ये गेले होते. परंतु, त्याबाबतचा पुरावा नाही. तसेच दोन साक्षीदारांच्या समक्ष त्यांच्या घरावर पत्राची प्रत चिकटविण्यात आलेली दिसून येते. व त्यामुळे त्यांना विहित मुदतीत मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भात शुल्क भरण्याच्या बध्दल कळविण्यात आलेले असल्यामुळे व त्यांनी माहितीचे शुल्क भरलेले नसल्यामुळे दिनांक २०.१०.२००६ रोजी सुध्दा युपीसीने त्यांचेकडे सचिव ग्राम पंचायत, शिवर यांनी पुन्हा पत्र दिलेले दिसते. त्यानंतरही अपीलकर्ता यांनी माहितीचे शुल्क भरलेले नसल्यामुळे त्यांना माहिती उपलब्ध करून दिली नाही असे जन माहिती अधिकारी यांनी सांगितले. व त्यावरून अपीलकर्ता यांच्या अर्जाप्रमाणे विहित मुदतीत त्यांना माहितीचे शुल्क भरण्यास सांगून माहिती उपलब्ध करून देण्यासाठी प्रयत्न केलेले आहे असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता हे जेव्हा माहितीचे शुल्क भरतील तेव्हा त्यांना माहिती उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ९.१०.२००६ च्या अर्जाचे अनुषंगाने त्यांना दिनांक १६.१०.२००६ व दिनांक २०.१०.२००६ रोजी मागितलेल्या माहितीच्या खर्चाचे शुल्क रुपये १५०/- हे भरावयास कळविले असल्यामुळे व त्यांनी सदरचे शुल्क भरलेले नसल्यामुळे सदरचे अपील हे निकाली काढण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १८.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६५३/२००८

१) श्री सोमनाथ शंकरराव आडगांवकर
मु.पो.गाडगेनगर, अकोला, ता.जि.अकोला

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा गट विकास अधिकारी
पंचायत समिती, अकाला, ता.जि. अकोला

३) जन माहिती अधिकारी (शिक्षण विभाग)
पंचायत समिती, कार्यालय, अकोला, ता.जि.अकोला.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १८.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विनाअनुमती गैरहजर आहे. जन माहिती अधिकारी हजर नाही. व प्रथम अपीलीय अधिकारी सुध्दा हजर नाही. त्यांचे प्रतिनिधी म्हणून विस्तार अधिकारी (पंचायत) व विस्तार अधिकारी (शिक्षण) हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३१.९.२००७ रोजी खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणर असे नमूद केले आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल :- "१) पं.स.कार्यालयात कार्यरत शिक्षकांची माहिती कोणत्या अटी नियमानुसार व निकसानुसार नियुक्त्या करण्यात आल्यात्याबाबत संपूर्ण तपशिल द्या व सर्व आदेशाच्या साक्षांकित प्रती द्या. २) समायोजन बदली कोणत्या नियम व अटीनुसार केल्या त्या सर्व आदेशांच्या साक्षांकित प्रती द्या. ३) १.१.०६ ते ३१.९.२००७ पर्यंत केलेल्या सर्व

बदल्यांचे प्रतीनियुक्तीचे आदेशाच्या साक्षांकित प्रती द्या. ४) मुद्या क्रं. १ ते ३ च्या शासन नियम निकस अटी यांच्या साक्षांकित(जीआर) च्या प्रती."

दिनांक २.३.२००७ रोजी गट विकास अधिकारी उच्च श्रेणी यांनी अपीलकर्ता यांना "वरील संदर्भांकित पत्रानुसार मागविण्यात आलेली माहिती तयार करण्यात आली आहे. आपण आवश्यक ती फी टपालाद्वारे भरून कार्यालयातून माहिती घेऊन जावी." अंदाजे रुपये २००/- खर्च असे अपीलकर्ता यांना कळविलेले दिसते. अपीलकर्ता यांनी शाखाधिकारी, अकोला जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक लि. मर्यादित अकोला यांचेकडे रुपये २००/- माहितीचा खर्च म्हणून भरलेला दिसून येतात व दिनांक ६.३.२००७ रोजी सदरची चालन रिसिव्ह अशी सही दिसून येते. परंतु सही ओळखता येत नाही. परंतु, त्यानंतर माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून दिनांक १७.२.२००६ रोजी प्रथम अपील दखल केलेले दिसून येते. व त्यानंतरही माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दिनांक ९.४.२००७ रोजी दाखल केल्याचे दिसून येते.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३१.१.२००७ रोजी जी माहिती मागितली ती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले असल्यामुळे त्यांनी ती माहिती दिनांक २.३.२००७ पर्यंत स्वतः माहिती अधिकारी यांचेकडे जावून माहिती उपलब्ध करून घेणे आवश्यक होते. व ती व्यक्तीशः ३० दिवसात माहिती घेण्यास कळविले नाही म्हणून त्यांना दिनांक २.३.२००७ रोजी माहितीचा खर्च कळविण्यात आलेला दिसून येतो. त्याही पूर्वी दिनांक १५.२.२००७ व दिनांक १.३.२००७ रोजी स्मरणपत्रे दिलेले दिसून येते. परंतु माहिती अधिकारी यांचे असे म्हणणे आहे की, जन माहिती अधिकारी यांना ते भेटत नाही व अर्ज कार्यालयात देवून जातात. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १४.३.२००७ रोजी रुपये २००/- चलनद्वारे भरल्याचे गट विकास अधिकारी यांचे कार्यालयात कळविलेले दिसते. विस्तार अधिकारी यांचे म्हणणे असे आहे की, अपीलकर्ता यांनी आता सुध्दा माहिती घेवून जावी असे कळविलेले होते. ते माहिती घेण्यास येत नाही. गट विकास अधिकारी तथा जन माहिती अधिकारी यांनी असा खुलासा केला आहे की, त्यांनी माहिती व्यक्तीशः

मागितली होती व ते हजर झाले नाही म्हणून दिनांक २.३.२००७ रोजी पत्र पाठविण्यात आले होते. परंतु माहिती घेण्यासाठी आले नाही. त्यामुळे माहिती उपलब्ध करून देता आली नाही.

अपीलकर्ता यांची पत्नी नगरसेविका आहे. अपीलकर्ता व्यक्तीशः माहिती घेणार असे जेव्हा नमूद करतात तेव्हा त्यांनी जन माहिती अधिकारी यांचेकडे व्यक्तीशः जावून माहिती उपलब्ध करून घेणे आवश्यक असते. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी चलनाची पावती जन माहिती अधिकारी यांना प्रत्यक्ष दाखल करून माहिती उपलब्ध करून घेणे संयुक्तिक राहिल. द्वितीय अपीलामध्ये ते माहिती घेण्याकरीता गेले व माहिती दिली नाही पुराव्या सहीत असे नमूद केलेले नाही. अपीलकर्ता यांचे घरी जावून माहिती उपलब्ध करून देणे हे अपेक्षित नाही व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील निकाली काढण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांनी प्रत्यक्ष जन माहिती अधिकारी यांचेकडे व्यक्तीशः जावून माहिती उपलब्ध करून घेतली नाही त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील निकाली काढण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १८.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

(अपील क्रमांक ११२५/२००८)
स्थगनादेश अर्ज क्रं.१०३६/२००८

- १) श्री गोविंद रामानंद समर्थ,
सदगुरु प्रल्हाद महाराज (रामदासी) संस्था,
साखरखेडा, रजि.नं.२८०, ता.सिंदखेडराजा
जिल्हा बुलढाणा.
मार्फत मुख्य विश्वस्त श्री भाष्करराव शंकरराव कुळकर्णी. .. अर्जदार-अपीलकर्ता

वि रु ध्द

- २) प्रवीण अच्युतराव महाजन,
१८१, बाजार रोड, गोकुळपेठ, नागपूर-१०. गैरअर्जदार-उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १९.६.२००८)
अंतरिम निर्णय

अपीलकर्ता अर्जदार यांनी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मा. सहाय्यक धर्मदाय आयुक्त, बुलढाणा यांचे दिनांक २०.५.२००८ चे निर्णया विरुद्ध राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या निर्णयामध्ये गैरअर्जदार-उत्तरवादी यांचे प्रथम अपील मंजूर करण्यात आलेले असून अर्जदार-अपीलकर्ता यांनी खर्चाचा भरणा केल्यावर आवश्यक ती उपलब्ध असलेली माहिती पुरविण्यात यावी, असा निर्णय दिलेला आहे. सदरच्या निर्णयाचे अनुषंगाने अर्जदार-अपीलकर्ता यांचे असे म्हणणे आहे की, गैरअर्जदार-उत्तरवादी हे माहिती उपलब्ध करून देण्यासाठी सारखा आग्रह करित आहे. परंतु सदरचा माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा सदरच्या विश्वस्त संस्थेस लागू नाही. तसेच माहिती उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता नाही व त्यामुळे माहिती उपलब्ध करून दिल्यास संस्थेचे नुकसान होण्याची शक्यता आहे. व त्यामुळे दाखल केलेल्या अपीलाचा निर्णय प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा सहाय्यक धर्मदाय आयुक्त यांच्या निर्णयास स्थगिती द्यावी, असा विनंती अर्ज दाखल केला आहे.

// २ //

अपीलकर्ता यांच्या संपुर्ण अर्जाचे अवलोकन केल्यावर प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा सहाय्यक धर्मदाय आयुक्त यांच्या दिनांक २०.५.२००८ रोजीच्या निर्णयास सदरच्या आयोगाकडील अपीलाची सुनावणी होऊन निर्णया पर्यंत स्थगिती देण्यात येत आहे.

सदरचा निर्णय गैरअर्जदार व उत्तरवादी तसेच सहाय्यक धर्मदाय आयुक्त, बुलढाणा यांना कळविण्यात यावा.

दिनांक १९.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १४९९/२००८

१) श्री पुंडलीक वागजी शेळके (उ.श्रे. मुख्याध्यापक) अपीलकर्ता
जि.प.प्राथमिक मराठी शाळा, आसेगांव
ता. मंगरुळपीर, जिल्हा वाशिम.

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य कार्यपालन अधिकारी
जिल्हा परिषद, वाशिम.

३) जन माहिती अधिकारी तथा गट शिक्षणाधिकारी
पंचायत समिती, मंगरुळपीर, ता. मंगरुळपीर, जि.अकोला. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १९.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.६.२००६ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.११.२००५ रोजी " शैक्षणिक काम असमाधानकारक,
अनियमितता याबाबत पं.स.स्तरावर लेखी तक्रारी प्राप्त झाल्या त्याची नक्कल प्रती सर्टिफाईड
मिळणे बाबत." माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे.

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक २.१२.२००५ रोजी माहितीच्या अधिकाराबाबतची मागणी
केलेली माहिती श्री अ.मु.चव्हाण, प्रभारी गट शिक्षणाधिकारी यांना मागणी केली असता त्यांनी
खाली संदर्भाचे पत्र आहे.

श्री अ.मु.चव्हाण, प्रभारी गट शिक्षणाधिकारी ; यांचे वक्तव्यानुसार माझ्याकडे संदर्भात
कोणतीच कागदपत्रे लेखी स्वरूपात नाही अशा प्रकारचे उत्तर अपीलकर्ता यांना त्यांनी दिलेले
दिसून येते. अपीलकर्ता यांनी जिल्हा परिषद संदर्भाने माहितीच्या अधिकारामध्ये जी माहिती

मागितलेली होती ती दिनांक १३.७.२००५ रोजीचे गट शिक्षणाधिकारी, पंचायत समिती, मंगरुळपीर यांचेकडी श्री पू.वा.शेळके, उच्च श्रेणी मुख्याध्यापक, जिल्हा परिषद, शाळा आसेगांव, सदर शिक्षकाचे शैक्षणिक काम असमाधानकारक असून शाळेत अनियमित असतात. तसेच आपल्या पंचायत समिती स्तरावर लेखी व तोंडी तक्रारी प्राप्त झालेल्या आहेत. सदर शिक्षक राजकारणात अप्रत्यक्षरित्या सहभागी असतात. सदर शिक्षक निलंबित झाले होते. त्याआधारावर ते वरिष्ठांच्या आदेशांचे अवमान करणे, अधिका-यांच्या खोट्या तक्रारी करून वरिष्ठांना बदनाम करतात. त्यामुळे त्यांची बदली अति महत्वाची वाटते. यावरून अपीलकर्ता यांनी माहिती मागितली होती असे त्यांचे म्हणणे आहे. सदरच्या उत्तराने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.१.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये दिनांक २५.१.२००६ रोजी जावक क्रमांक २७८/०६ प्रमाणे अपीलकर्ता यांना शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद यांनी " आपणास कळविण्यात येते की, श्री अ.मु. चव्हाण, यांनी मा. शिक्षणाधिकारी पदावर प्रभारी असताना काय चुकीची माहिती दिली याबाबत आपण अर्जासोबत माहिती दिली नाही. त्यामुळे त्यांना कोणत्या कारणास्तव निलंबित केले हे या कार्यालयास अवगत नाही" असे कळविलेले दिसून येते. परंतु अपीलकर्ता यांचे असे म्हणणे आहे की, त्यांना कोणत्याही प्रकारचे तसे पत्र मिळालेले नाही. व त्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २३.११.२००५ च्या अर्जाप्रमाणे दिनांक २.१२.२००५ रोजी म्हणजे विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे. परंतु, अपीलकर्ता यांच्या म्हणण्याप्रमाणे जो तक्रार अर्ज दाखल झालेला होता तो तक्रार अर्ज हा जिल्हा परिषदेकडून त्यांनी दिनांक १३.७.२००५ रोजी जी माहिती उपलब्ध झाली आहे त्यावरून असे दिसून येते की, त्यांच्या विरुद्ध तक्रारी आलेल्या होत्या व त्याबद्दलची त्यांनी छायांकित प्रत मागितली हाती. परंतु तेही नाकारलेले असल्यामुळे प्रथम अपील दाखल केले होते. परंतु प्रथम अपीलाची सुध्दा सुनावणी घेण्यात आली नाही व त्यामुळे संबंधीत जन माहिती अधिकारी हे माहिती खोटी उपलब्ध करून दिल्याबद्दल दोषी आढळून येतात. तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा प्रथम अपीलाची

सुनावणी न घेता शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांना अपीलाचे उत्तर देण्यास सांगितले त्यावरून प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा अधिनियमाच्या तरतूदींचे उल्लंघन केलेले आहे व त्यामुळे अपीलकर्त्यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

२. अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना गट विकास अधिकारी पंचायत समिती कार्यालय यांचेकडे त्यांच्याविषयी दिनांक २३.११.२००५ पर्यंत जे तक्रार अर्ज प्राप्त झालेले असतील त्या तक्रार अर्जांची छायांकित प्रत हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत विनामुल्य रजिस्टर पोस्टाने उपलब्ध करून देण्यात यावी.
३. संबंधीत तत्कालीन माहिती अधिकारी यांनी योग्य ती माहिती उपलब्ध करून दिली नसल्यामुळे ते दोषी आढळून येतात व त्यामुळे मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद यांनी त्यांची विभागीय चौकशी करण्याची अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे शिफारस करण्यात येत आहे. चौकशी करून व जबाबदारी निश्चित करावी.
४. निर्णयाची एक प्रत मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद वाशिम यांना पुढील आवश्यक कार्यवाहीसाठी पोस्टाने स्वतंत्रपणे पाठविण्यात यावी.
५. सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १९.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक ७८०/२००८

१) अध्यक्ष, सिटीझन्स फोरम, महाराष्ट्र नागपूर
एम-५, प्रिमियम प्लाझा, २४२ खरे टाऊन धरमपेट,
नागपूर-४४००१०.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक,
भूमि अभिलेख, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा नगर भूमापन अधिकारी,
क्रमांक ३, नागपूर (प्रशासकिय इमारत),
सिन्हील लाईन, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १९.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता श्री प्र.मा.पांडे, अध्यक्ष सिटीझन्स फोरम, महाराष्ट्र राज्य यांनी दिनांक ८.१२.२००६ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.२.२००६ रोजी माहिती अधिकारी, भूमि अधिकारी क्रं.३ यांचेकडे " आपल्या कार्यालयातील कार्य पध्दतीबाबत मागील दोन वर्षांच्या कालखंडातील परिशिष्ट-१ सोबत जोडल्याप्रमाणे " माहिती मागितलेली दिसून येते.

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक २८.२.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना भूमापन अधिकारी क्रमांक ३, नागपूर यांनी एकुण ८ मुद्यांवर माहिती उपलब्ध करून दिलेली दिसते. परंतु अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक १९.४.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे.

सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भात दिनांक १६.९.२००६ रोजी अधीक्षक भूमि अभिलेख

नागपूर यांनी पुन्हा त्यांना सविस्तर अशी कार्यालयीन कार्यपध्दतीची माहिती उपलब्ध करून दिलेली दिसते. परंतु, अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीसाठी उत्तरवादी यांनी खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे. व सोबत महाराष्ट्र लॅन्ड रेव्हन्यू मॅन्युअल व्हाल्यूम-१, पृष्ठ २०१ ते २११ चे छायांकित प्रती दाखल केलेल्या दिसून येते. तसेच महाराष्ट्र शासनाचे राजपत्र असाधारण मंगळवार, २५ सप्टेंबर, २००१ भाग-४ ब मधील महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमान्वये तयार केलेली (भाग-१ अ व १ ल यामध्ये प्रसिध्द केलेले अधिनियम व आदेश) महसुल व वन विभागाची अधिसूचना महाराष्ट्र जमीन महसुल अधिनियम, १९६६ अन्वये ची मराठी प्रत दाखल केलेली दिसून येते.

" महाराष्ट्र शासन राजपत्र दि. २५ सप्टेंबर २००१ अन्वये आखिव पत्रिका मागणी अर्जासोबत १५ रुपये भरण्यासाठी कोठेही तरतूद नाही. संबंधित राजपत्रात प्रमाणित प्रतीसाठी १५ रुपये भरणा करण्याची तरतूद आहे. असे असतांना आपण पत्र क्रं.२६/अंबाझरी/माहितीचा अधिकार/२००५ दि. १६.१२.२००५ अन्वये संघटनेस दिशाभूल करणारी माहिती दिलेली आहे. याबाबत माहिती पाठविण्यात यावी.

२) मी दिनांक १६.८.२००५ ला म्युटेशनसाठी अर्ज केलेला होता. परंतु माझा अर्ज १५.१२.२००५ ला निकाली काढून फेर फार नोंद घेण्यात आली. यामुळे महाराष्ट्र शासन परिपत्रक क्रमांक १००५/३४/प्र.क्र.८/२००५/१८ दि. ०७.०४.२००५ च्या परिपत्रकाचे उल्लंघन झालेले असताना आपण १६.१२.२००५ च्या पत्राप्रमाणे अर्जावर विहित मुदतीत कार्यवाही करण्यात येते असे कळविलेले आहे. ४ महिन्यांनंतर अर्जावर विचार करून प्रकरण निकाली काढणे म्हणजे परिपत्रकाप्रमाणे विहित मुदतीत कार्यवाही करणे आहे काय. याबाबत माहिती पाठविण्यात यावी.

३) श्रीमती रुपाताई रणजीत देशमुख यांचे नामांतरण फेर फार क्रं३७८/२००० दिनांक ११.९.२००१ नुसार नामांतरण केलेले असल्यास आपल्या कार्यालयाने दि. २८.११.२००५ ला निर्गमित केलेल्या १६८/१७३ च्या आखिव पत्रिकेत श्रीमती रुपाताई देशमुख यांचे नाव समाविष्ट

कां करण्यात आलेले नाही. तसेच पावती क्रं.७४८१७६७ दि. १.८.२००५ प्रमाणे श्रीमती रुपाताई देशमुख यांच्या नावाने आखिव पत्रिकेची मागणी केलेली असतांन आखिव पत्रिका कां निर्गमित करण्यात आली नाही. आपण दि. १६.१२.२००५ प्रमाणे पाठविलेली माहिती दिशाभूल करणारी आहे काय. याबाबत माहिती पाठविण्यात यावी.

४) तात्काळ मोजणीसाठी चालू आर्थिक वर्षात आपल्या कार्यालयात किती अर्ज प्राप्त झालेले आहेत. तसेच तात्काळ मोजणीसाठी प्राप्त झालेल्या किती अर्जदारांच्या प्रकरणांची तात्काळ मोजणीची कार्यवाही केलेली आहे याबाबत माहिती देण्यात यावी.

५) केंद्र शासनाचा माहितीचा कायदा २००५ मध्ये दिलेल्या तरतूदी आपल्या कार्यालयास लागू आहे काय. तरतूदी लागू असल्यास माहितीच्या कायद्यांतर्गत प्राप्त होणा-या अर्जाप्रमाणे माहितीसाठी वेगवेगळी फी भरण्यासाठी कळविणे योग्य आहे काय. आपण दि. १६.१२.२००५ च्या पत्राप्रमाणे वेगवेगळी फी भरण्यासाठी कळविलेले आहे. असे कळविले म्हणजे माहितीच्या अधिकाराचे उल्लंघन आहे काय. आपल्या कार्यालयात शासन परिपत्रक क्रं.ममाअ/२००४/प्र.क्र.-१३५/०४/०५ दि.१६.१०.०४ प्रमाणे माहिती देण्यासाठी कार्यवाही करण्यात येते काय. येत असल्यास महाराष्ट्र शासन राजपत्र दि. २५ सप्टेंबर २००९ हे २५/- रुपये प्रती पृष्ठ विकण्याचे अधिकार आपणास कोणत्या शासन निर्णयाप्रमाणे प्राप्त झालेले आहेत. तसेच शासनाच्या राजपत्राची आणि परिपत्रकाच्या सत्य प्रतिलिपी करण्यासाठी कोणत्या शासन निर्णयाप्रमाणे आपण सक्षम आहात. तसेच शासन निर्णयाच्या आणि परिपत्रकाच्या प्रती मुल्य घवून विकणे याबाबत शासन तरतूद कळविण्यात यावी. वरील प्रमाणे माहिती पाठविण्यात यावी.

६) मा.जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमी अभिलेख (म.राद्य) पुणे यांच्या दि. २३ नोव्हेंबर, २००९ च्या परिपत्रकाप्रमाणे फक्त अर्जदाराने प्रथम अर्ज करण्यासाठी ५/- रुपयाचा कोर्ट फी स्टॅम्प लावणे अपेक्षित आहे. हे शुल्क नकलेसाठीच्या शोध घेण्यासाठीच्या आणि मोजणी तक्रार/फेर फार नोंदीसाठीच्या करण्यात येणा-या अर्जावर लावणे आवश्यक आहे. इतर साध्या

अर्जावर लावण्याची कोठेही शासनाची तरतूद नाही. परंतु आपल्या कार्यालयात प्रत्येक अर्जावर ५/- रुपयाचे तिकिट लावल्याशिवाय अर्ज स्विकारण्यात येत नाही. याबाबत माहिती पाठविण्यात यावी.

७) मा.जमाबंदी आयुक्त यांचे परिपत्रक क्रं.एस.व्ही.सी.आर.१०८२/ना.भू.२/९१ दि.१७.६.१९९९ प्रमाणे मृत इसमाचे मृत्यू प्रमाणपत्र लावण्याचे नमूद करण्यात आलेले आहे. मूळ प्रतिज्ञापत्राची प्रत लावण्याबाबत कोणत्याही शासन परिपत्रकात उल्लेख नाही. तरी मुळ प्रतिज्ञापत्र लावण्यात येण्याचा आग्रह का. याबाबत माहिती पाठविण्यात यावी.

८) नमूना १२ नियम १७(१) च्या नोटीसच्या नमून्यात कोणताही बदल करण्यात आलेला नाही असे कळविलेले आहे. परंतु पूर्वीच्या नमून्यात अर्जदार गैरहजर राहिल्यास नोंद प्रमाणित करण्यात येईल असा उल्लेख करण्यात आलेला आहे. तर ३०.११.२००५ ला देण्यात आलेल्या नमूना १२ नियम १७(१) प्रमाणे अर्जदार गैरहजर राहिल्यास अर्ज निकाली काढण्यात येईल असा उल्लेख करण्यात आलेला आहे. यामुळे नमूना १२ नियम १७(१) च्या नोटीसमध्ये बदल करण्यात आल्याचे स्पष्टपणे दिसत आहे. परंतु आपण १६.१२.२००५ च्या पत्राने बदल केला नसल्याचे कळविलेले आहे. याबाबत माहिती पाठविण्यात यावी. "

अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, आखिव पत्रिका मागण्याच्या अर्जासोबत प्रथम १५/- रुपये भरण्यासाठी राजपत्रात काही तरतूदी दर्शविण्यात आलेल्या नाही. व तरतूदीशिवाय प्रथम १५ रुपये भरणा केल्याशिवाय अर्ज स्विकारता येत नाही. याबाबत कार्यालय क्रमांक ३ ने योग्य माहिती पाठविली नसून कार्यालयाद्वारे करण्यात येणा-या कृतीचे भूमापन अधिकारी क्रमांक ३ यांनी त्यांचे पत्र क्रमांक २६, दिनांक २८.२.२००६ प्रमाणे समर्थन केल्याचे दिसून येते. आखिव पत्रिकेसाठी १५ रुपये घ्यावे असे परिपत्रकात नमूद असताना भूमापन कार्यवाही करणारे प्रती एन्ट्री १५ रुपये कां घेतात असा प्रश्न उपस्थित केला होता. त्यावर उपलब्ध असलेल्या मराठी प्रतीमध्ये " कलम १२८ अन्वये भूमापन अधिका-याने दाखविलेल्या मालमत्ता नोंदवहीतील नोंदीची प्रत्येक प्रमाणित प्रतीस " असा सेवेचा प्रकार दिलेला आहे. व त्याच संदर्भामध्ये संदिग्धता दिसून येत असल्यामुळे सदरचे महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण सप्टेंबर २५, २००१ ची इंग्रजी

// ५ //

भाषेतील प्रत ही उपलब्ध करून द्यावी म्हणून जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना आदेश देण्यात आले होते. परंतु त्याप्रमाणे त्यांनी इंग्रजी भाषेतील प्रत उपलब्ध करून दिली असून त्यामध्ये Every Certified copy of the entry in the register of property maintain by a survey officer under section १२८ असे दिलेले आहे. व त्यामुळे An entry हा शब्द असल्यामुळे प्रत्येक नोंदीकरीता रुपये १५ आकारले जातात असे अधीक्षक भूमी अभिलेख यांनी निदर्शनास आणले. अर्थातच अपीलकर्ता यांना जर बाब मान्य नसल्यास त्यांनी शासनाकडे स्पष्टीकरण किंवा सुधारणा करण्याकरीता निवेदन देणे क्रमप्राप्त ठरेल. परंतु, उत्तरवादी यांनी जी कार्यपध्दती अपीलकर्ता यांना कळविलेली आहे ती योग्य असल्यामुळे सदरचे अपील हे निकाली काढण्यात येत आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ७.२.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे तसेच दिनांक १४.४.२००६ च्या प्रथम अपीलाचे प्रमाणे जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय योग्य असल्यामुळे सदरचे अपील निकाली काढण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १८.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६५६/२००८

१) श्री प्रभाकर बलराम जाधव
प्लॉट नं.५, दत्त कॅलनी, गोरक्षण रोड
पो.गाधीनगर, अकोला-४४४००४.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक
भूमी अभिलेख, नागपूर

३) जन माहिती अधिकारी तथा भूमापन अधिकारी क्रं.३,
नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २०.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.१.२००७ रोजी खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे. तसेच रुपये २५/- चा चेक सुध्दा अर्जासोबत जोडलेला दिसून येतो.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : आमचे दि. १२.२.९८ चे अर्जानुसार आपले कडून १८.२.९८ रोजी देण्यात आलेले भूमापन क्रं.५० व ५१ (शिट नं.१९२ व १९३) मौ.हजारी पहाड येथील भूखंडाचे मालकी विषयी माहिती पाहिजे. आखीव पत्रिकेत भूमिधाधिकार, धारक, सन हक्काचे मुळ, पटटेदार, इतर भार इ. देण्यात आले नाही. ते कृपया देण्यात यावे, ही नम्र विनंती. नोट शुल्कापोटी २५ रु.चा क्रास चेक क्रं. ७९८-१५२/५.१.०७ SBI Br.Ako चा सोबत पाठवित आहे."

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १५.१.२००७ रोजी नगर भूमापन अधिकारी क्र.३ यांनी मौजा हजारी पहाड येथील नगर भूमापन क्रमांक ५० व ५१ चे आखिव पत्रिका नकाशा मागणी केली आहे. याद्वारे आपणास पाठविण्यात येत आहे. या कार्यालयात उपलब्ध आहे त्या स्थितीमध्ये आपणास अभिलेख पुरविण्यात येत असल्याने आपल्या मागणीप्रमाणे आखिव पत्रिकेतील इतर रकान्यांची माहिती देता येत नाही असे कळविलेले दिसून येते. त्यावर दिनांक २०.१.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी आक्षेप घेणारे पत्र भूमापन अधिकारी क्रमांक ३, नागपूर यांचेकडे देण्यात आलेले दिसते. त्यानंतर अपीलकर्ता यांचे उपलब्ध झालेल्या माहितीमुळे समाधान न झाल्यामुळे दिनांक २०.२.२००७ रोजी उपजिल्हाधिकारी, नागपूर यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले आहे. उपजिल्हाधिकारी, नागपूर हे प्रथम अपीलीय अधिकारी नसल्यामुळे अतिरिक्त जिल्हाधिकारी, नागपूर यांनी दिनांक २२.२.२००७ रोजी अधीक्षक, भूमि अभिलेख, नागपूर यांचेकडे अपीलकर्ता यांचे अपील हे हस्तांतर केलेले दिसून येते. त्यावर दिनांक ८.२.२००७ रोजी मौजा हजारी पहाड येथील नगर भूमापन क्रमांक ५० व ५१ चा नकाशाची प्रत पाहिजे आहे त्याकरीता आपणास स्वतंत्र अर्ज करून त्याची नक्कल फी रुपये प्रत्येकी २५/- प्रमाणे २ नकाशाची फी एकूण रक्कम रुपये ५०/- चा भरणा करावयाचा आहे त्यानंतरच आपणास या कार्यालयाकडून नकाशा पुरविण्यात येईल, असे कळविलेले दिसून येते. सदरचे पत्र दिनांक २२.२.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना मिळालेले दिसून येते. दिनांक २.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी रुपये ५०/- चा भरणा केलेला दिसून येतो. दिनांक २०.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी स्मरणपत्र दिले. प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये अधीक्षक, भूमि अभिलेख, नागपूर यांनी दिनांक २.३.२००७ रोजी दिनांक ९.३.२००७ रोजी अपीलाच्या सुनावणीची तारीख निश्चित केलेली आहे, असे अपीलकर्ता यांना कळविलेले दिसते. परंतु, अपीलकर्ता यांना सदरची प्रत दिनांक १७.३.२००७ रोजी मिळाली असे त्यांनी नमूद केलेले दिसून येते. दिनांक १९.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.३.२००३ च्या सुनावणीसाठी हजर राहू शकलो नाही म्हणून प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना कळविलेले दिसून येते. परंतु प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक, भूमि अभिलेख यांनी दिनांक १२.३.२००७ रोजी प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला आहे. व सदरच्या प्रथम अपीलाच्या

निर्णयामध्ये मौजा हजारी पहाड येथील भूमापन क्रमांक ५० व ५१ या मिळकतीच्या बाबतची माहिती देण्यास नगर भूमापन अधिकारी क्रमांक ३ तयार आहे तेव्हा अपीलार्थी यांनी त्यांचेकडे विहित फी भरणा करुन नक्कल प्राप्त करुन घ्यावी, असा निर्णय दिलेला असून अपील निकाली काढण्यात आले. दिनांक २०.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना नकाशाची प्रमाणित प्रत उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. असे असले तरी अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

द्वितीय अपीलामध्ये अपूरी माहिती, पहिले अपील संयुक्त कारणाशिवाय निकाली काढल्याने, आखिव पत्रिका व नकाशा करीता ७५/- रुपये अवाजवी फी आकारणे तसेच दिलेल्या आखिव पत्रिकेत संपुर्ण कॅलमप्रमाणे माहिती पाहिजे व सोबत इंग्रजी निवेदन दिलेले आहे. अपीलकर्ता यांच्या अपूरी माहितीच्या संदर्भामध्ये त्यांनी असे सांगितले की, आखिव पत्रिकेत जे इतर कॅलम आहे त्यात कोणत्या माहिती धारकाच्या संदर्भात सुध्दा नमूद केलेले नाही. त्यावर जन माहिती अधिकारी यांनी आयोगाच्या निदर्शनास आणले की जोपर्यंत शेत जमीन आहे तोपर्यंत त्या शेत जमीनीची माहिती ही ७/१२ वर उपलब्ध असते. आखिव पत्रिका ही शहर भूमापन कार्यालयाकडे असते व जोपर्यंत शेत जमीन अकृषक होत नाही तोपर्यंत आखिव पत्रिकेवर धारकाची त्याबध्दलची नोंद होत नाही व त्यामुळे आखिव पत्रिकेवरील इतर रकाने जे आहे त्यात कोणत्याही नोंदी नाही. त्यामुळे ज्या स्वरूपात माहिती उपलब्ध आहे त्या स्वरूपात त्यांनी माहिती उपलब्ध करुन दिली आहे. पहिले अपील संयुक्त कारणाशिवाय निकाली काढल्याने याबध्दल अर्थातच अपीलकर्ता हे दिनांक ९.३.२००७ रोजी सुनावणीस उपस्थित न राहिल्यामुळे निकाली जर काढले असेल तर भूमापन क्रमांक ५० व ५१ या संदर्भामध्ये नगर भूमापन अधिकारी हे माहिती उपलब्ध करुन देण्यास तयार आहे व त्याकरीता फी भरुन माहिती उपलब्ध करुन घ्यावी असा निर्णय दिला आहे. कार्यालयाकडून ज्यावेळेस अर्जदारास किंवा अपीलकर्त्यास नोटीस निर्गमित करण्यात येते तर ती नोटीस अपीलकर्ता किंवा अर्जदारास मिळाली किंवा नाही याबध्दलची निश्चित माहिती जर मिळालेली नसेल तर अर्थातच अपील हे एकतर्फी निकाली काढता येते. तसे ते जर एकतर्फी निकाली काढले असेल तर त्यात वर नमूद केल्याप्रमाणे निर्णय दिलेला आहे. व त्यामुळे

// ४ //

अपीलकर्ता यांचे संयुक्त कारणाशिवाय निकाली काढले हे म्हणणे बरोबर आहे असे दिसून येत नाही. आखिव पत्रिका व नकाशाकरीता ७५/- रुपये अवाजवी फी आकारली याबद्दल अधीक्षक,भूमी अभिलेख यांनी महसुल व वन विभागाचे दिनांक २५.९.२००९ च्या शासन अधिसूचना महाराष्ट्र लँड रेव्हन्यू (इन्पेक्शन, सर्च व सप्लाय ऑफ कापीज ऑफ लँड रेकार्ड) रुल, १९७० यास सुधारणा केल्याप्रमाणे फी आकारलेली आहे व त्यामुळे ती अवाजवी आहे असे म्हणता येत नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे. सदरच्या निर्णयाची प्रत ही उपलब्ध आहे व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे बरोबर नाही, असे दिसून येते. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे निकाली काढण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना सदरची माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक २०.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६५७/२००८

१) श्री वसंतराव पुंडलीकराव देशमुख
वार्ड .नं.११, माळीखेल, जळगांव (जा.)
ता. जळगांव जामोद, जि. बुलढाणा.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अति.मुख्य कार्यकारी अधिकारी
जिल्हा परिषद, बुलढाणा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी,
जिल्हा परिषद, बुलढाणा.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २०.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विना अनुमती गैरहजर
आहे. व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २.११.२००६ रोजी सचिव, जिल्हा निवड समिती तथा जिल्हा
पशुसंवर्धन अधिकारी यांचेकडे जिल्हा निवड समितीद्वारे पशुधन पर्यवेक्षक निवडीबाबत
खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती सर्वसाधारण टपालाने घेणार
असे नमूद केले आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : " नोकरीसंबंधी.

२. २४ जून, २००६ चे जाहिरातीनुसार पशुधन पर्यवेक्षकांची लेखी परीक्षा ९ जुलै, २००६
रोजी झाली त्याप्रकरणी खालील माहिती देण्यात यावी.

३. संबंधीत जागेसाठी किती उमेदवाराची गरज होती त्यातील खुल्या वर्गासाठी किती जागा
उपलब्ध होत्या.

४. संबंधीत जागेसाठी किती उमेदवारांची निवड जिल्हयातून करण्यात आली. प्रथम क्रमांकाच्या उमेदवाराचे लेखी व तोंडी परीक्षेचे गुण किती. व शेवटच्या उमेदवाराचे लेखी व तोंडी परीक्षेचे गुण किती. संबंधीतांच्या जन्मतारखा व वय किती.
 ५. निवड झालेल्या उमेदवारांची नावे देण्यात यावी व लेखी व तोंडी गुण देण्यात यावेत.
 ६. प्रतिका यादीवर किती उमेदवार आहेत. त्यांची नावे लेखी तोंडी परीक्षेचे गुणासह माहिती द्यावी.
 ७. प्रतिका यादीची कालमर्यादा कोठपर्यंत आहे.
 ८. पदोन्नती किंवा सेवानिवृत्त झालेल्या व्यक्तीने जागेवर प्रतिका यादीतील उमेदवारांची निवड केली जाते काय. दिनांक ९ जुलै २००६ पासून जिल्हयातील किती लोक पदोन्नत किंवा निवृत्त झाले त्यांची एकुण संख्या.
 ९. प्रतिका कालावधीत उपलब्ध जागेवर प्रतिका यादीतील उमेदवारांची निवड केली जाईल काय."
३. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.१२.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. प्रथम अपीलाचा निर्णय सुध्दा विहित मुदतीत दिलेला नसून दिनांक १२.१.२००७ रोजी पैसे भरून माहिती घेवून जाण्यासाठी सूचित केले होते. दिनांक १५.१.२००७ रोजी माहिती देण्यात आली. मात्र पैसे कळविले असले तरी घेतलेले नाहीत. माहिती दिल्यामुळे व त्यांचे समाधान झाल्यामुळे प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला नव्हता असे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सांगितले. परंतु, अपीलकर्ता यांनी त्यांचे समाधान झालेले नसल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले आहे.

सदरच्या द्वितीय अपील मध्ये माहिती विलंबाने उपलब्ध करून दिली, तसेच निवड झालेल्या उमेदवारांचे लेखी गुण दिले होते, तोंडी गुण व त्यांची जन्म तारीख दिलेली नाही. दिनांक १२.१.२००७ रोजी म्हणजे मुदतीच्या नंतर रुपये २५ शुल्क भरण्याचे आदेश दिले. दोन पेजेस साठी २५/- रुपये हे अवाजवी आहे. तसेच प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक १५.१.२००७ रोजी आपणास दिनांक २५.१.२००७ प्रमाणे द्यावयास पाहिजे तो दिला नाही.

प्रथम अपीलकाच्या सुनावणीस अपीलकर्ता यांना उपस्थित राहाण्याकरीता बोलाविण्याची तरतूद नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांना मानसिक त्रास व खर्च झालेला आहे असे कारण दिलेले आहे व त्यामुळे अधिनियमाचे कलम २० प्रमाणे कार्यवाही करावी, अशी विनंती केली आहे.

४. माहिती अधिकारी यांनी खुलासा करताना असे सांगितले की, अपीलकर्ता यांचा अर्ज सहाय्यक माहिती अधिकारी तांत्रिक शाखा-२ कडे दिनांक ६.११.२००६ ला माहिती उपलब्ध करून देण्याच्या कार्यवाहीसाठी देण्यात आला. तत्कालीन माहिती अधिकारी यांचेकडे या नियुक्ती संदर्भातील सर्व रेकार्ड हा मा. जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष निवड समिती यांचे समोर सिल केलेला असल्याने व सिल केलेल्या रेकार्डवर एकूण ५ अधिका-यांच्या सहया असल्याने सदर अधिका-यांकडे संपर्क साधून त्यांच्याकडून सहया प्राप्त करून रेकार्ड काढण्यात आला. त्यामुळे त्यांना वेळेत माहिती देता आली नाही. रेकार्डला लावण्यात आलेले सिल काढताच अर्जदाराला माहिती उपलब्ध करून देण्यात आली. यामध्ये टाळाटाळ करण्यात आली नाही. प्रथम अपीलकाच्या संदर्भामध्ये माहिती उपलब्ध करून दिलेली असल्यामुळे अंतिम निर्णय दिलेला नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे.

५. अपीलकर्ता यांच्या अर्जाचे अनुषंगाने माहिती अधिकारी यांनी जो खुलासा दाखल केला आहे तो जर खरा असेल तर तसे अपीलकर्ता यांना ३० दिवसांचे आंत कळवावयास पाहिजे होते. तसे ते केलेले दिसून येत नाही. तसेच माहिती अपूर्ण आहे व त्यामुळे तत्कालीन माहिती अधिकारी हे दोषी आढळून येतात. तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा विहित मुदतीत सुनावणी घेतलेली नसल्यामुळे व निर्णय दिलेला नसल्यामुळे त्यांनी अधिनियमाच्या तरतूदींचे उल्लंघन केलेले आहे असा निष्कर्ष काढावा लागतो. अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या प्रथम अपील मेमोमध्ये विलंबाने माहिती दिली त्याबद्दल रुपये १७,०००/- शास्ती करावी अशी विनंती केलेली आहे. परंतु, तत्कालीन माहिती अधिकारी हे आता माहिती अधिकारी नसून अमरावती येथे त्यांची बदली झालेली आहे. अधिनियमाचे कलम २० (१) प्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांचेवर शास्ती लादावयाची असल्यास त्यांचे म्हणणे ऐकून घेणे आवश्यक आहे. परंतु वर नमूद केल्याप्रमाणे तत्कालीन माहिती अधिकारी हे हजर नसल्यामुळे व त्यांची बदली झाली असल्यामुळे त्यांचे म्हणणे ऐकून घेता येत नाही. व त्यामुळे त्यांचेवर अधिनियमाचे कलम २०(१)

प्रमाणे शास्ती लादणे योग्य नाही. माहिती अपूर्ण दिली आहे त्याबद्दल सुध्दा तत्कालीन माहिती अधिकारी हे दोषी आढळून येतात. अवाजवी फी आकारणी केली त्याबद्दल सुध्दा माहिती अधिकारी दोषी आढळून येतात. त्यामुळे तत्कालीन जन माहिती अधिकारी यांचे विरुद्ध अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे विभागीय चौकशीची शिफारस करणे आवश्यक ठरते. तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी प्रथम अपीलाचा निर्णय विहित मुदतीत दिला नसल्यामुळे त्यांना सुध्दा ताकिद देणे आवश्यक ठरते व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- (१) अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यात येत असून तत्कालीन माहिती अधिकारी यांचे विरुद्ध माहिती विलंबाने दिली, अपूरी दिली व अवाजवी फी आकारली त्या कारणास्तव विभागीय चौकशीची शिस्तभंगाची कारवाईची शिफारस करण्यात येत आहे. सदरची विभागीय चौकशीची कार्यवाही ही त्यांचे वरिष्ठ अधिकारी म्हणून विभागीय सह आयुक्त, पशुसंवर्धन, अमरावती विभाग, अमरावती यांनी करावी.
- (२) निर्णयाची एक प्रत स्वतंत्रपणे पोस्टाने सह आयुक्त, पशुसंवर्धन, अमरावती विभाग, अमरावती यांना पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात यावी.
- (३) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक २०.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६५८/२००८

१) श्री गंगाधर लक्ष्मण इटिवाड
पंचमुखी महादेव मंदिर समोर, खामगांव रोड
चिखली, ता.चिखली, जिल्हा बुलढाणा.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी
जिल्हा परिषद, बुलढाणा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्रा.)
जिल्हा परिषद, बुलढाणा.

४) जन माहिती अधिकारी तथा गट विकास अधिकारी
पंचायत समिती, चिखली, जिल्हा बुलढाणा.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २०.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.२.२००७ रोजी तारीख असलेले परंतु अपील मेमोवर सही नसलेले अपील राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरचे द्वितीय अपील आयोगाकडे दिनांक २३.३.२००७ रोजी प्राप्त झालेले आहे. परंतु अपील मेमोवर कोणत्याही प्रकारची सही नसल्यामुळे सदरचे अपीलाची सुनावणीची किंवा निर्णयाची कोणतीही प्रक्रिया ही करणे अधिनियमाच्या तरतूदींशी सुसंगत नसल्यामुळे सदरचे अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

दिनांक २०.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६६०/२००८

१) श्री विक्रमराव ओंकारराव पाटील
मु.पो.धानोरा (विटाळी), ता.नांदूरा, जि.बुलढाणा. अपीलकर्ता

वि रु ध्द
२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी
जिल्हा परिषद, बुलढाणा.

३) जन माहिती अधिकारी, जिल्हा परिषद, बुलढाणा. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २०.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.३.२००७ (२६.३.२००७) रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी कागदपत्रे दाखल केली आहे. जनमाहिती अधिकारी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.५.२००६ रोजी मुख्य कार्यपालन अधिकारी, जिल्हा परिषद कार्यालय, बुलढाणा यांचेकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदी प्रमाणे "धानोरा (वि.) ग्राम पंचायतीचे विरुद्ध मी दिनांक १६ जानेवारी, २००६ रोजी आपणाकडे तक्रार अर्ज दाखल केला होता. त्याची चोकशी व त्यावरील कारवाईचा अहवाल मिळण्याबाबत. माहितीचा कालावधी २९.५.२००६ ते ३०.६.२००६ पर्यंत. सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार" असे नमूद केलेले दिसून येते. अपीलकर्ता यांनी विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून त्यांनी दिनांक १२.६.२००६ रोजी विभागीय आयुक्त, अमरावती विभाग, अमरावती यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये दिनांक ३.८.२००६ रोजी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, बुलढाणा यांचेकडे माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता व पुढील कार्यवाही करीता पत्राने कळविण्यात आलेले दिसून येते. सदरच्या पत्राची

प्रतिलिपी अपीलकर्ता यांना दिलेली आहे व ती अपीलकर्ता यांना दिनांक १.९.२००६ रोजी प्राप्त झाली अशी त्यावर त्यांनी नोंद केलेली आहे. त्यानंतर दिनांक ५.९.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, नांदूरा यांनी त्यांचे दिनांक २९.५.२००६ च्या माहितीच्या अर्जाचे अनुषंगाने माहिती उपलब्ध करून दिलेली दिसून येते. त्यामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे अपील मेमोसोबत राज्य माहिती आयोग, मुंबई यांचेकडे दिनांक ४.१०.२००६ रोजी अपील रजिस्टर पोस्टाद्वारे दाखल केले होते. ते त्यांना मिळाले नाही असे त्यांनी नमूद केले आहे. परंतु सदरचे अपील हे नागपूर येथील कार्यालयामध्ये वर्ग झालेले दिसून येते. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी नंतर पुन्हा हे अपील दाखल केले आहे, असे त्यांचे म्हणणे आहे. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.५.२००६ रोजी माहितीच्या अर्जामध्ये त्यांनी दिनांक १६.१.२००६ रोजी धानोरा (वि) ग्राम पंचायत विरुद्ध मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचेकडे तक्रार अर्ज दिलेला होता व त्या अर्जावरील कार्यवाही अहवाल त्यांनी मागितला होता. ज्याअर्थी, मुळ तक्रार अर्ज हा मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना दिलेला होता त्याअर्थी त्याच कार्यालयातील जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक १६.१.२००६ च्या अर्जावर काय कार्यवाही झाली ही माहिती उपलब्ध करून द्यावयास पाहिजे होती. परंतु तसे न करता सदरचा अर्ज हा गट विकास अधिकारी यांचेकडे वर्ग केलेला दिसून येतो. सदरचा अर्ज वर्ग करताना सुध्दा दिनांक २३.८.२००६ रोजी वर्ग केलेला दिसून येतो व त्यामुळे तत्कालीन जन माहिती अधिकारी यांनी विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिली नाही म्हणून दोषी आढळून येतात. व त्यानंतर दिनांक ५.९.२००६ रोजी गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, नांदूरा यांनी अपीलकर्ता यांना सदरची माहिती उपलब्ध करून दिलेली दिसून येते. ती माहिती सुध्दा अपूर्ण आहे असे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे आहे. सदरच्या माहितीमध्ये आपले दिनांक १६.१.२००६ च्या पत्रानुसार पंचायत समिती, नांदूराचे पत्र दिनांक २१.२.२००६ अन्वये बांधकाम व त्यावरील खर्च आपणास कळविण्यात आलेला आहे असे जरी कळविण्यात आले असले तरी अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, सदरचे बांधकाम हे करण्यात आलेले

नव्हते व त्यामुळे त्यांच्या म्हणण्याप्रमाणे ती माहिती चुकीची आहे. अर्थात चुकीची माहिती याचा अर्थ असा की, अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहितीच्या पेक्षा वेगळी माहिती त्यांनी उपलब्धकरून देणे असा होतो. अपीलकर्ता यांना दिनांक १६.१.२००६ चे पत्रावर काय कार्यवाही केली याबद्दलची सविस्तर माहिती छायांकित प्रतीच्या स्वरूपात अपीलकर्ता यांना उपलब्ध करून देणे आवश्यक होते व त्या दृष्टीने अपीलकर्ता यांचे म्हणणे बरोबर दिसून येते. तसेच उपलब्ध झालेल्या माहितीच्या अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना जर कोणत्याही प्रकारची कार्यवाही झाली नाही असे आढळून येत असेल तर त्यांनी स्वतंत्रपणे पुन्हा मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचेकडे तक्रार अर्ज दाखल करणे हा मार्ग राहातो. परंतु त्याही बाबत अपूर्ण माहिती दिली असा निष्कर्ष वर काढलेला असल्यामुळे तत्कालीन माहिती अधिकारी हे दोषी आढळून येतात. यावरून तत्कालीन माहिती अधिकारी यांनी गट विकास अधिकारी यांना सुध्दा माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता विलंब केलेला आहे व त्यामुळे संबंधीत जन माहिती अधिकारी हे अधिनियमाच्या कलम २० प्रमाणे दोषी आढळून येतात हा वर निष्कर्ष काढलेलाच आहे. अधिनियमाचे कलम २० (१) प्रमाणे त्यांच्या विरुद्ध शास्ती लादावयाची झाल्यास त्यांचे म्हणणे ऐकून घेणे बंधनकारक आहे. परंतु संबंधीत तत्कालीन माहिती अधिकारी रजेवर गेलेले असल्यामुळे आज ते आयोगापूढे हजर होऊ शकत नाही व त्यामुळे त्यांचे म्हणणे ऐकून घेता येत नाही. व त्याकरीता त्यांच्या विरुद्ध अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे शिस्तभंगाची कार्यवाहीची शिफारस ही करणे योग्य राहिल. तसेच अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १६.१.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे संपुर्ण कार्यवाहीची माहिती अपीलकर्ता यांना उपलब्ध करून देणे योग्य राहिल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २९.५.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे संबंधीत जन माहिती अधिकारी (जिल्हा परिषद कार्यालयातील) यांनी हा निर्णय मिळाल्यापासून १५ दिवसांचे आंत अपीलकर्ता यांना दिनांक १६.१.२००६ च्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये झालेल्या कार्यवाहीबद्दल संबंधीत माहितीच्या छायांकित प्रतीच्या स्वरूपात रजिस्टर पोस्टाने विनामुल्य उपलब्ध करून देण्यात यावी.

- २) संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना दिनांक १६.१.२००६ च्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये केलेल्या चौकशी-कार्यवाहीबद्दल कोणत्याही प्रकारची अहवालाची प्रत विहित मुदतीत उपलब्ध करून दिलेली नसल्यामुळे त्यांच्या विरुद्ध अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे शिस्तभंगाच्या कार्यवाहीची शिफारस करण्यात येत असून सदरच्या शिस्तभंगाची कार्यवाही ही मुख्य कार्यपालन अधिकारी यांनी करावी.
- ३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत मुख्य कार्यपालन अधिकारी , जिल्हा परिषद, बुलढाणा यांना स्वतंत्रपणे पोस्टाने पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात यावी.
- ४) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक प्रत देण्यात यावी.

दिनांक २०.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६६२/२००८

१) श्री हरिदास विजन गेडाम,
मु.पो.नवरगांव, ता.सिंदेवाही, जि. चंद्रपूर. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

- २) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा प्रादेशिक व्यवस्थापक
दक्षिण चंद्रपूर प्रदेश (F.D.C.M.) चंद्रपूर,
मुल रोड, चंद्रपूर.
३) व्यवस्थापकिय संचालक, वनविकास महामंडळ मर्या.
कडबी चौक, कामठी रोड, नागपूर.

- ४) जन माहिती अधिकारी तथा विभागीय व्यवस्थापक,
प्राणहिता वन प्रकल्प विभाग, आलापल्ली, जि.गडचिरोली.
५) जन माहिती अधिकारी तथा विभागीय व्यवस्थापक,
पश्चिम चांदा वनप्रकल्प विभाग, स्टेडीयम रोड, चंद्रपूर
(F.D.C.M.), जिल्हा चंद्रपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २१.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २४.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १८.८.२००६ रोजी विभागीय व्यवस्थापक, प्राणहिता वन
प्रकल्प, आलापल्ली यांचेकडे माहिती मागितलेली दिसून येते.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १४.९.२००६ रोजी माहिती उपलब्ध करून देण्यात आली
असून रजिस्टर पोस्टाने ती पाठविण्यात आल्याचे दिसून येते. व सदरची माहिती अपीलकर्ता
याना दिनांक ४.१०.२००४ रोजी उपलब्ध झाल्यामुळे ती विलंबाने उपलब्ध झाली असे त्यांचे
म्हणणे आहे व त्यामुळे दिनांक २८.९.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. सदरच्या

प्रथम अपीलच्या अनुषंगाने दिनांक १८.१०.२००६ रोजी निर्णय दिलेला दिसून येतो. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. परंतु अपीलकर्ता यांना दिनांक १४.९.२००६ रोजी जी माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे ती ३० दिवसांच्या आंत उपलब्ध करून दिलेली असल्यामुळे कोणत्याही प्रकारचा विलंब झालेला दिसून येत नाही व त्याकरीता द्वितीय अपीलाचा विचार करता येत नाही.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २.२.२००७ रोजी पुन्हा विभागीय व्यवस्थापक, पश्चिम चांदा वन प्रकल्प विभाग, यांचेकडे खालीलप्रमाणे कळविल्याचे दिसून येते.

माहितीचा विषय	माहिती ज्याच्याशी संबंधित हवी असेल तो कालावधी	आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन	माहिती टपालाने मिळणे आवश्यक आहे किंवा स्वतः	जर टपालाने माहिती हवी असेल तर कोणत्या टपालाने हवी आहे.
प्राणहिता वन प्रकल्प विभागा आलापल्ली यांचेकडे थकित असलेले अर्जदाराचे आर्थिक हक्क कोणत्या कारणाने अडवून किंवा दाबून ठेवण्यात आले आहे. कळविणे	१)दि.१.४.०५ पासून दि. २.२.०६ २)दि.१.९.०५ पासून दि. ३१.१.०६ ३)दि.२.२.०५ पासून दि. ८.६.०६ ४)दि.१.५.०६ पासून देय ५)दि.९.६.०६ पासून देय	स्थायी प्रवासभत्ता बिल व.र.मंजूर करणे व रजेचे वेतन वार्षिक वेतन वाढ सेवापुस्तक अद्यावत नोंदीसह प.चा.वप्रवि ला पाठविणे.पोस्ट तारण विरहीत करून पाठविणे.पश्चिम चांदा विभागाला पाठविणे. उत्पन्नाचा दाखल	माहिती टपालाने मिळणे आवश्यक	पश्चिम चांदा वन प्रकल्प विभागा मार्फत किंवा पंजीबध्द डाकेने.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : " मी आपले हाताखाली काम करणारा सर्वसामान्य कर्मचारी असून आपले मार्फतीने वरील सर्व बिल व माझा रजेचा अर्ज योग्य मार्गे आपले सेवेत सादर केले आहे. माझेकडे पोहच आहे. वरील सर्व टपाल प्रणहिता वनप्रकल्प विभाग, आलापल्लीला आपले कार्यालयामार्फत पाठविण्यात आली किंवा नाह. पाठविण्यात आली असेल

तर ती खास दूतामार्फत साध्या टपालाने अंडर सर्टिफिकेट पंजीबध्द डाक किंवा स्पीडपोस्टाने पाठविण्यात आली आहे, याची माहिती व पाठविण्यात आलेल्या पत्राच्या झेरॉक्स मला पाहिजे आहेत. तसेच पोहच पावत्याच्या झेरॉक्स प्रती देण्यात याव्यात, ही विनंती."

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना दिनांक ४.३.२००७ रोजी दिनांक १५.३.२००७ रोजी माहितीच्या करीता शुल्क भरावे असे कळविलेले दिसून येते. परंतु सदरची विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिली नाही म्हणून दिनांक १२.३.२००७ रोजी प्रथम अपील व्यवस्थापकिय संचालक, वन विकास महामंडळ मर्या. कडबी चौक, कामठी रोड नागपूर यांचेकडे दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २४.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले. वास्तविक माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदीप्रमाणे अधिनियमाचे कलम ६(१) प्रमाणे अर्ज दाखल केल्यानंतर त्या अर्जाच्या निर्णयाविरुध्द अधिनियमाचे कलम १९(१) प्रमाणे प्रथम अपील दाखल करावयाचे आहे व प्रथम अपीलाच्या निर्णयाविरुध्द राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल करावयाचे असते. त्यामुळे दोन माहितीच्या अर्जांच्या संदर्भामध्ये एक राज्य माहिती आयोगाकडे अपील किंवा दोन प्रथम अपीलाच्या निर्णयाच्या संदर्भामध्ये एकच अपील हे दाखल करता येत नाही. तरी सुध्दा अपीलकर्ता यांच्या देनही अर्जाचा विचार करण्यात आलेला आहे. अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २.२.२००६ च्या अर्जाच्या संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांनी विलंबाने पत्र दिलेले आहे त्याबध्दल त्यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, सदरची माहिती ज्या आस्थापना शाखेकडे उपलब्ध होती त्या आस्थापना शाखेने माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता पत्र दिलेले होते व आस्थापना शाखेने सदरची माहिती विलंबाने उपलब्ध करून दिल्यामुळे सदरची माहिती विलंबाने उपलब्ध करून द्यावी लागली. अपीलकर्ता यांचा अर्ज दिनांक २.२.२००७ रोजी आल्यानंतर दिनांक ९.२.२००७ रोजी आस्थापना शाखा इनचार्ज यांना माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता पत्र दिले. नंतर पुन्हा दिनांक ७.३.२००७ रोजी स्मरणपत्र दिले, असे त्यांचे म्हणणे आहे. व आस्थापना शाखेने कळविल्यानंतर अपीलकर्ता यांना कळविलेले आहे. आस्थापना शाखेमध्ये माहिती उपलब्ध करून देण्यास विलंब झाल्यामुळे

आस्थापना शाखेचे संबंधीत इनचार्ज विरुद्ध कोणत्या प्रकारची कार्यवाही केली असे त्यांना विचारले असता जन माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, त्यांना कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आलेली आहे. अधिनियमाचे कलम ५(५) प्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांना माहिती उपलब्ध करून देण्याकरीता इतर अधिकारी व कर्मचारी यांचे सहाय्य घेता येते. व जे अधिकारी किंवा कर्मचारी यांचे सहाय्य घेतले असेल त्यांना अधिनियमाच्या कलम ५(५) प्रमाणे जन माहिती अधिकारी समजण्यात येते. त्याप्रमाणे आस्थापना शाखेचे इनचार्ज ज्यांनी माहिती उपलब्ध करून देण्यास विलंब केलेला आहे ते जन माहिती अधिकारी दोषी आढळून येतात व त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम २०(२) प्रमाणे त्यांच्या विरुद्ध शास्ती लादणे हे आवश्यक ठरते. जर जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांना कारणे दाखवा नोटीस दिलेली असल्यामुळे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ प्रमाणे वर नमूद केल्याप्रमाणे त्यांच्या विरुद्ध विभागीय चौकशीची शिफारस करणे आवश्यक ठरते.

प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये प्रथम अपील हे अपीलकर्ता यांनी दस-या डिव्हीजनला दाखल केले होते असे त्यांचे म्हणणे आहे व त्यामुळे सदरच्या प्रथम अपीलाचा कोणत्याही प्रकारे निर्णय दिलेला दिसून येत नाही. वास्तविक प्रथम अपील हे ज्या माहिती अधिका-याकडे अर्ज दाखल केलेला असेत त्याच जन माहिती अधिकारी यांचे वरिष्ठ असतील त्यांच्याकडे दाखल करावयास पाहिजे व त्यामुळे प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये कोणत्याही प्रकारचा निर्णय दिलेला नसल्यामुळे त्याबाबतचा विचार करता येत नाही. मात्र माहिती उपलब्ध करून घेण्यासाठी विलंब झालेला असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक २.२.२००७ च्या अर्जानुसार माहिती विनामुल्या उपलब्ध करून द्यावी.
- २) अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून देण्यासाठी त्यांच्या दिनांक २.२.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे विलंब झालेला असल्यामुळे ज्या अधिकारी किंवा कर्मचारी यांचेकडून विलंब झालेला आहे त्यांना अधिनियमाचे कलम ५(५) प्रमाणे माहिती अधिकारी समजून

// ५ //

अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे विभागीय चौकशीची शिफारस करण्यात येत आहे. सदरची विभागीय चौकशी ही विभागीय व्यवस्थापक, पश्चिम चांदा वन प्रकल्प विभाग, चंद्रपूर यांनी करावी व तसा अहवाल आयोगास सादर करावा.

३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक २१.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६६५ / २००८

१) श्री श्रीराम लक्ष्मण पान्हरेकर
१/२ उर्जानगर, चंद्रपूर ४४२४०४
ता.जिल्हा चंद्रपूर.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी
चंद्रपूर महाराष्ट्र औष्णिक विज केंद्र,
म.रा.विज निर्माती कं.मर्या.उर्जाभवन, उर्जानगर, चंद्रपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा अधीक्षक अभियंता
चंद्रपूर महाराष्ट्र औष्णिक विज केंद्र,
म.रा.विज निर्माती कं.मर्या.उर्जाभवन, उर्जानगर, चंद्रपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २१.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २०.५.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.

सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ६.३.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी, महाराष्ट्र आष्णिक
वीज केंद्र, चंद्रपूर यांचेकडे अल्प बचत गट आर्थिक व्यवहार

१) श्री सुरेश रेवतकर, श्री उईके, श्री रामटेके, श्री दोडके यांना अल्पबचत व्यवहाराबाबत
आजवर ९२ पासून २००७ पर्यंत दरवर्षी किती मेहनताना दिला गेला.

२) या पैशावर Income Tax भरलेला आहे काय

३) इनकम अॅक्स भरल्याची प्रत्येक व्यक्तीची पावतीची झेरॉक्स

४) आर.डी.व्यवहार पारदर्शक आहे काय.

मागितलेली माहिती टपालाद्वारे घेणार व खर्च दिला जाईल असे नमूद केलेले दिसून येते.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक ४.४.२००७ रोजी १) अल्प बचत गट बघणारे २५ कर्मचारी यांना अल्पबचत व्यवहाराबाबत चंमऔविकेंद्रातर्फे सन २००४ ते २००६ पर्यंत दिलेला मेहनताना खालीलप्रमाणे देण्यात आलेला आहे.

अ.क्र.	वर्ष	वार्षिक मेहनताना
१	२००४	रु. १,०२,०००,००
२	२००५	रु. १,१४,०००,००
३.	२००६	रु. १,२६,०००,००

- २) ही माहिती व्यक्तीगत स्वरूपाची असल्यामुळे या कार्यालयात उपलब्ध नाही.
- ३) ही माहिती व्यक्तीगत स्वरूपाची असल्यामुळे या कार्यालयात उपलब्ध नाही.
- ४) आर.डी.व्यवहार पारदर्शक आहे.

असे माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना कळविलेले दिसून येते. वरील निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.४.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले. प्रथम अपीलाच्या संदर्भात ५ मे, २००७ रोजी आपण मागितलेली मुद्येसूद माहिती या कार्यालयाचे पत्र क्रमांक चंमऔविके/तांत्रिक/माहितीअधिकारी/४०३१, दिनांक ४.४.२००७ अन्वये माहिती अधिकारी यांनी पुरविलेली आहे याची नोंद घ्यावी असे अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य व्यवस्थापक यांनी अपीलकर्ता यांना कळविलेले दिसून येते. व सदरच्या निर्णयामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलीकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या अर्जात मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये खुलासा सादर केलेला आहे. व त्या खुलासा मध्ये सीटीपीएस पीआरजीएस सहित २५ माणसे कर्मचारी कार्यरत आहेत. यांना आर.डी. कमीशन स्वरूपात लाखो रुपये दरसाल दिले जातात याबद्दलचा रेकार्ड माहिती अधिकारात मागितला तो दिलेला नाही. जी माहिती पुरविली ती अपूर्ण आहे. ३ वर्षापूर्वीचा रेकार्ड उपलब्ध नसल्याचे सांगतात जेव्हा की कॅश व्हाऊचर गहाळ करता येत नाहीत

शिवाय या लाखो रुपयावर इनकम टॅक्स भरला गेलेला नाही. त्यामुळे पांढरपेशा सशिक्षित सुसंस्कृत कर्मचा-याची इन्कम टॅक्स न भरणे हे माझे दुःख व वेदना आहे. शिवाय या प्रकरणत मला बराच त्रास दिलेला आहे.त्यामुळे मी अपील केलेले आहे.

अपीलीय अधिकारी तथा महाव्यवस्थापक यांनी खुलासा दाखल करताना माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे तसेच अपीलकर्ता यांना आतापर्यंत ७ अर्जांच्या माध्यमातून दिनांक २०.१०.२००६, २६.१२.२००६, ८.३.२००७, ९.३.२००७, ९.४.२००७, ९.४.२००७, १७.१२.२००७ प्रमाणे अनुक्रमांक २३.११.२००६, ३.२.२००७, ४.४.२००७, ५.४.२००७, ५.५.२००७, ५.५.२००७, १६.१.२००८ रोजी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे. त्याचप्रमाणे त्यांनी आतापर्यंत ६ अपीले दाखल केलेली दिसून येते. व त्या ६ अपलाचा निर्णय सुध्दा दिलेला आहे. तसेच आतापर्यंत अपीलकर्ता यांना उपलब्ध झालेल्या माहितीचे कागदपत्रे सुध्दा आयोगाच्या निदर्शनास प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी आणले.

अपीलकर्ता यांनी सन ९२ पासून माहिती मागितली त्याबध्दल प्रथम अपीलीय अधिकारी तसेच माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, मागिल माहिती उपलब्ध नाही व तेच अपीलकर्ता यांनी पूर्वीच्या अर्जांमध्ये कळविलेले आहे. इन्कम टॅक्स संदर्भामध्ये अर्थातच सदरचे पेमेंट हे मानधन असल्यामुळे व कमीशन असल्यामुळे इन्कम टॅक्स त्यांच्याकडून घेतलेले नाही असे त्यांनी सांगितले. इन्कम टॅक्सच्या संदर्भामध्ये वैयक्तिक व्यक्तीने इन्कम टॅक्स भरले आहे किंवा नाही हे सांगता येत नाही.

आर.डी.व्यवहार पारदर्शक आहे काय याबध्दल पादरर्शक आहे असे माहिती अधिकारी यांनी कळविलेले आहे. अर्थातच याबाबत जी कागदपत्रे उपलब्ध होती त्यातून असा निष्कर्ष अपीलकर्ता यांनी काढावयाचा आहे. त्यामुळे हा प्रश्न गैरलागू आहे.

ज्यांना ज्यांना मानधन दिलेले आहे त्याबध्दल वेतन पत्रके आहे काय किंवा त्यांचेकडून कॅश व्हाऊचर आहे काय याबध्दल प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी व माहिती अधिकारी यांनी ते उपलब्ध नाही असे सांगितले. व जी माहिती आतापर्यंत उपलब्ध आहे ती वेळोवेळी अपीलकर्ता यांना पुरविण्यात आलेली आहे असे त्यांनी सांगितले. त्याबाबतही अपीलकर्ता यांचे समाधान न

झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक २.४.२००८ रोजी तसेच २४ मार्च, २००८ रोजीचे पत्राप्रामाणे पे रोल व्यवहाराचे उपलब्ध असलेली कागदपत्रे पाहाण्याकरीता आपण दिनांक ७.४.२००८ रोजी मुख्य व्यवस्थापक यांचे कार्यालय उर्जाभवन येथे कार्यालयीन वेळेत येवून बघू शकता असे अपीलीय अधिकारी तथा व्यवस्थापक यांनी कळविलेले दिसून येते. त्यापूर्वी अपीलकर्ता यांनी सुध्दा दिनांक २४.३.२००८ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य व्यवस्थापक यांना पत्राद्वारे कागदपत्रे दाखविण्याकरीत व्यवस्था व्हावी अशीही विचारणा केलेली दिसून येते. व यावरून अपीलकर्ता यांना संपुर्ण माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे व त्यामुळे माहिती उपलब्ध करून देण्यास टाळाटाळ केलेली आहे असा निष्कर्ष काढता येत नाही. कागदपत्रांच्या पाहाणीकरीता सुध्दा कळविण्यात आलेले आहेत. व त्यामुळे माहिती जाणूनबुजून लपवून ठेवण्याचा सुध्दा उद्देश आहे असे दिसून येत नाही. व त्यामुळे जन माहिती अधिकारी यांना अधिनियमाच्या कलम २० प्रमाणे दोषी धरता येत नाही. अपीलकर्ता यांनी "माहिती" या संज्ञेची व्याख्या लक्षात घेतली असती तर त्यांना त्रास झाला नसता. अपीलकर्ता यांच्या स्वतःच्या कल्पनेप्रमाणे कागदपत्रे असावयास पाहिजे असे जे त्यांना वाटते त्यामुळे त्यांना त्रास झाला आहे असे दिसून येते त्याकरीता त्यांनी योग्य त्या सक्षम अधिका-याकडे तक्रार करून कागदपत्रे ठेवण्यासंदर्भात सूचना करणे हा एक मार्ग आहे. व तशा प्रकारे उपलब्ध झालेल्या माहितीच्या आधारे अपीलकर्ता योग्य त्या सक्षम अधिका-याकडे तक्रार करणे संयुक्तिक राहिल. त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ६.३.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे व त्यांच्या पूर्वीच्या सर्व अर्जाप्रमाणे माहिती उपलब्ध करून दिलेली असल्यामुळे व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचा सुध्दा निर्णय योग्य असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक २१.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६६४/२००८

१) श्री प्रशांत प्रभाकरराव देशमुख
राजाबाक्षा, मेडीकल सर्व्हट क्वार्टर क्रं. १/११
नागपूर.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा खंड विकास अधिकारी
पंचायत समिती, चांदूर रेल्वे, ता.चांदूर रेल्वे, जिल्हा अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सचिव,
ग्राम पंचायत कार्यालय मौजा येरडबाजार
ता.चांदूर रेल्वे, जिल्हा अमरावती.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २१.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व त्यांचे वकील श्री
एस.बी. मेश्राम हे हजर आहे. माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी हजर आहे..

१) अपीलकर्ता यांनी दिनांक ८.११.२००६ रोजी माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, गट
ग्रामपंचायत येरड यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितली आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : "आठ अ मिळण्याबाबत. काशिवार त्र्यंबकराव देशमुख
यांच्या येरड या घराचा व बाकी जागेचा आठ अ फेर फार मिळण्याबाबत वर्ष १९६०, १९६१,
१९६२ व पुढील फेर फार माझे आजोबा त्र्यंबकराव देशमुख काशिराव त्र्यंबकराव देशमुख यांचे
वडीलोपार्जित घर गुरे बांधण्याच्या जागा कोणी कोणाला आणि ते येरड बा येथील रहीवासी
होते यासंबंधीची माहिती मिळण्याबाबत. "

३. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिली नाही म्हणून

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११.१२.२००६ रोजी गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती चांदूर रेल्वे यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये सुनावणी घेण्यात येवून दिनांक ३१.१.२००७ रोजी अपीलकर्ता व जन माहिती अधिकारी यांचे उपस्थितीत जन माहिती अधिकारी यांना अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून द्यावी असे आदेश देण्यात आलेले दिसून येते. त्याकरीता अपीलार्थी यांनी स्वतः येरड येथे येवून स्वतःचे घर दाखवावे अशी मागणी ही जन माहिती अधिकारी यांनी प्रथम अपीलाचे सुनावणीस केलेली दिसते. त्याप्रमाणे घर दाखवून दिल्यावर अपीलकर्ता यांना दिनांक ५.३.२००७ रोजी जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करून दिलेली दिसते. परंतु सदरच्या माहितीमुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी द्वितीय अपील दाखल केलेले आहे.

४. अपीलकर्ता यांच्या दिनांक ८.११.२००६ च्या अर्जाचे अनुषंगाने माहिती विहित मुदतीत कां उपलब्ध करून दिली नाही याबद्दल जन माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, अपीलकर्ता यांनी ज्या दिवशी अर्ज दिला त्या दिवशी स्वतः अपीलकर्ता व त्यांचे वडील हजर होते. परंतु ग्राम पंचायतमध्ये १९६०, १९६१, १९६२ चे रेकार्ड उपलब्ध नाही व याबाबतची तपासणी करून अपीलकर्ता व त्यांचे वडील यांनी खात्री करून घेतलेली आहे.. त्यानंतर माहिती तयार करण्यात येवून दिनांक २२.११.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांना युपीसीने पत्राद्वारे माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे. सदरच्या पत्राची छायांकित प्रत माहिती अधिकारी यांनी दाखल केलेली आहे. परंतु, अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांना सदरचे पत्र मिळाले नाही. दिनांक २०.११.२००६ (२२.११.२००६) च्या पत्रामध्ये दिनांक ८.११.२००६ रोजीची वस्तुस्थिती नमूद केलेली असून सन १९८४ ते १९९९ च्या रेकार्डची पाहाणी केली असता त्यामध्ये काशीराव त्र्यंबकराव देशमुख यांची ग्रामपंचायत रेकार्डवर तशी कोणतीही नोंद आढळून आली नाही. तसेच नमुना नंबर ८ ची ग्राम पंचायत रेकार्डची पाहाणी केली असता सदर नुवाची कोणतीही नोंद पाहावयास मिळाली नाही. त्यामुळे आपण मागितलेली माहिती पुरविणे शक्य नाही, असे कळविलेले दिसते.

प्रथम अपीलाच्या सुनावणीत अपीलकर्ता यांनी घर दाखवून द्यावे असे जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांना विचारलेले दिसते. मात्र प्रथम

अपीलामध्ये अपीलकर्ता यांनी जी वस्तुस्थिती नमूद केलेली आहे त्यावरून सुध्दा पारडीकर कुटूंब त्या ठिकाणी राहात आहे असे दिसून येते. व त्याबद्दलची माहिती जन माहिती अधिकारी यांनी दिनांक ५.३.२००७ रोजी उपलब्ध करून दिलेली दिसून येते.

असे असले तरी अपीलकर्ता यांनी जन माहिती अधिकारी यांना त्यांचे आजोबाचे जे घर होते ते दाखवलेले असल्यामुळे त्या घराच्या संदर्भामध्ये ग्राम पंचायतच्या अभिलेख्यामध्ये नमूना नंबर ८ मध्ये ज्या नोंदी असतील त्या नोंदीच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल. त्या करीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांनी येरळ गांवातील जे त्यांच्या आजोबाचे घर आहे असे दाखविले होते त्या घराच्या संदर्भामध्ये ग्राम पंचायतच्या अभिलेख्यामध्ये अर्ज केला त्या तारखेस नमूना नंबर ८ मध्ये ज्या नोंदी असतील त्या नमूना नंबर ८ च्या ज्या वर्षापासून अभिलेखे उपलब्ध असतील त्यातील प्रत्येक वर्षाच्या नमूना नंबर ८ च्या छायांकित प्रती विना मुल्य उपलब्ध करून द्याव्यात.
- २) अपीलकर्ता यांनी सदरची माहिती उपलब्ध करून घेण्याकरीता गट ग्रामपंचायत येरळ येथे जन माहिती अधिकारी यांचेकडे प्रत्यक्ष जावून माहिती उपलब्ध करून घ्यावी. तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी मौजा येरळ तालुका चांदूर रेल्वे, जिहा अमरावती, परगना नेर, सबरजिस्ट्रार चांदूर रेल्वे नंबर बंदोबस्त २८५(इंडेक्स नंबर २) ची उपलब्ध छायांकित प्रत अपीलकर्ता यांना द्यावी व त्याबद्दलची अपीलकर्ता यांनी पोच द्यावी.
- ३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक २१.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६७९/२००८

१) श्री बलवंत सदाशिव गाडगे

औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था मोर्शी
मु.पो.ता.मोर्शी, जिल्हा अमरावती.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा निरीक्षक

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण प्रादेशिक कार्यालय,
मोर्शी रोड, अमरावती-४४४६०३. जिल्हा अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक प्रशिक्षणार्थी सल्लागार (क.)(तां.)

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण प्रादेशिक कार्यालय,
मोर्शी रोड, अमरावती-४४४६०३. जिल्हा अमरावती.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २३.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३.५.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १७.११.२००६ (प्राप्त २४.११.२००६) च्या अर्जाचे अनुषंगाने माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ नुसार माहिती तयार असल्याचे माहिती मागविणा-यास माहिती तयार असल्याचे पत्र प्राप्त झाल्यापासून माहिती किती दिवसांच्या आंत संबंधित रकम अदा करून प्राप्त करून घेतली पाहिजे. अन्यथा ती दप्तरी जमा होईल. हया संबंधीत माहिती अधिकार २००५ अधिनियमाप्रमाणे नियमाच्या माहिती अधिकारा अधिनियम २००५ चे रापपत्र पुस्तकातील झेरॉक्स प्रत मला देण्यात यावी. किंवा प्रशासकिय परिपत्रकात जर प्रसिध्द झाले असेल त्याचे साक्षांकित झेरॉक्स प्रत मला देण्यात यावी. अशी माहिती शासकिय माहिती अधिकारी तथा उप संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांचेकडे मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती रजिस्टर टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे.

// २ //

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २.१२.२००६ रोजी उक्त अर्जातील माहिती तयार असून त्याच्या एकुण २५ प्रती आहेत. प्रत्येक प्रती शुल्क रुपये २/- असे एकुण शुल्क रुपये ४८ + रजिस्टर पोस्ट खर्च रुपये ३०/- असे एकुण रुपये ७८/- (अक्षरी रुपये अठ्याहात्तर) इतके आहे. हे शुल्क आपण या कार्यालयाकडे त्वरीत भरणा करावे किंवा मनीऑर्डर करावी, असे कळविलेले दिसून येते. त्याप्रमाणे पुन्हा दिनांक २.१२.२००६ रोजी उक्त अर्जातील माहिती यासोबत सहपत्रित करण्यात येत आहे. सहपत्र १) जोडपत्र ब अपीलाचा अर्ज २) माहिती अधिकारी यांचेकडे पाठविलेले अर्ज ३) माहिती अधिकारी यांचे पत्र क्रं.२००६/७६०१ ४) पोस्टाच्या एम.ओ.ची झेरॉक्स व माहिती पाठविल्याच्या पाकीटाची झेरॉक्स ५) माहिती अधिकारी,अम याचे पत्र क्रं.२००६/९८९५ ६) माहिती अधिकारी,अम याचे पत्र क्रं.२००६/९८९६ ७) दिलेल्या राजपत्र पुस्तकाची एकंदर ८ पेजेस मुखपृष्ठांची झेरॉक्स व शासकिय पावतीची झेरॉक्स २०.१२.२००६ ला जमा केलेली. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १०.१.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले दिसून येते. प्रथम अपीलामध्ये पत्र दिनांक ७.१२.२००६ ला प्राप्त णाले. त्याप्रमाणे एकुण ७८/- रुपये दिनांक ७.१२.२००६ ला मनीऑर्डर केला आहे. माहिती अधिकारी यांचेकडे दिनांक ११.१२.२००६ ला प्राप्त झाला. दिनांक ११.१२.२००६ सोमवारी प्राप्त झालेली मनीऑर्डरचे पैसे त्वरीत त्याच दिवशी शासकिय तिजोरीत जमा करावयास पाहिजे होते. परंतु तसे न करता ती ७८ रुपये रक्कम संबंधीत यांनी स्वखर्चासाठी वापरून ती दिनांक २०.१२.२००६ ला १० दिवसानंतर शासकिय तिजोरीत जमा केली. झेरॉक्स जोडली आहे. तसेच ७८ रुपयाचे भरणा करण्याचे पत्र दिल्यावर जेव्हा माझे पैसे त्यांना प्राप्त होतील तेव्हा मला माहिती ही दिनांक १२.१२.२००६ ला द्यावयास पाहिजे होती. परंतु ७८ रुपयेचा भरणा करण्यासाठी पत्र व माहिती पाठविल्याचे पत्र हे एकाच तारखेत आहे व ती माहिती ही दिनांक २२.१२.२००६ पोस्ट केली जी मला दिनांक २७.१२.२००६ ला प्राप्त झाली चार दिवसा उशीरा दिल्या गेली त्याबाबतचा पुरावा जोडला आहे. मी मागितलेली माहिती मला दिली गेलीच नाही. राजपत्राची झेरॉक्स प्रत मागितलेली नसून फक्त माहिती तयार असल्यास पत्र प्राप्त झाल्यापासून माहिती किती दिवसांत संबंधीत रक्कम अदा करून प्राप्त करून घेतली पाहिजे अन्यथा ती दप्तरी जमा केली जाईल यासंबंधी माहितीची मागणी केली होती. व

त्याबाबत उपलब्ध केलेल्या माहितीत उल्लेख नाही. म्हणून शासकिय पैशाचा गैरवापर केला. ७८/- रुपयाचा भरणा करुनही ४ दिवस उशिरा माहिती दिली गेली. व त्याकरीता शास्ती करावी अशी विनंती केली आहे.

प्रथम अपीलाचा निर्णय हा दिनांक ८.२.२००७ रोजी देण्यात आलेला दिसून येतो. त्यामध्ये अपीलकर्ता यांनी त्यांचे म्हणणे मांडण्याची संधी देण्यासाठी पत्र दिले होते असे दिसून येते. परंतु ते अनुपस्थित राहिले. मात्र, माहिती कालमर्यादेत दिलेली आहे असा निर्णय दिलेला दिसून येतो. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे त्याच कारणाकरीता द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

द्वितीय अपीलाच्या संदर्भात खुलासा करतांना " या कार्यालयात अर्जदारा कडून रुपये ७८/- ची मनिऑर्डर दिनांक ११.१२.२००६ रोजी श्री एफ.एल.मनवर, सहा.लेखाधिकारी यांनी सोडविली. परंतु त्यांच्या वडीलांना डॉ.बीलोलीकर, पुसद यांचे दवाखान्यात अॅडमिट केल्याचा दूरध्वनी आल्यामुळे ते तातडीने परिवर्तीत रजा टाकून निघून गेले त्यामुळे रोखपालाकडे रक्कम दि. २०.१२.२००६ रोजी जमा झाली. तदनंतर अर्जदारास दि. २२.१२.२००६ रोजी माहिती ३० दिवसाच्या कालमर्यादेतच पाठविलेली आहे." यावरून अर्जदाराचा अर्ज हा दिनांक २४.११.२००६ ला प्राप्त झाल्यावर माहिती ही दिनांक २२.१२.२००६ ला पाठविली असल्याने अपीलकर्ता यांना मुदतीत माहिती उपलब्ध करुन दिली आहे हा निष्कर्ष काढता येतो व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करुन दिली असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक २३.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६९०/२००८

१) श्री राजेंद्रप्रसाद माधव प्रसाद शुक्ला
रा. अग्रवाल विछायत केंद्र के पास, बुटी रोड,
सिताबर्डी, नागपूर.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक अभियंता
नागपूर सुधार प्रन्यास, सदर नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी
नागपूर सुधार प्रन्यास, सदर नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २५.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११६.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज ठेवण्यात आली होती. उत्तरवादी हजर आहे. परंतु
अपीलकर्ता यांनी त्यांना माहिती उपलब्ध झालेली आहे व त्यांचे समाधान झालेले आहे. अपील
खारीज करण्यात यावे, असे लेखी दिले आहे. त्याचप्रमाणे प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा
अधीक्षक अभियंता यांनी खुलासा दाखल करताना अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून
दिलेली आहे व त्यांचे समाधान झालेले आहे, त्याबाबतची नोटशीट सुध्दा त्यांनी दाखल केलेली
आहे. त्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.

दिनांक २५.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६९२/२००८

१) श्री लखनसिंह रामबदनसिंह गौतम
शिक्षक कॅालनी, बुटीबोरी, ता.जि. नागपूर.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी
नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा तहसिलदार
नागपूर (ग्रामिण)

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २५.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.६.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विना अनुमतीने गैरहजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी खुलासा दाखल केला आहे. माहिती अधिकारी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १८.४.२००७ रोजी " श्री वसंत दशरथ कांबळे, रा.मोहगांव, ता.जि. नागपूर यांनी दिनांक १९.१२.२००६ ला तहसिल ग्रामिण यांचे कडून हैसीयत प्रमाणपत्र तयार केले त्यामधील रजीस्टर मधील उतारे, तहसील कार्यालयाजवळील आधार असणारे संपूर्ण रेकार्ड, पासपोर्ट फोटोची झेरॉक्स हैसीयतदाराची. माहिती व्यक्तीशः घेणार " असे नमूद केले आहे. अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून त्यांनी दिनांक २७.४.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले. उपविभागीय अधिकारी, नागपूर यांनी " दिनांक २५.५.२००७ रोजी तहसिलदार, नागपूर (ग्रामिण) विरुद्ध अपील या कार्यालयाला सादर केले त्यानुसार या कार्यालयाने तहसिलदार नागपूर (ग्रामीण) कडून मागविलेला रेकार्ड आतापर्यंत उपलब्ध न झाल्यामुळे व तो उपलब्ध होण्यास लागणा-या विलंबामुळे आपल्या अर्जानुसार

पुरवावयाची माहिती करीता पुढील १५ दिवसांची मुदतवाढ करण्यात येत आहे." असे अपीलकर्ता यांना व सदरच्या पत्राची प्रतिलिपी तहसिलदार, नागपूर (ग्रामिण) यांना दिनांक २२.५.२००७ नुसार मागविण्यात आलेली माहिती उलट टपाली या कार्यालयाला सादर करावी असे कळविलेले दिसून येते. त्यानंतर दिनांक १२.६.२००७ रोजी रेकार्डचे अवलोकन केले असता सदरच्या रेकार्डची प्रत माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत नियम ८ मधील तरतूदी नुसार प्रत्यक्ष आपणास पूरविणे उचित वाटत नाही. करीता आपले संदर्भिय अपील अर्ज या स्तरावर नस्तीबध्द करण्यात येत आहे. याची कृपया नोंद घ्यावी, असे कळविलेले दिसते.

३. त्यानंतर सौ. मिना तोमर यांनी दिनांक १३.६.२००७ रोजी दाखल केलेल्या तक्रार अर्जाची प्रत दाखल केलेली दिसून येते. दिनांक ८.६.२००७ रोजी श्री वसंत दशरथ कांबळे यांनी तहसिलदार, नागपूर यांना नोटीसचा खुलासा दिलेला दिसतो. व त्यांची व्यक्तीगत माहिती असल्यामुळे उपलब्ध करून देवू नये असे कळविलेले दिसते. दिनांक १६.४.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना श्री वसंत दशरथ कांबळे यांच्या बध्दलची माहिती श्री वसंत दशरथ कांबळे यांची संमती शिवाय पुरविता येणार नाही. आपला अर्ज नस्तीबध्द करण्यात येत आहे, असे कळविलेले दिसून येते. नंतर दिनांक १.६.२००७ रोजी पुन्हा तहसिलदार यांनी उपविभागीय अधिकारी यांना श्री वसंत दशरथ कांबळे हे या कार्यालयात हजर होऊन सदर प्रकरणातील कोणतीही कागदपत्रे देण्यात येवू नये असे कळविलेले दिसते. मात्र दिनांक १२.६.२००७ रोजी पुन्हा उपविभागीय अधिकारी, नागपूर यांनी अपीलकर्ता यांना दिनांक २७.४.२००७ च्या अर्जानुसार मागणी केलेली माहिती तहसिलदार, नागपूर (ग्रामीण) यांचेकडून दिनांक १२.६.२००७ रोजी प्राप्त झालेली असून त्यातील आपण आपल्या अर्जात नमूद केलेली आवश्यक कागदपत्राची सत्यप्रती करीता रितसर तहसिलदार कार्यालय, नागपूर (शहर) येथील कॉपी विभागाला अर्ज करून उचित फी भरावी व त्यानुसार कॉपी विभागाकडून या कार्यालयाला रेकार्डची मागणी होताच पुरविण्यात येईल, असे कळविलेले दिसून येते. त्यामुळेच अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते.

४. सदरच्या प्रकरणात असे दिसून येते की, अपीलकर्ता श्री लखनसिंह हे सुध्दा कोणाच्या तरी सांगण्यावरून माहिती मागवित आहे असे दिसते. कारण राज्य माहिती आयोगाकडील

अपील मेमोवर सौ. मिना तोमर असे दिलेले असून ते खोडतोड करून पुन्हा लखनसिंह यांची अर्जावर सही केलेली दिसून येते. तरी सुध्दा अपीलकर्ता यांना माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ ची माहिती दिसून येते. मात्र तहसिलदार कार्यालय, नागपूर (ग्रामीण) किंवा उपविभागीय अधिकारी, नागपूर यांना सदरच्या अधिनियमाची कोणत्याही प्रकारची माहिती दिसून येत नाही. माहितीचा अर्ज आल्यानंतर त्याबाबतची कशा प्रकारे प्रक्रिया करण्यात यावी, याबद्दलही काहीही माहिती दिसून येत नाही व ती सुध्दा मे, २००७ मध्ये ! त्यावेळेस सदरचा कायदा अंमलात येवून १८ महिने झाले होते. तरी सुध्दा कोणत्याही प्रकारे अधिनियमाच्या तरतूदी नुसार अर्जाची/अपीलाची प्रक्रिया केलेली दिसून येत नाही. तहसिलदार किंवा उपविभागीय अधिकारी यांना आपण कशावर सही करतो याचीही त्यांना जाणिव दिसून येत नाही. उपविभागीय अधिकारी, नागपूर हे एकाच दिवशी दिनांक १२.६.२००७ रोजी अधिनियमाच्या नियम ८ मधील तरतूदीनुसार माहिती पुरविणे उचित वाटत नाही असे कळवितात व त्याच दिवशी दूस-या पत्राने कॉपींग विभागामध्ये रितसर अर्ज करून फी भरावी व त्यानुसार कॉपींग विभागाकडून या कार्यालयाला रेकार्डची मागणी होताच पुरविण्यात येईल असे कळविले व दोनही पत्रामधील विसंगती त्यांचे लक्षात येत नाही किंवा माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदींचे त्यांना आकलन नाही, असा निष्कर्ष काढावा लागतो. व त्याकरीता जिल्हाधिकारी हे सुध्दा जबाबदार दिसून येतात. जिल्हाधिकारी कार्यालयामध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदीं बद्दल योग्य ती माहिती देणे किंवा प्रशिक्षण करणे ही सुध्दा जिल्हाधिकारी यांची जबाबदारी आहे. परंतु, त्याबाबत जिल्हाधिकारी यांचे कोणत्याही प्रकारचे योगदान आहे असे दिसून येत नाही. व त्यामुळे या प्रकरणातील सर्वच अधिका-यांची विभागीय चौकशी करणे क्रमप्राप्त ठरते. व त्याकरीता स्वतंत्रपणे विभागीय आयुक्त यांनी कार्यवाही करणे हे संयुक्तिक राहिल.

५. अपीलकर्ता हे सुध्दा अपीलाच्या सुनावणीच्या संदर्भामध्ये हजर राहिलेले नाही व आयोगास योग्य ती माहिती देत नाहीत व त्या प्रकरणामध्ये लखनसिंह किंवा सौ.मिना तोमर हेही अर्ज करतात हा त्या माहितीच्या अधिकाराचा गैरवापर आहे, असाही निष्कर्ष काढावयास

हरकत नाही. व त्याकरीता सुध्दा सदरचे अपील हे निकाली काढण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे सदर अपील निकाली काढण्यात येत असले तरी विभागीय आयुक्त, नागपूर यांनी त्यांच्या विभागामध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदींच्या संदर्भामध्ये प्रशिक्षण आयोजित करणे आवश्यक आहे. व जे अधिकारी सदरच्या अधिनियमाच्या तरतूदींच्या संदर्भामध्ये कोणत्याही प्रकारची कार्यवाही करीत नाही त्यांच्या संदर्भामध्ये योग्य ती कार्यवाही करावी.
- २) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत स्वतंत्रपणे विभागीय आयुक्त (महसुल), नागपूर विभाग, नागपूर यांचेकडे त्यांच्या माहिती करीता व पुढील कार्यवाही करीता पाठविण्यात यावी.
- ३) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक २५.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १६९७/२००८

१) श्री देवराव नामदेव तिडके
मु.पो.कोका (जंगल), ता.जि. भंडारा. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी
सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, भंडारा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय अभियंता
सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, भंडारा. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २६.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११.६.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२.अपीलकर्ता यांनी दिनांक २८.३.२००७ रोजी खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : "कोका नवेगाव जोड रस्त्याचे मजबुतीकरण व डांबरी
करणाबाबत. दिनांक १ एप्रिल २००६ पासून माहिती देण्याचे तारखे पर्यंत. १) कोका नवेगाव
जोड रस्त्याचे मजबुतीकरण व डांबरीकरणाचे काम कोणत्या योजने मार्फत मंजूर करण्यात
आले व काम निहाय किती निधी मंजूर करण्यात आला. मंजूरीचा आदेश क्रमांक व दिनांक,
कंत्राट दाराचे नांव व पत्ता. २) मजबुतीकरण (खळी व मुरमाचे काम) व डांबरीकरणाचे कामाचे
अंदाजपत्रक (मेजरमेंट सीट, डांबराचे कणमसन, रेट अॅनालायजेस, क्वारी चार्ट, ड्राईंग शिट
इत्यादी.) ३) झालेल्या खडीकरणाचे (मजबुती करणाचे) कामाचे मुल्यामापन ४) दिलेल्या पैशाचे
तारीखनिहाय विवरण."

सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. माहितीच्या संदर्भामध्ये टपाल

खर्च किंवा खर्चाच्या संदर्भामध्ये कोणतीही बाब नमूद केलेली नाही.

२. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी यांनी दिनांक २९.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना जावक क्रमांक ३९१ प्रमाणे " आपण विषयांकित रस्त्याच्या कामाचे कामाबाबत माहिती मागितलेली आहे. त्या अनुषंगाने आपणांस माहिती पुरविण्यात येईल. करिता आपण ह्या कार्यालयांत संपूर्ण माहितीच्या कागदपत्राच्या झेरॉक्स प्रती तीन बुकलेट मध्ये तयार करावयाचे असल्याने आपण अंदाजे रुपये ४००/- (रुपये चारशे फक्त) रोख रक्कम ह्या कार्यालयास ७ दिवसांच्या आंत जमा करावा त्यानंतर आपणास सदर कामाचे संपूर्ण दस्ताऐवज पुरविण्यात येईल. कृपया पत्राची पोच द्यावी. असे कळविलेले दिसून येते."

३. सदरच्या उत्तराने अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.४.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले असून प्रथम अपीलाचे कारण नियमबाह्य पैसे भरण्याचे आदेश केल्याबाबत असे दिलेले आहे. परंतु, त्यात कोणत्याही प्रकारचे विश्लेषण दिलेले नाही. प्रथम अपीलाची सुनावणी झाली नसल्यामुळे व निर्णय दिलेला नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे असे दिसून येते. अपीलकर्ता यांनी नियमबाह्य पैसे भरण्याचे आदेश असे कारण द्वितीय अपील दाखल करण्याकरीता सुध्दा दिलेले आहे. व त्याबाबत त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडील आज मागितलेल्या माहितीचे किती पृष्ठये होतील त्याचे विवरण दिलेले आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये अंदाजे रुपये ४००/- होतील असे म्हटलेले आहे. त्याकरीता त्यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, सदरच्या कामाच्या संदर्भातील अंदाजे एकूण ३४९ पृष्ठये आहेत. व त्यातील काही पृष्ठये आवश्यक असल्यास अपीलकर्ता यांना त्यांनी त्यांना सांगितले असते तर दिले असते. व त्याप्रमाणे खर्च कमी जास्त झाला असता. तसेच अपीलकर्ता यांना कार्यालयात येवून माहितीच्या संदर्भामध्ये माहिती द्यावी असे सांगितले असताना सुध्दा अपीलकर्ता हे कार्यालयात आले नाही. अपीलकर्ता यांनी व्यक्तीशः माहिती घेणार असे नमूद केल्यावर ३० दिवसांत व्यक्तीशः माहिती घेण्यासाठी जन माहिती अधिकारी यांचेकडे प्रत्यक्ष संपर्क साधावयास पाहिजे व त्या ३० दिवसांत जन माहिती अधिकारी यांनी

माहिती दिली नसेल तर आक्षेप घेणारे पत्र दिले असावयास पाहिजे. व्यक्तीशः माहिती घेणार असे नमूद करावयाचे आणि ३० दिवसांत त्या कार्यालयाकडे जायचे नाही ही प्रवृत्ती प्रत्येक "व्यक्तीशः " लिहिणा-यांची दिसते. व्यक्तीशः माहिती घेणार याचा अर्थ अपीलकर्ता यांचे घरी जावून माहिती देणे असा होत नाही. व ते अपेक्षित सुध्दा नाही. तर अपीलकर्ता यांनी ३० दिवसांचे आंत प्रत्यक्ष वर नमूद केल्याप्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांचकडे जावयास पाहिजे. अपीलकर्ता यांना अंदाजे रुपये ४००/- हा जर नियमबाहय वाटत असेल तर त्यांना त्याचवेळेस आज राज्य माहिती आयोगाकडे जो खुलासा केलेला आहे तो खुलासा जन माहिती अधिकारी यांचेकडे करता आला असता. तसेच माहितीचे पृष्ठये किती हे प्रत्यक्ष पाहाणी केल्याशिवाय कोणत्याही अधिका-यास किंवा अर्जदारास सांगता येणे शक्य नाही. तरी सुध्दा अपीलकर्ता यांनी पाहाणी शिवाय निश्चित ३२ पाने आहेत असा खुलासा केलेला आहे. तसेच जन माहिती अधिकारी यांचे असे म्हणणे आहे की, दारिद्रय रेषेखालील प्रमाणपत्र धारकाचे सुध्दा अर्ज अपीलकर्ता हे स्वतः घेवून येतात व माहिती मागण्याचा प्रयत्न करतात. व तसेच त्यांनी श्री तुळशिराम देवाजी मेश्राम यांचा अर्ज दिलेला होता व त्या अर्जातून माहिती उपलब्ध करून घेतलेली आहे.

४. अपीलकर्ता यांचा रस्ता चांगला होणे हा जरी उद्देश असला तरी माहिती उपलब्ध करून घेण्याकरीता इतर ज्या युक्त्या केल्या जातात तशा त्या करावयाची आवश्यकता दिसत नाही. माहितीच्या करीता जो खर्च येईल तो भरणे आवश्यक असते. परंतु खर्च कळविल्यावर माहिती घेण्यासाठी येत नाहीत व त्यामुळे झालेल्या छायांकित प्रतीचा खर्च विनाकारण शासनाला सोसावा लागतो व त्यामुळे अति व्यापक प्रमाणात माहिती असल्यामुळे अंदाजे माहितीच्या खर्चाची रक्कम भरणे आवश्यक असते जेणेकरून अर्जदार हे माहिती निश्चित उपलब्ध करून घेईल. पृष्ठांची संख्या निश्चित झाल्यावर खर्चाचा भरणा कमी जास्त होऊ शकतो व त्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांना सुध्दा माहिती त्याचवेळेस उपलब्ध करून घेता आली असती.

५. प्रथम अपीलामध्ये सुनावणी झाली नाही असे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे आहे. परंतु

अपीलकर्ता यांनी खर्चाची रक्कम भरली नसल्यामुळे सुनावणी घेतली नाही असे उत्तरवादी यांनी सांगितले. परंतु उपविभागीय अभियंता यांनी सदर माहिती ३ दिवसांत सादर करावी असे माहिती अधिकारी यांना आदेश दिलेले दिसून येते. परंतु त्यानंतर कोणतीही प्रत्यक्ष कार्यवाही झालेली दिसून येत नाही. त्याचे वरीलप्रमाणे कारण जन माहिती अधिकारी यांनी दिले. आजही अपीलकर्ता यांना त्यांनी मागितलेली माहिती व आयोगापूढे केलेला खुलासा याप्रमाणे ३२ पृष्ठांपेक्षा अधिक माहिती हवी असल्यास त्याकरीता रुपये २/- प्रति पृष्ठ याप्रमाणे खर्च भरणा करून त्यांना माहिती उपलब्ध करून घेता येईल. त्याकरीता त्यांनी ३४९ पृष्ठये असलेल्या नस्तीचे निरीक्षण करून त्यातून त्यांना आवश्यक त्या कागदपत्राच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करून घेणे संयुक्तिक राहिल व त्याकरीता त्यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये नस्तीची पाहाणी करावी व त्यातून त्यांना आवश्यक असलेल्या माहितीच्या छायांकित प्रती प्रति पृष्ठ रुपये २/- प्रमाणे खर्चाचा भरणा करून उपलब्ध करून घ्यावी व त्याबद्दलची पोच ही जन माहिती अधिकारी यांना द्यावी.
- २) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक प्रत देण्यात यावी.

दिनांक २६.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १६९९/२००७

अपील क्रमांक १७००/२००७

१) श्री प्रभाकर कारुदास ठवरे
वैशालीनगर खात रोड, भंडारा-४४१९०४
ता.जि. भंडारा.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई -३२.

३) जन माहिती अधिकारी
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई -३२.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २७.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे दिनांक ९ एप्रिल, २००७ रोजी माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये दोन द्वितीय अपील दाखल केली आहेत.
सदरच्या दोनही द्वितीय अपीलांची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर
आहे.

अपीलकर्ता यांनी अपील क्रमांक १६९९/२००७ मध्ये दिनांक २८.९.२००६ रोजी शासकिय
माहिती अधिकारी, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडे माहिती
मागण्यासाठीचा अर्ज करून त्या अर्जासोबत जोडपत्र क्रमांक १ ते ५ मध्ये आवश्यक असलेल्या
माहितीचा तपशिल नमूद केलेला आहे. व माहितीचा कालावधी सन १९९४ पासून दिनांक
२७.२.२००६ पर्यंतचा पत्रव्यवहाराचा कालावधी असा नमूद केलेला आहे. सदरची माहिती

सर्वसाधारण टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे. परंतु, विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.२.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले. त्या प्रथम अपीलाचा निर्णय सुध्दा झालेला नसल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २८.९.२००६ ला माहितीचा अर्ज केल्यानंतर विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून दिनांक २५.११.२००६, ११.१२.२००६ व दिनांक २०.१२.२००६ रोजी स्मरणपत्र सुध्दा दिलेले होते. व त्या स्मरणपत्रावरून सुध्दा माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून त्यांनी प्रथम अपील वर नमूद केल्याप्रमाणे दाखल केले असे सांगितले.

अपीलकर्ता यांच्या माहितीच्या अर्जाप्रमाणे माहिती कां उपलब्ध करून दिली नाही असे जन माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, त्यांच्या कार्यालयामध्ये अपीलकर्ता यांच्या अर्जाची आवक नोंदवहीमध्ये नोंद आहे परंतु, पुढील कोणतीही कार्यवाही केलेली दिसून येत नाही. तसेच प्रथम अपीलाच्या संदर्भात सुध्दा आवक नोंदवहीमध्ये नोंद आहे, परंतु पुढील कोणतीही कार्यवाही झालेली दिसून येत नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिलेली नाही तसेच त्यांच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय सुध्दा देण्यात आलेला नाही. मात्र राज्य माहिती आयोगाकडील द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीची नोटीस मिळाल्यानंतर त्यांना दिनांक ४.६.२००८ उत्तर दिलेले आहे. अपीलकर्ता यांना दिनांक ४.६.२००८ रोजी जरी उत्तर देण्यात आलेले असले तरी माहिती ही विहित मुदतीत उपलब्ध करून दिलेली नाही, हे जन माहिती अधिकारी यांनी सुध्दा मान्य केले आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे माहितीच्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांनी विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिलेली नाही म्हणून ते अधिनियमाच्या कलम २० प्रमाणे दोषी आढळून येतात. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

अपील क्रमांक १७००/२००७ मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक १०.१०.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय यांचेकडे दिनांक २४ जून, १९९४ ते आजपर्यंत माहितीचा कालावधी नमूद करून सहपत्र क्रमांक २ ते ६ मध्ये

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल नमूद केलेला आहे. व सदरची माहिती टपालाद्वारे आवश्यक आहे असे नमूद केले आहे. परंतु सदरच्या अर्जाप्रमाणे विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी स्मरणपत्र दिनांक २५.११.२००६, ११.१२.२००६ व २०.१२.२००६ रोजी दिलेले आहे. परंतु तरी सुध्दा माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून त्यांनी दिनांक २३.२.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाचा सुध्दा निर्णय झालेला नसल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांच्या माहितीच्या अर्जाप्रमाणे त्यांना माहिती कां उपलब्ध करून दिली नाही याबाबत जन माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, दिनांक ४.६.२००८ रोजी त्यांना त्यांच्या दिनांक १०.१०.२००६ व २३.२.२००७ च्या अपीलाप्रमाणे माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे. परंतु, सदरची माहिती ही १५ महिन्यांनी विलंबाने उपलब्ध करून दिलेली दिसून येते. व त्याबाबत जन माहिती अधिकारी यांचे म्हणणे असे आहे की, अपीलकर्ता यांचा माहितीचा अर्ज तसेच प्रथम अपील अर्ज याची आवक नोंदवहीमध्ये नोंद आहे परंतु पुढे त्यावर कार्यवाही झालेली दिसून येत नाही. त्यावेळेस विद्यमान जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी नव्हते. परंतु संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिलेली नाही म्हणून दोषी आढळून येतात व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

अपीलकर्ता यांना वर नमूद केल्याप्रमाणे दिनांक २८.९.२००६ व १०.१०.२००६ च्या अर्जाचे संदर्भात विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिलेली नसल्यामुळे संबंधीत जन माहिती अधिकारी हे दोषी आढळून आलेले आहे, असा निष्कर्ष काढण्यात आलेला आहे. त्याकरीता संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांची अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे विभागीय चौकशीची शिफारस करणे संयुक्तिक राहिल. किंवा त्याकरीता अपीलकर्ता यांच्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये ज्या अधिका-यांनी किंवा कर्मचा-यांनी कार्यवाही केलेली नसेल त्यांची सुध्दा विभागीय चौकशी करणे

हे संयुक्तिक राहिल. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांची वरप्रमाणे दोनही अपील हे मंजूर करणे आवश्यक आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील क्रमांक १६९९/२००७ व १७००/२००७ ही दोनही अपील मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक २८.९.२००६ व १०.१०.२००६च्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये हा निर्णय मिळाल्यापासून २० दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने विनामुल्य माहिती उपलब्ध करून देण्यात यावी. आवश्यक वाटल्यास अपीलकर्ता यांना त्यांच्या सदरच्या प्रकरणाच्या संदर्भामध्ये मागितलेली माहिती समजून घेण्याच्या करीता चर्चा करण्यासाठी हा निर्णय मिळाल्यापासून ५ दिवसाच्या आंत बोलाविण्यात यावे.

२) अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २८.९.२००६ व १०.१०.२००६ च्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये अधिनियमाचे कलम ७ (१) प्रमाणे विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिली नसल्यामुळे संबंधीत जन माहिती अधिकारी तसेच इतर अधिकारी किंवा कर्मचारी यांची विभागीय चौकशी करण्याची शिफारस अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे करण्यात येत आहे. सदरची विभागीय चौकशी करीता विभागाचे प्रधान सचिव यांनी जबाबदारी निश्चित करावी.

३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत स्वतंत्रपणे पोस्टाने प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडे पाठविण्यात यावी.

४) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- २७.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १७०६/२००८

१) श्री सय्यद फिरोज सय्यद हाफीज
रा.समर्थवाडी, घाटी घाटंजी
ता. घाटंजी, जिल्हा यवतमाळ.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा वनपरिक्षेत्र अधिकारी
वनपरिक्षेत्र कार्यालय, पारवा, ता. घाटंजी, जि. यवतमाळ.

३) जन माहिती अधिकारी तथा वनपाल
पाटा पांगरा सर्कल, पाटापांगरा, ता. घाटंजी, जि. यवतमाळ.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ३०.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.६.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. शासकिय माहित अधिकारी म्हणून वनपाल पाटा पांगरा सर्कल कार्यालय हे हजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी म्हणून वनपरिक्षेत्र अधिकारी, वनपरिक्षेत्र कार्यालय, पारवा, तालुका घाटंजी हे हजर आहे. तसेच विद्यमान वन परिक्षेत्र अधिकारी, पारवा हेही हजर आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.३.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी म्हणून वनपाल, पाटा पांगरा सर्कल कार्यालय यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागण्यासाठी अर्ज केलेला दिसून येतो.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन :- " A) नुकत्याच कटाई करण्यात आलेल्या श्री बाबुलाल जाधव रा. केळापूर तांडा पो. घोटी ता. घाटंजी यांचे शेतातील सागवानाची रहदारी पास कोणत्या तारखेला निर्गमित करण्यात आली होती. B) श्री बाबुलाल जाधव रा. केळापूर तांडा यांचे शेत कोणत्या वर्गामध्ये मोडल्या जाते. उदा. भोगवटा वर्ग १, भोगवटा वर्ग २ व अतिक्रमीत

शासकिय जमीन. C) सदरचे शेत भोगवटा वर्ग २ मध्ये असल्यास मा. उपविभागीय अधिकारी (महसुल विभाग) यांचे मालकी हक्क प्रमाणपत्र किंवा परवानगी पत्र श्री जाधव यांनी सदरच्या केस सोबत आपणाकडे सादर केले आहे काय. सादर केले असल्यास सदरच्या परवानगी पत्राची प्रत दयावी. D) सन २००५ ते २००७ पर्यंतच्या भोगवटा वर्ग २ चे जेवढे सव्हे नं. आपल्या सर्कलमध्ये मंजूर करण्यात आले अशा सर्व सव्हे नंबरच्या शेत मालकांची यादी व मा. उपविभागीय अधिकारी यांच्या मालकी हक्क प्रमाणपत्राच्या लेखी प्रती दयाव्या. E) पाटा पांगरा सर्कलमध्ये रस्ते जळाईचे काम कुठे कुठे करण्यात आले. चालु आर्थिक वर्षात रस्ते जळाईच्या कामाकरीता आजपर्यंत किती रक्कमेचे व्हाऊचर बनविण्यात आले व प्रस्तावित कामे किती शिल्लक आहे. या रस्ते जळाईच्या कामासाठी रोजगार हमी योजनेच्या कार्डधारकांची यादी देण्यात यावी. F) आपल्या सर्कलमध्ये २००५-२००६ या आर्थिक वर्षामध्ये एकूण किती सागवानी थुट्याचा पी.ओ.आर. जारी करण्यात आला. G) सन २००५-२००७ या वर्षात किती बंधारे आपल्या सर्कलमध्ये बांधण्यात आले. प्रत्येक बंधा-याची अंदाजपत्रकीय किंमतीच्या प्रती दयाव्या. H) सन २००५-२००७ या वर्षात पर्यायी वणीकरण योजनेअंतर्गत बिडींगच्या पूर्ण झालेल्या कामाचा संपूर्ण लेखी तपशिल खर्चासह दयावा. I) सन २००६ ते २००७ या आर्थिक वर्षात पाटा पांगरा सर्कलमध्ये सी.सी.टी.ची कामे करण्यात आली काय. केली असल्यास सदरच्या कामाचा संपूर्ण तपशिल दयावा."_सदरची माहिती नोंदणीकृत टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे. माहिती विहित मुदतीत उपलब्ध झाली नाही म्हणून दिनांक १०.४.२००७ रोजी प्रथम अपीलिय अधिकारी म्हणून वन परिक्षेत्राधिकारी, वनपरिक्षेत्र कार्यालय पारवा यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाचा सुध्दा निर्णय न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १.३.२००७ च्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये तत्कालीन वनपाल यांनी असे सांगितले की, सदरचा अर्ज त्यांनी ते माहिती अधिकारी नसल्यामुळे संबंधीत माहिती अधिकारी यांचेकडे पाठविला होता. परंतु त्या संदर्भातील पुरावा त्यांनी दाखल केला नाही. संबंधीत वनपरिक्षेत्राधिकारी यांनी असे सांगितले की, सदरचा माहितीचा अर्ज हा त्यांच्याकडे

पाठविण्यात आला नाही किंवा त्यांना मिळालेला नाही. मात्र प्रथम अपील त्यांच्याकडे सादर झाले होते.. प्रथम अपील हे वनपरिक्षेत्राधिकारी यांचेकडे दाखल केले होते. त्यांचे असे म्हणणे आहे की ते प्रथम अपीलीय अधिकारी नसल्यामुळे सदरचा अर्ज हा वरिष्ठ अधिका-यांकडे पाठविण्यात आला होता. परंतु, माहिती ही व्यापक प्रमाणात असल्यामुळे माहिती त्यांना उपलब्ध करून देवू, असे तोंडी बोलणे झाले होते. त्यावर अपीलकर्ता यांनी असे सांगितले की माहिती त्यांनी नोंदणीकृत टपालाद्वारे मागितली होती त्यामुळे तोंडी बोलण्याला कोणताही अर्थ नाही.

वरील वस्तुस्थितीवरून अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही तसेच त्यांच्या प्रथम अपीलाचा सुध्दा निर्णय दिलेला नाही व त्यामुळे संबंधीत जन माहिती अधिकारी तसेच सहाय्यक माहिती अधिकारी व कर्मचारी हे माहिती उपलब्ध न करून देण्यास जाबाबदार दिसून येतात. संबंधीत वनपाल हे जरी माहिती अधिकारी नव्हते तरी त्यांनी तसा अर्ज हा माहिती अधिकारी यांचेकडे हस्तांतरीत करून त्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांना कळवावयास पाहिजे होते किंवा संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांनी अर्ज आल्यानंतर अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून देणे आवश्यक होते. प्रथम अपील हे वन परिक्षेत्राधिकारी यांचेकडे जरी दाखल केले होते तरी त्यांनी तरी वरिष्ठ अधिका-यांकडे प्रथम अपील हे हस्तांतरीत केले असल्यामुळे तसे अपीलकर्ता यांना कळवावयास पाहिजे होते. परंतु अपीलकर्ता यांना अशा कोणत्याही प्रकारे कळविण्यात आलेले नाही. किंवा माहितीचा अर्ज किंवा प्रथम अपील हे हस्तांतरीत केले आहे याबद्दलचा पत्रव्यवहार सुध्दा दाखल करण्यात आलेला नाही. तसेच अपीलकर्ता यांनी सुध्दा माहितीचा अर्ज दाखल करताना तो संबंधीत माहिती अधिकारी यांचेकडे दाखल करणे हेही तेवढेच बंधनकारक आहे. जन माहिती अधिकारी किंवा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना जसा माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ लागू आहे तसा तो अपीलकर्ता अर्जदार यांना सुध्दा लागू आहे. माहितीचा अर्ज कोणत्याही अधिका-यांकडे देवून तो हस्तांतर करून माहिती उपलब्ध करून द्यावी अशी अपेक्षा अर्जदारांस करता येणार नाही. माहिती विहित मुदतीत उपलब्ध व्हावी त्याकरीतांच अधिनियमाच्या कलम ५ मध्ये सार्वजनिक प्राधिकरणा मध्ये ज्या ज्या स्तरावर माहिती असेल त्या त्या स्तरावर माहिती अधिकारी यांची नियुक्ती करण्याची तरतूद आहे. अपवाद म्हणून हस्तांतरण करणे आहे. असे असले तरी

अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून देणे हेही अपवाद म्हणून संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांची जबाबदारी होती. व त्यामुळे संबंधीत जन माहिती अधिकारी व इतर अधिकारी किंवा कर्मचारी हे अधिनियमाच्या कलम २० (२) प्रमाणे दोषी आढळून येत असल्यामुळे त्यांचे विरुद्ध विभागीय चौकशीची शिफारस करणे हे संयुक्तिक राहिल. तसेच अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती विनामुल्य उपलब्ध करून देणे संयुक्तिक राहिल व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक १.३.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांत रजिस्टर पोस्टाने मागितलेल्या माहितीच्या छायांकित प्रती विनामुल्य उपलब्ध करून देण्यात याव्या.
- २) अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिली नसल्यामुळे संबंधीत जन माहिती अधिकारी तसेच सहाय्यक माहिती अधिकारी किंवा इतर कर्मचारी यांच्या विरुद्ध जबाबदारी निश्चित करून अधिनियमाचे कलम २० (२) प्रमाणे शिस्तभंगाची कार्यवाहीची शिफारस करण्यात येत आहे. सदरची शिस्तभंगाची कार्यवाही ही प्रादेशिक मुख्य वन संरक्षक, यवतमाळ यांनी करावी.
- ३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत स्वतंत्रपणे प्रादेशिक मुख्य वनसंरक्षक, यवतमाळ यांचेकडे पुढील कार्यवाहीसाठी पोस्टाने पाठविण्यात यावी.
- ४) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- ३०.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १७०७/२००८

अपील क्रमांक १७०८/२००८

अपील क्रमांक १७०९/२००८

अपील क्रमांक १७१०/२००८

१) श्री वसंतराव सारंगधर डांगे

रा. सराफ बाजार, रिसोड, ता. रिसोड

जिल्हा वाशिम ४४४५०६.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपआयुक्त (सा.प्र.)

नगर पालिका प्रशासन, विभागीय आयुक्त कार्यालय,
अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा मुख्याधिकारी,

नगर परिषद, रिसोड, ता. रिसोड, जिल्हा वाशिम.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ३०.६.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३१.५.२००७, १.६.२००७, २.६.२००७ व १६.६.२००७ रोजी
राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये चार
द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली.
अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२. अपीलकर्ता याचे अपील क्रमांक १७०७/२००७ मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक १५.१.२००७
रोजी माहिती अधिकारी तथा मुख्याधिकारी, नगर परिषद यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती
मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : "१) मुख्याधिकारी, न.प.रिसोड सुनावणी दरम्यान
गैरहजर होते. कां गैरहजर राहिले. पूर्व परवानगी घेतली होती काय. असल्यास परवानगी
पत्राची माहिती द्यावी. २) नगर परिषद रिसोडचे दोन कर्मचारी सुनावणी दरम्यान माहिती

अपीलीय कार्यालय अमरावती येथे नगर परिषदेचे कामकाज सोडून कशा करिता हजर होते. अधिकाराचा गैरवापर. ३) आपल्या पत्र क्रं.९६०/०६ दि. ८.१२.२००६ नुसार ता ७.११.२००६ चे अर्ज कोणता होता. ४) माझ्या दि. ४.११.२००६ च्या अर्जाची माहिती मिळालेली नाही. हेतुपुरस्पर टाळाटाळ केली. त्वरीत माहिती मिळावी. मे. अपीलीय अधिकारी अमरावती सुनावणी दि. २३.१.२००७ रोजी आहे. मुदतपूर्व माहिती द्यावी. "

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १८.१.२००७ रोजी मुख्याधिकारी, नगर परिषद, रिसोड यांनी अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करून दिली आहे. सदरच्या उपलब्ध झालेल्या माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक २०.२.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय सुध्दा दिनांक १.५.२००७ रोजी देण्यात आलेला असून अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यात आले आहे. सदरच्या निर्णयाने सुध्दा अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

सदरचे प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपआयुक्त यांनी दिनांक ९ मे, २००७ रोजी जो निर्णय दिलेला आहे त्या निर्णयामध्ये जन माहिती अधिकारी यांनी जी माहिती दिलेली आहे त्या माहितीच्या संदर्भामध्ये व अर्जदाराच्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये श्री डांगे यांचा अर्ज हा प्रश्नोत्तराच्या स्वरूपात व कार्यपध्दतीबाबत असल्याचे व त्यामुळे शासकिय वेळ व श्रम वाया घालवित आहे असे विश्लेषण केलेले आहे. श्री डांगे हे अनावश्यकपणे अर्ज करित असल्याचे पत्राची पडताळणी करण्यात आलेली असून जावक क्रमांक ३५५, दिनांक ८.५.२००७ अन्वये अर्जातील माहिती ही संबंधीतास पुरविण्यात आलेली असल्याचे तसेच काही बाबी प्रश्नोत्तराच्या स्वरूपात व कार्यपध्दतीबाबत असल्याचे माझ्या निदर्शनास आले. व श्री डांगे हे अनावश्यकपणे अर्ज करित असल्याचे व त्यामुळे शासकिय वेळ व श्रम वाया घालवित असल्याचे लक्षात आल्यामुळे तसेच त्यांना आवश्यक असलेली माहिती उपलब्ध करून दिलेली असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचा अर्ज खारीज करण्यात येते आहे असा निर्णय दिलेला आहे. सदरच्या निर्णया वरून अपीलकर्ता यांचे दिनांक १५.१.२००७ च्या अर्जातील वर नमूद माहितीचे अवलोकन केले असता अपीलकर्ता

अर्जदार यांनी ४ मुद्यांमध्ये मागितलेली माहिती ही "माहिती" या संज्ञेच्या व्याख्येत येत नाही. अपीलकर्ता यांना मुख्याधिकारी, नगर परिषद, रिसोड सुनावणी दरम्यान गैरहजर होते वगैरे याची कारणे पाहिजे होती व त्यांच्या विरुद्ध कार्यवाही करावयाची विनंती. परंतु अशा प्रकारची कारणे ही माहितीच्या अधिकारात विचारता येत नाही. व त्यामुळे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय हा योग्य आहे. त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

अपीलकर्ता यांचे अपील क्रमांक १७०८/२००७ व १७१०/२००७ हे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.२.२००७ रोजी केलेल्या एकाच अर्जाच्या संदर्भात आहे. त्यामुळे दोनही अपीलाची सुनावणी ही एकत्रित घेण्यात येत आहे. अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २२.२.२००७ च्या अर्जामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे माहिती मागितलेली आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : मे.व्यवहार न्यायाधिश साहेब रिसोड ळयांच्या दि. २१.३.२००५ च्या घोषित आदेशाची अवहेलना. १) मुख्याधिकारी न.प.रिसोड पत्र क्रं.१/०६ दि.१.४.०६ २) मुख्याधिकारी न.प.रिसोड पत्र क्रं. ७/०६, दि. १०.४.०६ ३) मुख्याधिकारी न.प.रिसोड पत्र क्रं.५८/२००७ दि. ६.२.०७ मे.व्यवहार न्यायाधिश रिसोड हयांच्या दि. २१.३.०५ रोजी मालक म्हणून घोषणा केल्यानंतर वरीलप्रमाणे आदेशावर ताशीरे अेढलेले आहेत. नगर परिषदेच्या कोणत्या नियमानुसार कोर्ट आदेशाची अवहेलना करण्यात आली त्याचे स्पष्टीकरण देण्यात यावे."

सदरच्या अर्जाप्रमाणे दिनांक २.३.२००७ रोजी त्यांना उत्तर दिलेले आहे. सदरच्या उत्तराने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.४.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक ८.६.२००७ रोजी देण्यात आलेला असून माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या अनुषंगाने श्री डांगे हे अनावश्यकपणे अर्ज करीत असल्याचे पत्राची पडताळणी करताना आढळून आलेले असून जावक क्रमांक ४३३, दिनांक ६.६.२००७ अन्वये अर्जातील माहिती ही संबंधीतास पुरविण्यात आलेली असल्याचे तसेच काही बाबी प्रश्नोत्तराच्या स्वरूपात व कार्यपध्दतीबाबत असल्याचे माझ्या निदर्शनास आले. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या अनुषंगाने श्री डांगे हे अनावश्यकपणे अर्ज करीत असल्याचे व

त्यामुळे शासकिय वेळ व श्रम वाया घालवित असल्याचे लक्षात आले त्यामुळे अपीलार्थी यांना आवश्यक असलेली माहिती उपलब्ध करून दिलेली असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचा अर्ज खारीज करण्यात येते आहे असा निर्णय दिलेला दिसून यतो. सदरच्या निर्णयाप्रमाणे माहितीचा अर्ज दिनांक २२.२.२००७ चे अवलोकन केले असता मे.व्यवहार न्यायाधिश साहेब रिसोड यांच्या दिनांक २९.३.२००५ च्या घोषित आदेशाची अवहेलना, जाणिवपूर्वक न्यायालयाचा अवमान याबाबतचे स्पष्टीकरण देण्यात यावे असे त्यांनी विचारलेले आहे. मा. न्यायालयाच्या निर्णयाची अवहेलना झालेली असल्यास त्याकरीता त्यांना कंटेम्प्ट ऑफ कोर्ट (Contempt of Court) हा कायदा आहे व त्या कायदयाप्रमाणे अर्ज हा न्यायालयाकडे करावयाचा असतो. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी जे स्पष्टीकरण मागितलेले आहे ते "माहिती" या संज्ञेच्या व्याख्येत येत नाही व त्यामुळे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय हा योग्य आहे. अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे सुध्दा त्याच एकाच अर्जाच्या संदर्भामध्ये वर नमूद केल्याप्रमाणे पुन्हा दोन वेगळ्या तारखेस अपील दाखल केले आहे. व त्यावरून सुध्दा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी जो निष्कर्ष काढलेला आहे तो योग्य आहे असे म्हणता येईल. अपीलकर्ता हे अनावश्यक अर्ज करतात तसेच अनावश्यक एकच अपील सुध्दा वेगवेगळ्या तारखांना आयोगाकडे दाखल करतात. तसेच दिनांक ११.२.२००८ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे अपील क्रमांक १६०९/२००७, १६१०/२००७, १६१४/२००७ ही सुध्दा एकच अपील होती. परंतु वेगवेगळ्या तारखेस दाखल केली होती व त्यामध्ये सुध्दा अपीलकर्ता यांनी प्रश्नोत्तराच्या स्वरूपामध्ये माहिती मागितली होती. व त्यामुळे ती अपीले सुध्दा खारीज करण्यात आली होती. त्यामुळे सदरचे वर नमूद केल्याप्रमाणे दोनही अपीले हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

अपील क्रमांक १७०९/२००७ मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक १०.१.२००७ रोजी पुन्हा मे.व्यवहार न्यायाधिश, रिसोड यांच्या आदेशाचा भंग, अवहेलना, जाणिवपूर्वक दिरंगाई करण्यात आली याबाबत खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : " मे. व्यवहार न्यायाधिश रिसोड ळ्यांनी प्लॉट नं.८८ हयाच्या मालकी हक्क संबंधाने मालक म्हणून सौ. विमलबाई वसंतराव डांगे हयांना दि.

२३.३.२००५ रोजी घोषित केले त्यावर मे. मुख्याधिकारी नगरपरिषद रिसोड हयांनी आदेशाची अवहेलना कोर्ट आदेशाचा भंग केलेला आहे. कोर्ट आदेशाचा भंग का करण्यात आला जाणिव पूर्वक दिरंगाई करण्यात आली."

सदरची माहिती हातोहात व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. व त्या कोर्ट आदेशाचा भंग कां करण्यात आला, जाणिवपूर्वक दिरंगाई करण्यात आली. याबध्दलची माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक ६.२.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना मुख्याधिकारी, नगरपरिषद, रिसोड यांनी उत्तर दिलेले आहे. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २४.२.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय हा दिनांक २६.४.२००७ रोजी दिला असून अपीलार्थी यांनी अर्जात नमूद केलेली माहिती ही माहितीच्या विचार धोरणाशी विसंगत असल्यामुळे त्यांच्या अपील अर्जाचा विचार करता येत नाही असा निर्णय दिलेला आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

प्रथम अपीलाच्या निर्णयाचा विचार करता अपीलकर्ता यांनी दिनांक १०.१.२००७ रोजी वर नमूद केल्याप्रमाणे मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांना मा. न्यायालयाच्या आदेशाचा भंग कां करण्यात आला याबाबतची माहिती त्यांनी विचारलेली दिसून येते. वास्तविक न्यायालयाच्या आदेशाचा भंग झालेला असेल तर त्याकरीता कंटेप्ट ऑफ कोर्ट (Contempt of Court) कायदा आहे. व त्याकरीता मा. न्यायालयाकडेच त्यांच्या आदेशाचा भंग झाला या बध्दलची तक्रार करता येते. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदीप्रमाणे कोणत्याही निर्णय प्रक्रियेतील स्पष्टीकरण मागता येत नाही. तर "माहिती" या संज्ञेच्या व्याख्येप्रमाणे सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये ज्या साहित्याच्या स्वरूपात उदा. अभिलेखे, दस्तऐवज, शासन निर्णय, परिपत्रके, टिपण्या इ.च्या स्वरूपात माहिती उपलब्ध असते त्या कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करुन घेणे असा "माहितीचा अधिकार" आहे. परंतु, अपीलकर्ता यांच्या मागील सर्व अपीलामध्ये तसेच आज निर्णयात असलेल्या अपीलाच्या मध्ये वर नमूद केल्याप्रमाणे कोणत्याही प्रकारे माहिती ही त्यांनी मागितलेली नाही. व तसे मागिल

// ६ //

प्रकरणामध्ये जी तपासणी मुख्याधिकारी यांनी केलेली आहे व त्यासंदर्भामध्ये वारंवार असे विश्लेषणात्मक किंवा प्रश्नोत्तराच्या संदर्भातील अर्ज/अपीले हे अपीलकर्ता दाखल करतात. अपीलकर्ता वारंवार तीच ती अर्ज वेगवेगळ्या तारखांना करतात, तीच ती प्रथम अपीले वेगवेगळ्या तारखांना करतात व तीच ती द्वितीच अपीले वेगवेगळ्या तारखांना राज्य माहिती आयोगाकडे दाखल करतात व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचा हेतू हा मुख्याधिकारी, नगर परिषद, रिसोड, तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी व राज्य माहिती आयोग यांना वेठीस धरण्याचा दिसतो. वास्तविक, अशा निरर्थक अर्जामधून अपीलकर्ता यांना काय साधावयाचे आहे हे कळू शकत नाही. परंतु, तरी सुध्दा अपीलकर्ता हे अर्ज करीत असतात व त्यामुळे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय हा योग्य असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील क्रमांक १७०७/२००७, १७०८/२००७, १७०९/२००७ व १७१०/२००७ हे खारीज करण्यास पात्र आहे.
- २) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक प्रत देण्यात यावी.

दिनांक :-३०.६.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर